Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας

ΕΚΘΕΣΗ

Ανασκόπηση Εργασιών του ΣΑΛΑ

Κόστος Έργων που Κατασκευάστηκαν την περίοδο 2005-2016 και Έργων που Προγραμματίζονται για την περίοδο 2017-2021

Βάση και Διαδικασίες Επιβολής Αποχετευτικών Τελών

Δεκέμβριος 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας φωτογραφιών 8
Πίνακας σχεδιαγραμμάτων 8
Πίνακας χαρτών 8
Πίνακας πινάκων 9
Πίνακας 11
Σύνοψη 12

ΜΕΡΟΣ Ι

1. Εισαγωγή 32
2. Σύντομο ιστορικό και άλλα στοιχεία όσον αφορά την εγκαθίδρυση του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας 34
   - 2.1 Εγκαθίδρυση Συμβουλίου 34
   - 2.2 Ίδρυση και σκοποί του Συμβουλίου 34
   - 2.3 Περιοχή Συμβουλίου 35
3. Θεσμικό Πλαίσιο 36
   - 3.1 Νομοθεσία - Γενικά 36
   - 3.2 Νομοθεσία που διέπει την επιβολή και είσπραξη αποχετευτικών τελών – Νόμος Ν. 1/1971 37
   - 3.3 Νομοθεσία που διέπει την επιβολή και είσπραξη αποχετευτικών τελών – Κανονισμοί που εκδόθηκαν με την ΚΔΠ 99/1991 39
   - 3.4 Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κυπριακή Νομοθεσία 40
4. Διοίκηση και Διεύθυνση του Οργανισμού 42
   - 4.1 Σύσταση Συμβουλίου 42
   - 4.2 Η Οργανωτική Δομή των Υπηρεσιών του Συμβουλίου 42
   - 4.3 Προκλήσεις Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 43

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

5. Υλοποίηση του Αποχετευτικού Σχεδίου 46
   - 5.1 Γενικά 46
   - 5.2 Α’ Φάση 46
   - 5.3 Φάση Β1 και Β2 – Στόχοι 46
   - 5.4 Φάση Β2 47
   - 5.5 Έργα που ολοκληρώθηκαν και ολοκληρώνονται μέχρι το τέλος του 2016 48

6. Αντιπλημμυρικά Έργα και Αειφόρα Συστήματα Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων 50
6.1 Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αποχέτευσης Ομβρίων Μείζονος Λεμεσού (ΟΣΑΟ) - Storm Water Drainage Master Plan 50
6.2 Έργα που ολοκληρώθηκαν 51
6.3 Κόστος αντιπλημμυρικών έργων 53
6.4 Προώθηση Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων (ΑΣΑΟ) - Sustainable Urban Drainage Systems (SUDS) 53
6.5 Τρόποι εφαρμογής των ΑΣΑΟ (SUDS) 53
6.6 Κατασκευή λιμνών κατακράτησης 54
6.7 Λίμνη Κατακράτησης Κάτω Πολεμιδιών 55
6.8 Συντονισμός με τις τοπικές αρχές και άλλους φορείς για εφαρμογή αειφόρων μέτρων επίλυσης του προβλήματος ομβρίων υδάτων 56
6.9 Προγραμματιζόμενα Αντιπλημμυρικά Έργα 2017 – 2021 58
6.10 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 59

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

7. Κόστος των Έργων της Φάσης Β 61
7.1 Συνοπτική περιγραφή των Συμβολαίων που εκτελέστηκαν 61
7.2 Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015 64
7.3 Συγκριτικά κόστη των Συμβολαίων που εκτελέστηκαν σε σχέση με τα προϋπολογιζόμενα κόστη και την αρχική τιμή των Συμβολαίων 65
7.4 Έργα υπό Εκτέλεση Φάσης Β2 – 31/12/2016 67
7.5 Κατάσταση προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (περίοδος 2007 – 2015) 67
7.6 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 68
8. Χρηματοδότηση Έργου – Δάνεια 69
8.1 Πηγές Χρηματοδότησης 69
8.2 Δάνεια που διενεργήθηκαν για το έργο 69
8.3 Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα Φάσης Β2 70
8.4 Λεπτομερής περιγραφή των Δανείων που εκκρεμούν στις 31/12/2015 70
8.5 Δάνεια – Επεξηγήσεις 71
8.6 Επιτόκιο και όροι αποπληρωμής 72
8.7 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 73

ΜΕΡΟΣ ΙV

9. Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα Ανάπτυξης – Έργα που προγραμματίζονται για εκτέλεση κατά την περίοδο 2017 – 2021 75
9.1 Στρατηγικό Σχέδιο 2017 – 2037 75
9.2 Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2016 – 2021 Αποχετευτικά Τέλη για

την περίοδο 2017 – 2021 75
9.3 Προγραμματιζόμενα έργα 76
9.4 Προϋπολογιζόμενες δαπάνες 77
9.5 Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν ή θα κατασκευαστούν μέχρι το 2021 77
9.6 Προγραμματιζόμενα προς υλοποίηση έργα 79
9.7 Κατάσταση προβλεπόμενης χρηματοοικονομικής θέσης στις 31/12/2021 80
9.8 Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (2007-2015) 81
9.9 Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (2016-2021) 82
9.10 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 83

ΜΕΡΟΣ V

10. Δομή Αποχετευτικών Τελών 84
10.1 Θεσμικό πλαίσιο και βασικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών 84
10.2 Καθορισμός ετήσιων αποχετευτικών τελών 84
10.3 Διαδικασία καθορισμού αποχετευτικών τελών 86
10.4 Περιγραφή της Δομής των Αποχετευτικών Τελών 87
10.5 Κατηγορίες Αποχετευτικών Τελών 88
10.6 Συντελεστές Αποχετευτικών Τελών 90
10.7 Συνεχής επισκόπηση και αναθεώρηση όπου κρίνεται σκόπιμο του ύψους των αποχετευτικών τελών 91
10.8 Μελέτες και διαδικασίες καθορισμού της δομής των Αποχετευτικών Τελών και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Οργανισμού 91
10.9 Διαδικασία Επιβολής και Είσπραξης Τελών Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων 94
10.10 Εκχώρηση εξουσιών στις Αρχές Υδατοπρομήθειας 95
10.11 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 95
11. Οικονομική Επιβάρυνση – Μέτρα και Δράσεις/Πολιτικές για Διευκόλυνση των Δημοτών 100
11.1 Υπολογισμός ετήσιας επιβάρυνσης σε αποχετευτικά τέλη για ένα μέσο υποστατικό 100
11.2 Ελαφρύνσεις και Παραχωρήσεις σε δυσπραγούντες και ηλικιωμένους 101
11.3 Διευθετήσεις οφειλόμενων ποσών με μηνιαίες δόσεις και διακανονισμούς 103
11.4 Ανάλυση Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) 103
11.5 Σύγκριση επίδρασης στο Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) από τα επιβαλλόμενα Αποχετευτικά Τέλη και τα αντίστοιχα Τέλη Ύδρευσης 105
11.6 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 106
12. Οικονομικά Αποτελέσματα 31/12/2015 – Έσοδα/Έξοδα 107
12.1 Έσοδα από τέλη και άλλα εισοδήματα 107
12.2 Έξοδα 112
12.3 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 117

13. Τριτοβάθμια Επεξεργασία 118
13.1 Λειτουργία Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας Λυμάτων του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής και καθορισμός τιμής μονάδας επεξεργασμένου νερού 118
13.2 Κόστος Λειτουργίας Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας 119
13.3 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 121

ΜΕΡΟΣ VI

14. Κύκλος Ζωής Έργου 122
14.1 Κύκλος Ζωής Έργου (Project Life Cycle) – Κύκλος Ζωής εγκαταστάσεων και εξοπλισμού (Infrastructure Life Cycle) – Σχέση ως προς το ύψος των Αποχετευτικών Τελών 122
14.2 Κύκλος Ζωής του Έργου του Αποχετευτικού Συστήματος Λεμεσού – Αμαθούντας 124
14.3 Κύκλος Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού του Αποχετευτικού Συστήματος Λεμεσού – Αμαθούντας 124
14.4 Σχέση μεταξύ Δομής και Ύψους των αποχετευτικών τελών, με τη Φάση Υλοποίησης που βρίσκεται το έργο 126
14.5 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 127
15. Επιβολή Ομοιόμορφων Αποχετευτικών Τελών και Μείωση ή Κατάργηση της Επιβολής Αποχετευτικών Τελών 128
15.1 Γενικά 128
15.2 Θεσμικό Πλαίσιο 128
15.3 Πρακτικές Δυσκολίες στην εφαρμογή της επιβολής ενιαίων τελών 130
15.4 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 131
16. Χρεώστες Αποχετευτικών Τελών και Μέτρα Είσπραξης Οφειλόμενων Ποσών 133
16.1 Καθυστέρηση στην πληρωμή των υποχρεώσεων σε αποχετευτικά τέλη 133
16.2 Επιβολή πρόσθετης επιβάρυνσης 133
16.3 Τέλη αποχετεύσεων 133
16.4 Χρεώστες αποχετευτικών τελών 134
16.5 Ανάλυση οφειλομένων ποσών 12/10/2016 134
16.6 Ποσοστά Εισπραχθέντων Αποχετευτικών τελών για τα τέσσερα τελευταία χρόνια 2012, 2013, 2014 και 2015 135
16.7 Μέτρα που λαμβάνονται για είσπραξη των οφειλομένων αποχετευτικών Τελών.....135
16.8 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 138

ΜΕΡΟΣ VII

17. Προστασία Περιβάλλοντος – Επαναχρησιμοποίηση/Ανακύκλωση 140
17.1 Γενικά 140
17.2 Σύντομη Περιγραφή της Λειτουργίας του Συστήματος 140
17.3 Ετήσια ροή λυμάτων 143
17.4 Επαναχρησιμοποίηση Επεξεργασμένου νερού 143
17.5 Επαναχρησιμοποίηση Βιομάζας (Επεξεργασμένη Λάσπης) 145
17.6 Οφέλη – εφαρμογές 145
17.7 Κόστος Διάθεσης της Λάσπης 146
17.8 Επαναχρησιμοποίηση Βιοαερίου – Συμπαραγωγή Ηλεκτρικής και Θερμικής Ενέργειας 146
17.9 Οφέλη από τη συμπαραγωγή ενέργειας 150
17.10 Φωτοβολταϊκά Συστήματα 150
17.11 Περιβαλλοντικά Βραβεία για Επιχειρήσεις 2009 - 2ο Βραβείο «Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας» 151
17.12 Άλλα μέτρα και πολιτικές ανακύκλωσης 151
17.13 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες 152

ΜΕΡΟΣ VIII

18. Άλλες Δράσεις και Πολιτικές του Συμβουλίου 153
18.1 Ποιοτικός Έλεγχος 153
18.2 Σύστημα Ασφάλειας και Υγείας 157
18.3 Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης και αντιμετώπισης κρίσεων 158
18.4 Πράσινες Συμβάσεις 158
18.5 Βραβευμένη Τεχνολογία 159
18.6 Ασφαλιστική Κάλυψη για ενδεχόμενη Περιβαλλοντική Ζημιά 159
19. Ευρωπαϊκά Προγράμματα 160
19.1 Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα 160
19.2 Συγχρηματοδοτούμενα Έργα ΕΕ από το Ταμείο Συνοχής 162
20. Δείκτες Απόδοσης, Διάφορα Στατιστικά Στοιχεία και Πληροφορίες 163
20.1 Δείκτες Απόδοσης 163
20.2 Συγκριτικός Πίνακας διάφορων λογιστικών και τεχνικών παραμέτρων για τα έτη 2011-2015 163
20.3 Συγκριτικός Πίνακας και στατιστικά στοιχεία Γραμματείας για τα έτη 2009-2015 163

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1 164
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2 167
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3 171
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4 173
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 5 174
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 6 178
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 7 179

Πίνακας φωτογραφιών

Σελ.

Φωτογραφία 1 - Αεροφωτογραφία του σταθμού Μονής μετά την επέκταση του 48

Φωτογραφία 2 - Κάθετος Δρόμος (Αντιπλημμυρικά έργα υπό κατασκευή) 52

Φωτογραφία 3 - Λίμνη κατακράτησης Μακριάς δυτικά του νέου λιμανιού Λεμεσού 54

Φωτογραφία 4 - Λίμνη Κατακράτησης Κ. Πολεμιδιών (ολοκλήρωση-Αύγουστος 2016) 55

Φωτογραφία 5 - Λίμνη Κατακράτησης Κ. Πολεμιδιών μετά από βροχή μικρής έντασης 56

Φωτογραφία 6 - Αντλιοστάσιο Γαρύλλη – Υπό Κατασκευή 64

Φωτογραφία 7 – Φωτορεαλιστική εικόνα του Δυτικού Σταθμού Επεξ. Λυμ. στα Κ.Πολεμίδια 76

Φωτογραφία 8 - Πότισμα με ανακυκλωμένο νερό 144

Φωτογραφία 9 - Πότισμα με ανακυκλωμένο νερό 144

Φωτογραφία 10-Εγκαταστάσεις παραγωγής βιοαερίου και πράσινης ενέργειας 147

Φωτογραφία 11-Βραβείο «Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας» 151

Πίνακας σχεδιαγραμμάτων

Σχεδιάγραμμα 1 - Οργανωτική Δομή 42

Σχεδιάγραμμα 2 - Καθορισμός Δομής Αποχετευτικών Τελών 86

Σχεδιάγραμμα 3 - Επίδραση Αποχετευτικών Τελών και Τελών Ύδρευσης στον Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) 106

Σχεδιάγραμμα 4 - Κύκλος Ζωής Έργου 122

Σχεδιάγραμμα 5 - Στάδια έναρξης Έργου 123

Σχεδιάγραμμα 6 - Διαδικασία Επεξεργασίας Λυμάτων 142

Σχεδιάγραμμα 7 - Ετήσια Ροή Επεξεργασμένων Νερών 1995 - 2015 143

Σχεδιάγραμμα 8 - Συμπαραγωγή Ηλεκτρικής και Θερμικής Ενέργειας 148

Πίνακας χαρτών

Χάρτης 1 - Περιοχή αρμοδιότητας ΣΑΛΑ, περιοχές Φάσεων και Συμβολαίων 47

Χάρτης 2 - Δίκτυο αγωγών αποχέτευσης Λυμάτων που κατασκευάστηκαν μέχρι σήμερα 49

Χάρτης 3 - Περιοχές υψηλού κινδύνου πλημμύρας και προβληματικές περιοχές 50

Χάρτης 4 - Έργα προτεραιότητας και ενδεικτικό δίκτυο όμβριων υδάτων που πρέπει να Κατασκευαστούν 51

Πίνακας πινάκων

Σελ.

Πίνακας 1 - Κόστος έργων αποχέτευσης ομβρίων 53

Πίνακας 2 - Αντιπλημμυρικά έργα που θα εκτελεστούν (περίοδος 2017 – 2021) 59

Πίνακας 3 - Ανάλυση κόστους έργων 31/12/2015 64

Πίνακας 4 - Κατάλογος έργων ΣΑΛΑ (περίοδος 2006–2016) 66

Πίνακας 5 - Κατασκευαστικά Συμβόλαια υπό εκτέλεση (Φάση Β2) – 31/12/2016 67

Πίνακας 6 - Συνοπτική Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων (2007 - 2015) 67

Πίνακας 7 - Δάνεια με Κυβερνητική Εγγύηση 69

Πίνακας 8 - Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα Φάσης Β2 70

Πίνακας 9 - Εξυπηρέτηση Δανείων – Αποπληρωμές Κεφαλαίου 73

Πίνακας 10 - Ανάλυση κόστους έργων που θα είναι ολοκληρωμένα μέχρι το 2021 78

Πίνακας 11 - Προγραμματιζόμενα Κατασκευαστικά Συμβόλαια έργα 2017 – 2021 79

Πίνακας 12 - Αναμενόμενη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στις 31/12/2021 80

Πίνακας 13 - Συνοπτική προβλεπόμενη κατάσταση αποτελεσμάτων (εσόδων/εξόδων) (περίοδος 2007-2015) 81

Πίνακας 14 - Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης χρημάτων επί ετήσιας βάσης για την περίοδο 2007 - 2021 82

Πίνακας 15 - Συντελεστές τελών αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων που επιβλήθηκαν μέχρι σήμερα (‰) 90

Πίνακας 16 - Ενδεικτικά αποχετ. τέλη λυμάτων που χρεώνονται επί ακινήτου περιουσίας με βάση τα ισχύοντα τέλη 2014-2017 για ένα μέσο υποστατικό 100

Πίνακας 17 - Ελαφρύνσεις που παραχωρήθηκαν 102

Πίνακας 18 - Ανάλυση ικανότητας ανταπόκρισης (υπολογιζόμενο κατώτατο οικογενειακό εισόδημα – Ετήσια κατανάλωση νερού 120lt/άτομο) 104

Πίνακας 19 - Ανάλυση ικανότητας ανταπόκρισης (μέσο ετήσιο καθαρό οικογενειακό εισόδημα – Ετήσια κατανάλωση νερού 160lt/άτομο) 105

Πίνακας 20 - Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων 107

Πίνακας 21 - Ανάλυση Εσόδων και Δαπανών ανά Κατηγορία 108

Πίνακας 22 - Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης 108
Πίνακας 23 - Εξυπηρέτηση δανείων 109
Πίνακας 24 - Πάγιο ενεργητικό σύμφωνα με ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις κατά την 31/12/2015 110
Πίνακας 25 - Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων 111
Πίνακας 26 - Συνολικά κόστη Διοίκησης και Λειτουργίας 113
Πίνακας 27 - Έξοδα επεξεργασίας λυμάτων 114
Πίνακας 28 - Κατάσταση πληρωμών ΦΠΑ σύμφωνα με Οικονομικές Καταστάσεις 116
Πίνακας 29 - Κόστη Λειτουργίας Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας 120
Πίνακας 30 - Αποχετευτικά Τέλη, Εκπτώσεις και Επιβαρύνσεις 2012 - 2015 133
Πίνακας 31 - Ανάλυση οφειλομένων ποσών 12/10/2016 134
Πίνακας 32 - Συνολικά Ποσοστά Εισπράξεων Αποχετευτικών τελών για τα πέντε τελευταία χρόνια μέχρι τις 5/12/2016 135
Πίνακας 33 - Περιγραφή σταδίου εκτέλεσης αποφάσεων 137
Πίνακας 34 - Παραγωγή και άρδευση ανακυκλωμένου νερού ΣΑΛΑ για τα έτη 2011-2015 144
Πίνακας 35 - Παραγωγή και διάθεση βιομάζας 146
Πίνακας 36 - Κόστος Διαχείρισης Βιομάζας που μεταφέρεται σε Αδειούχες Εγκαταστάσεις επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης 146
Πίνακας 37 - Εξοικονόμηση θερμικής ενέργειας από την αξιοποίηση του βιοαερίου 149
Πίνακας 38 - Εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας από την αξιοποίηση του βιοαερίου 150
Πίνακας 39 - Ποιοτικά χαρακτηριστικά ανακυκλωμένου νερού – Έτος 2015 156

Πίνακας συντομογραφιών

ΑΗΚ	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου
ΑΣΑΟ	Αειφόρα Συστήματα Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων
ΔΤΑΑ	Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΕ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΚΣ	Κοινοτικό Συμβούλιο
ΟΠΥ	Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (Οδηγία 2000/60/ΕΚ)
ΟΣΑΟ	Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων
ΠΔΣΚΠ	Περιοχές δυνητικού σοβαρού κινδύνου πλημμύρας
ΣΑΛΑ	Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας
ΣΥΛ	Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού
ΤΑ	Τοπική Αυτοδιοίκηση
ΤΑΣΕ	Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης
ΤΑΥ	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
ΤΔΕ	Τμήμα Δημόσιων Έργων
Υπουργείο ΓΑΑΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
Υπουργός ΓΑΑΠ	Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
SUDS	Sustainable Urban Drainage Systems

ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα Έκθεση παρατίθενται στοιχεία όσον αφορά την πολιτική και τις διαδικασίες χρέωσης των αποχετευτικών τελών, καθώς επίσης και τα έργα που εκτελούνται από το Συμβούλιο. Το ύψος και η ημερομηνία πληρωμής καθορίζεται από το Συμβούλιο στην βάση μακροπρόθεσμου προγραμματισμού και με βάση τα προγράμματα ανάπτυξης και τους προϋπολογισμούς, μετά από σοβαρές χρηματοοικονομικές μελέτες και προβλέψεις με βάση τις πραγματικές ανάγκες χρηματοδότησης των προγραμματισθέντων έργων.

Στην Έκθεση παρατίθενται επίσης στοιχεία και λεπτομέρειες σε σχέση με ορισμένους προβληματισμούς που τέθηκαν κατά καιρούς τα τελευταία χρόνια:

(α) Κατά πόσον ένα ακίνητο επιβαρύνεται δύο φορές με αποχετευτικά τέλη
(β) Κατά πόσον τα αποχετευτικά τέλη θα μειωθούν ή θα καταργηθούν και πότε
(γ) Επιβολή ομοιόμορφων αποχετευτικών τελών
(δ) Κατά πόσο τα τέλη επιβάλλονται στη βάση μελετών ή όχι.

Στη Έκθεση περιλαμβάνονται διάφοροι πίνακες με πολλές πληροφορίες και στοιχεία, μεταξύ των οποίων και στοιχεία όσον αφορά τα έργα που εκτελέστηκαν, τα δάνεια, που σύναψε το Συμβούλιο για χρηματοδότηση των έργων, τις δαπάνες καθώς επίσης και τις διάφορες πολιτικές και δράσεις του οργανισμού. Επίσης, περιλαμβάνονται στοιχεία και αναλύσεις όσον αφορά τα κόστη εκτέλεσης των έργων σύμφωνα με τους εξελεγμένους λογαριασμούς του Συμβουλίου, με λεπτομέρειες όσον αφορά τις δαπάνες σε στοιχεία πάγιου ενεργητικού, τα κόστη λειτουργίας και διοίκησης κοκ.

Συνοπτική περιγραφή των θεμάτων που εξετάζονται στην παρούσα Έκθεση

Σύντομο ιστορικό

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας (ΣΑΛΑ) είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και ιδρύθηκε και λειτουργεί με βάση τον Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο Αρ. 1/1971. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενο από 37 μέλη, όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 4 της παρούσας Έκθεσης. Πρόεδρος του Συμβουλίου είναι ο εκάστοτε Δήμαρχος του Δήμου Λεμεσού.

Το ΣΑΛΑ εγκαθιδρύθηκε δυνάμει του άρθρου 3 του πιο πάνω νόμου με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, με αρ. ΚΔΠ 248/80.

Με το Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. ΚΔΠ 212/88 η περιοχή αρμοδιότητας του ΣΑΛΑ όσον αφορά τα έργα αποχέτευσης λυμάτων, κηρύχθηκε επίσης ως εμπίπτουσα στις διατάξεις του Νόμου καθόσον αφορά την εγκαθίδρυση, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων αποχετεύσεως Ομβρίων Υδάτων. Στη συνέχεια, η περιοχή αρμοδιότητας του Συμβουλίου επεκτάθηκε με άλλα επτά Διατάγματα.

Η βασική αποστολή του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας όπως περιγράφεται στον Νόμο είναι η εγκατάσταση και λειτουργία του κεντρικού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας οικιστικών και βιομηχανικών υγρών αποβλήτων της περιοχής Μείζονος Λεμεσού, ως επίσης και η κατασκευή της βασικής υποδομής του συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων.

Οι κατασκευαστικές εργασίες της Α’ Φάσης του έργου ξεκίνησαν το 1992 και ολοκληρώθηκαν το 1995, ενώ οι εργασίες του πρώτου σταδίου της Β’ Φάσης (Φάση Β1) άρχισαν το 1999 και ολοκληρώθηκαν το 2004.

Τώρα υλοποιείται το δεύτερο στάδιο της Β' Φάσης, (δηλαδή η Φάση Β2). Αρχικά ο στόχος ήταν η επέκταση και ολοκλήρωση των έργων μέχρι το 2013. Οι εργασίες της παρούσης Φάσης (Φάση Β2), άρχισαν τον Αύγουστο του 2006 με τα έργα επέκτασης του βιολογικού σταθμού Μονής. Οι εργασίες επέκτασης του συστήματος συνεχίζονται και μέχρι το τέλος του 2015 δαπανήθηκαν για το έργο σχεδόν €321 εκ.. Με τα έργα αυτά έχει καλυφθεί το 85%-90% περίπου της περιοχής αρμοδιότητας του Συμβουλίου, και μέχρι το τέλος του 2015 συνδέθηκαν γύρω στα 20.530 υποστατικά, εξυπηρετώντας περί τις 130,000-135,000 άτομα περίπου μόνιμους κατοίκους της περιοχής και επιπλέον χιλιάδες τουρίστες που διανυκτερεύουν στην Λεμεσό.

Εξαιρετικής σημασίας είναι επίσης και τα έργα ομβρίων υδάτων που έχουν αμβλύνει σε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η πόλη της Λεμεσού από τις πλημμύρες, τα οποία όμως αναστάληκαν το 2013 λόγω της κρίσης.

Μετά την εξομάλυνση της κατάστασης που δημιουργήθηκε από τα την οικονομική κρίση και τα γεγονότα του Μαρτίου 2013, αποφασίστηκε η συνέχιση των διαδικασιών υλοποίησης των αντιπλημμυρικών έργων συνολικού εκτιμώμενου κόστους 28 εκ.- 30 εκ. ευρώ περίπου με συμμετοχή της Κυβέρνησης στο κόστος, με ποσοστό ύψους σχεδόν 55%. Περισσότερες λεπτομέρειες για τα νέα προγραμματιζόμενα αντιπλημμυρικά έργα παρατίθενται στην Παράγραφο 6.9 της Έκθεσης.

Μέχρι σήμερα εκτελέστηκαν αντιπλημμυρικά έργα ύψους €70 εκ. περίπου (€44 εκ. από ΣΑΛΑ και €26 εκ. από ΤΔΕ), ενώ μέχρι το τέλος του 2020-2021 το συνολικό κόστος των αντιπλημμυρικών έργων αναμένεται να ξεπεράσει τα €100 εκ. περίπου.

Οι στόχοι της Φάσης Β2 του έργου περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 5 της Έκθεσης.

Θεσμικό Πλαίσιο

Το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει την λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος και του Οργανισμού περιγράφεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 3 της Έκθεσης.

Ο βασικός Νόμος που καθορίζει το Νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα Συμβούλια Αποχετεύσεων στην Κύπρο είναι «Ο Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμος 1/1971» (Ο Νόμος).

Όπως φαίνεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 3 της Έκθεσης, ο Νόμος τροποποιήθηκε 20 φορές μέχρι σήμερα. Με βάση το Νόμο το κάθε Συμβούλιο μετά από έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου θεσπίζει τους δικούς του Κανονισμούς δυνάμει του Άρθρου 15^{A} και του Άρθρου 49 του Νόμου.

Η Βουλή ενέκρινε επίσης τους ακόλουθους Κανονισμούς του ΣΑΛΑ οι οποίοι διέπουν διάφορα θέματα.

- Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ99/1991 και ρυθμίζουν επίσης θέματα που αφορούν την ποιότητα των υγρών αποβλήτων, διαδικασίες σύνδεσης με το σύστημα καθώς επίσης και τον **καθορισμό του ύψους των αποχετευτικών τελών τα οποία επιβάλλονται από καιρού εις καιρόν**.

Οι Κανονισμοί του Συμβουλίου τροποποιήθηκαν 19 φορές μέχρι σήμερα, όπως φαίνεται σε λεπτομέρεια στην παράγραφο 3 της Έκθεσης.

- Άλλοι Κανονισμοί όπως «Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Διάρθρωση και όροι Υπηρεσίας) Κανονισμοί-ΚΔΠ145/1999», «Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας

(Χορήγηση Αδειών) Κανονισμοί - ΚΔΠ143/1999», «Οι Περί Συντάξεων και Φιλοδωρημάτων του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας του 2002 Κανονισμοί - ΚΔΠ348/2002», «Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Αξιολόγηση Υπαλλήλων) Κανονισμοί - ΚΔΠ143/1999», «Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Ταμείο Ευημερίας Υπαλλήλων) Κανονισμοί - ΚΔΠ458/2008», «Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Ταμείο Ευημερίας Εργατικού προσωπικού) Κανονισμοί - ΚΔΠ364/1994».

Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ)

Με βάση το Άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Πλαίσιο Περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ), Κοστολόγηση & Τιμολόγηση των Υπηρεσιών Ύδατος, οι αρμόδιες αρχές έχουν υποχρέωση όπως εφαρμόζουν πολιτικές **πλήρους ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών νερού** στις οποίες περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες αποχέτευσης. Βασική επίσης είναι η υποχρέωση για εφαρμογή της αρχής **«ο ρυπαίνων πληρώνει»**

Στην παρούσα Έκθεση παρατίθενται επίσης πλήρη στοιχεία αναφορικά με την οργανωτική δομή του Οργανισμού, τις ανάγκες στελέχωσης και τις Προκλήσεις Κινδύνους και Ευκαιρίες που υπάρχουν.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 4 της Έκθεσης εξετάζονται σε έκταση οι προκλήσεις που υπάρχουν σε σχέση με την πολυμελή σύσταση του Συμβουλίου και τους Κινδύνους που υπάρχουν στην ασφάλεια του συστήματος λόγω της υποστελέχωσης.

Υλοποίηση του Αποχετευτικού Σχεδίου

Στο Μέρος ΙΙ της Έκθεσης παρατίθενται πλήρη στοιχεία αναφορικά με τις διάφορες Φάσεις υλοποίησης του έργου από το 1992 μέχρι σήμερα και μέχρι την ολοκλήρωση του περί το 2021.

Έργα αποχέτευσης λυμάτων – Φάση Β2

Το συνολικό κόστος των έργων αποχέτευσης λυμάτων τα οποία κατασκευάστηκαν μέχρι το 2015 ανέρχεται στα €273 εκ. περίπου ενώ με το προϋπολογιζόμενο κόστος των έργων που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν μέχρι το 2020-2021, το συνολικό κόστος των έργων αυτών θα ανέλθει στα €359 εκ. περίπου (βλέπε Παράγραφο 9.5 της Έκθεσης).

Οι στόχοι που τέθηκαν και τα κυριότερα έργα που συμπεριλαμβάνονται στην Φάση Β2 περιγράφονται στις Παραγράφους 5.5 και 6.2 πιο κάτω.

Έργα αποχέτευσης Λυμάτων που ολοκληρώθηκαν ή ολοκληρώνονται μέχρι το τέλος του 2016

(α) Αναβάθμιση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή.
(β) Επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος των κεντρικών συλλεκτήριων αγωγών.
(γ) Επέκταση του δικτύου αποχέτευσης λυμάτων καλύπτοντας ολόκληρη την αστική περιοχή της Μείζονος Λεμεσού με εξαίρεση τις κοινότητες Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς.
(δ) Αναβάθμιση πέντε υφιστάμενων αντλιοστασίων που κατασκευάστηκαν το 1995 και αύξηση της δυναμικότητας τους για να ανταπεξέλθουν στην αυξημένη ροή των λυμάτων.
(ε) Κατασκευή νέου αντλιοστασίου για εξυπηρέτηση των περιοχών της Εκάλης που θα συνδεθούν στο σύστημα, παρά τον ποταμό Γαρύλλη (Συμβόλαιο Ε18). Το έργο ολοκληρώνεται τέλος του 2016, και αναμένεται να λειτουργήσει αρχές του 2017.

Όπως φαίνεται στο **Χάρτη 2** στην Παράγραφο 6 της Έκθεσης, το ΣΑΛΑ εκτέλεσε μέχρι σήμερα πολλά και σημαντικά έργα. Μέχρι σήμερα κατασκευάστηκαν αγωγοί συνολικού μήκους πέραν των 820 χιλιομέτρων περίπου, από τους οποίους 730 χιλιόμετρα βρίσκονται σε λειτουργία.

Αντιπλημμυρικά έργα και αειφόρα συστήματα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων

Στην Παράγραφο 6 της Έκθεσης γίνεται επίσης εκτενής αναφορά όσον αφορά τα αντιπλημμυρικά έργα που έγιναν με βάση το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αποχέτευσης Ομβρίων Μείζονος Λεμεσού (ΟΣΑΟ) - Storm Water Drainage Master Plan

Ο προγραμματισμός για την ορθολογιστική και ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος των πλημμυρών στην Λεμεσό, με την κατασκευή μεγάλων αντιπλημμυρικών και αποχετευτικών έργων όμβριων υδάτων, άρχισε το 1992 αμέσως μετά την ετοιμασία του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αποχέτευση Ομβρίων Μείζονος Λεμεσού (Storm Water Drainage Master Plan) με το οποίο, αφού εντοπίστηκαν οι προβληματικές περιοχές στην περιοχή της μείζονος Λεμεσού, καθορίστηκαν τα σχετικά κόστη και οι προτεραιότητες. Στην συνέχεια ετοιμάστηκε το χρηματοδοτικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα υλοποίησης.

Το Συμβούλιο υλοποιεί αντιπλημμυρικά έργα σε όλη την περιοχή Μείζονος Λεμεσού, με συγκεκριμένο πρόγραμμα, ανάλογα με τις χρηματοοικονομικές του δυνατότητες και την εκάστοτε εγκρινόμενη οικονομική συνεισφορά της Κυβέρνησης.

Έργα που ολοκληρώθηκαν

Στο **Χάρτη 4** της Έκθεσης, παρατίθενται τα αντιπλημμυρικά έργα σε αγωγούς όμβριων που έγιναν ή που προγραμματίστηκαν να γίνουν με βάση το ΟΣΑΟ, από το 1993 μέχρι το 2021 εντός της επικράτειας του ΣΑΛΑ. Οι αγωγοί με πράσινο χρώμα αποτελούν έργα όμβριων υδάτων που κατασκευάστηκαν μέχρι σήμερα, ενώ με κόκκινο χρώμα φαίνονται οι αγωγοί που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν στα επόμενα χρόνια.

Κόστος Αντιπλημμυρικών έργων

Το συνολικό κόστος των έργων αποχέτευσης όμβριων υδάτων που κατασκευαστήκαν από το ΣΑΛΑ μέχρι σήμερα ξεπερνούν τα €44 εκ.. Η Κυβερνητική συνεισφορά στο κόστος των έργων αυτών κυμαίνεται στο 34% περίπου. Στον **Πίνακα 1** της Παραγράφου 6.3 της Έκθεσης φαίνεται το κόστος των έργων που έχουν κατασκευαστεί μέχρι σήμερα και το κόστος των έργων που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν, ανεβάζοντας το συνολικό κόστος πέραν των €100 εκ..

Προώθηση Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβίων Υδάτων (ΑΣΑΟ) – Sustainable Urban Drainage Systems (SUDs)

Το ΣΑΛΑ προωθεί σύγχρονες μεθόδους για τη διαχείριση των ομβρίων υδάτων με τη χρήση Αειφόρων Συστημάτων Διαχείρισης Ομβρίων (ΑΣΑΟ) και έθεσε την υλοποίηση των ΑΣΑΟ στις προτεραιότητες του λόγω του ότι οι παραδοσιακές μέθοδοι αντιμετώπισης του προβλήματος των πλημμυρών δεν το επιλύουν αλλά μάλλον οδηγούν σε αδιέξοδα.

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 6.4 της Έκθεσης, τα ΑΣΑΟ αποτελούν το σύνολο μίας σειράς από πρακτικές διαχείρισης και κατασκευαστικά έργα που αποσκοπούν στην αποχέτευση και έλεγχο των επιφανειακών νερών με αειφόρο τρόπο σε σχέση με τις παραδοσιακές πρακτικές, λαμβάνοντας υπόψη μακροπρόθεσμους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους. Σκοπός των ΑΣΑΟ είναι η επίλυση του προβλήματος στην πηγή, με συνδυασμό διαφόρων μέτρων, έργων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και αντιπλημμυρικών κατασκευών

Κατασκευή λιμνών κατακράτησης

Μέσα στα πλαίσια της προώθησης των ΑΣΑΟ και μετά από συστάσεις των μελετητών του ΣΑΛΑ που έγιναν μέσω του ΟΣΑΟ του 2002, προωθείται η κατασκευή εγκαταστάσεων ή λιμνών κατακράτησης ομβρίων υδάτων στις ακόλουθες περιοχές, με κύριο στόχο την κατακράτηση/καθυστέρηση των ομβρίων μειώνοντας παράλληλα το μέγεθος των αγωγών που πρέπει να κατασκευαστούν νοτιότερα:

(α) Λίμνη «Μακριάς» δυτικά του νέου λιμανιού Λεμεσού στο Ζακάκι (βλέπε **Φωτογραφία 3** στην Έκθεση).
(β) Λίμνη δυτικά της Α' Βιομηχανικής Περιοχής Λεμεσού (Κάτω Πολεμίδια). Η κατασκευή αυτής της λίμνης ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2016. Αποτελεί μέρος των αντιπλημμυρικών έργων της δυτικής Λεμεσού που σχεδιάστηκαν από το ΣΑΛΑ και κατασκευάστηκαν παράλληλα με τα έργα του οδικού έργου του Κάθετου δρόμου από το ΤΔΕ (βλέπε **Φωτογραφίες 3** και **4** στην Έκθεση).
(γ) Λίμνη Αγίου Αθανασίου νοτίως του υπεραστικού δρόμου Λεμεσού/Λευκωσίας παρά την βύθιση κυκλικού κόμβου Αγίου Αθανασίου. Το έργο βρίσκεται υπό μελέτη και η υλοποίηση του υπόκειται στην εξασφάλιση της αναγκαίας γης με τη μέθοδο της ανταλλαγής, λόγω του πολύ ψηλού κόστους απαλλοτρίωσης του χώρου.
(δ) Εγκαταστάσεις κατακράτησης στην Αγία Φύλα, βόρεια του υπεραστικού δρόμου στην περιοχή Τσιρείου σταδίου. Με το έργο αυτό, προγραμματίζεται η κατασκευή υπόγειων εγκαταστάσεων κατακράτησης ομβρίων υδάτων σε μεγάλους ανοικτούς χώρους που αποτελούν γήπεδα σχολείου βόρεια το Τσιρείου σταδίου.

Συντονισμός με τις τοπικές αρχές και άλλους φορείς για εφαρμογή αειφόρων μέτρων επίλυσης του προβλήματος ομβρίων υδάτων

Το ΣΑΛΑ προώθησε την στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές η οποία επεκτείνεται στους ακόλουθους τομείς.

- Συντονισμός στην εκτέλεση αντιπλημμυρικών έργων από το ΣΑΛΑ όπως περιγράφονται στις προηγούμενες παραγράφους
- Νέες Άδειες Οικοδομής- Επιβολή Όρων από τις τοπικές αρχές μετά από διαβούλευση και εισηγήσεις του ΣΑΛΑ
- Από το 2009 άρχισε η υλοποίηση ενιαίου προγράμματος συντήρησης υφιστάμενων οχετών όμβριων
- Από κοινού Προγραμματισμός νέων αντιπλημμυρικών έργων
- Το 2009 το ΣΑΛΑ υπόβαλε σε διάφορες Κυβερνητικές Υπηρεσίες, όπως είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και το ΤΑΥ, συγκεκριμένες προτάσεις και εισηγήσεις με μέτρα εφαρμογής των ΑΣΑΟ επί παγκύπριας βάσης. Επίσης, υποβλήθηκαν εισηγήσεις για θεσμοθέτηση της εφαρμογής των ΑΣΑΟ.
- Αποφυγή στεγανών κατασκευών και χρήση διαπερατών υλικών

Προγραμματιζόμενα Αντιπλημμυρικά Έργα 2017 - 2021

Μετά τα τελευταία περιστατικά πλημμύρας που σημειώθηκαν σε όλες τις περιοχές της Κύπρου στις αρχές Ιανουαρίου 2015, το Συμβούλιο υπόβαλε στην Κυβέρνηση σχετικό υπόμνημα με συγκεκριμένη εισήγηση για υλοποίηση με Κυβερνητική συνεισφορά των αντιπλημμυρικών έργων τα οποία ακυρώθηκαν το 2013 λόγω της οικονομικής κρίσης.

Το κόστος των έργων αυτών τα οποία θα εκτελεστούν σε τρείς φάσεις ανέρχεται στα €28 - €30 εκ. εκ των οποίων η Κυβέρνηση θα συνεισφέρει ποσό ύψους €16 - €17 εκ. περίπου όπως φαίνεται στον **Πίνακα 2** της Έκθεσης.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 6.10 της Έκθεσης παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες λόγω του μεγάλου Κύκλου Ζωής των Έργων αυτών, της περιορισμένης εφαρμογής των ΑΣΑΟ, της έλλειψης θεσμοθετημένης πολιτικής στα θέματα αυτά και της ανάγκης για επικαιροποιημένη χαρτογράφηση των ποταμών και των υδάτινων ρευμάτων.

Κόστος των έργων της Φάσης Β

Στην Παράγραφο 7 της Έκθεσης παρατίθενται στοιχεία όσον αφορά τα κόστη και τις δαπάνες εκτέλεσης των έργων. Μέσα στα πλαίσια επέκτασης της Φάσης Β2 του αποχετευτικού συστήματος της Μείζονος Λεμεσού, έχουν ολοκληρωθεί δεκατρία συμβόλαια τα οποία και παραλήφθηκαν, ενώ σήμερα (Δεκέμβριος 2016), βρίσκονται σε εξέλιξη δύο Συμβόλαια. Με την ολοκλήρωση των έργων της Β2 Φάσης (Συμβόλαια Ε1 μέχρι Ε9) προστέθηκαν στο δίκτυο του αποχετευτικού συστήματος λυμάτων 433 χλμ περίπου, αυξάνοντας το συνολικό μήκος των αγωγών λυμάτων στα 820 χλμ περίπου.

Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015

Το συνολικό κόστος των έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015 και αυτών που θα κατασκευαστούν μέχρι το 2021, παρατίθεται στον **Πίνακα 3** της Έκθεσης. Στο κόστος αυτό περιλαμβάνονται όλες οι δαπάνες περιλαμβανομένου και του ΦΠΑ. Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 3** το συνολικό κόστος του έργου μέχρι το 2015 ανήλθε στα €317 εκ. περίπου

Συγκριτικά κόστη των Συμβολαίων που εκτελέστηκαν σε σχέση με τα προϋπολογιζόμενα κόστη και την αρχική τιμή των Συμβολαίων

Στον **Πίνακα 4** της Έκθεσης, παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με το τελικό κόστος του κάθε Συμβολαίου που έχει ολοκληρωθεί και παραληφθεί, καθώς επίσης και το κόστος μέχρι το Νοέμβριο 2016 για τα δύο συμβόλαια που βρίσκονται σε εξέλιξη σε σχέση με το αρχικό ποσό συμβολαίου όπως έχει υπογραφτεί.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 4** που παρατίθεται ξανά πιο κάτω, από το 2006 που άρχισε η υλοποίηση της Β1 Φάσης μέχρι σήμερα (Δεκέμβρης 2016), το συνολικό εκτιμημένο κόστος των 16 συνολικά Συμβολαίων της Β' Φάσης του Έργου, ανήρχετο στα €198 εκ. περίπου, ενώ το συνολικό ποσό των Συμβολαίων που τελικά υπογράφηκε μετά από διαδικασίες προσφορών, ανήλθε στα €175.6 εκ. περίπου. Μέχρι σήμερα δαπανήθηκαν €156 εκ. περίπου. Με την ολοκλήρωση των δύο Συμβολαίων που τώρα βρίσκονται σε εξέλιξη, το συνολικό κόστος των έργων αναμένεται να φθάσει τα €157 εκ. περίπου.

Σημειώνεται επίσης ότι το συνολικό ποσό των απαιτήσεων που πληρώθηκε σε εργολάβους μέχρι σήμερα, για όλα τα Συμβόλαια ανέρχεται στις €548.548, ενώ το Συμβούλιο απέκοψε από τους Εργολάβους για δύο Συμβόλαια ποσό ύψους €593.368 για καθυστερήσεις, εφαρμόζοντας τις σχετικές ρήτρες των Συμβολαίων.

Κατάλογος έργων Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας (2006-2016)

Συμβόλαιο	Εκτιμωμ. Αξία Σύμβασης	Ποσό Συμβολαίου	Τελικό Ποσό Σύμβασης	VOP	Σύνολο	ΦΠΑ	Σύνολο Συμπερ. ΦΠΑ	Σημειώσεις
Ε1 Δίκτυο	13.699.254	**14.293.267**	12.640.439	276.325	**12.916.764**	1.946.410	**14.863.174**	
Ε2 Δίκτυο	**13.638.370**	**14.832.601**	15.459.417	26.522	**15.485.939**	2.370.406	**17.856.345**	
Ε3 Δίκτυο	**19.105.219**	**18.413.322**	17.426.313	920.821	**18.347.134**	2.783.310	**21.130.444**	
Ε4 Δίκτυο	**17.700.000**	**12.846.298**	11.749.948	963.016	**12.712.964**	1.976.462	**14.689.426**	
Ε5 Δίκτυο	**13.100.000**	**9.923.000**	7.681.103	692.392	**8.373.496**	1.310.195	**9.683.691**	
Ε6 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**20.600.000**	**20.498.737**	15.632.622	(168.056)	**15.464.566**	2.789.608	**18.254.174**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
Ε7 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**18.680.604**	**15.397.177**	12.126.943	(178.801)	**11.948.142**	2.200.408	**14.148.550**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
Ε8 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**15.168.628**	**10.456.590**	8.146.405	(68.992)	**8.077.413**	1.464.864	**9.542.277**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων. Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€0,7 εκ. περίπου)
Ε9 Δίκτυο	**10.220.000**	**7.858.002**	4.810.175	(223.276)	**4.586.899**	870.650	**5.457.549**	Έργο υπό εκτέλεση. Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€2 εκ. περίπου)
Ε11 Αντλιοστάσιο	**11.030.000**	**6.317.787**	4.063.585		**4.063.585**	772.081	**4.835.666**	Παραλήφθηκε το έτος 2016
Ε12 Κυρ.Αγωγός	**3.166.000**	**2.850.000**	2.755.489	141.008	**2.896.497**	438.755	**3.335.252**	
Τ4/10 Σωλήνες	**3.800.000**	**3.664.356**	3.564.868	-	**3.564.868**	543.730	**4.108.598**	Αφορά αγορά σωλήνων για το Συμβόλαιο Ε12
	6.966.000	6.514.356	6.320.357	141.008	**6.461.365**	982.485	**7.443.850**	
Τ18/04 Βιολ. Σταθμός Μονής	**24.262.140**	**23.921.903**	24.429.592		**24.429.592**	3.618.307	**28.047.899**	
Ε16Α Αγωγός Μαρίνας	**570.000**	**662.629**	567.111	-	**567.111**	95.142	**662.253**	
Ε18 Αντλ.Γαρύλλη	**918.000**	**742.945**	287.265		**287.265**	55.720	**342.985**	Έργο υπό εκτέλεση
Τ9/05 (Μελέτες)	**12.163.200**	**12.918.071**	11.711.968	519.214	**12.231.182**	2.012.838	**14.244.020**	Υπό εξέλιξη
ΣΥΝΟΛΟ	**197.821.415**	**175.596.685**	**153.053.243**	**2.900.173**	**155.953.416**	**25.248.886**	**181.202.302**	

Έργα υπό Εκτέλεση Φάσης Β2 – 31 Δεκεμβρίου 2015

Τα έργα που αυτή την στιγμή βρίσκονται σε εξέλιξη είναι τα Συμβόλαια Ε9 και Ε18 συνολικής αξίας €8.6 εκ με εκτελεσθείσα μέχρι σήμερα εργασία αξίας €5.8 εκ.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 7.6 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα κόστη και την υλοποίηση των Έργων, της μεγάλης διάρκειας Κύκλου Ζωής των Έργων, τα μεγάλα και μακροπρόθεσμα δάνεια και την ανάγκη έναρξης της επιβολής αποχετευτικών τελών πριν την έναρξη παροχής των υπηρεσιών.

Χρηματοδότηση Έργου – Δάνεια

Πηγές Χρηματοδότησης.

Η υλοποίηση του σχεδίου κατασκευής και επέκτασης του αποχετευτικού συστήματος της ευρύτερης περιοχής χρηματοδοτείται από τις ακόλουθες πηγές:

(α) Ίδια κεφάλαια που συσσωρεύονται μέσω της επιβολής αποχετευτικών τελών
(β) Δάνεια από διεθνής κυρίως οργανισμούς
(γ) Κυβερνητικές Χορηγίες που καλύπτουν την τριτοβάθμια επεξεργασία, μέρος των έργων αποχέτευσης όμβριων και αποχετευτικά έργα αγροτικών οικισμών και Κυβερνητικών, κ.α. καθώς επίσης και χορηγίες από Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Σημείωση: Η Κυβέρνηση δεν χρηματοδοτεί ή επιχορηγεί, αποχετευτικά έργα λυμάτων αστικών περιοχών. Χρηματοδοτεί όμως αποχετευτικά έργα Αγροτικών Οικισμών, ένα ποσοστό των αντιπλημμυρικών έργων και την Τριτοβάθμια Επεξεργασία.

Δάνεια που διενεργήθηκαν για το έργο.

Τα έργα χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από διεθνή δάνεια με Κυβερνητική εγγύηση και παρατίθενται στον **Πίνακα 8** της Έκθεσης

Επιτόκιο και όροι αποπληρωμής

Όλα τα δάνεια του Συμβουλίου είναι σε Ευρώ. Όπως φαίνεται στην Παράγραφο 8 της Έκθεσης, όλα τα δάνεια φέρουν πολύ χαμηλό επιτόκιο. Για το 2015 το μέσο επιτόκιο που κατέβαλε το Συμβούλιο κυμαίνεται στο 0.8% (δηλαδή κάτω από τη μονάδα) Η περίοδος αποπληρωμής κυμαίνεται μεταξύ 20 και 27 χρόνων, η ημερομηνία εξόφλησης τους, ως επίσης και το επιτόκιο του κάθε δανείου φαίνονται στην Παράγραφο 8 της Έκθεσης.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 8.7 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα κόστη και την υλοποίηση των έργων σε σχέση με τα μακροπρόθεσμα δάνεια που εξασφαλίζονται και το ψηλό ποσοστό δανεισμού στη χρηματοδότηση των Έργων αυτών.

Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης – έργα που προγραμματίζονται για εκτέλεση κατά την περίοδο 2017 – 2021

Στρατηγικό Σχέδιο 2017 – 2037

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 9 στο Μέρος IV της Έκθεσης το Συμβούλιο προκήρυξε προσφορές για την παροχή Υπηρεσιών για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου του ΣΑΛΑ για την ετοιμασία Στρατηγικού Σχεδίου και χρηματοοικονομικού μοντέλου για τα επόμενα είκοσι (20) χρόνια 2017 – 2037 και τη παροχή άλλων σχετικών υπηρεσιών.

Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2016 – 2021. Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 2017-2021

Στην βάση του Στρατηγικού Σχεδίου, το ΣΑΛΑ θα ολοκληρώσει το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα για την επόμενη περίοδο που αναφέρεται πιο πάνω και θα καλύπτει την περίοδο 2017 - 2021 με βάση τα έργα που προγραμματίζονται στα επόμενα πέντε χρόνια όπως αυτά περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 9.3 της Έκθεσης.

Προγραμματιζόμενα έργα

Στην Παράγραφο 9.3 της Έκθεσης περιγράφονται σε λεπτομέρεια τα έργα που είναι τροχοδρομημένα για εκτέλεση μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια. Αυτά αφορούν τον νέο δυτικό σταθμό επεξεργασίας λυμάτων, αντλιοστάσιο δίπλα από το λιμάνι Λεμεσού, αναβάθμιση και αποκατάσταση του κύριου συλλεκτήριου αγωγού βαρύτητας και πίεσης, νέο αντλιοστάσιο και κύριος αγωγός μεταξύ Μαρίνας Λεμεσού και Λιμανιού επί της οδού Ακταίας, αποχετευτικό δίκτυο στους πυρήνες των Κοινοτικών Συμβουλίων Πύργου και Παρεκκλησιάς, αντιπλημμυρικά έργα στην περιοχή της μείζονος Λεμεσού και το αποχετευτικό έργο της κοινότητας Παλώδιας (νοουμένου ότι εγκριθεί από την Κυβέρνηση).

Στην Παράγραφο 9.6 της Έκθεσης παρατίθενται τα προγραμματιζόμενα έργα με τις αντίστοιχες προϋπολογιζόμενες δαπάνες.

Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν ή θα κατασκευαστούν μέχρι το 2021

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 11** που παρατίθεται στην Παράγραφο 9 της Έκθεσης το συνολικό κόστος των έργων που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν από το 2017 μέχρι το 2021 ανέρχονται €138 εκ. περίπου ανεβάζοντας το συνολικό κόστος των έργων που θα κατασκευαστούν στα €433.26 εκ. περίπου.

Κατάσταση Προβλεπόμενης Χρηματοοικονομικής Θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2021

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 12** που παρατίθεται στην Παράγραφο 9 της Έκθεσης, με την ολοκλήρωση των νέων έργων που προγραμματίζονται μέχρι το τέλος του 2021 η χρηματοοικονομική θέση του Συμβουλίου θα συνεχίσει να βρίσκεται σε καλή κατάσταση.

Όπως επίσης φαίνεται στον **Πίνακα 14** της Έκθεσης για την περίοδο του επόμενου Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Ανάπτυξης 2017-2021, το Συμβούλιο αναμένεται να διατηρεί ικανοποιητικά αποθεματικά για την ομαλή συνέχιση των έργων, για νέες επεκτάσεις και αναβαθμίσεις, και την τήρηση ικανοποιητικών ταμιακών διαθέσιμων, σύμφωνα με τον Νόμο και για λόγους ασφάλειας.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 9.10 της Έκθεσης παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα κόστη και την υλοποίηση των έργων και τις μεγάλες αναπτύξεις που άρχισαν ή προγραμματίζονται στην ευρύτερη περιοχή της Λεμεσού.

Δομή Αποχετευτικών τελών

Στην Παράγραφο 10 της Έκθεσης παρατίθεται λεπτομερής περιγραφή της Δομής των αποχετευτικών τελών που επιβάλλει το ΣΑΛΑ και των διαδικασιών που ακολουθούνται.

Θεσμικό πλαίσιο και βασικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών

Σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες η παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης πρέπει να χρεώνεται στην βάση της αρχής της **«πλήρους ανάκτησης του συνολικού κόστους που περιλαμβάνει το κεφαλαιουχικό κόστος, το κόστος χρηματοδότησης και το κόστος διοίκησης, συντήρησης και λειτουργίας»**. (full cost Recovery) με ειδική αναφορά ότι αυτό πρέπει να περιλαμβάνει το χρηματοοικονομικό κόστος, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου.

Επίσης κατά την τιμολόγηση των υπηρεσιών αποχέτευσης πρέπει να εφαρμόζεται η βασική αρχή **«Ο ρυπαίνων πληρώνει»** (polluter pays).

Στη Παράγραφο 3 της Έκθεσης, παρατίθενται ενδεικτικά οι κυριότερες θεσμικές αναφορές σε σχέση με την μέθοδο τιμολόγησης και τη Δομή των Τελών για τις υπηρεσίες αποχέτευσης.

Περιγραφή της Δομής των Αποχετευτικών Τελών

Η δομή των αποχετευτικών τελών όπως αποφασίστηκε και συμφωνήθηκε τότε με την Διεθνή Τράπεζα, ήταν η ακόλουθη:

(α) Διαχωρισμός των περιοχών επί των οποίων επιβάλλονται τα τέλη σε δύο φάσεις

Την Φάση Α στην οποία θα άρχιζαν άμεσα οι εργασίες με ορίζοντα ολοκλήρωσης επτά χρόνων, δηλαδή από 1991 μέχρι το 1997, και τη Φάση Β η οποία αποτελούσε ουσιαστικά την επέκταση του συστήματος στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μέλλον.

(β) Διάκριση των ιδιοκτησιών/φορολογουμένων στις δύο ακόλουθες κατηγορίες

- Τουριστικά καταλύματα και ξενοδοχειακές μονάδες, και βιομηχανικά υποστατικά τα οποία επιβαρύνονται με ψηλότερα τέλη.
- Όλα τα υπόλοιπα υποστατικά και ακίνητα τα οποία επιβαρύνονται με τους κανονικούς συντελεστές.

Κατηγορίες Αποχετευτικών Τελών

Όπως επεξηγείται λεπτομερώς στην Παράγραφο 10.5 της Έκθεσης, υπάρχουν οι ακόλουθες βασικές κατηγορίες τελών:

(α) Τέλη αποχέτευσης λυμάτων με βάση την εκτιμημένη αξία των ακινήτων σε τιμές 1/1/1980
(β) Τέλη αποχέτευσης ομβρίων με βάση την εκτιμημένη αξία των ακινήτων σε τιμές 1/1/1980
(γ) Τέλη χρήσης του συστήματος, επί της κατανάλωσης νερού, σε κάθε υποστατικό που είναι συνδεδεμένο και χρησιμοποιεί το αποχετευτικό σύστημα.

(δ) Πρόσθετα Δικαιώματα για κάλυψη επιπρόσθετων δαπανών διαχείρισης και επεξεργασίας των βιομηχανικών απορριμματικών υγρών. Με τη ρύθμιση αυτή, το Συμβούλιο συμμορφώνεται απόλυτα με τις πρόνοιες της ΟΠΥ και της Κυπριακής Νομοθεσίας που απαιτεί την εφαρμογή της αρχής «Ο ρυπαίνων πληρώνει» (Polluter Pays).

Συντελεστές Αποχετευτικών Τελών

Στον **Πίνακα 15** της Παραγράφου 10.6 της Έκθεσης, φαίνονται τα αποχετευτικά τέλη που επιβλήθηκαν από το 1991 μέχρι το 2017 επί της εκτιμημένης αξίας ακινήτων σε τιμές 1/1/1980.
Συντελεστές Αποχετευτικών Τελών Χρήσης με βάση την κατανάλωση νερού.

Στην Παράγραφο 10.6.2 της Έκθεσης φαίνονται οι Συντελεστές των Αποχετευτικών Τελών Χρήσης που επιβλήθηκαν κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια.

Συνεχής επισκόπηση και αναθεώρηση όπου κρίνεται σκόπιμο του ύψους των αποχετευτικών τελών.

Όπως αναλύεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 10.7 της Έκθεσης, από το 1991 μέχρι σήμερα, η δομή των αποχετευτικών τελών αναθεωρείται επί ετήσιας βάσης με σκοπό την αναπροσαρμογή τους εάν και εφόσον χρειάζεται, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του συστήματος και του Οργανισμού ως συνόλου και για συμμόρφωση με τη Νομοθεσία και τις σχετικές ρήτρες των Δανειακών Συμβάσεων.

Ο υπολογισμός των τελών γίνεται με βάση τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις των χρηματοδοτικών αναγκών στη βάση μελετών που ετοιμάζονται τόσο από εξωτερικούς μελετητές, όσο και με βάση εσωτερικές μελέτες, έχοντας ως σημείο αναφοράς την πρώτη μελέτη « **Έκθεση Αξιολόγησης της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (Staff Appraisal Report) του 1990».**

Από το 1990 το Συμβούλιο ετοιμάζει διάφορες μελέτες για τον σκοπό της αναθεώρησης των τελών ανάλογα με τις ανάγκες του του Οργανισμού για υλοποίηση των έργων που προγραμματίζονται. Πιο κάτω παρατίθενται ορισμένες από αυτές τις μελέτες:

Εσωτερικές Χρηματοοικονομικές μελέτες με χρηματοοικονομικές προβλέψεις – Κυλιόμενες Μακροπρόθεσμες Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αυτές ετοιμάζονται στην βάση των «Rolling Financial Projections», δηλαδή στην βάση των «κυλιόμενης περιόδου χρηματοοικονομικών προβλέψεων», για τα αμέσως επόμενα 20 χρόνια.

Κυλιόμενα Μεσοπρόθεσμα Προγράμματα Ανάπτυξης» (Medium term rolling development plans)

Τα μεσοπρόθεσμα προγράμματα ανάπτυξης καλύπτουν συνήθως περίοδο 5-6 χρόνων περίπου. Με βάση το τελευταίο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης που ετοιμάστηκε το 1999, καθορίστηκε το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναμένετο να κυμαίνονται τα τέλη για την περίοδο 1999 – 2016, λαμβάνοντας υπόψη τα έργα που προγραμματίστηκαν για την περίοδο αυτή. (βλέπε Μέρος ΙΙΙ, Παράγραφο 7).

Άλλες Ανεξάρτητες Μελέτες.

(a) Sewerage Master Plan and Feasibility Study - Louis Berger Int. 1988-1990
(b) Staff Appraisal Report - The World Bank 14 May 1990.
(c) Industrial Effluent pricing policy – Louis Berger International – March 1998
(d) Update Storm Water Drainage Master Plan – Financial Analysis – Louis Berger - March 2002.

(e) Update Sewerage Master Plan and Feasibility Study and Environmental Impact Assessment Study – Financial Analysis – Louis Berger SAS - March 2003
(f) Consultancy Services for Implementing the Conclusions of the Risk Assessment, Extending the Optioneering in order to include the West WWTP and update of the Sewer Master Plan – MWH & I – February 2009
(g) "Funding Gap Analysis" in connection with the extension of the Limassol Sewerage network in the Communities of Moutagiaka, Agios Tichonas and Polemidia – PriceWaterhouseCoopers Limited – May 2015, για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του συγχρηματοδοτούμενου έργου των Αγροτικών Οικισμών Μουτταγίακας, Π. Πολεμιδιών και του βιολογικού σταθμού Κ. Πολεμιδιών.
(h) "Funding Gap Analysis" in connection with the extension of the Limassol Sewerage network in the Communities of Pyrgos and Parekklisia – PriceWaterCoopers Limited – November 2015, για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του συγχρηματοδοτούμενου έργου των Αγροτικών Οικισμών Πύργου και Παρεκκλησιάς.

Στρατηγικό Σχέδιο 2017 - 2037

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω το Συμβούλιο προκήρυξε προσφορές για την παροχή Υπηρεσιών για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου του ΣΑΛΑ. Περισσότερες λεπτομέρειες φαίνονται στο ΜΕΡΟΣ IV στην Παράγραφο 9.1 και 10.8.5 της Έκθεσης.

Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 1999-2016 - Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 1999-2016

Όπως επίσης αναφέρεται πιο πάνω, το πλαίσιο για τα αποχετευτικά τέλη που επιβλήθηκαν για την περίοδο 1999-2016 καθορίστηκε με βάση το τελευταίο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης.

Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017 – 2021. Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 2017-2021

Η ετοιμασία του μεσοπρόθεσμου προγράμματος για την επόμενη περίοδο 2017-2021 αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2017 και θα βασίζεται στο νέο Στρατηγικό Σχέδιο 2017-2037 που αναφέρεται στην Παράγραφο 10.8.5 της Έκθεσης.

Προϋπολογισμοί

Πέραν των πιο πάνω, το Συμβούλιο ετοιμάζει στη βάση των Μεσοπρόθεσμων Προγραμμάτων Ανάπτυξης, ετήσιους προϋπολογισμούς για τον επόμενο χρόνο.

Εκθέσεις Προόδου προς τους Χρηματοδότες του Συμβουλίου, ΕΤΕ και ΤΑΣΕ και ετήσιες αποστολές, για έλεγχο της προόδου των έργων και της βιωσιμότητας του ΣΑΛΑ

Πέραν των πιο πάνω, το Συμβούλιο υποβάλλει ανελλιπώς σε ετήσια βάση, σχετικές Εκθέσεις Προόδου προς την ΕΤΕ και στην ΤΑΣΕ, οι οποίες υποβάλλονται επίσης και στο Υπουργείο Οικονομικών και άλλα εμπλεκόμενα Υπουργεία για ενημέρωση ή /και για σχετικές οδηγίες εκεί όπου κρίνεται σκόπιμο.

Επιπρόσθετα, κάθε χρόνο, οι βασικοί χρηματοδότες του έργου, δηλαδή η ΕΤΕ και η ΤΑΣΕ, πραγματοποιούν μία τουλάχιστον επί τόπου αποστολή ελέγχου και επιθεώρησης των έργων, ελέγχου της προόδου των εργασιών και της χρηματοοικονομικής κατάστασης του ΣΑΛΑ, καθώς επίσης και έλεγχο των χρηματοοικονομικών προβλέψεων.

Διαδικασία Επιβολής και Είσπραξης Αποχετευτικών Τελών

Η διαδικασία ενημέρωσης του κοινού όσον αφορά τα επιβαλλόμενα τέλη περιγράφεται σε πλήρη λεπτομέρεια στην Παράγραφο 10.9 της Έκθεσης.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 10.11 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα κόστη και το χρόνο υλοποίησης των Έργων, την αποδοχή της σχετικά νέας φορολογίας, την επιβολή αποχετευτικών τελών πριν την έναρξη παροχής της υπηρεσίας αποχετεύσεων, την αντίληψη για φορολόγηση δύο φορές, την κατάργηση ή τη μείωση των αποχετευτικών τελών και την υιοθέτηση των αξιών σε τιμές 1/1/2013 για σκοπούς επιβολής των τελών.

Οικονομική Επιβάρυνση – Μέτρα και δράσεις/πολιτικές για διευκόλυνση των δημοτών

Υπολογισμός ετήσιας επιβάρυνσης σε αποχετευτικά τέλη για ένα μέσο υποστατικό

Στην Παράγραφο 11 της Έκθεσης παρατίθενται στοιχεία και υπολογισμοί της συνολικής ετήσιας επιβάρυνσης από τα επιβαλλόμενα αποχετευτικά τέλη για ένα μέσο υποστατικό.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 16** της Έκθεσης, για ένα δυάρι διαμέρισμα καταβάλλεται υπό μορφή Αποχετευτικού Τέλους επί της ακίνητου περιουσίας, με βάση τις τιμές 1/1/1980, ένα μέγιστο ετήσιο ποσό ύψους 150 ευρώ, ενώ για ένα τριάρι καταβάλλεται το μέγιστο ετήσιο ποσό των 172 ευρώ. Όταν στο ποσό αυτό προστεθεί και το μέγιστο ετήσιο Τέλος Χρήσης που χρεώνεται με βάση την κατανάλωση νερού, η ετήσια συνολική χρέωση κυμαίνεται στα 280-330 ευρώ για ένα δυάρι, ενώ για ένα τριάρι, στα 302-382 ευρώ.

Ελαφρύνσεις και Παραχωρήσεις σε δυσπραγούντες και ηλικιωμένους

Μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών για διευκόλυνση των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων των φορολογούμενων, το Συμβούλιο παραχωρεί ελαφρύνσεις σε δυσπραγούντες και ηλικιωμένους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια που δημοσιεύονται στην επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Η ελάφρυνση που παραχωρείται υπό προϋποθέσεις και ανέρχεται στο 50% των πληρωτέων τελών για το έτος με μέγιστο ποσό ελάφρυνσης για κάθε ιδιοκτήτη τα €80 και παραχωρείται σε όσους λαμβάνουν βοήθημα από το Γραφείο Ευημερίας, ή σύνταξη γήρατος, αναπηρίας ή ανικανότητας από το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, νοουμένου ότι το συνολικό μηνιαίο εισόδημα (συντάξεις πλέον άλλα εισοδήματα) του νοικοκυριού δεν ξεπερνά:

(α) για νοικοκυριά ενός ατόμου τα €750 και
(β) για νοικοκυριά δύο ατόμων τα €1.100, δηλαδή λαμβάνονται υπόψη οι συντάξεις και τα άλλα εισοδήματα και των δύο συζύγων

Σύνολο ελαφρύνσεων που παραχωρήθηκαν τα τελευταία χρόνια

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 17** της Έκθεσης από το 2008 μέχρι σήμερα το σύνολο των ελαφρύνσεων που παραχωρήθηκαν κυρίως σε συνταξιούχους ξεπερνούν το €1.4 εκ. με τον αριθμό των πολιτών που επωφελούνται κάθε χρόνο να κυμαίνεται στις 3.000 περίπου, επί συνόλου 45.000-50.000 φορολογουμένων νοικοκυριών.

Διευθετήσεις οφειλόμενων ποσών με μηνιαίες δόσεις και Διακανονισμοί

Ανάλυση Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis)

Όπως περιγράφεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 11.4 της Έκθεσης για σκοπούς εξαγωγής πιο αντιπροσωπευτικών συμπερασμάτων αναφορικά με την πραγματική επιβάρυνση στους πολίτες, κυρίως σε αυτούς με χαμηλά εισοδήματα, χρησιμοποιείται ο Δείκτης Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis).

Για σκοπούς σύγκρισης ετοιμάστηκαν δύο σενάρια όπως αυτά επεξηγούνται πιο κάτω:

Σενάριο Α – Πολύ Χαμηλά Αμειβόμενο Νοικοκυριό

Στον **Πίνακα 18** της Έκθεσης φαίνεται ότι ο συντελεστής αυτός κυμαίνεται μεταξύ του 2% και 3%.

Σενάριο Β – Μέσο Καθαρό Ετήσιο Οικογενειακό Εισόδημα

Στο σενάριο αυτό, η σύγκριση γίνεται με βάση το μέσο όρο του Καθαρού Διαθέσιμου Εισοδήματος ενός Νοικοκυριού, όπως υπολογίζεται από το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών. Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 19** της Έκθεσης, για ένα νοικοκυριό με Μέσο Καθαρό Διαθέσιμο Εισόδημα για το 2017, ο δείκτης αυτός βρίσκεται πολύ πιο κάτω από το 2%.

Σύγκριση επίδρασης στον Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) από τα επιβαλλόμενα Αποχετευτικά Τέλη και τα αντίστοιχα Τέλη Ύδρευσης.

Όπως περιγράφεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 11.5 της Έκθεσης, για σκοπούς εξαγωγής πιο ασφαλών συμπερασμάτων, γίνεται σύγκριση της επίδρασης στο Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) μεταξύ της χρέωσης για τις υπηρεσίες ύδρευσης και της αντίστοιχης χρέωσης για τις υπηρεσίες αποχέτευσης.

Στο **Σχεδιάγραμμα 3** της Έκθεσης, φαίνεται ότι οι χρεώσεις για τα τέλη ύδρευσης αποτελούν πλέον πέραν του 70% του συνολικού κόστους ύδρευσης αποχέτευσης.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 11.6 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με το ύψος των χρεωστών και την Οικονομική Επιβάρυνση των πολιτών από το Συμβούλιο.

Οικονομικά αποτελέσματα 31/12/2015 - έσοδα/έξοδα

Κατάσταση συνολικών εισοδημάτων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015

Στην Παράγραφο 12 της Έκθεσης δίδεται λεπτομερής περιγραφή και παρατίθενται αναλυτικά στοιχεία όσον αφορά τα πραγματικά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα σε σχέση με τη λειτουργία και άλλες δράσεις του ΣΑΛΑ. Παρατίθενται επίσης λεπτομέρειες αναφορικά με τους Λογαριασμούς Εσόδων και Εξόδων του Συμβουλίου για τα δύο τελευταία χρόνια 2014 και 2015 σύμφωνα με τις Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις. Στον **Πίνακα 21** της Έκθεσης παρατίθενται οι κυριότερες πηγές εισοδημάτων και κατηγορίες εξόδων και άλλων δαπανών του Συμβουλίου για τα τελευταία χρόνια.

Δάνεια στις 31/12/2015

Στον **Πίνακα 23** της έκθεσης φαίνονται τα ποσά των δανείων μαζί με τα αντίστοιχα ποσά εξυπηρέτησης για τα χρόνια 2008 – 2015.

Στοιχεία Πάγιου Ενεργητικού 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις του Συμβουλίου, μέχρι τις 31/12/2015 εκτελέστηκαν αποχετευτικά έργα συνολικού κόστους €320.903.097 όπως φαίνεται αναλυτικά στον **Πίνακα 24** της Έκθεσης

Έξοδα

Στην Παράγραφο 12.2 της Έκθεσης παρατίθενται λεπτομέρειες όσον αφορά τα σημαντικότερα έξοδα του Συμβουλίου.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 26** της Έκθεσης, το 2015 το συνολικό κόστος ανά κυβικό μειώθηκε στα €2.26/m^3 σε σχέση με €2.56/m^3 που ήταν το 2008. Το 2000 το κόστος αυτό ήταν πολλαπλάσιο του ποσού των €2.26/m^3. Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια τα συνολικά έξοδα μειώθηκαν όχι μόνο ανά κυβικό, αλλά και σε απόλυτους αριθμούς.

Έξοδα Διοίκησης:

Κατά κανόνα τα διοικητικά έξοδα του οργανισμού ανά κυβικό μέτρο μειώνονται όσο επεκτείνεται το σύστημα και όσο διευρύνεται ο αριθμός των υποστατικών ή πελατών που εξυπηρετούνται.

Ως ποσοστό επί των συνολικών εσόδων του Συμβουλίου τα διοικητικά έξοδα του οργανισμού κατά το 2015, περιλαμβανομένου και του μισθολογίου ανήλθαν στο 10,83%.

Για το έτος 2016 υπολογίζεται να κυμανθούν στο ίδιο επίπεδο, ενώ τα προϋπολογισθέντα για το 2017 υπολογίζεται να ανέλθουν στο 10,74% περίπου.

Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας

Τα Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες όπως περιγράφεται στην Παράγραφο 12.2.2 της Έκθεσης.

Όπως επίσης φαίνεται στον **Πίνακα 27** της Έκθεσης, τα συγκριτικά κόστη ανά κυβικό μέτρο μειώνονται όσο αυξάνεται η ροή και όσο «ωριμάζει» το έργο. Σε κάποιο στάδιο όμως τα κόστη αυτά θα αρχίσουν να αυξάνονται λόγω των αυξανόμενων κόστων λειτουργίας του συστήματος.

Παράλληλα τα Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας μειώθηκαν σημαντικά και σε απόλυτους αριθμούς.

Έξοδα Επεξεργασίας Λυμάτων

Περαιτέρω, όπως φαίνεται στον **Πίνακα 27** της Έκθεσης, το κόστος επεξεργασίας λυμάτων τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και ανά κυβικό μέτρο, ακολουθεί καθοδική πορεία από το 2012 φθάνοντας το 2015 στο κατώτατο σημείο των 28.2 σεντ/μ3, σημειώνοντας ποσοστιαία μείωση ύψους 36% σε σχέση με το 2012. Αυτό οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως επεξηγούνται αναλυτικά στην Παράγραφο 12.2.3 της Έκθεσης.

Επιβολή ΦΠΑ επί όλων των δαπανών του Συμβουλίου

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 12.2.4 και 12.2.5 της Έκθεσης, ο ΦΠΑ αποτελεί ένα σημαντικό μέρος του κόστους των έργων, που κατά μέσο όρο κυμαίνεται στο 14% περίπου των συνολικών δαπανών.

Συνεπώς, η οποιαδήποτε αύξηση ή μείωση στους συντελεστές Φ.Π.Α. που επιβαρύνεται το ΣΑΛΑ συμβάλλει σε μεγαλύτερη ή μικρότερη αντίστοιχη αύξηση ή μείωση στα τέλη. Ο ΦΠΑ που καταβάλλεται από το ΣΑΛΑ συνέβαλε σε αύξηση των τελών.

Στελέχωση του Οργανισμού και Μισθολόγιο

Το Συμβούλιο υιοθέτησε από το 2004 το νέο κρατικό μισθολόγιο έτσι ώστε να μην υπάρχουν διαφορές με το μισθολόγιο της Κυβέρνησης. Σήμερα εργοδοτούνται 47 μόνιμοι υπάλληλοι και 4 υπάλληλοι αορίστου χρόνου εργασίας. Επίσης εργοδοτούνται 14 εργάτες και μία καθαρίστρια (ωρομίσθιο προσωπικό). Το Συμβούλιο συμμορφούμενο με τις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών, δεν περιέλαβε στους προϋπολογισμούς για τα έτη 2012 μέχρι 2017 οποιαδήποτε πρόνοια για νέες θέσεις ή αναβάθμιση υφιστάμενων θέσεων. Σήμερα υπάρχουν οι ακόλουθες κενές θέσεις στον Οργανισμό:

(α) Εκτελεστικός Μηχανικός Συντήρησης και Λειτουργίας (κλάδος Μηχανολογίας)
(β) Γραμματειακός Λειτουργός
(γ) Επίσης μετά τη λήξη της αφυπηρετικής άδειας του στις 31 Ιανουαρίου 2017, αφυπηρετεί ο Διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 12.3 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με την υποστελέχωση του Οργανισμού.

Τριτοβάθμια επεξεργασία

Το θέμα εκκρεμεί εδώ και πάνω από 20 χρόνια. Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 13 της έκθεσης παρά τις υπάρχουσες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για κάλυψη από μέρους της Κυβέρνησης όλων των κοστών κατασκευής και των κοστών συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών, εντούτοις μέχρι σήμερα υπάρχουν εκκρεμούσες υποχρεώσεις προς το ΣΑΛΑ ύψους 1.6 εκ. ευρώ περίπου, που αφορούν τη συντήρηση και λειτουργία της Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας.

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην παρούσα Έκθεση οι βασικές διαφορές συνοψίζονται στις ακόλουθες τέσσερεις κατηγορίες:

(α) Ανάκτηση του συνόλου κόστους τριτοβάθμιας επεξεργασίας με βάση τα πραγματικά κόστη που αναλογούν στην τριτοβάθμια επεξεργασία, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρικής ενέργειας.
(β) Επιβολή Τμηματικών Εξόδων με ποσοστό 25% σύμφωνα με τις ίδιες αρχές και διαδικασίες που εφαρμόζει η Κυβέρνηση.
(γ) Ανάκτηση του συνόλου των πραγματικών κόστων αποφοσφωροποίησης μαζί με τα αναλογούντα Τμηματικά Έξοδα με ποσοστό 25%.
(δ) Ανάκτηση του συνολικού πραγματικού κόστους παραγωγής του υποχλωριόδους νατρίου μαζί με τα αναλογούντα τμηματικά έξοδα με ποσοστό 25% σύμφωνα με πρακτικό συμφωνίας ημερομηνίας 14/5/2007.

Στον **Πίνακα 29** της Έκθεσης παρατίθενται οι ετήσιες χρεώσεις με τις αντίστοιχες εισπράξεις έναντι λογαριασμού από το 2008 μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα την συσσώρευση εκκρεμοτήτων ύψους 1.6 εκ ευρώ περίπου.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 13.3 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω της έλλειψης συμφωνημένου πλαισίου που να ρυθμίζει το θέμα αυτό και τη συστηματική καθυστέρηση στη διευθέτηση των εκκρεμοτήτων.

Κύκλος ζωής έργου (project life cyle)

Στην Παράγραφο 14 του Μέρους VI της Έκθεσης, εξετάζεται ο κύκλος ζωής του αποχετευτικού συστήματος Λεμεσού Αμαθούντας.

Με βάση τον Οδηγό Βέλτιστων Πρακτικών της Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων ο κύκλος ζωής του αποχετευτικού συστήματος Λεμεσού Αμαθούντας διαχωρίζεται στον Κύκλο Ζωής του Έργου και στον Κύκλο Ζωής των Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού.

Ο χρόνος που απαιτείται για ολοκλήρωση του κύκλου ζωής ενός έργου εξαρτάται από την φύση του, την διαθεσιμότητα των πόρων, τις τεχνικές δυσκολίες, την αποδοχή του από την τοπική κυρίως κοινωνία, την πολιτική του σημασία κοκ. Στην περίπτωση του αποχετευτικού έργου Λεμεσού Αμαθούντας, ως σύνολο, ο χρονικός ορίζοντας του κύκλου ζωής υλοποίησης του έργου συνοψίζεται ως ακολούθως:

Α’ Φάση του Αποχετευτικού Έργου.

Φάση 1 (Έναρξη Έργου Υλοποίησης):	1974 - 1988
Φάση 2 (Προγραμματισμός Έργου Υλοποίησης):	1988 - 1992
Φάση 3 (Εκτέλεση και Έλεγχος έργου Υλοποίησης):	1992 - 1995
Φάση 4 (Κλείσιμο Έργου Υλοποίησης):	1996 - 2000

Β’ Φάση του Αποχετευτικού Έργου.

Στην περίπτωση της Β2 Φάσης του αποχετευτικού έργου Λεμεσού Αμαθούντας, ως σύνολο, ο κύκλος ζωής για υλοποίηση του έργου βρίσκεται στη Φάση 3, δηλαδή στην Φάση εκτέλεσης και ελέγχου. Όμως τα διάφορα Συμβόλαια/Συμβάσεις με τις οποίες εκτελούνται τα διάφορα τμήματα του έργου, ορισμένα από τα οποία είναι αυτοτελείς, βρίσκονται σε διαφορετικές Φάσεις. Όπως φαίνεται στην Παράγραφο 7.1 της Έκθεσης, 12 κατασκευαστικά Συμβόλαια έχουν ολοκληρωθεί και τα έργα παραλήφτηκαν και τέθηκαν ήδη σε λειτουργία. Αυτά τα Συμβόλαια έχουν κλείσει και την φάση 4 που αναφέρεται πιο πάνω και έχουν μπει πλέον σε ένα άλλο κύκλο ζωής, τον Κύκλο Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού που αφορά την παραγωγική λειτουργία του έργου μέσα στον οποίο αρχίζει η ανταπόδοση, ή η απόσβεση του κόστους κατασκευής του έργου, όπως περιγράφεται πιο κάτω.

Κύκλος Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού του Αποχετευτικού Συστήματος Λεμεσού - Αμαθούντας.

Ο δεύτερος κύκλος ζωής αφορά τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του έργου που τέθηκε σε λειτουργία και αποτελείται και αυτός από 4 Φάσεις ως ακολούθως:

Φάση 1: Αρχικά στάδια λειτουργίας (Χρονικός ορίζοντας 5 χρόνια περίπου)
Φάση 2: Επέκταση Λειτουργίας (Χρονικός ορίζοντας 5 - 10 χρόνια περίπου)

Φάση 3: Ωρίμανση του Έργου από πλευράς λειτουργικότητας (Χρονικός ορίζοντας 10-20 χρόνια περίπου)
Φάση 4: Φθορά και σταδιακή υποβάθμιση από πλευράς λειτουργικότητας (Χρονικός ορίζοντας 20-33 χρόνια περίπου)

Σχέση μεταξύ Δομής και Ύψους των αποχετευτικών τελών, με την Φάση Υλοποίησης που βρίσκεται το έργο.

Το ύψος των αποχετευτικών τελών και γενικά των χρεώσεων καθώς επίσης και ο βαθμός αποδοτικότητας για τέτοια έργα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το σημείο που βρίσκεται το έργο στον Κύκλο Ζωής του Έργου και τον Κύκλο Ζωής των Εγκαταστάσεων και του Εξοπλισμού, όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 14.4 της Έκθεσης.

Η επιβολή των αποχετευτικών τελών άρχισε το 1991, δηλαδή κατά την **Φάση 2 (Προγραμματισμός Έργου Υλοποίησης)** δηλαδή μόλις ολοκληρώθηκε ο προγραμματισμός του Έργου και μόλις άρχισε η **Φάση 3 (Εκτέλεση & Έλεγχος Έργου)** το 1992, στάδια κατά τα οποία το Συμβούλιο διενήργησε τα δάνεια και χωρίς να λάβει οποιαδήποτε ποσά από την Κρατικό Προϋπολογισμό, εκτός από ορισμένα μικρά δάνεια γέφυρες (Bridge Loans).

Οι πρώτες εγκαταστάσεις και εξοπλισμός του Αποχετευτικού Συστήματος που κατασκευάστηκαν και τέθηκαν σε λειτουργία μεταξύ του 1995 και 2000, άρχισαν να μπαίνουν στην Φάση 3 και 4 του Κύκλου Ζωής των, που σημαίνει ότι άρχισαν ήδη να χρειάζονται ψηλότερα κόστη συντήρησης και λειτουργίας, αλλά και σοβαρές αναβαθμίσεις και επισκευές.

Κατά συνέπεια και με δεδομένο το εκ της φύσεως του πολύ ψηλό κόστος κατασκευής του έργου, και των διενεργούμενων μακροπρόθεσμων δανείων, τα οποία λήγουν μετά από 20 και 27 χρόνια, η οποιαδήποτε σταδιακή μείωση των αποχετευτικών τελών (η οποία εν πάση περιπτώσει εξετάζεται επί συνεχούς βάσεως από το Συμβούλιο), θα μπορέσει να γίνει εφικτή μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια αφού μειωθεί σημαντικά και το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 14.5 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με τα προβλήματα και τους κινδύνους που δημιουργούνται λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος υλοποίησης των Έργων, που οφείλεται κυρίως σε χρονοβόρες διαδικασίες και άλλα ζητήματα.

Επιβολή ομοιόμορφων ενιαίων αποχετευτικών τελών και μείωση ή κατάργηση της επιβολής αποχετευτικών τελών

Επειδή τον τελευταίο καιρό άρχισε να γίνεται συζήτηση για επιβολή **ενιαίων τελών** σε Παγκύπρια βάση, όπως άρχισε να γίνεται σταδιακά (αλλά με αργούς ρυθμούς) και με τους λογαριασμούς των υπηρεσιών ύδρευσης, στην Παράγραφο 15 της Έκθεσης εξετάζονται σε λεπτομέρεια ορισμένα θέματα τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Όπως επεξηγείται στην Παράγραφο 15 σε λεπτομέρεια, αυτό είναι ανέφικτο ή πολύ δύσκολο να γίνει με τις υπηρεσίες αποχέτευσης για διάφορους λόγους οι οποίοι διακρίνονται στις πιο κάτω κατηγορίες:

(1) Θεσμικό Πλαίσιο: Υποχρεώσεις και περιορισμοί που πηγάζουν από τη Νομοθεσία και της Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

(2) Άλλες πρακτικές δυσκολίες στην εφαρμογή της επιβολής ενιαίων τελών: Σημαντικές διαφορές μεταξύ των διάφορων Οργανισμών Αποχετεύσεων, όπως οικονομίες κλίμακας, Κύκλος Ζωής Έργου, Κύκλος Ζωής Εγκαταστάσεων, πρακτικές διοίκησης και διαχείρισης πολιτικής κοκ.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 15.4 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με την επιβολή ομοιόμορφων ή ενιαίων Τελών.

Χρεώστες αποχετευτικών τελών και μέτρα είσπραξης οφειλόμενων ποσών

Επιβολή πρόσθετης επιβάρυνσης.

Ένα άλλο ζήτημα που συζητείται κατά καιρούς αφορά το ύψος της επιβάρυνσης για καθυστερημένες οφειλές. Είναι σημαντικό το γεγονός ότι, παρά την επιβολή πρόσθετης επιβάρυνσης με ποσοστό ύψους 20%, το ύψος των οφειλομένων τελών σε όλα τα Συμβούλια, ανέρχεται σε αρκετά εκατομμύρια ευρώ και παρουσιάζει συνεχή αυξητική τάση. Σημειώνεται ότι η χρέωση αυτή επιβάλλεται μόνο μια φορά. Τόκοι επιβάλλονται μόνο μετά την εξασφάλιση σχετικής απόφασης από το Δικαστήριο. Σε άλλες όμως φορολογίες μπορεί η αρχική επιβάρυνση να είναι μικρότερη αλλά στην συνέχεια επιβάλλονται άλλες επιβαρύνσεις και τόκοι κλιμακωτά, ανεβάζοντας τις συνολικές χρεώσεις σε πολύ ψηλότερα επίπεδα.

Το θέμα αυτό εξετάζεται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 16 της Έκθεσης όπου παρατίθενται διάφορες αναλύσεις και τα μέτρα που λαμβάνονται από το ΣΑΛΑ για την διαχείριση του.

Μετά από τα συνδυασμένα μέτρα που λαμβάνονται τα τελευταία χρόνια και τις συνεχείς προσπάθειες του ΣΑΛΑ όπως αυτά απαριθμούνται στην Παράγραφο 16.7 της Έκθεσης, το ποσό της χρέωσης μειώθηκε σημαντικά και αναμένεται η μείωση αυτή να συνεχιστεί. Τα ποσά που παραμένουν σε εκκρεμότητα αφορούν κυρίως υποθέσεις που βρίσκονται στα δικαστήρια ή κάτω των €3.000.

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 16.8 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι και οι Ευκαιρίες αναφορικά με το ύψος των χρεωστών και των χρονοβόρων δικαστικών κυρίως διαδικασιών.

Προστασία περιβάλλοντος - Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 17 του Μέρους VII της Έκθεσης το ΣΑΛΑ, συμβάλλει έμπρακτα στην προστασία του περιβάλλοντος με διάφορα μέτρα και πρακτικές ως ακολούθως:

- Με τη συλλογή και τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων της Μείζονος Λεμεσού, που αποτελεί και την κύρια αποστολή του Συμβουλίου.
- Με την τριτοβάθμια επεξεργασία λυμάτων της Μείζονος Λεμεσού, όπου γίνεται τεράστια εξοικονόμηση νερού το οποίο χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς.
- Με την επαναχρησιμοποίηση της επεξεργασμένης λάσπης (βιομάζα) η οποία χρησιμοποιείται ως εδαφοβελτιωτικό υλικό στη γεωργία, λόγω των θρεπτικών της στοιχείων.
- Με την επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου (Πράσινη ενέργεια) το οποίο χρησιμοποιείται

σαν καύσιμο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για τις ανάγκες λειτουργίας του Βιολογικού Σταθμού Μονής επιτυγχάνοντας εξοικονόμηση του 30% περίπου της ηλεκτρικής ενέργειας, συνολικής αξίας που κυμαίνεται γύρω στις €300.000 το χρόνο, ανάλογα με την τιμή του ρεύματος και του πετρελαίου, ή του 50% της συνολικής ενέργειας (ηλεκτρικής και θερμικής) που απαιτείται για τη λειτουργία του Σταθμού.

- Με την εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων στη Βιολογική Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή δυναμικότητας 44 KW.
- Το Συμβούλιο αξιοποιεί την ηλεκτρονική επικοινωνία εντός και εκτός του Οργανισμού, με στόχο τον περιορισμό της χρήσης χαρτιού.

Στην Παράγραφο 17.2.1 επεξηγείται επίσης σε λεπτομέρεια η διαδικασία επεξεργασίας στον Σταθμό Μονής.

Στην Παράγραφο 17 εξετάζονται επίσης άλλα σχετικά θέματα όπως:

(α) Επαναχρησιμοποίηση Επεξεργασμένου νερού
(β) Επαναχρησιμοποίηση Βιομάζας (Επεξεργασμένη Λάσπη)
(γ) Επαναχρησιμοποίηση Βιοαερίου- Συμπαραγωγή Ηλεκτρικής και Θερμικής Ενέργειας
(δ) Οφέλη από τη συμπαραγωγή ενέργειας
(ε) Φωτοβολταϊκά Συστήματα
(στ) Περιβαλλοντικά Βραβεία για Επιχειρήσεις 2009 2ο Βραβείο «Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας»
(ζ) Άλλα μέτρα και πολιτικές ανακύκλωσης

Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Στην Παράγραφο 17.3 ή 17.13 παρατίθενται σε λεπτομέρεια οι Προκλήσεις, οι Κίνδυνοι οι και Ευκαιρίες αναφορικά με τα θέματα της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης των πόρων που δημιουργούνται κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας.

Άλλες δράσεις και πολιτικές του Συμβουλίου

Στο Μέρος VIII Παράγραφος 18, της Έκθεσης παρατίθενται στοιχεία όσον αφορά διάφορες πολιτικές και δράσεις του Συμβουλίου στους ακόλουθους τομείς.

(α) Ποιοτικός έλεγχος και συνοπτικά αποτελέσματα
(β) Σύστημα Ασφάλειας και Υγείας που εφαρμόζεται στο ΣΑΛΑ
(γ) Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης και αντιμετώπισης κρίσεων
(δ) Πράσινες Συμβάσεις
(ε) Βραβευμένη Τεχνολογία που εφαρμόστηκε στο ΣΑΛΑ
(στ) Ασφαλιστική Κάλυψη για ενδεχόμενη Περιβαλλοντική Ζημιά

Ευρωπαϊκά προγράμματα

Στο Μέρος VIII Παράγραφος 19, της Έκθεσης παρατίθενται στοιχεία όσον αφορά διάφορες πολιτικές και δράσεις του Συμβουλίου σε σχέση με Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

(α) Συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ.
(β) Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα
(γ) Συγχρηματοδοτούμενα Έργα ΕΕ από το Ταμείο Συνοχής

ΕΚΘΕΣΗ

ΜΕΡΟΣ Ι

1. Εισαγωγή

Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων αποτελούν οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου με έντονο αναπτυξιακό προσανατολισμό. Τα τελευταία χρόνια, και όπως προβλέπεται για τα επόμενα χρόνια, τα έργα ανάπτυξης των Συμβουλίων θα συνεχίζουν να αποτελούν τον κύριο όγκο των εργασιών τους.

Το αποχετευτικό έργο Λεμεσού Αμαθούντας, κατασκευάζεται σε φάσεις και καλύπτει ολόκληρη την Περιοχή της Μείζονος Λεμεσού η οποία είναι υπό την ευθύνη του Συμβουλίου. Οι κατασκευαστικές εργασίες της Α' Φάσης του έργου ξεκίνησαν το 1992 και ολοκληρώθηκαν το 1995, ενώ οι εργασίες του πρώτου σταδίου της Β' Φάσης (Φάση Β1) άρχισαν το 1999 και ολοκληρώθηκαν το 2004. Από το 1992 που άρχισε η σταδιακή κατασκευή του αποχετευτικού συστήματος, μέχρι το 2005 δαπανήθηκαν περί τα €119 εκ.. Με τα έργα αυτά έχει καλυφθεί το 50% περίπου της περιοχής η οποία βρίσκεται υπό την αρμοδιότητα του Συμβουλίου και συνδέθηκαν γύρω στα 12.000 υποστατικά, εξυπηρετώντας περί τις 80.000 άτομα περίπου.

Τώρα υλοποιείται το δεύτερο στάδιο της Β' Φάσης, (δηλαδή η Φάση Β2) με συνέχιση των κατασκευαστικών έργων. Αρχικά ο στόχος ήταν η επέκταση και ολοκλήρωση των έργων μέχρι το 2013. Οι εργασίες της παρούσης Φάσης (Φάση Β2) που είναι και η τελευταία, άρχισαν τον Αύγουστο του 2006 με τα έργα επέκτασης του βιολογικού σταθμού Μονής. Οι εργασίες αυτές ολοκληρώθηκαν το μήνα Σεπτέμβριο του 2008 και ο νέος σταθμός τέθηκε σε λειτουργία άμεσα με δυναμικότητα 40.000 κυβικά μέτρα λυμάτων την ημέρα σε σύγκριση με 20.000 που ήταν πριν την επέκταση του. Οι εργασίες επέκτασης του συστήματος συνεχίζονται και μέχρι το τέλος του 2015 δαπανήθηκαν σχεδόν €321 εκ.. Με τα έργα αυτά έχει καλυφθεί το 90% περίπου της περιοχής η οποία βρίσκεται υπό την αρμοδιότητα του Συμβουλίου και μέχρι το τέλος του 2015 συνδέθηκαν γύρω στα 20.530 υποστατικά, εξυπηρετώντας περί τις 130.000-135.000 άτομα περίπου.

Εξαιρετικής σημασίας είναι και τα έργα ομβρίων υδάτων που έχουν αμβλύνει σε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η πόλη της Λεμεσού από τις πλημμύρες. Κατά το στάδιο της Φάσης Β2, προγραμματίστηκαν έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων συνολικού μήκους 50 χλμ. περίπου, συνολικού κόστους γύρω στα €30 εκ., τα οποία θα καλύψουν και νέες περιοχές.

Οι στόχοι της Φάσης Β2 του έργου περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 5 πιο κάτω. Λόγω όμως της οικονομικής κρίσης και των γεγονότων του Μαρτίου του 2013 το Συμβούλιο ετοίμασε νέο, Έκτακτο Σχέδιο Δράσης αναπροσαρμόζοντας το επενδυτικό του πρόγραμμα με βάση τις νέες συνθήκες και μετά και από σχετικές οδηγίες από την Κυβέρνηση ανέστειλε όλα τα έργα που ήταν συγχρηματοδοτούμενα από την Κυβέρνηση, όπως είναι τα έργα όμβριων υδάτων συνολικού κόστους €23 εκ. περίπου, οι λίμνες κατακράτησης κατασκευαστικού κόστους €7 εκ. περίπου, ο Σταθμός Επεξεργασίας

Λυμάτων και το Αντλιοστάσιο Ζ συνολικού κόστους €39 εκ. περίπου. Επίσης άλλα έργα όπως είναι η επέκταση των γραφείων του Οργανισμού και η κατασκευή μονάδας επεξεργασίας της ιλύος (βιολάσπης), συνολικού κόστους €10 εκ. περίπου, ακυρώθηκαν.
Το 2014 και το 2015, μετά την εξομάλυνση της κατάστασης αποφασίστηκε η συνέχιση των διαδικασιών υλοποίησης των έργων του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων, του Αντλιοστασίου Ζ και της λίμνης κατακράτησης όμβριων υδάτων Κάτω Πολεμιδιών παρά τον Κάθετο Δρόμο.

Μετά από νέες προσπάθειες, συμφωνήθηκε με την Κυβέρνηση όπως τα αντιπλημμυρικά έργα, συνολικού εκτιμώμενου κόστους €28 εκ. περίπου, προχωρήσουν προς υλοποίηση με συμμετοχή της Κυβέρνησης στο κόστος, με ποσοστό ύψους σχεδόν 60%. Περισσότερες λεπτομέρειες για τα νέα προγραμματιζόμενα αντιπλημμυρικά έργα παρατίθενται στην Παράγραφο 9, στο Μέρος IV πιο κάτω.

2. Σύντομο ιστορικό και άλλα στοιχεία όσον αφορά την εγκαθίδρυση του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας

2.1 Εγκαθίδρυση Συμβουλίου

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας εγκαθιδρύθηκε δυνάμει του Άρθρου 3 του Νόμου αρ. 1/1971 με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, με αρ. ΚΔΠ 248/80.

Με το Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. ΚΔΠ 212/88 η εμπίπτουσα στις διατάξεις του Νόμου όσον αφορά τα έργα αποχέτευσης λυμάτων, περιοχή του διατάγματος ΚΔΠ 248/80, κηρύσσεται επίσης ως εμπίπτουσα στις διατάξεις του Νόμου όσον αφορά την εγκαθίδρυση, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων αποχετεύσεως Ομβρίων Υδάτων και αναθέτει στο Συμβούλιο αντίστοιχα καθήκοντα και εξουσίες όσον αφορά τα Όμβρια Ύδατα.

Ακολούθως η αρχική περιοχή του σχετικού πίνακα των πιο πάνω διαταγμάτων επεκτάθηκε με τα ακόλουθα διατάγματα σύμφωνα με τα άρθρα 3(Ι) και 4:

ΚΔΠ 275/95	(Περιοχές του Δήμου Κ. Πολεμιδιών) ,
ΚΔΠ 27/96, ΚΔΠ 117/2006	(επέκταση σε περιοχές όλων των Δήμων),
ΚΔΠ 352/2009	(επέκταση στις περιοχές των Δήμων Λεμεσού, Γερμασόγειας, Κάτω Πολεμιδιών, Αγίου Αθανασίου, Μέσα Γειτονιάς, και Κοινοτικών Συμβουλίων Αγίου Τύχωνα και Πάνω Πολεμιδιών),
ΚΔΠ 353/2009	(ένταξη του πυρήνα των Κοινοτικών Συμβουλίων Πύργου και Παρεκκλησιάς)
ΚΔΠ 392/2009	(επέκταση στην περιοχή του Κοινοτικού Συμβουλίου Παλώδιας)
ΚΔΠ 537/2012	(ένταξη χερσαίας γης Μαρίνας Λεμεσού)
ΚΔΠ 497/2014	(ένταξη νέων περιοχών ανάπτυξης του Δήμου Γερμασόγειας)

2.2 Ίδρυση και σκοποί του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.

Ιδρύθηκε και λειτουργεί με βάση τον Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο Αρ. 1/1971. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενο από 37 μέλη, όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 4 πιο κάτω.

Πρόεδρος του Συμβουλίου είναι ο εκάστοτε Δήμαρχος του Δήμου Λεμεσού.

Σύμφωνα με το Νόμο, βασική αποστολή του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού - Αμαθούντας είναι η εγκατάσταση και λειτουργία κεντρικών συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας οικιστικών και βιομηχανικών υγρών αποβλήτων της περιοχής Μείζονος Λεμεσού ως επίσης και η κατασκευή της βασικής υποδομής του συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων.

Οι σκοποί του Συμβουλίου επιτυγχάνονται με:

(i) τον προγραμματισμό και την εκτέλεση βασικών έργων υποδομής

(ii) την κατασκευή, την επέκταση, τη λειτουργία και τη συντήρηση του αποχετευτικού συστήματος εντός της περιοχής αρμοδιότητας του

(iii) τη διενέργεια δανείων και την εξυπηρέτηση τους επί μακροχρόνιας βάσης

(iv) την επιβολή τελών επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων σε τιμές 1.1.1980 και την επιβολή τελών χρήσης επί της κατανάλωσης νερού για όλα τα υποστατικά που είναι συνδεδεμένα με το δημόσιο σύστημα αποχέτευσης με σκοπό τη χρηματοδότηση των κατασκευαστικών έργων και τη λειτουργίας του συστήματος.

2.3 Περιοχή Συμβουλίου

Η περιοχή του Συμβουλίου όπως φαίνεται στο **Χάρτη 1** στην Παράγραφο 5.3 που ακολουθεί, περιλαμβάνει τις περιοχές εντός των δημοτικών ορίων του Δήμου Λεμεσού, Μέσα Γειτονιάς, Κάτω Πολεμιδιών, Αγίου Αθανασίου, Γερμασόγειας, καθώς επίσης και τις οικιστικές περιοχές των Κοινοτικών Συμβουλίων (ΚΣ) Πάνω Πολεμιδιών, Παλώδιας, Μουταγιάκας, Αγίου Τύχωνα, Παρεκκλησιάς, Πύργου και Μονής.

3. Θεσμικό Πλαίσιο

3.1 Νομοθεσία - Γενικά

Ο βασικός Νόμος που καθορίζει το Νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα Συμβούλια Αποχετεύσεων στην Κύπρο είναι «Ο Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμος 1/1971» (Ο Νόμος)

Ο Νόμος τροποποιήθηκε 20 φορές μέχρι σήμερα, ως ακολούθως:

Ν. 24/72	Ε.Ε., Παρ. Ι, Αρ. 934, 28.4.72
Ν. 15/78	Ε.Ε., Παρ. Ι, Αρ. 1433, 31.3.78
Ν. 88/87	Ε.Ε., Παρ. Ι, Αρ. 2228, 15.5.87
Ν. 194/91	Ε.Ε., Παρ. Ι, Αρ. 2646, 8.11.91
Ν. 16(Ι)/95	Ε.Ε., Παρ. Ι(Ι), Αρ. 2956, 24.2.95
Ν. 94(Ι)/95	Ε.Ε., Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3022, 8.12.95
Ν. 100(Ι)/95	Ε.Ε., Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3026, 22.12.95
Ν. 5(Ι)/97	Ε.Ε., Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3120, 31.1.97
Ν. 139(Ι)/99	Ε.Ε., Παρ. Ι (Ι), Αρ. 3367, 26.11.99
Ν.10(1)/00	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3383, 28.1.2000
Ν.84(Ι)/01	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3496, 4.5.2001
Ν.108(Ι)/04	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3849, 30.4.2004
Ν. 253(Ι)/04	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3931, 3.12.2004
Ν.14(Ι)/2005	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3963, 4.3.2005
Ν.148(Ι)/2007	Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 4144, 9.11.2007
Ν.16(Ι)/2010	Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ. 4233, 5.3.2010
Ν.22(Ι)2011	Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ. 4272, 4.3.2011
Ν.158(Ι)2013	Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ. 4419, 13.12.2013
Ν.51(Ι)2015	Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ. 4503, 9.4.2015
Ν.106(Ι)2015	Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ. 4520, 10.7.2015

Με βάση το Νόμο το κάθε Συμβούλιο μετά από έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου θεσπίζει τους δικούς του Κανονισμούς δυνάμει του Άρθρου 15^{A} και του Άρθρου 49 του Νόμου.

Για την περίπτωση του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας η Βουλή ενέκρινε τους ακόλουθους Κανονισμούς οι οποίοι διέπουν διάφορα θέματα ως ακολούθως:

(α) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ99/1991.

Οι Κανονισμοί του Συμβουλίου τροποποιήθηκαν 19 φορές μέχρι σήμερα, ως ακολούθως:

Κ.Δ.Π.	380/1991
Κ.Δ.Π.	259/1992
Κ.Δ.Π.	86/1994
Κ.Δ.Π.	57/1995
Κ.Δ.Π.	90/1995
Κ.Δ.Π.	174/1996
Κ.Δ.Π.	388/1996
Κ.Δ.Π.	54/1997
Κ.Δ.Π.	379/1997
Κ.Δ.Π.	290/1998
Κ.Δ.Π.	101/1999
Κ.Δ.Π.	620/2003
Κ.Δ.Π.	837/2004

Κ.Δ.Π. 338/2005
Κ.Δ.Π. 514/2007
Κ.Δ.Π. 423/2009
Κ.Δ.Π. 92/2012
Κ.Δ.Π. 403/2012
Κ.Δ.Π. 431/2013

Οι Κανονισμοί αυτοί ρυθμίζουν επίσης θέματα που αφορούν την ποιότητα των υγρών αποβλήτων, τις διαδικασίες σύνδεσης με το σύστημα καθώς επίσης και τον **καθορισμό του ύψους των αποχετευτικών τελών τα οποία επιβάλλονται από καιρού εις καιρόν.**

(β) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας (Διάρθρωση και όροι Υπηρεσίας) Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ145/1999.

Οι Κανονισμοί αυτοί τροποποιήθηκαν στη συνέχεια σε τρεις συνολικά περιπτώσεις.

(γ) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Χορήγηση Αδειών) Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ143/1999.

Οι Κανονισμοί αυτοί τροποποιήθηκαν στη συνέχεια σε τρεις συνολικά περιπτώσεις.

(δ) Οι Περί Συντάξεων και Φιλοδωρημάτων του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας του 2002 Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ348/2002.

Οι Κανονισμοί αυτοί τροποποιήθηκαν στη συνέχεια μία φορά.

(ε) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Αξιολόγηση Υπαλλήλων) Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ143/1999.

(στ) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Ταμείο Ευημερίας Υπαλλήλων) Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ458/2008.

(ζ) Οι Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (Ταμείο Ευημερίας Εργατικού Προσωπικού) Κανονισμοί οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ364/1994.

3.2 Νομοθεσία που διέπει την επιβολή και είσπραξη αποχετευτικών τελών - Νόμος 1/1971

Η επιβολή των αποχετευτικών τελών ρυθμίζεται από τον περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο 1/1971 και ιδιαίτερα από το άρθρο 30 του Νόμου. Ο Νόμος ισχύει για όλα τα Συμβούλια Αποχετεύσεων παγκυπρίως και καθορίζει το γενικό πλαίσιο λειτουργίας των Οργανισμών αυτών, ενώ όπως προαναφέρεται μέχρι σήμερα τροποποιήθηκε 20 συνολικά φορές.

Δεδομένου ότι με βάση τη σχετική Νομοθεσία, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων θα πρέπει να είναι αυτοσυντήρητο και χρηματοοικονομικά βιώσιμος οργανισμός, συνεπάγεται ότι τα αποχετευτικά τέλη και τα τέλη χρήσης που επιβάλλονται πρέπει να καλύπτουν όλες ανεξαίρετα τις δαπάνες.

Το άρθρο 30 του Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμου 1/1971 παρέχει την εξουσία για επιβολή των ακόλουθων κατηγοριών τελών:

«30.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, το Συμβούλιον κέκτηται εξουσίαν όπως, εντός των ορίων της περιοχής του επιβάλλη και εισπράττη διά τοιαύτην χρονικήν περίοδον και κατά τοιούτον τρόπον, ως ήθελεν εκάστοτε καθορισθή.
(α) εν δικαίωμα συνδέσεως επί των ιδιοκτητών ακινήτου ιδιοκτησίας διά την κάλυψιν, ολικώς ή μερικώς, της δαπάνης διά την σύνδεσιν και εγκατάστασιν υπονόμων οικοδομής διά λύματα, βιομηχανικά απορριμματικά υγρά, όμβρια ύδατα ή έτερα τοιαύτα και όπως καθορίζη τους όρους και προϋποθέσεις της καταβολής του τοιούτου δικαιώματος:…..»

«(β) εν τέλος επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, οίτινες εξυπηρετούνται ή μέλλουν να εξυπηρετηθώσιν υπό των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων ή επωφελούνται ή μέλλουν ή δύνανται να επωφεληθώσιν εκ των τοιούτων έργων……»

«(γ) ένα τέλος στους ιδιοκτήτες ή κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας που εξυπηρετούνται ή πρόκειται να εξυπηρετηθούν από τα συστήματα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων ή που επωφελούνται ή πρόκειται ή μπορούν να επωφεληθούν από τέτοια έργα, ……»

«(δ) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (β) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, διά την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων, βάσει της εν τη ιδιοκτησία ταύτη υδατοπρομηθείας της χρησιμοποιουμένης δι' οικιακούς ή ετέρους σκοπούς και διοχετευομένης εις την δημοσίαν υπόνομον.»

«(ε) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (γ) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, διά την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως ομβρίων υδάτων, βάσει της εκτάσεως της επιφανείας της ακινήτου ιδιοκτησίας, αναφορικώς προς την οποίαν καταβάλλεται το τοιούτον τέλος…….»

Περαιτέρω στο εδάφιο (2) του Άρθρου 30 καθορίζονται ρητά τα ακόλουθα:

«(2) Το ύψος των εν εδαφίω (1) προνοουμένων τελών θέλει καθορισθή κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αι εξ αυτών απορρέουσαι τω Συμβουλίω ετήσιαι πρόσοδοι, ομού μετά των τυχόν προσόδων αυτού εξ ετέρων πηγών, κατά το αυτό έτος, να επαρκώσι κατά το δυνατόν, και μόνον να επαρκώσιν, διά την πληρωμήν πασών των δαπανών και την αντιμετώπισιν πασών των υποχρεώσεων του Συμβουλίου, αίτινες δεόντως βαρύνουσι τα εισοδήματα αυτού κατά το εν λόγω έτος εις τας τοιαύτας δαπάνας και υποχρεώσεις δέον όπως διαληφθώσιν και αι πληρωμαί, αίτινες μέλλουν να ενεργηθώσιν υπό του Συμβουλίου κατά το έτος τούτο, καθ' όσον αφορά εις τους τόκους και το κεφάλαιον οιουδήποτε δανείου συναφθέντος υπό του Συμβουλίου και την εξόφλησιν χρεωγράφων και γραμματίων εκδοθέντων υπό του Συμβουλίου δυνάμει του παρόντος Νόμου ως και τοιαύτα χρηματικά ποσά, ως το Συμβούλιον ήθελε κρίνει πρέπον να διαφυλάξη κατά το έτος τούτο διά τον σχηματισμόν αποθεματικού κεφαλαίου, δι' επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια και ετέρους, παρομοίας φύσεως σκοπούς(3) Παν πρόσωπον οφείλον οιονδήποτε δικαίωμα ή τέλος, όπερ δεν κατέβαλε το υπ' αυτού οφειλόμενον ποσόν εντός της προβλεπομένης προθεσμίας πληρωμής, υποχρεούται εις την καταβολήν προσθέτου επιβαρύνσεως ίσης προς είκοσι επί τοις εκατόν του μετά την πάροδον της ειρημένης προθεσμίας παραμένοντος απληρώτου ποσού του δικαιώματος ή τέλους.»

Το πλήρες κείμενο του Άρθρου 30 επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1** για εύκολη αναφορά.

3.3 Νομοθεσία που διέπει την επιβολή και είσπραξη αποχετευτικών τελών – Κανονισμοί που εκδόθηκαν με την ΚΔΠ 99/1991

Με βάση τις εξουσίες που παρέχονται δυνάμει του Άρθρου 14 και του Άρθρου 49 του Νόμου, η Βουλή ενέκρινε στις 29/3/1991 τους Περί του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμούς, οι οποίοι διέπουν σε λεπτομέρεια θέματα που αφορούν τη λειτουργία του ΣΑΛΑ καθώς επίσης και θέματα που αφορούν την επιβολή και είσπραξη των αποχετευτικών τελών, μεταξύ των οποίων και τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ VIII – ΤΕΛΗ

«31- (1) Για τη σύνδεση υποστατικού με την δημόσια υπόνομο ο ιδιοκτήτης θα καταβάλει στο Συμβούλιο για κάθε μια σύνδεση με τη δημόσια υπόνομο οικοδομής ή με τη δημόσια υπόνομο δικαίωμα συνδέσεως ύψους €20 (είκοσι ευρώ).

Σε περίπτωση περισσότερων από μιας συνδέσεως με τη δημόσια υπόνομο οικοδομής ή τη δημόσια υπόνομο, ο ιδιοκτήτης του υποστατικού αυτού θα καταβάλει, επιπρόσθετα με τη δαπάνη που διενεργήθηκε από τον ίδιο για την κατασκευή της ιδιωτικής υπονόμου οικοδομής, δικαίωμα σύνδεσης επαρκές να καλύψει ολόκληρη τη δαπάνη της κατασκευής και εγκατάστασης της δημόσιας υπονόμου οικοδομής και της σύνδεσης αυτής με την ιδιωτική υπόνομο οικοδομής και τη δημόσια υπόνομο……»

«32- Κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος ακινήτου ή υποστατικού το οποίο βρίσκεται μέσα στην περιοχή η οποία θα εξυπηρετηθεί ή μπορεί να εξυπηρετηθεί από το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων του Συμβουλίου, το οποίο κατασκευάστηκε ή θα κατασκευαστεί κατά τα επόμενα χρόνια, όπως καθορίζεται σε σχέδια τα οποία έχουν κατατεθεί στο Γραφείο του Συμβουλίου, πρέπει να καταβάλλει ετήσιο τέλος το οποίο καθορίζεται από το Συμβούλιο και το οποίο δε θα υπερβαίνει τα ποσοστά που αναφέρονται πιό κάτω:

(α) Για ξενοδοχεία και αδειούχα οργανωμένα διαμερίσματα (service flats) και βιομηχανικές μονάδες ή επιχειρήσεις, όπως αυτές καθορίζονται από το Συμβούλιο, θα καταβάλλεται ετήσιο τέλος που δε θα υπερβαίνει το …… ή ποσοστό δέκα τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου…..»
«(β) Για κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά θα καταβάλλεται ετήσιο τέλος που δε θα υπερβαίνει το 0,4 του σεντ για κάθε ευρώ, ή ποσοστό τέσσερα τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου…»

«33Α. Κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος ακινήτου ή υποστατικού το οποίο βρίσκεται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου η οποία θα εξυπηρετηθεί ή μπορεί να εξυπηρετηθεί από το σύστημα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων του Συμβουλίου, όπως καθορίζεται σε σχέδια τα οποία έχουν κατατεθεί στο Γραφείο του Συμβουλίου, πρέπει να καταβάλλει ετήσιο τέλος το οποίο καθορίζεται από το Συμβούλιο και το οποίο δεν θα υπερβαίνει το 0,12 του σέντ για κάθε ευρώ ή ποσοστό 1,20 τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία …»

«35.-(1)(α) Επιπρόσθετα με τα τέλη που επιβάλλονται δυνάμει των Κανονισμών 32 και 33, κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος υποστατικού που βρίσκεται μέσα στην περιοχή, το οποίο προμηθεύεται νερό από το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού (ΣΥΛ) ή οποιοδήποτε άλλο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας και το οποίο εξυπηρετείται από το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων του Συμβουλίου, θα καταβάλλει τέλος το οποίο καθορίζεται από καιρό σε καιρό από το Συμβούλιο και το οποίο δε θα υπερβαίνει τα 64 σεντ του ευρώ για κάθε κυβικό μέτρο ύδατος το οποίο καταναλώνεται από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο σύμφωνα με την ένδειξη του υδρομετρητή…»

«37. Σε περίπτωση κατά την οποία ιδιοκτήτης ή κάτοχος υποστατικού ο οποίος είναι υπόχρεος σύμφωνα με τα πιο πάνω να καταβάλει χρηματικό ποσό ως το τέλος, καθυστερήσει την πληρωμή, αυτή θα επιβαρύνεται με ποσό ύψους 20% του οφειλομένου τέλους.»

Στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2** παρατίθενται για εύκολη αναφορά αυτούσιοι οι Κανονισμοί 31 - 37 οι οποίοι διέπουν την επιβολή των αποχετευτικών τελών του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας.

3.4 Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κυπριακή Νομοθεσία

3.4.1 Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ)

Με βάση το Άρθρο 9 της ΟΠΥ, Κοστολόγηση & Τιμολόγηση των Υπηρεσιών Ύδατος, οι αρμόδιες αρχές έχουν υποχρέωση όπως εφαρμόζουν πολιτικές πλήρους ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών νερού στις οποίες περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες αποχέτευσης.

Το Άρθρο 9 της οδηγίας στοχεύει **στην αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση του νερού (περιλαμβανομένου και του ανακυκλωμένου νερού) μέσω της εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών τιμολόγησης**, οι οποίες θα παρέχουν κίνητρα σε όλους τους χρήστες ώστε να χρησιμοποιούν το νερό με σύνεση. Οι πολιτικές τιμολόγησης θα πρέπει να διέπονται από τις παρακάτω αρχές:

- Παροχή κινήτρων στους χρήστες για αποτελεσματική και όχι σπάταλη χρήση του νερού.
- Ικανοποιητική ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, δηλαδή να μπορεί το κόστος για την παροχή του νερού (πόσιμο, άρδευσης κ.λ.π) να καλύπτεται από τα έσοδα σε σημαντικό βαθμό, μέσω της συμβολής των διαφόρων χρήσεων (π.χ. νοικοκυριά, βιομηχανία, γεωργία, τουρισμός), λαμβάνοντας υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- Συμπερίληψη του κόστους για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους στο συνολικό κόστος των υπηρεσιών ύδατος.

Οι πολιτικές τιμολόγησης αποτελούν βασικό μέτρο διαχείρισης των υδάτων στο σχέδιο διαχείρισης των νερών της χώρας μας.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η χώρα μας δεσμεύεται ως Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να διαμορφώσει τις πολιτικές τιμολόγησης του νερού βάσει της Οδηγίας και συγκεκριμένα βάσει των παραπάνω αρχών του άρθρου 9 της Οδηγίας.

Με βάση τα παραπάνω, **η ορθή τιμολόγηση του νερού δεν είναι μόνο θεσμική υποχρέωση, αλλά ταυτόχρονα και πράξη ευθύνης απέναντι στην κοινωνία μας και στις επόμενες γενιές μέσω της διασφάλισης της βιωσιμότητας των εμπλεκόμενων αρχών, αλλά και της αειφορίας και της ορθής διαχείρισης των υδάτινων πόρων της χώρας μας.**

3.4.2 Ο Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος 13(Ι)/2004 – Κανονισμοί ΚΔΠ 128/2014 - Τιμολόγηση και μηχανισμοί ανάκτησης κόστους της υπηρεσίας παροχής ανακυκλωμένου νερού

Κατά ανάλογο τρόπο ο **Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος,** με αρ. 13(Ι)/2004, επιβάλλει την εφαρμογή των αρχών που καθορίζονται στην ΟΠΥ, αναφορικά με την τιμολόγηση και πλήρη ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών παροχής ύδρευσης και αποχέτευσης.

Επίσης, στο Μέρος IV των Κανονισμών που δημοσιεύθηκαν με την ΚΔΠ 128/2014 δυνάμει του **Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου,** γίνεται αναφορά όσον αφορά την υποχρέωση και τις διαδικασίες ανάκτησης του κόστους από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) ή την Επιτροπή Κυβερνητικού υδατικού έργου για την παροχή νερού προς τους χρήστες ή τους καταναλωτές. Οι ίδιες αρχές πρέπει να διέπουν και τις διαδικασίες ανάκτησης του κόστους του

επεξεργασμένου ή του ανακυκλωμένου νερού το οποίο παρέχεται από τους παρόχους υπηρεσιών νερού προς το ΤΑΥ, όπως είναι τα Συμβούλια Αποχετεύσεων και οποιεσδήποτε άλλες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης που έχουν την εξουσία συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων ή υγρών αποβλήτων.

3.4.3 Ο Περί Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος Αρ. 79(Ι)/2010

Άλλες αναφορές σχετικές με την διαχείριση των νερών στην χώρα μας αναφορές και την τιμολόγηση του νερού γίνονται επίσης και στον Περί Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο Αρ. 79(Ι)/2010.

4. Διοίκηση και Διεύθυνση του Οργανισμού

4.1 Σύσταση Συμβουλίου

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν 37 άτομα ως ακολούθως:

- Ο Δήμαρχος Λεμεσού
- Όλοι οι Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Λεμεσού (26 άτομα)
- Δήμαρχος Γερμασόγειας
- Δήμαρχος Μέσα Γειτονιάς
- Δήμαρχος Αγίου Αθανασίου
- Εκπρόσωπος/Δημαρχεύων Δήμου Κάτω Πολεμιδιών
- Εκπρόσωπος Επάρχου
- Πρόεδροι των ΚΣ Πύργου, Παρεκκλησιάς, Πάνω Πολεμιδιών και Αγίου Τύχωνα
- Εκπρόσωπος του ΚΣ Μονής

Πρόεδρος του Συμβουλίου είναι ο εκάστοτε Δήμαρχος Λεμεσού.

4.2 Η Οργανωτική Δομή των Υπηρεσιών του Συμβουλίου

Η Οργανωτική Δομή των Υπηρεσιών του Συμβουλίου παρατίθεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί:

<u>Σχεδιάγραμμα 1</u>: Οργανωτική Δομή

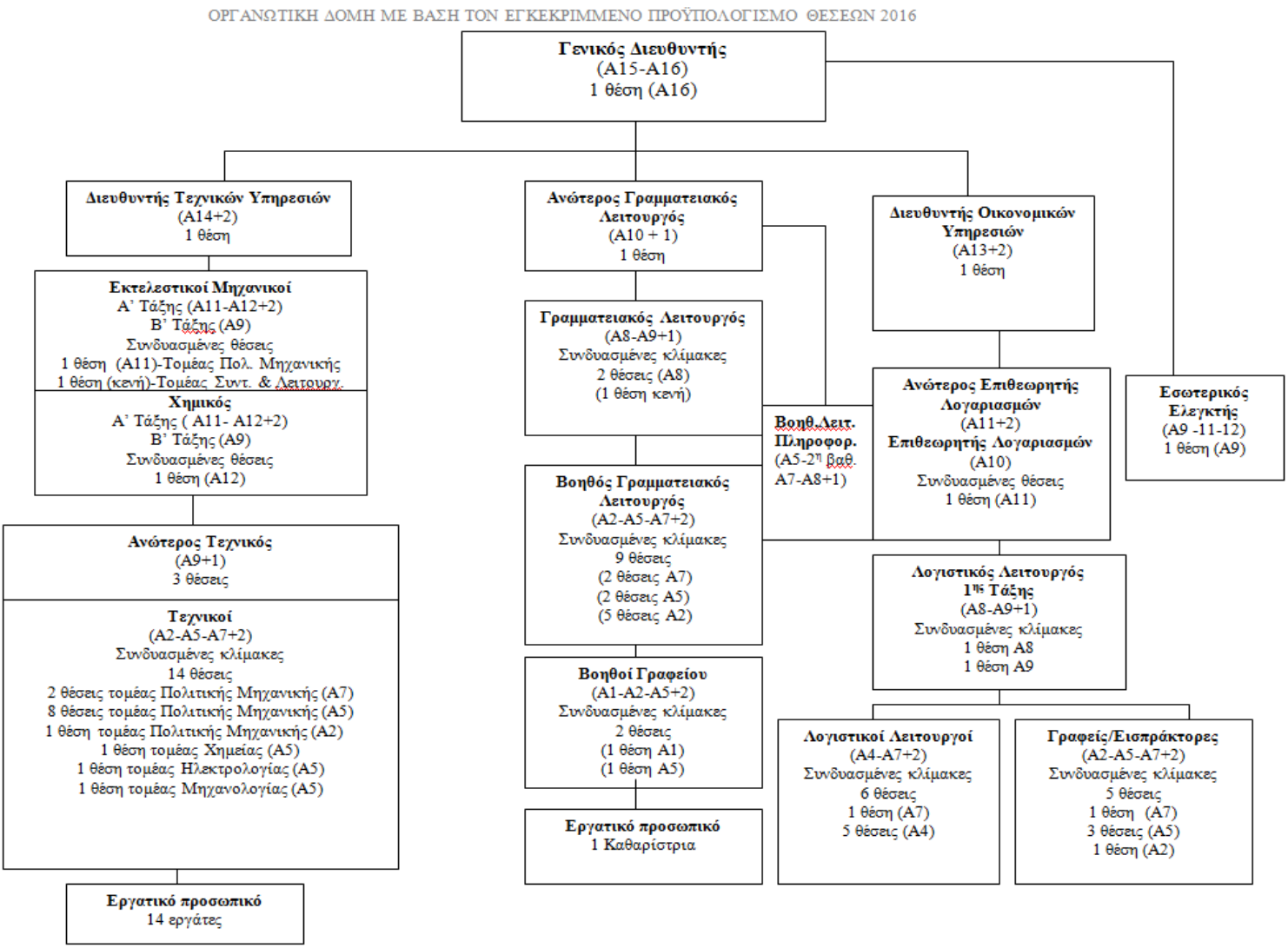

Το Συμβούλιο ανάθεσε το 2010 στον οίκο PWC την ετοιμασία σχετικής μελέτης αναφορικά με τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες στελέχωσης του Οργανισμού με βάση το εγκεκριμένο αναπτυξιακό πρόγραμμα για την επόμενη δεκαετία. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες στελέχωσης του Οργανισμού όπως προέκυψαν από τη μελέτη, φαίνονται στον σχετικό πίνακα που επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3**.

Μετά από έγκριση των αρμόδιων υπηρεσιών του Κράτους, όπως προνοείται από τη Νομοθεσία άρχισε η υλοποίηση των εισηγήσεων των εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου. Λόγω της κρίσης και των μέτρων που λήφθηκαν από την Κυβέρνηση, η υλοποίηση του προγράμματος στελέχωσης του Οργανισμού σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση αναστάληκε, με αποτέλεσμα σήμερα να παρουσιάζονται ανάγκες στελέχωσης, κυρίως σε εξειδικευμένο προσωπικό για θέσεις κλειδιά, δεδομένου ότι το αποχετευτικό σύστημα θα έχει σχεδόν διπλασιαστεί σε μέγεθος και σε όγκο λυμάτων μέχρι το 2020 περίπου.

Με βάση τη μελέτη οι απαιτούμενες ανάγκες σε βασικά στελέχη ανέρχονται στα 77 περίπου πρόσωπα, δηλαδή 62 πρόσωπα υπαλληλικού προσωπικού και 15 εργατικού προσωπικού.

Σήμερα εργοδοτούνται 47 μόνιμοι υπάλληλοι, 4 υπάλληλοι αορίστου χρόνου εργασίας, 14 εργάτες και μία καθαρίστρια (ωρομίσθιο προσωπικό). Οι ακόλουθες θέσεις στον Οργανισμό είναι κενές:

- 1 Εκτελεστικός Μηχανικός Συντήρησης και Λειτουργίας (κλάδος Μηχανολογίας),
- 1 Γραμματειακός Λειτουργός.

Επίσης μετά τη λήξη της αφυπηρετικής άδειας του στις 31/1/2017, αφυπηρετεί ο Διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών.

Το Συμβούλιο, συμμορφούμενο με τις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών, δεν περιέλαβε στους προϋπολογισμούς για τα έτη 2012 μέχρι 2017 οποιαδήποτε πρόνοια για νέες θέσεις ή αναβάθμιση υφιστάμενων θέσεων.

4.3 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

4.3.1 Πολυμελής σύσταση Συμβουλίου

Όπως φαίνεται πιο πάνω το Συμβούλιο αποτελείται από 37 άτομα κάτι το οποίο συνεπάγεται δυσκολίες στην ομαλή λειτουργία του Οργανισμού ιδιαίτερα όσον αφορά την ευελιξία και στην ταχύτητα λήψης αποφάσεων.

Η Διεύθυνση του Συμβουλίου έθεσε κατ' επανάληψη προ πολλών χρόνων το ζήτημα και την αναγκαιότητα όπως το Συμβούλιο καταστεί πιο ευέλικτο με τη μείωση των μελών του, χωρίς φυσικά να επηρεαστεί η εκπροσώπηση των Τοπικών Αρχών στο Συμβούλιο. Η εισήγηση για μείωση των μελών του Συμβουλίου εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Συμβουλίου προ πολλών χρόνων και προωθήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών. Το ζήτημα αναμένεται να διευθετηθεί με την αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΑ) η οποία βρίσκεται υπό συζήτηση.

4.3.2 Στελέχωση του Οργανισμού

Η σωστή και έγκαιρη στελέχωση του Οργανισμού τόσο για σκοπούς υλοποίησης των έργων, όσο και για σκοπούς της συντήρησης και της λειτουργίας τους, αποτελεί μία μεγάλη πρόκληση δεδομένης της τεράστιας ανάπτυξης του συστήματος και της σημασίας της σωστής συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων στην αξιοπιστία των αποχετευτικών συστημάτων.

Παρά το ότι ο Οργανισμός χρησιμοποιεί ήδη ευρέως τις υπηρεσίες υπεργολάβων και συνεργατών από τον ιδιωτικό τομέα, εντούτοις είναι απαραίτητη η πρόσληψη κατάλληλα καταρτισμένων μόνιμων στελεχών για την ορθολογιστική οργάνωση της οργανωτικής του δομής.

Το Συμβούλιο με σειρά επιστολών του ζήτησε από τις αρμόδιες υπηρεσίες την έγκριση για δημιουργία ορισμένων νέων θέσεων και για την πλήρωση των τριών υφιστάμενων κενών θέσεων.

Επίσης το Συμβούλιο ζήτησε την έγκριση για εργοδότηση Προσωπικού Ορισμένου Χρόνου Εργασίας, για περίοδο 20 περίπου μηνών, για υλοποίηση των έργων για την κατασκευή του αποχετευτικού έργου Πύργου και Παρεκκλησιάς, του νέου βιολογικού σταθμού Κάτω Πολεμιδιών και των αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία είναι συγχρηματοδοτούμενα από Ευρωπαϊκά κονδύλια ή Κυβερνητικούς πόρους.

Σημειώνεται επίσης ότι μέσα στα επόμενα τρία περίπου χρόνια, θα αφυπηρετήσουν άλλα δύο ανώτατα στελέχη του Οργανισμού, ο Γενικός Διευθυντής (το αργότερο μέχρι την 1/1/2020) και ο Ανώτερος Επιθεωρητής Λογαριασμών (το αργότερο μέχρι τις 1/4/2020). Συνεπώς, ενδείκνυται όπως οι τρεις κενές θέσεις που υπάρχουν σήμερα να πληρωθούν άμεσα. Σημειώνεται ότι ιδιαίτερα η θέση του Μηχανολόγου Μηχανικού κρίθηκε αναγκαία και περιλήφθηκε στο οργανόγραμμα του Οργανισμού πριν πολλά χρόνια όταν ο μηχανολογικός του εξοπλισμός ήταν πολύ λιγότερος.

Ήδη ο Οργανισμός είναι σε μεγάλο βαθμό υποστελεχωμένος και λόγω των μεγάλων έργων που έγιναν ή προγραμματίζονται να γίνουν, οι ανάγκες στελέχωσης του, όχι μόνο δεν προβλέπεται να μειωθούν, αλλά θα συνεχίσουν να αυξάνονται ακόμα περισσότερο μέσα στα επόμενα 10 χρόνια τουλάχιστον, ανεξάρτητα από την αναδιάρθρωση της ΤΑ. Σημειώνεται ότι τα τελευταία 7 χρόνια το σύστημα έχει διπλασιαστεί σε σχέση με το μήκος του δικτύου, και η ροή που αυξάνεται συνεχώς αναμένεται επίσης να διπλασιαστεί μέχρι το 2018-2019 σε σχέση με το 2008.

Το 2008 το Συμβούλιο απασχολούσε 59 περίπου άτομα ενώ σήμερα απασχολεί 66. Όπως φαίνεται στο σχετικό συγκριτικό πίνακα που επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4** οι παράμετροι/δείκτες που αφορούν τη σχέση δαπανών προς έσοδα/έξοδα ως προς το κόστος προσωπικού και άλλες παραμέτρους βρίσκεται σε πολύ καλά επίπεδα, ενδεχομένως από τα καλύτερα στην Κύπρο. Ενδεικτικά παρατίθενται για την τελευταία πενταετία οι πιο κάτω δείκτες. Όπως είναι φανερό οι δείκτες αυτοί παρουσιάζουν συνεχή βελτίωση:

(α) Σύνολο μισθών/έξοδα διοίκησης και λειτουργίας: 32% - 34% χωρίς αποσβέσεις και τόκους.
(β) Μισθοί προσωπικού λειτουργίας του συστήματος/έξοδα λειτουργίας: 16% -18%.
(γ) Σύνολο μισθών/σύνολο εσόδων: 9%-11%
(δ) Έξοδα λειτουργίας & διοίκησης ανά κυβικό μέτρο ροής: €1.38 - €1.03
(ε) Έξοδα λειτουργίας ανά κυβικό μέτρο ροής €0.91 - €0.64

Όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα που επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 5** όλοι οι πιο πάνω δείκτες παρουσιάζουν κατά τα τελευταία χρόνια συνεχή βελτίωση.

4.3.3 Κενά και άλλα ζητήματα που δημιουργούνται από την υποστελέχωση του Οργανισμού από εξειδικευμένο προσωπικό

(1) Η έλλειψη έμπειρου Μηχανολόγου Μηχανικού στο Συμβούλιο συνεχίζει να δημιουργεί σοβαρά κενά και καθυστερήσεις στην υλοποίηση εγκεκριμένων έργων συνολικής δαπάνης δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ, όπως αυτά περιγράφονται στην Παράγραφο 9 πιο κάτω.

Το πρόβλημα οξύνεται ακόμα περισσότερο με την αφυπηρέτηση του Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών, στις 31/1/2017.

(2) Το μεγαλύτερο και σοβαρότερο ζήτημα που δημιουργείται, αφορά τους κινδύνους στα θέματα ασφάλειας προσωπικού αλλά και αξιοπιστίας του Συστήματος, συνολικού κόστους το οποίο

αναμένεται να φθάσει το ποσό των €433 εκ. και το οποίο δημιουργείται από την έλλειψη ενός τουλάχιστον μόνιμου Μηχανολόγου Μηχανικού στον Οργανισμό από το 2012. Σημειώνεται ότι ο Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων, μαζί με το δεύτερο που προγραμματίζεται να κατασκευαστεί εντός των επόμενων δύο ετών 2017-2019 και τα δέκα αντλιοστάσια, αποτελούνται καθαρά από ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, με κόστος σε ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις που κυμαίνεται γύρω στα €150 - €200εκ.

(3) Η βασική υποδομή του συστήματος, όπως είναι ο κύριος αγωγός κατά μήκος της παραλιακής περιοχής, τα οκτώ υφιστάμενα αντλιοστάσια και ο Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής, κατασκευάστηκαν μεταξύ των ετών 1992-1995 και συνεπώς, λόγω της ηλικίας αλλά και λόγω του ότι λειτουργούν κάτω από αντίξοες συνθήκες και σε μία πολύ ευαίσθητη και αποκλειστικά τουριστική περιοχή, χρειάζονται συνεχή συντήρηση και αναβάθμιση, κάτι που επιβάλλει την άμεση πλήρωση της συγκεκριμένης θέσης, δεδομένης και της ολοκλήρωσης της τελευταίας αναβάθμισης των αντλιοστασίων με το Συμβόλαιο Ε11.

Όσο δε επεκτείνεται το σύστημα και όσο περνά ο χρόνος, η έλλειψη Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και μόνιμου Μηχανολόγου Μηχανικού, (θέσεις οι οποίες είναι κενές) δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους και κενά ασφάλειας και αξιοπιστίας του συστήματος, τα οποία δεν μπορούν να καλυφθούν μόνο με μίσθωση υπηρεσιών.

4.3.4 Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΑ)

(1) Το θέμα της μεταρρύθμισης της ΤΑ, δεν μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στη ρύθμιση του θέματος της άμεσης στελέχωσης του Οργανισμού με θέσεις κλειδιά, διότι οποιαδήποτε διευθέτηση και να εγκριθεί, οι υπηρεσίες ορισμένων προσώπων όπως του Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών και εξειδικευμένου Μηχανολόγου Μηχανικού θα συνεχίσουν να είναι απαραίτητες, καθιστώντας τη θέση αυτή νευραλγικής σημασίας για την ασφάλεια του προσωπικού, αλλά και για την ασφάλεια και αξιοπιστία των εγκαταστάσεων του Συστήματος, το οποίο λειτουργεί σε μια περιοχή με τεράστιες τουριστικές εγκαταστάσεις, καθ' όλο το μήκος της πολύ ευαίσθητης τουριστικής περιοχής Λεμεσού.

(2) Περαιτέρω η μετακίνηση προσωπικού σε περίπτωση συνένωσης υπηρεσιών δεν είναι πρακτικά εφικτή. Οι λειτουργίες και το αντικείμενο αρμοδιότητας άλλων Οργανισμών με συναφείς δραστηριότητες, όπως είναι τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, παρόλο ότι αποτελούν μέρος του κύκλου διαχείρισης νερού, εντούτοις διαφέρουν κατά πολύ από τις λειτουργίες και τις αρμοδιότητες των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, τα οποία όπως είναι γνωστό διαχειρίζονται υγρά απόβλητα για τα οποία απαιτείται εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εντελώς διαφορετικές, τόσο από πλευράς τεχνολογίας, όσο και από πλευράς συμπεριφοράς και λειτουργίας υπό αντίξοες συνθήκες οξείδωσης και φθορών.

Επί τούτου σημειώνεται ότι οι κίνδυνοι που εγκυμονούν και οι οποιεσδήποτε επιπτώσεις από ατυχήματα ή διαρροές υγρών αποβλήτων, από περιβαλλοντικής και υγειονομικής πλευράς, είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι σε σχέση με τις αντίστοιχες περιπτώσεις πόσιμου νερού.

(3) Επίσης η υλοποίηση οποιουδήποτε σχεδίου αναδιάρθρωσης της ΤΑ, θα χρειαστεί χρόνο, ενώ από την άλλη τα γεγονότα τρέχουν, η ροή υγρών αποβλήτων δεν μπορεί να διακοπεί και επίσης η επέκταση ή η λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος δεν μπορεί να ανασταλεί, μέχρι τη διευθέτηση του θέματος της αναδιάρθρωσης της ΤΑ και της στελέχωσης του Οργανισμού.

(4) Στις τάξεις των υπό αναδιάρθρωση Οργανισμών τουλάχιστον για την επαρχία Λεμεσού (ΣΑΛΑ, ΣΥΛ, Δήμοι, Επαρχιακή Διοίκηση κοκ) δεν υπάρχει πτυχιούχος Μηχανολόγος Μηχανικός ο οποίος θα μπορεί να καλύψει τη θέση αυτή σε οποιοδήποτε τυχόν νέο οργανισμό δημιουργηθεί.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

5. Υλοποίηση του Αποχετευτικού Σχεδίου

5.1 Γενικά

Το αποχετευτικό σύστημα Λεμεσού-Αμαθούντας κατασκευάζεται σε φάσεις και καλύπτει ολόκληρη την περιοχή του Συμβουλίου, που αποτελεί την μείζονα περιοχή Λεμεσού από το Ζακάκι μέχρι την τουριστική περιοχή Μονής. Τα έργα άρχισαν το 1992 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Έχει ήδη συνδεθεί με το σύστημα το 70% περίπου των υποστατικών, όλα τα ξενοδοχεία της περιοχής και όλες οι βιομηχανικές περιοχές και εγκαταστάσεις.

5.2 Α' Φάση

Οι εργασίες για κατασκευή της Α' Φάσης του έργου άρχισαν το 1992 και ολοκληρώθηκαν αρχές του 1995 έναντι συνολικής δαπάνης ύψους €75 εκ. περίπου.

5.3 Φάση Β1 και Β2 - Στόχοι

Φάση Β1

Το Συμβούλιο μέσα στα πλαίσια της επέκτασης του συστήματος αποχέτευσης λυμάτων και όμβριων υλοποίησε μέσα στην περίοδο 1999 - 2004 πρόγραμμα νέων επενδύσεων για τη Β1 Φάση του έργου συνολικού κόστους ύψους €44 εκ. περίπου.

Φάση Β2

Παράλληλα ετοιμάστηκε το νέο πρόγραμμα επενδύσεων της Φάσης Β2, για την επέκταση του δικτύου αποχέτευσης με αρχικό προϋπολογιζόμενο κόστος ύψους €350 εκ. περίπου. Μετά την ακύρωση ή την αναβολή μέρους των έργων λόγω της κρίσης του 2013 ορισμένα έργα που προγραμματίζονταν, όπως είναι τα αντιπλημμυρικά έργα, οι εγκαταστάσεις αποξήρανσης λάσπης και τα νέα γραφεία του Συμβουλίου αναστάληκαν ή ακυρώθηκαν. Το κόστος αυτό αναπροσαρμόζεται συνεχώς ανάλογα με τις εξελίξεις. Το σύνολο των επενδύσεων στο αποχετευτικό σύστημα μέχρι τις 31/12/2015 ανήλθε στα €317 εκ. περίπου (βλέπε Μέρος ΙΙΙ, Παράγραφο 7.2). Με βάση τον τελευταίο προγραμματισμό, το συνολικό κόστος των έργων αναμένεται να ανέλθει στα €433 εκ. περίπου (βλέπε Μέρος ΙV, Παράγραφο 9.5).

Οι περιοχές οι οποίες καλύφθηκαν από την Α΄ Φάση και τη Φάση Β1 του έργου φαίνονται με γκρίζο χρώμα στο **Χάρτη 1** που ακολουθεί, ενώ οι περιοχές οι οποίες καλύπτονται από τη Φάση Β2 φαίνονται ανά συμβόλαιο στον ίδιο χάρτη.

<u>Χάρτης 1:</u> Περιοχή αρμοδιότητας ΣΑΛΑ, περιοχές Φάσεων και Συμβολαίων

5.4 Φάση Β2

Το Συμβούλιο ετοίμασε πρόγραμμα συνέχισης των κατασκευαστικών έργων με αρχικό στόχο την επέκταση και ολοκλήρωση όλων των έργων μέχρι το 2013-2014. Λόγω όμως της οικονομικής κρίσης και της καθυστέρησης που παρατηρείται στην έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών για την ανέγερση του νέου σταθμού επεξεργασίας λυμάτων δυτικά της Λεμεσού, οι εργασίες του έργου αυτού, υπολογίζεται να ολοκληρωθούν περί το 2020-2021.

5.4.1 Έργα αποχέτευσης λυμάτων – Φάση Β2

Το συνολικό κόστος των έργων αποχέτευσης λυμάτων τα οποία κατασκευάστηκαν μέχρι το 2015 ανέρχεται στα €273 εκ. περίπου ενώ το προϋπολογιζόμενο κόστος των έργων που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν μέχρι το 2020 - 2021 ανέρχεται στα €359 εκ. περίπου (βλέπε Μέρος IV, Παράγραφο 9.5).

Οι στόχοι που τέθηκαν και τα κυριότερα έργα που συμπεριλαμβάνονται στη Φάση Β2 περιγράφονται στις Παραγράφους 5.5 και 6.2 πιο κάτω.

5.5 Έργα που ολοκληρώθηκαν ή ολοκληρώνονται μέχρι το τέλος του 2016:

(α) Αναβάθμιση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή. Ο Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων έφθασε σε πλήρη δυναμικότητα το 2005 και η επέκταση του κρίθηκε ως επείγουσα.

Τα κατασκευαστικά έργα για την επέκταση του σταθμού άρχισαν τον Αύγουστο του 2006 και ολοκληρώθηκαν το Σεπτέμβριο του 2008 με το συνολικό κόστος, περιλαμβανομένης και της γης να φτάνει τα €50 εκ. περίπου.

Μετά την αναβάθμιση, η δυναμικότητα του σταθμού για επεξεργασία λυμάτων σε υδραυλικό φορτίο έχει αυξηθεί από 22.000 m^3/ημέρα σε 40.000 m^3/ημέρα ενώ η δυναμικότητα επεξεργασίας σε βιολογικό φορτίο (BOD5) έχει αυξηθεί από 4.500 κιλά/ημέρα σε περίπου 15.000 κιλά/ημέρα.

<u>Φωτογραφία 1:</u> Αεροφωτογραφία του σταθμού Μονής μετά την επέκταση του

(β) Επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος των κεντρικών συλλεκτήριων αγωγών που περιλαμβάνει αγωγούς βαρύτητας και πιέσεως.

(γ) Επέκταση του δικτύου αποχέτευσης λυμάτων καλύπτοντας ολόκληρη την αστική περιοχή της Μείζονος Λεμεσού με εξαίρεση τις κοινότητες Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς. Η επέκταση περιλαμβάνει επίσης τους κύριους και δευτερεύοντες αγωγούς σε ολόκληρη την περιοχή του έργου και συμπεριλαμβάνει όλες τις προβληματικές περιοχές, δυτικά και βόρεια του υφιστάμενου συστήματος, όπως το κέντρο της Αγίας Φύλας και των περιοχών Εκάλης, των Αγροτικών Οικιστικών περιοχών Πάνω Πολεμιδιών, Μουταγιάκας και Αγίου Τύχωνα.

Επίσης συμπεριλαμβάνει όλες τις αστικές περιοχές των Δήμων Κάτω Πολεμιδιών, Μέσα Γειτονιάς, Αγίου Αθανασίου και Γερμασόγειας. Οκτώ από τα εννέα Συμβόλαια που έχουν υπογραφτεί (Ε1, Ε2, Ε3, Ε4, Ε5, Ε6, Ε7 και Ε8), έχουν ολοκληρωθεί και παραληφθεί και η σύνδεση των υποστατικών βρίσκεται σε εξέλιξη. Το Συμβόλαιο Ε9 παρουσιάζει καθυστερήσεις και αναμένεται να συμπληρωθεί τέλος του 2016 (βλέπε Μέρος ΙΙΙ, Παράγραφο 7).

(δ) Αναβάθμιση πέντε υφιστάμενων αντλιοστασίων για να αντεπεξέλθουν στην αυξημένη ροή των λυμάτων από τις περιοχές που θα συνδεθούν στο σύστημα, έναντι δαπάνης €6 εκ. περίπου.

Η αναβάθμιση έγινε με το Συμβόλαιο Ε11 του οποίου οι εργασίες συμπληρώθηκαν τον Αύγουστο του 2016.

(ε) Κατασκευή νέου αντλιοστασίου για εξυπηρέτηση των περιοχών της Εκάλης που θα συνδεθούν στο σύστημα, παρά τον ποταμό Γαρύλλη (Συμβόλαιο Ε18), έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €1 εκ. περίπου (μαζί με το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)). Το έργο βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί τέλος του 2016, και να τεθεί σε λειτουργία περί τον Ιανουάριο του 2017.

Όπως φαίνεται στο **Χάρτη 2** που ακολουθεί, το ΣΑΛΑ εκτέλεσε μέχρι σήμερα πολλά και σημαντικά έργα. Με κόκκινο χρώμα φαίνονται οι αγωγοί που κατασκευάστηκαν μέχρι σήμερα ενώ με πράσινο αυτοί που είτε βρίσκονται υπό κατασκευή είτε θα κατασκευαστούν μέσα στα επόμενα χρόνια. Μέχρι σήμερα κατασκευάστηκαν αγωγοί συνολικού μήκους πέραν των 700 χιλιομέτρων περίπου, από τους οποίους 650 χιλιόμετρα βρίσκονται σε λειτουργία.

<u>Χάρτης 2:</u> Δίκτυο αγωγών αποχέτευσης λυμάτων που κατασκευάστηκε μέχρι σήμερα.

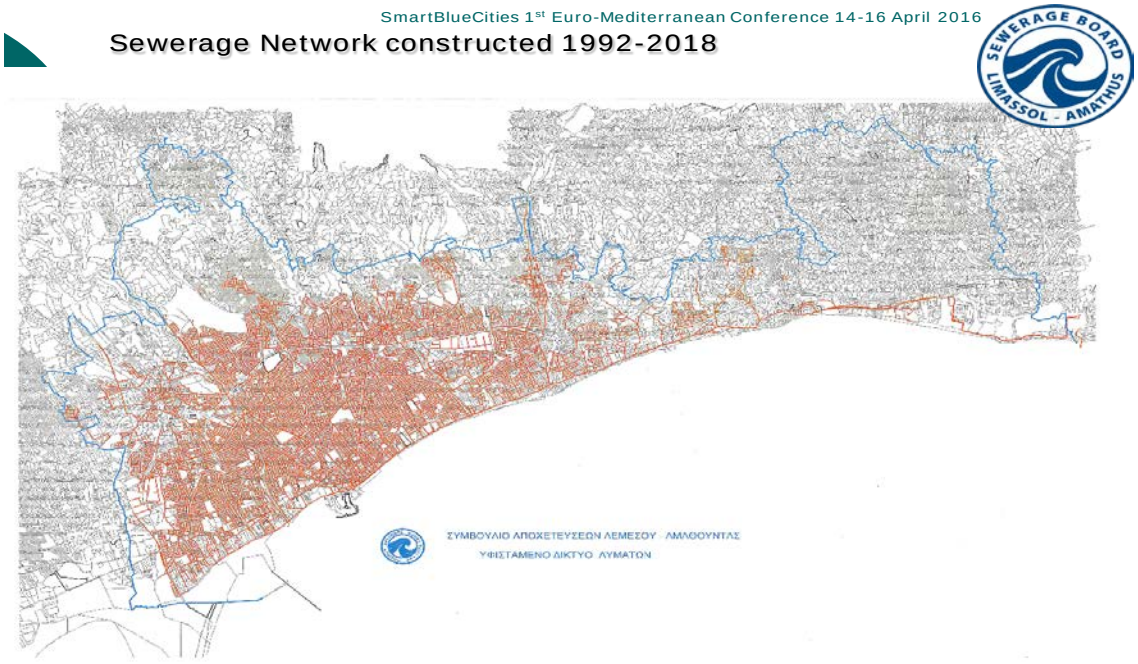

6. Αντιπλημμυρικά Έργα και Αειφόρα Συστήματα Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων

6.1 Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αποχέτευσης Ομβρίων Μείζονος Λεμεσού (ΟΣΑΟ) - Storm Water Drainage Master Plan

Ο προγραμματισμός για την ορθολογιστική και ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος των πλημμυρών στη Λεμεσό, ξεκίνησε το 1992 με την εκπόνηση του πρώτου Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αποχέτευσης Ομβρίων Μείζονος Λεμεσού (ΟΣΑΟ), στο οποίο αφού εντοπίστηκαν οι προβληματικές περιοχές στην περιοχή της μείζονος Λεμεσού, καθορίστηκαν τα σχετικά κόστη και οι προτεραιότητες υλοποίησης των έργων. Αμέσως μετά, ακολούθησε η κατασκευή των πρώτων μεγάλων αντιπλημμυρικών και αποχετευτικών έργων όμβριων υδάτων, κατά την Ά Φάση (1992-1995).

Στη συνέχεια το 2003, το ΣΑΛΑ εκπόνησε το δεύτερο ΟΣΑΟ, το οποίο αποτελεί εκσυγχρονισμό του προηγούμενου, με σκοπό να ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες οι οποίες διαμορφώθηκαν με τη ραγδαία ανάπτυξη στην ευρύτερη αστική περιοχή Λεμεσού.

Με βάση το Σχέδιο αυτό, το Συμβούλιο ετοίμασε πρόγραμμα σταδιακής υλοποίησης αντιπλημμυρικών έργων για όλη την περιοχή Μείζονος Λεμεσού, το οποίο υλοποιείται, ανάλογα με τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες του Συμβουλίου και την εκάστοτε εγκρινόμενη οικονομική συνεισφορά της Κυβέρνησης.

Μετά από σειρά διαβουλεύσεων και παρουσιάσεων σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, συμφωνήθηκαν οι προτεραιότητες και το τελικό κείμενο του ΟΣΑΟ το οποίο και κοινοποιήθηκε σε όλους τους φορείς όπως είναι το ΤΔΕ, ΤΑΥ, Δήμοι κ.α. για υλοποίηση και προγραμματισμό των δικών τους έργων. Πλείστοι από τους Φορείς αυτούς, λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα και τα διάφορα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτό, όπως υδρολογικά στοιχεία, λεκάνες απορροής κοκ.

Στο **Χάρτη 3** που ακολουθεί πιο κάτω, φαίνονται με κόκκινο χρώμα οι προβληματικές περιοχές που καθορίστηκαν με βάση το ΟΣΑΟ του 2003:

Χάρτης 3: Περιοχές υψηλού κινδύνου πλημμύρας και προβληματικές περιοχές

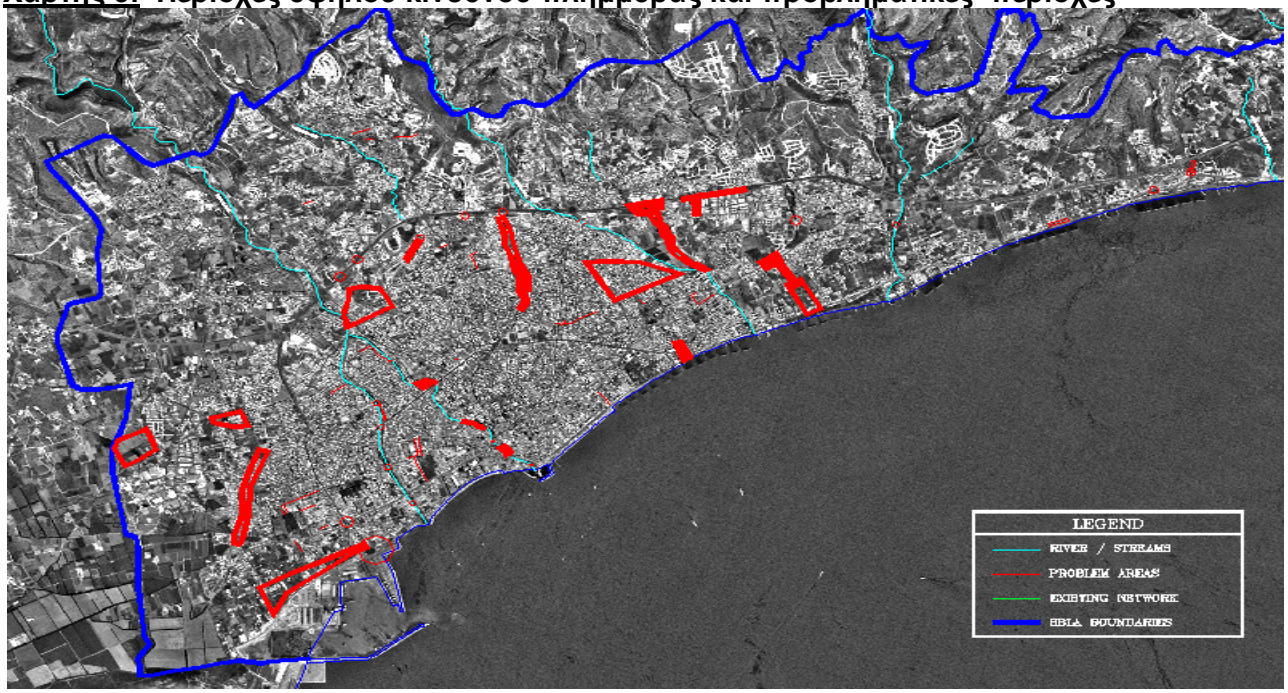

6.2 Έργα που ολοκληρώθηκαν

Στο **Χάρτη 4** πιο κάτω, παρατίθενται τα αντιπλημμυρικά έργα σε αγωγούς όμβριων που έγιναν ή που προγραμματίστηκαν να γίνουν με βάση το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Όμβριων Υδάτων Μείζονος Λεμεσού, από το 1993 μέχρι το 2021 εντός της επικράτειας του ΣΑΛΑ. Οι αγωγοί με πράσινο χρώμα αποτελούν έργα όμβριων υδάτων που κατασκευάστηκαν μέχρι σήμερα, ενώ με κόκκινο χρώμα φαίνονται οι αγωγοί που προγραμματίστηκε να κατασκευαστούν στα επόμενα χρόνια.

Χάρτης 4: Έργα προτεραιότητας και ενδεικτικό δίκτυο όμβριων υδάτων που πρέπει να κατασκευαστεί

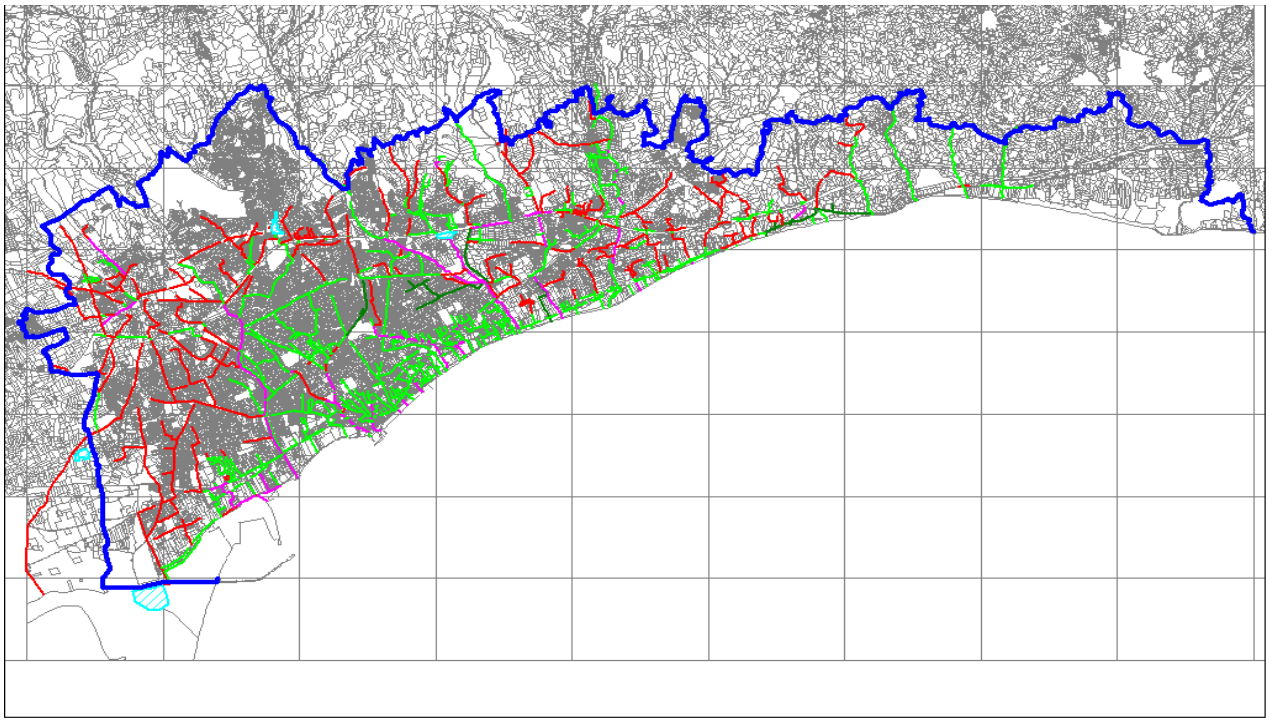

Μετά τον καθορισμό των περιοχών υψηλού κινδύνου καθορίστηκαν τα έργα προτεραιότητας όπως φαίνεται στο **Χάρτη 4** πιο πάνω.

Τα έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων που κατασκευάστηκαν κατά τη Φάση Β2 του έργου, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

(α) Κατασκευή δικτύου ομβρίων υδάτων και αντιπλημμυρικών έργων στην κεντρική και δυτική περιοχή της Λεμεσού για την άμβλυνση του προβλήματος πλημμύρων που υπάρχει σε πυκνοκατοικημένες περιοχές της Λεμεσού.

Μεγάλο μέρος τους έχει ήδη εκτελεστεί, ενώ παραμένει προς εκτέλεση ένα σημαντικό μέρος, το οποίο λόγω της οικονομικής κρίσης (βλέπε Μέρος ΙΙ, Παραγράφους 6.3 και 6.9 πιο κάτω), αναγκαστικά ανεστάλη για εκτέλεση μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια.

Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν την κατασκευή οχετών για διοχέτευση των νερών της βροχής στη θάλασσα ή τα ποτάμια και κάλυψαν τις εξής περιοχές:

i. Φάση Β1

- Οδός Κωστή Παλαμά και περιοχή Λανιτείου Γυμνασίου
- Οδός Κολοκοτρώνη και Μελετίου Μεταξάκη – περιοχή Μέσα Γειτονιάς
- Οδός Μπιζανίου – περιοχή Αγίου Αθανασίου/Γερμασόγειας

- Οδός Μίλτωνος – Περιοχή Ομόνοιας/Ζακακίου.

ii. Φάση Β2 Συμβόλαια Ε1 - Ε5

- Περιοχή του Δήμου Μέσα Γειτονιάς (οδός Κωστή Παλαμά, Μάρκου Δράκου και Στέλλας Σουλιώτη)
- Περιοχή Ζακακιού (οδός Πάρου, οικόπεδα Αραούζου, Σερίφου και νότια του πρώην εργοστασίου Νέμιτσα).
- Περιοχή νότια του Κεντρικού Πυροσβεστικού Σταθμού Λεμεσού
- Περιοχή βόρεια της Λεωφόρου Μακαρίου, σε όλο το μήκος της οδού Βασιλέως Κωνσταντίνου.
- Περιοχή του Δήμου Πάνω Πολεμιδιών.
- Περιοχή της Αγίας Φύλας επί της οδού 1ης Απριλίου.
- Περιοχή δυτικά της οδού Κατσαντωναίων, βόρεια της λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού.
- Περιοχή Καψάλου στην οδό Σιμόν Ντε Μποβουάρ

Τα έργα αποχέτευσης ομβρίων που περιλαμβάνονταν στα Συμβόλαια Ε6, Ε7 και Ε8 έχουν αναβληθεί λόγω της οικονομικής κρίσης, εκτός από τμήμα του αγωγού ομβρίων στην οδό Ιανού στην Αγία Φύλα (Συμβόλαιο Ε7).

(β) Κατασκευή/διαμόρφωση τεσσάρων δεξαμενών κατακράτησης ομβρίων που αποτελούν μέρος των αντιπλημμυρικών μέτρων της Λεμεσού, βάσει του ΟΣΑΟ 2002. Η πρώτη λίμνη κατακράτησης διαμορφώθηκε ήδη στην περιοχή της λίμνης Μακριά δυτικά του νέου λιμανιού Λεμεσού (βλέπε **Φωτογραφία 3** πιο κάτω).

(γ) Το ΣΑΛΑ ετοίμασε επίσης τα σχέδια και τη μελέτη για το έργο αποχέτευσης ομβρίων του παρακαμπτηρίου δρόμου του Νέου Λιμανιού Λεμεσού (Κάθετος Δρόμος), υπολογιζόμενου κόστους πέριξ των €30 εκ., τη δαπάνη του οποίου ανέλαβε εξολοκλήρου η Κυβέρνηση (βλέπε **Φωτογραφία 2**) Το έργο κατασκευάστηκε από το ΤΔΕ και οι κατασκευαστικές εργασίες έχουν ήδη συμπληρωθεί, συμπεριλαμβανομένης και της λίμνης κατακράτησης (βλέπε **Φωτογραφία 4**).

<u>Φωτογραφία 2:</u> Κάθετος Δρόμος (Αντιπλημμυρικά έργα υπό κατασκευή)

6.3 Κόστος αντιπλημμυρικών έργων

Το συνολικό κόστος των έργων αποχέτευσης όμβριων υδάτων που κατασκευαστήκαν από το ΣΑΛΑ μέχρι σήμερα, ξεπερνούν τα €44 εκ.. Η Κυβερνητική συνεισφορά στο κόστος των έργων αυτών κυμαίνεται στο 34% περίπου. Στον **Πίνακα 1** που ακολουθεί φαίνεται το κόστος των έργων που έχουν κατασκευαστεί μέχρι σήμερα και το κόστος των έργων που προγραμματίζεται να κατασκευαστούν.

Πίνακας 1: Κόστος έργων αποχέτευσης ομβρίων

Φάση	Χρονοδιάγραμμα	Δαπάνη σε ευρώ
Φάση Α (Έργα ΣΑΛΑ)	1992-1995	3.0
Φάση Β1 (Έργα ΣΑΛΑ)	2002-2005	16.5
Φάση Β2 (Έργα ΣΑΛΑ)	2008-2013	25.0
Φάση Β2 (Κυβερνητικά Έργα)	2009-2016	30.0
Φάση Β2 (Έργα ΣΑΛΑ)	2017-2021	29.5
ΣΥΝΟΛΟ		104.0

6.4 Προώθηση Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβίων Υδάτων (ΑΣΑΟ)- Sustainable Urban Drainage Systems (SUDS)

- Η νέα προσέγγιση

Τα ΑΣΑΟ αποτελούν το σύνολο μίας σειράς από πρακτικές διαχείρισης και κατασκευαστικά έργα που αποσκοπούν στην αποχέτευση και στον έλεγχο των επιφανειακών νερών με πιο αειφόρο τρόπο σε σχέση με τις παραδοσιακές πρακτικές, λαμβάνοντας υπόψη μακροπρόθεσμους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους.

Σκοπός των ΑΣΑΟ είναι η επίλυση του προβλήματος στην πηγή, με συνδυασμό διαφόρων μέτρων και έργων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και αντιπλημμυρικών κατασκευών.

Κατά το σχεδιασμό των ΑΣΑΟ, λαμβάνεται υπόψη η διαχείριση όχι μόνο του όγκου αλλά και της ποιότητας των Ομβρίων Υδάτων.

6.5 Τρόποι εφαρμογής των ΑΣΑΟ (SUDS)

- Μεγάλα έργα και αναπτύξεις - Μελέτη και εκτίμηση των επιπτώσεων στην υφιστάμενη υδρολογική κατάσταση και στο υδρολογικό ισοζύγιο, λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση στα υπόγεια και επιφανειακά νερά της «μικρής» περιοχής του έργου.
- Αντιπλημμυρικά έργα – Δημιουργία λιμνών κατακράτησης.
- Επιστροφή σε παραδοσιακούς τρόπους συλλογής και αποθήκευσης βρόχινων νερών. Π.χ. Στέρνες σε αγροτικές κυρίως περιοχές.
- Νέες Αναπτύξεις – Ορθολογιστική διαχείριση των βρόχινων νερών. Διοχέτευση όσο το δυνατό μεγαλύτερης ποσότητας των βρόχινων νερών στο υπέδαφος, με απορροφητικούς λάκκους. Απαγόρευση διοχέτευσης νερών στο δρόμο.
- Μείωση στη χρήση σωλήνων. Χρήση ανοικτών χωμάτινων αυλακιών, ή μη στεγανοποιημένων διάτρητων οχετών.
- Ανοικτοί χώροι όπως είναι οι χώροι στάθμευσης και οι υπόγειοι χώροι - Κατασκευή ικανοποιητικού αριθμού απορροφητικών λάκκων, οδοστρωμάτων και πεζοδρομίων, κατάργηση υδατοστεγών υλικών/χρήση διαπερατών υλικών όπου είναι δυνατό.

6.6 Κατασκευή λιμνών κατακράτησης

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας (ΣΑΛΑ) προωθεί σύγχρονες μεθόδους για τη διαχείριση των ομβρίων υδάτων με τη χρήση Αειφόρων Συστημάτων Διαχείρισης Ομβρίων.

Η κατασκευή/διαμόρφωση δεξαμενών/λιμνών κατακράτησης είναι απαραίτητη στην προώθηση ΑΣΑΟ διότι καθυστερούν τη ροή σε ώρες αιχμής, παράλληλα περιορίζουν το μέγεθος των αγωγών, βοηθούν στον εμπλουτισμό των υπόγειων νερών και παρέχουν την ευκαιρία για αφαίρεση διαφόρων ρύπων από τα όμβρια ύδατα.

Μέσα στα πλαίσια της προώθησης των ΑΣΑΟ και μετά από συστάσεις των μελετητών του ΣΑΛΑ που έγιναν μέσω του ΟΣΑΟ, προωθείται η κατασκευή εγκαταστάσεων ή λιμνών κατακράτησης ομβρίων υδάτων στις ακόλουθες περιοχές:

(α) Περιοχή δυτικά του νέου λιμανιού Λεμεσού στο Ζακάκι. Αυτή η λίμνη ολοκληρώθηκε μαζί με το έργο της οδού Μίλτωνος και λειτουργεί από το 2007 (βλέπε **Φωτογραφία 3** που ακολουθεί).

Φωτογραφία 3: Λίμνη κατακράτησης Μακριάς δυτικά του νέου λιμανιού Λεμεσού

(β) Περιοχή δυτικά της Α' Βιομηχανικής Περιοχής Λεμεσού (Κ. Πολεμίδια). Αυτή η λίμνη κατασκευάστηκε μέσα στα πλαίσια των έργων κατασκευής του νέου κάθετου δρόμου Νέου Λιμανιού-Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού και αποτελεί μέρος των αντιπλημμυρικών έργων της δυτικής Λεμεσού που σχεδιάστηκαν από το ΣΑΛΑ και κατασκευάστηκαν παράλληλα με τα έργα του οδικού έργου του Κάθετου δρόμου από το ΤΔΕ (βλέπε Φωτογραφίες 2 και 3 που ακλουθούν). Περισσότερα στοιχεία αναφέρονται στην επόμενη Παράγραφο με αρ. 6.7.

<u>Φωτογραφία 4:</u> Λίμνη Κατακράτησης Κ. Πολεμιδιών (ολοκλήρωση-Αύγουστος 2016)

(γ) Περιοχή Αγίου Αθανασίου, νοτίως του υπεραστικού δρόμου Λεμεσού/Λευκωσίας παρά τη βύθιση κυκλικού κόμβου Αγίου Αθανασίου. Αυτό το έργο βρίσκεται υπό μελέτη. Παράλληλα γίνονται προσπάθειες μέσω του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για την εξασφάλιση της αναγκαίας γης με τη μέθοδο της ανταλλαγής, λόγω του πολύ ψηλού κόστους απαλλοτρίωσης της αναγκαίας γης.

(δ) Περιοχή Αγίας Φύλας, βόρεια του υπεραστικού δρόμου στην περιοχή Τσιρείου σταδίου. Στο έργο αυτό προγραμματίζεται η κατασκευή υπόγειων εγκαταστάσεων κατακράτησης ομβρίων υδάτων σε μεγάλους ανοικτούς χώρους όπως είναι οι ανοικτοί χώροι σχολείου βόρεια του Τσιρείου σταδίου, με στόχο την κατακράτηση/καθυστέρηση των ομβρίων, μειώνοντας έτσι το μέγεθος των αγωγών που πρέπει να κατασκευαστούν νοτιότερα.

Για οποιαδήποτε λύση και αν προωθηθεί όσον αφορά τις υπό μελέτη λίμνες, διενεργείται πλήρης περιβαλλοντική μελέτη σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.

6.7 Λίμνη Κατακράτησης Κάτω Πολεμιδιών

Όπως προαναφέρθηκε, στα πλαίσια της εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Ομβρίων της μείζονος Λεμεσού, με την οικονομική βοήθεια του Κράτους και της ΕΕ σχεδιάστηκε από το ΣΑΛΑ και κατασκευάστηκε από το ΤΔΕ η Λίμνη Κατακράτησης Ομβρίων Κάτω Πολεμιδιών.

Η Λίμνη αυτή έχει χωρητικότητα 75.000m^3, έχει κατασκευαστεί σε γη έκτασης 3.3 εκταρίων που αγοράστηκε από το ΣΑΛΑ με την άδεια και τη συγκατάθεση του Κράτους. Η περίμετρος και τα πρανή της λίμνης, ως επί το πλείστον είναι φυτεμένα με γρασίδι καλύπτοντας συνολική έκταση 19.000 τ.μ.. Περιμετρικά έχουν επίσης φυτευτεί περίπου 1.000 δέντρα και θάμνοι. Σε αυτήν εκτρέπονται τα πρωτοβρόχια για συγκράτηση των φερτών από τον αγωγό ομβρίων του Κάθετου Δρόμου, ο οποίος έχει ικανότητα μεταφοράς 35m^3/s περίπου. Σε αυτή συλλέγονται τα πρώτα 2-3m^3/s της ροής (first flush flow), ενώ οι υπόλοιπες ποσότητες συνεχίζουν την πορεία εντός του αγωγού του Κάθετου Δρόμου και εκβάλλουν στη θάλασσα πλησίον του νέου λιμανιού Λεμεσού. Σε περίπτωση ραγδαίας βροχόπτωσης και εφόσον υπάρξει ροή μεγαλύτερη από 35m^3/sec, οπότε ο οχετός του Κάθετου Δρόμου θα φτάσει στη μέγιστη ικανότητα μεταφοράς, τότε η ροη εκτρέπεται εξ ολοκλήρου στη λίμνη και από εκεί προς την θάλασσα ή/και την Αλυκή Ακρωτηρίου.

Πιο συγκεκριμένα, όταν ο όγκος του νερού στη λίμνη υπερβαίνει τα 9.000 m^3, το νερό θα υπερχειλίσει μέσω δύο αγωγών διαμέτρου Φ1000, προς τον αγωγό ομβρίων του Κάθετου Δρόμου. Με τον τρόπο αυτό μετά από κάθε ραγδαία βροχόπτωση η λίμνη θα κρατά μόνο έως τα 9.000m^3 ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής χώρος για επόμενη βροχόπτωση. Εάν, σε εξαιρετικά σπάνια γεγονότα, η λίμνη πλησιάσει την ανώτατη στάθμη σχεδιασμού, θα διοχετευθεί νερό στον αγωγό υπερχείλισης προς την Αλυκή.

Στις εγκαταστάσεις εξόδου του νερού από τη λίμνη έχουν εγκατασταθεί αυτόματες ηλεκτρικές σχάρες οι οποίες απομακρύνουν τα φερτά υλικά ώστε να μην εισέλθουν στον αγωγό υπερχείλισης και κατά συνέπεια να καταλήξουν είτε στην Αλυκή είτε στη θάλασσα.

Φωτογραφία 5: Λίμνη Κατακράτησης Κ. Πολεμιδιών μετά από βροχή μικρής έντασης

6.8 Συντονισμός με τις τοπικές αρχές και άλλους φορείς για εφαρμογή αειφόρων μέτρων επίλυσης του προβλήματος ομβρίων υδάτων

6.8.1 Συνεργασία μεταξύ του ΣΑΛΑ και των εμπλεκομένων αρχών

Η συνεργασία αυτή επεκτείνεται στους ακόλουθους τομείς.

- Εκτέλεση αντιπλημμυρικών έργων από το ΣΑΛΑ όπως περιγράφονται στις προηγούμενες παραγράφους
- Νέες Άδειες Οικοδομής – Επιβολή Όρων από τις τοπικές αρχές μετά από διαβούλευση και εισηγήσεις του ΣΑΛΑ
- Από το 2009 άρχισε η υλοποίηση ενιαίου προγράμματος συντήρησης υφιστάμενων οχετών ομβριων
- Από κοινού προγραμματισμός νέων έργων
- Το 2009 το ΣΑΛΑ υπόβαλε σε διάφορες Κυβερνητικές Υπηρεσίες, όπως είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και το ΤΑΥ, συγκεκριμένες προτάσεις και εισηγήσεις με μέτρα εφαρμογής των ΑΣΑΟ επί παγκύπριας βάσης. Επίσης, υποβλήθηκαν εισηγήσεις για θεσμοθέτηση της εφαρμογής των ΑΣΑΟ.

6.8.2 Συντονισμός τοπικών αρχών με σκοπό την προώθηση κοινής πολιτικής όσον αφορά τα έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων των Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβρίων (ΑΣΑΟ)

Η Ολομέλεια του Συμβουλίου, κατά την 8η συνεδρίασή της ημερομηνίας 26/8/2009, ενέκρινε και επικύρωσε σχετική απόφαση/εισήγηση του Άτυπου Συμβουλίου Δημάρχων Μείζονος Λεμεσού, με σκοπό την υλοποίηση και εφαρμογή μέτρων για την προώθηση κοινής πολιτικής όσον αφορά τα έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και ΑΣΑΟ, σε συντονισμό και συνεργασία με το ΣΑΛΑ.

Συγκεκριμένα η Ολομέλεια του Συμβουλίου αποφάσισε και ενέκρινε τα ακόλουθα σχετικά με το πιο πάνω θέμα:

6.8.2.1 Εφαρμογή των Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβρίων Υδάτων (ΑΣΑΟ)

Η προώθηση των ΑΣΑΟ (SUDS) άρχισε να εφαρμόζεται στο μέτρο του δυνατού από όλες τις τοπικές αρχές Λεμεσού. Τα συστήματα αυτά, τα οποία άρχισαν να εφαρμόζονται προ αρκετών χρόνων στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες, ουσιαστικά αποσκοπούν στην κατασκευή έργων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων και αντιπλημμυρικών έργων, με στόχο την επίλυση του προβλήματος στην πηγή, δηλ. εκεί όπου δημιουργείται το πρόβλημα και όχι την μετακύληση του σε άλλες περιοχές.

Μεταξύ των μέτρων τα οποία περιλαμβάνονται στην υλοποίηση των έργων αυτών είναι και τα ακόλουθα:

(α) Συνδέσεις με το Αποχετευτικό Σύστημα Λυμάτων: Από το 2009, επιβάλλονται όροι για μετατροπή των υφιστάμενων απορροφητικών λάκκων λυμάτων σε απορροφητικούς λάκκους ομβρίων σε όλα τα υποστατικά που συνδέονται με το Σύστημα.
(β) Κατασκευή λιμνών κατακράτησης εκεί όπου είναι δυνατό και αξιοποίηση υφισταμένων φυσικών λιμνών.
(γ) Αποφυγή χρήσης στεγανών αγωγών ομβρίων υδάτων και όπου είναι δυνατό, χρήση διάτρητων αγωγών.
(δ) Αποφυγή στεγανοποίησης ανοικτών χώρων και κατασκευή πλακόστρωτων και οδοστρωμάτων από διαπερατές επιφάνειες.
(ε) Κατασκευή όπου είναι δυνατό, χωμάτινων αυλακιών για σκοπούς αποχέτευσης ομβρίων υδάτων, τοποθέτηση μη στεγανοποιημένων αγωγών, ή/και κατασκευή απορροφητικών λάκκων ομβρίων υδάτων σε δημόσιους δρόμους και άλλους χώρους. (Στο σχεδιασμό έργων αποχέτευσης όμβριων υδάτων άρχισαν να περιλαμβάνονται και κατασκευές από χαντάκια και λίμνες κατακράτησης).
(στ) Αποφυγή διοχέτευσης νερών στους δημόσιους δρόμους από ιδιωτικές περιουσίες με διάφορους τρόπους, όπως είναι η κατασκευή απορροφητικών λάκκων ομβρίων υδάτων, σε χώρους στάθμευσης, στην αυλή ή στο υπόγειο των υποστατικών ή η κατακράτηση των νερών για σκοπούς επαναχρησιμοποίησης, όπως είναι η χρήση στέρνων.

6.8.2.2 Προώθηση κοινής και ενιαίας πολιτικής στην επιβολή όρων στις Άδειες που εκδίδονται από τις Τοπικές Αρχές Μείζονος Λεμεσού

Αυτή η πολιτική εφαρμόζεται κατά κύριο λόγο με τους πέντε Δήμους και τα Κοινοτικά Συμβούλια της μείζονος Λεμεσού και περιλαμβάνει τα ακόλουθα.

(α) Προώθηση κοινής πολιτικής όσον αφορά την έκδοση αδειών για νέες αναπτύξεις και οικοδομές με την εφαρμογή πρότυπων όρων και προδιαγραφών για χρήση από τις αρμόδιες τοπικές αρχές.

(β) Ετοιμασία ομοιόμορφου πλαισίου όρων, προδιαγραφών και κώδικα ορθής πρακτικής για χρήση από τις Αρμόδιες Τοπικές Αρχές, με στόχο την εφαρμογή ενιαίας πολιτικής αειφόρου ανάπτυξης.

Οι πρότυποι όροι και προδιαγραφές ετοιμάστηκαν από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Συμβουλίου σε συνεργασία με τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου Λεμεσού και των άλλων Δήμων.

(γ) Οι φάκελοι με τις άδειες οικοδομής ή/και τις πολεοδομικές άδειες παραπέμπονται από τις υπηρεσίες των Δήμων στο Συμβούλιο για υποβολή εισηγήσεων και όρων τους οποίους θα επιβάλλουν οι αρμόδιες τοπικές αρχές.

(δ) Συγκεκριμένα στις νέες πολεοδομικές άδειες ή/και στις άδειες οικοδομής επιβάλλονται όροι ούτως ώστε να διασφαλίζεται η μείωση ή η κατακράτηση των νερών που καταλήγουν στο δρόμο.

- Κατασκευή απορροφητικών λάκκων όμβριων υδάτων σε όλα τα νέα υποστατικά και κυρίως σε ανοικτούς χώρους όπως είναι οι χώροι στάθμευσης.
  Σε όλες τις άδειες οικοδομής, από τούδε και στο εξής, μπαίνει όρος για κατασκευή απορροφητικού λάκκου ομβρίων υδάτων.

- Κατασκευή απορροφητικών λάκκων όμβριων υδάτων σε όλα τα υπόγεια ή ημιυπόγεια.

- Τοποθέτηση αντλίας απομάκρυνσης βρόχινων νερών σε περίπτωση συσσώρευσης νερών στους χώρους αυτούς.

- Κατασκευή υδατοπερατών πλακόστρωτων οδοστρωμάτων και πεζοδρομίων εκεί όπου είναι πρακτικό και δυνατό.

- Κατασκευή χωμάτινων αυλακιών όπου αυτό είναι πρακτικό και εφικτό.

(ε) Επίσης, κατά το στάδιο έκδοσης πιστοποιητικού τελικής έγκρισης, μεταξύ άλλων, ελέγχεται κατά πόσον η κατασκευή των έργων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων έγινε σύμφωνα με την Άδεια Οικοδομής ή την Πολεοδομική Άδεια.

(στ) Συμφωνήθηκε όπως οι τοπικές αρχές απαιτούν πιο αυστηρή εφαρμογή του νόμου που απαγορεύει την εναπόθεση υλικών οικοδομής στα πεζοδρόμια ή στο δρόμο κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών ή οικοδομικών εργασιών

(ζ) Ενημέρωση του κοινού για άρση παρανομιών ή επιδιόρθωση ανεπαρκών κατασκευών.

(η) Διοργάνωση σεμιναρίων/ενημερωτικών συναντήσεων. Το ΣΑΛΑ διοργάνωσε το 2013, σε συνεργασία με τον Αγγλικό Σύνδεσμο Εργολάβων CIRIA επιμορφωτικό σεμινάριο για το θέμα. Επίσης οργάνωσε διάφορες εκδηλώσεις και συναντήσεις για ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων, αναφορικά με τις αποφάσεις του Συμβουλίου και των τοπικών αρχών για εφαρμογή των Αειφόρων Συστημάτων Αποχέτευσης Ομβρίων.

6.9 Προγραμματιζόμενα Αντιπλημμυρικά Έργα 2017 - 2021

Μετά τα τελευταία περιστατικά πλημμύρας που σημειώθηκαν σε όλες τις περιοχές της Κύπρου και ειδικά τα σοβαρά προβλήματα που παρουσιάστηκαν στην οδό Λυσίππου στη Λεμεσό στις αρχές Ιανουαρίου 2015 και στην οδό Πατρών στη Γερμασόγεια μέσα στην ίδια περίοδο, το Συμβούλιο υπόβαλε στην Κυβέρνηση σχετικό υπόμνημα με συγκεκριμένη εισήγηση για υλοποίηση με Κυβερνητική συνεισφορά των αντιπλημμυρικών έργων τα οποία ακυρώθηκαν το 2013 λόγω της οικονομικής κρίσης.

6.9.1 Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για υλοποίηση της πρότασης του Συμβουλίου

Μετά από σειρά συσκέψεων με τους αρμόδιους Υπουργούς και αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες, στο Υπουργείο Οικονομικών αποφασίστηκε όπως δοθούν οδηγίες προς το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Υπουργείο ΓΑΑΠ) για την ετοιμασία σχετικής πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για το σκοπό υλοποίησης των αντιπλημμυρικών έργων που πρότεινε το ΣΑΛΑ. Συγκεκριμένα συμφωνήθηκε όπως ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Υπουργός ΓΑΑΠ) υποβάλει σχετική πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία διαλαμβάνει περίπου τα ακόλουθα:

(α) να εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Οικονομικών να μεριμνήσει για τη συμπερίληψη στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών των πιστώσεων που θα απαιτηθούν για την καταβολή της Κυβερνητικής συνεισφοράς προς το ΣΑΛΑ ύψους €2 εκατ. το χρόνο, για οκτώ χρόνια, αρχής γενομένης το 2018.

(β) να συναινέσει στην υποβολή αιτήματος από το ΣΑΛΑ προς την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ) για τροποποίηση μέρους του δανείου του για την υλοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων.

6.9.2 Κόστος Αντιπλημμυρικών Έργων 2017 – 2021

Το κόστος των έργων αυτών τα οποία θα εκτελεστούν σε τρείς φάσεις ανήρχετο στα €28.44 εκ., εκ των οποίων η Κυβέρνηση θα συνείσφερε ποσό ύψους €16.51 εκ. όπως φαίνεται στον **Πίνακα 2** που ακολουθεί:

Πίνακας 2: Αντιπλημμυρικά έργα που θα εκτελεστούν (περίοδος 2017 – 2021)

Φάση		Σύνολο € εκ.	Κόστος Κυβέρνηση € εκ.	ΣΑΛΑ € εκ.
Α	Έργα προτεραιότητας τα οποία αφαιρέθηκαν από προηγούμενα Συμβόλαια λόγω της οικονομικής κρίσης, για τα οποία υπάρχουν λεπτομερή κατασκευαστικά σχέδια.	17,88	11,27	6,61
Β	Λίμνες κατακράτησης ομβρίων υδάτων για μετριασμό της ροής σε ώρες αιχμής.	6,87	2,29	4,58
Γ	Πολεοδομικό οδικό Έργο της Λεωφ. Ευαγόρα Λανίτη – ορθογωνικός οχετός ομβρίων	3,69	2,95	0,74
	Σύνολο	28,44	16,51	11,93

6.10 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

1. Μεγάλος Κύκλος Ζωής Έργου

Λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που απαιτείται από το χρόνο που μεσολαβεί από τον εντοπισμό της ανάγκης υλοποίησης ενός έργου, της ετοιμασίας των σχετικών στρατηγικών μελετών και της λήψης απόφασης για υλοποίηση του, μέχρι και το στάδιο προσφοροδότησης και έναρξης των εργασιών υλοποίησης τους (συνήθως μετά από πολλά χρόνια), παρατηρείται το φαινόμενο τα στοιχεία και τα δεδομένα να αλλάζουν, σε μεγάλο βαθμό με αποτέλεσμα να χρειάζονται αναπροσαρμογές και αυξημένα κόστη υλοποίησης.

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια, στην Παράγραφο 14 στο Μέρος VI πιο κάτω, συνήθως ο Κύκλος Ζωής του Έργου, δηλαδή του χρόνου που απαιτείται από το πρώτο στάδιο εντοπισμού και

λήψης της απόφασης για την εκτέλεση ενός έργου, μέχρι την έναρξη των εργασιών υλοποίησης και ολοκλήρωσης του, ξεπερνά κατά πολύ τα δέκα χρόνια και ορισμένες φορές πολύ περισσότερα. Αυτό το χρονικό χάσμα δημιουργεί προβλήματα σε σχέση με τους αρχικούς σχεδιασμούς και τον Προϋπολογισμό των έργων.

Όπως φαίνεται πιο πάνω τα ΑΣΑΟ άρχισαν να προγραμματίζονται από το 2002, η υλοποίηση τους όμως και η ευρεία εφαρμογή τους είναι πολύ αργή.

2. Περιορισμένη ή ανύπαρκτη εφαρμογή ΑΣΑΟ

Στην Κύπρο δεν υπάρχει θεσμοθετημένο πλαίσιο αναφορικά με την εφαρμογή των ΑΣΑΟ παρά το γεγονός ότι η χώρα μας είναι από τις πιο ξηρές χώρες της Ευρώπης. Το Συμβούλιο υπόβαλε προ πολλού συγκεκριμένες εισηγήσεις για εφαρμογή των ΑΣΑΟ, επί παγκύπριας βάσης, με τη θεσμοθέτηση ενιαίων κανονισμών και με τον εκσυγχρονισμό της ισχύουσας Νομοθεσίας.

3. Περιορισμένος Μακροπρόθεσμος και Ολοκληρωμένος Προγραμματισμός

Η μεγάλη πρόκληση που υπάρχει μπροστά σε όλες ανεξαίρετα τις στις αρμόδιες αρχές, είναι η εφαρμογή των ΑΣΑΟ σε πιο ευρεία κλίμακα, διότι μόνο έτσι θα επιλυθούν τα προβλήματα πλημμυρών, συμβάλλοντας παράλληλα στην αναβάθμιση της ποιότητας των επιφανειακών νερών και στον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων. Δυστυχώς τα ΑΣΑΟ δεν έγιναν ακόμα ευρέως αποδεκτά και δεν προωθούνται ούτε και από δημόσιους φορείς.

Παρά το ότι το ΤΑΥ εκπόνησε την απαιτούμενη από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και τον εναρμονιστικό Νόμο 70(Ι)/2010 μελέτη για την αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, εντούτοις δεν εκπονήθηκε ακόμη το απαιτούμενο Στρατηγικό Σχέδιο για υλοποίηση των αναγκαίων μέτρων για αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών σε παγκύπρια βάση.

Επίσης δεν προωθήθηκαν οι απαιτούμενοι από τη Νομοθεσία σχεδιασμοί και δράσεις, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει εγκεκριμένη πολιτική και σταθερά σημεία αναφοράς ή πρότυπα για τις τοπικές και άλλες αρχές όπως είναι οι Δήμοι, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων, το ΤΔΕ κτλ, ή ακόμη και οι ιδιώτες μελετητές για να προσφεύγουν κατά το στάδιο σχεδιασμού και προγραμματισμού των αναπτυξιακών έργων.

4. Θεσμοθετημένο πλαίσιο προδιαγραφών στο σχεδιασμό αντιπλημμυρικών έργων

Τέλος στην Κύπρο, δεν υπάρχει θεσμοθετημένο και συγκεκριμένο πλαίσιο ή Εγχειρίδιο, ή «Οδηγός» τεχνικών προδιαγραφών για χρήση από τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς για υπολογισμούς και σχεδίαση έργων αποχέτευσης ομβρίων ή ΑΣΑΟ. Δεν υπάρχουν για παράδειγμα συγκεκριμένες οδηγίες ή κανονισμοί αναφορικά με το σχεδιασμό αγωγών που πρέπει να χρησιμοποιούνται ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος των έργων. Ούτε υπάρχει θεσμοθετημένος κανονισμός ή οδηγία όσον αφορά τη διάρκεια της περιόδου επαναφοράς που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό των εντάσεων βροχής των αγωγών για τα αποχετευτικά έργα ομβρίων, ανάλογα με τους κίνδυνους πλημμύρας για κάθε περιοχή.

5. Χαρτογράφηση ποταμών και υδρολογικοί χάρτες

Ένα άλλο πρόβλημα/κενό που παρουσιάζεται στο σχεδιασμό/προγραμματισμό μεγαλόπνοων αντιπλημμυρικών έργων είναι η έλλειψη εκσυγχρονισμένων κτηματολογικών χαρτών στους οποίους να φαίνονται με ακρίβεια οι σημερινές θέσεις και πορείες των ποταμών και των φυσικών υδάτινων ρεμάτων. Το Συμβούλιο εισηγήθηκε προ πολλού στις αρμόδιες υπηρεσίες τη χαρτογράφηση των ποταμών και τον εκσυγχρονισμό των υδρολογικών χαρτών, δεδομένου ότι πολλοί ποταμοί και φυσικά αργάκια και υδατορέματα έχουν καταργηθεί, ή μετακινηθεί και πολλά άλλα έχουν δημιουργηθεί κατά τα τελευταία εκατό σχεδόν χρόνια.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

7. Κόστος των Έργων της Φάσης Β

Μέσα στα πλαίσια επέκτασης της Φάσης Β2 του αποχετευτικού συστήματος της Μείζονος Λεμεσού, έχουν ολοκληρωθεί 13 μεγάλα συμβόλαια τα οποία και παραλήφθηκαν, ενώ σήμερα (Δεκέμβριος 2016), βρίσκονται σε εξέλιξη δύο Συμβόλαια. Το Συμβόλαιο Ε9, το οποίο αφορά την κατασκευή δικτύου αποχέτευσης λυμάτων και αναμένεται να παραληφθεί αρχές του 2017, μετά από σοβαρές καθυστερήσεις και το Συμβόλαιο Ε18, το οποίο επίσης αναμένεται να παραδοθεί τον Ιανουάριο του 2017. Επίσης συνεχίζει να τρέχει το Συμβόλαιο των Σύμβουλων Μηχανικών που αφορά τις μελέτες και την επίβλεψη των έργων (Προσφορά αρ. 9/2005 για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για τον σχεδιασμό, ετοιμασία εγγράφων προσφοράς, διεύθυνση έργου και επίβλεψη εργασιών για την επέκταση του αποχετευτικού συστήματος λυμάτων και ομβρίων στην περιοχή Λεμεσού Αμαθούντας).

Με την ολοκλήρωση των έργων της Β2 Φάσης (Συμβολαίων Ε1 μέχρι Ε9) προστέθηκαν στο δίκτυο του αποχετευτικού συστήματος αγωγοί λυμάτων μήκους 433 χλμ περίπου, αυξάνοντας το συνολικό μήκος αγωγών λυμάτων στα 820 χλμ..

7.1 Συνοπτική περιγραφή των Συμβολαίων που εκτελέστηκαν

Η περιοχές που καλύπτουν τα πιο κάτω αναφερόμενα έργα φαίνονται στο **Χάρτη 1** που παρατίθεται στην Παράγραφο 5.3 πιο πάνω.

7.1.1 Συμβόλαιο Επέκτασης του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή

Αυτό αποτελεί το πρώτο Συμβόλαιο της Φάσης Β και ανατέθηκε το 2006. Το έργο επέκτασης του σταθμού, συνολικού κατασκευαστικού κόστους €28 εκ. περίπου, ολοκληρώθηκε το 2008 και ο σταθμός λειτουργεί κανονικά.

7.1.2 Συμβόλαιο Ε1 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την περιοχή εντός των ορίων του Δήμου Λεμεσού που περικλείεται από τη Λεωφόρο Μακαρίου Γ, τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, την οδό Αγίας Φυλάξεως και τον ποταμό Γαρύλλη. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου έχουν συμπληρωθεί και πλείστα από τα υποστατικά αυτής της περιοχής έχουν ήδη συνδεθεί (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 43 χλμ).

7.1.3 Συμβόλαιο Ε2 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την περιοχή εντός του πυρήνα του Δήμου Αγίου Αθανασίου, μέρος της περιοχής του Δήμου Κάτω Πολεμιδιών και την περιοχή Αγίας Φύλας ανατολικά της Εκάλης, βόρεια του παρακαμπτηρίου δρόμου Λεμεσού - Λευκωσίας. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου έχουν συμπληρωθεί και πλείστα από τα υποστατικά εντός του Δήμου Αγίου Αθανασίου και της περιοχής Αγίας Φύλας έχουν ήδη συνδεθεί (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 49 χλμ).

7.1.4 Συμβόλαιο Ε3 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει περιοχές στο Ζακάκι, Άγιο Ιωάννη και Ομόνοια και περικλείεται από τον ποταμό Γαρύλλη, τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, τις οδούς Πάφου, Μίλτωνος, Σερίφου, Αγαρίστης, Σαρανταπόρου, τη Λεωφόρο Ομονοίας και τη Λεωφόρο Μακαρίου Γ.

Επιπρόσθετα περιλαμβάνεται η περιοχή που περικλείεται από τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, τον υπεραστικό δρόμο, και δυτικά της οδού Κατσαντωναίων. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου

συμπληρώθηκαν και τα περισσότερα από τα υποστατικά αυτής της περιοχής έχουν ήδη συνδεθεί. (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 50 χλμ)

7.1.5 Συμβόλαιο Ε4 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την υπόλοιπη περιοχή Ζακακίου, δυτικά της οδού Μίλτωνος μέχρι το νέο κάθετο δρόμο του Λιμανιού και μέρος της περιοχής Κάτω Πολεμιδιών βόρεια της Α΄ Βιομηχανικής Περιοχής Λεμεσού και νότια της οδού Πάφου. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου συμπληρώθηκαν και έχει λειτουργήσει το μέρος του δικτύου το οποίο καταλήγει στο ανατολικό Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων. Πλείστα από τα υποστατικά αυτής της περιοχής που μπορούν να εξυπηρετηθούν από το Σταθμό Μονής, έχουν ήδη συνδεθεί, ενώ παραμένουν να συνδεθούν τα υποστατικά που θα εξυπηρετούνται από το Σταθμό Κ. Πολεμιδιών (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 39 χλμ).

7.1.6 Συμβόλαιο Ε5 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την περιοχή που περικλείεται από τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, τον υπεραστικό δρόμο Λεμεσού – Λευκωσίας, τη Λεωφόρο Αγίου Αθανασίου και τις οδούς Πέτρου Τσίρου / Γεωργίου Παπανδρέου. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου συμπληρώθηκαν και πολλά από τα υποστατικά αυτής της περιοχής έχουν ήδη συνδεθεί. (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 33 χλμ)

7.1.7 Συμβόλαιο Ε6 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την περιοχή που περικλείεται από τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, οδό Ιβύκου και τον υπεραστικό δρόμο μέχρι τον Ποταμό Γαρύλλη και δυτικά των οδών Πέτρου Τσίρου και Γεωργίου Παπανδρέου. Επιπρόσθετα περιλαμβάνει την Ενορία Αγίας Φυλάξεως βόρεια του υπεραστικού, ολόκληρη την περιοχή Εκάλης και την περιοχή Λαϊκής Λευκοθέας. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου συμπληρώθηκαν. Τα υποστατικά της περιοχής Εκάλης αναμένεται να συνδεθούν μόλις τεθεί σε λειτουργία το νέο Αντλιοστάσιο Γαρύλλη, δηλαδή μετά τον Φεβρουάριο του 2017. Όλα τα υποστατικά της περιοχής Λαϊκής Λευκοθέας θα πρέπει να συνδεθούν μέχρι 31/12/2016. (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 66 χλμ)

7.1.8 Συμβόλαιο Ε7 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει τις ακόλουθες περιοχές:

(1) Η περιοχή που περικλείεται βόρεια της Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού μέχρι την οδό Ιβύκου και την Αγίας Φύλα.

(2) Η περιοχή της Εκάλης βόρεια του υπεραστικού και ανατολικά της οδού Κυπρίδος μέχρι την Αγία Φύλα.

(3) Η περιοχή εντός των ορίων των Κάτω Πολεμιδιών πέριξ του Νέου Γενικού Νοσοκομείου εκτός του πυρήνα των Κάτω Πολεμιδιών.

(4) Η περιοχή που περικλείεται από τη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού, του υπεραστικού δρόμου και δυτικά της Μαρίνου Γερουλάνου στο Δήμο Κάτω Πολεμιδιών.

(5) Η περιοχή της Ανθούπολης

(6) Η περιοχή βόρεια του πυρήνα Κάτω Πολεμιδιών δυτικά της Γιάννου Κρανιδιώτη και εντός της κοινότητας των Πάνω Πολεμιδιών εκτός των προσφυγικών οικισμών.

Τα έργα του Συμβολαίου αυτού ολοκληρώθηκαν. Τα υποστατικά αυτής της περιοχής θα μπορέσουν να συνδεθούν μετά την ολοκλήρωση και λειτουργία του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Κάτω Πολεμιδιών (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 57 χλμ).

7.1.9 Συμβόλαιο Ε8 (Ολοκληρώθηκε)

Περιλαμβάνει την Ενορία της Αγίας Φύλας βόρεια του υπεραστικού, την περιοχή Πάνθεα εντός του Δήμου Μέσα Γειτονιάς και την περιοχή Αγ. Αθανασίου βόρεια του υπεραστικού και νότια του νέου κοιμητηρίου. Τα έργα του Συμβολαίου αυτού ολοκληρώθηκαν και πολλά από τα υποστατικά αυτής της περιοχής έχουν ήδη συνδεθεί. (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 50 χλμ)

7.1.10 Συμβόλαιο Ε9 (Υπό εξέλιξη)

Περιλαμβάνει τις περιοχές Πανιώτη, Μεσοβούνια και Καλόγηροι, εντός των ορίων του Δήμου Γερμασόγειας και του πυρήνα των κοινοτήτων Μουτταγιάκας και Αγίου Τύχωνα. Τα έργα αυτού του Συμβολαίου άρχισαν τον Ιανουάριο του 2014 και αναμένεται να ολοκληρωθούν περί τον Δεκέμβριο του 2016 ή τον Ιανουάριο του 2017(Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 46 χλμ)

7.1.11 Συμβόλαιο Ε11 (Ολοκληρώθηκε)

Αφορά την αναβάθμιση των υφιστάμενων αντλιοστασίων συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης των αναγκαίων ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης και ελέγχου (SCADA systems) και συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας. Το Συμβόλαιο αυτό ολοκληρώθηκε και παραλήφθηκε τον Σεπτέμβριο του 2016 και όλες οι νέες εγκαταστάσεις βρίσκονται ήδη σε πλήρη λειτουργία.

7.1.12 Συμβόλαιο Ε12 (Ολοκληρώθηκε)

Αφορά την κατασκευή συμπληρωματικού κύριου αγωγού πιέσεως στην ανατολική περιοχή Λεμεσού μεταξύ του Αντλιοστασίου F και του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής. Το έργο αυτό ολοκληρώθηκε το 2012 και ο αγωγός βρίσκεται ήδη σε πλήρη λειτουργία (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 4.5 χλμ).

7.1.13 Συμβόλαιο Ε16 Α (Ολοκληρώθηκε)

Αφορά την κατασκευή του κύριου αγωγού εντός της “Μαρίνας Λεμεσού”. Τα έργα ολοκληρώθηκαν το 2012. (Συνολικό μήκος αγωγών που κατασκευάστηκαν: 600 μέτρα)

7.1.14 Συμβόλαιο Ε18 (Υπό εξέλιξη)

Το Συμβόλαιο Ε18 αφορά την κατασκευή του Αντλιοστασίου δίπλα από την κοίτη του ποταμού Γαρύλλη με σκοπό την ενίσχυση της αξιοπιστίας του συστήματος και την παροχή εξυπηρέτησης στην περιοχή Εκάλης η οποία βρίσκεται Βόρεια τη Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού στην οποία το αποχετευτικό δίκτυο κατασκευάστηκε με το Συμβόλαιο Ε6 και μέρος του Ε7. Τα έργα ολοκληρώνονται περί το τέλος του 2016 και η παραλαβή του έργου αναμένεται να γίνει περί τον Ιανουάριο του 2017.

Φωτογραφία 6: Αντλιοστάσιο Γαρύλλη – Υπό Κατασκευή

7.2 Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015

Το συνολικό κόστος των έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015 και αυτών που θα κατασκευαστούν μέχρι το 2021, παρατίθεται πιο κάτω κατά κατηγορία. Στο κόστος αυτό περιλαμβάνονται όλες οι δαπάνες περιλαμβανομένου και του ΦΠΑ.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 3** που ακολουθεί το συνολικό κόστος του έργου μέχρι το 2015 ανήλθε στα €317 εκ. περίπου.

Πίνακας 3: Ανάλυση κόστους έργων 31/12/2015

	Συνολικό Κόστος 31/12/2015 €	Ποσοστό επί του συνολικού κόστους αποχ. έργων λυμάτων
Αποχετευτικό Δίκτυο Λυμάτων	144.322.957	52,84%
Κύριος Αγωγός	29.513.947	10,81%
Άλλοι Κύριοι Αγωγοί	20.845.394	7,64%
Αγωγός υπερχείλισης και υπόγεια σήραγγα	5.622.481	2,06%
Κτίρια και άλλος εξοπλισμός	7.996.362	2,93%
Αντλιοστάσια	12.863.491	4,72%
Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Μονής	50.452.879	18,47%
Νέος Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Κάτω Πολεμιδιών	1.470.000	0,53%
Συνολικό Κόστος	273.087.511	100%
Δίκτυο Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς	-	
Ολικό Β2 – Λύματα	273.087.511	
Ολικό Β2 – Ομβρια	44.176.760	
	317.264.271	

7.3 Συγκριτικά κόστη των Συμβολαίων που εκτελέστηκαν σε σχέση με τα προϋπολογιζόμενα κόστη και την αρχική τιμή των Συμβολαίων

Στον **Πίνακα 4** που ακολουθεί, παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με το τελικό κόστος του κάθε Συμβολαίου που έχει ολοκληρωθεί και παραληφθεί, καθώς επίσης και το κόστος μέχρι το Νοέμβριο 2016 για τα συμβόλαια που βρίσκονται σε εξέλιξη σε σχέση με το αρχικό ποσό συμβολαίου όπως έχει υπογραφτεί.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 4** πιο κάτω, από το 2006 που άρχισε η υλοποίηση της Β1 Φάσης μέχρι σήμερα (Δεκέμβρης 2016), το συνολικό εκτιμημένο κόστος των 16 συνολικά Συμβολαίων της Β' Φάσης του Έργου, ανήρχετο στα €198 εκ. περίπου, ενώ το συνολικό ποσό των Συμβολαίων που τελικά υπογράφηκε μετά από διαδικασίες προσφορών, ανήλθε στα €175.6 εκ. περίπου. Μέχρι σήμερα δαπανήθηκαν €156 εκ. περίπου. Με την ολοκλήρωση των δύο Συμβολαίων που τώρα βρίσκονται σε εξέλιξη, το συνολικό κόστος των έργων αναμένεται να φθάσει τα €157 εκ. περίπου.

Η σημαντική μείωση στο κόστος των έργων αυτών σε σχέση με την αρχική εκτίμηση, οφείλεται στο γεγονός ότι πολλά από τα Συμβόλαια αυτά προκηρύχθηκαν μόλις άρχισε ή εν μέσω της οικονομικής κρίσης, όταν οι τιμές άρχισαν να μειώνονται σημαντικά.

Σημειώνεται ότι με βάση σχετικές πρόνοιες οι οποίες περιλήφθηκαν στα έγγραφα προσφοράς στο στάδιο της προκήρυξης, αφαιρέθηκαν λόγω κρίσης από τα τρία Συμβόλαια Ε6, Ε7 και Ε8, τα έργα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων συνολικού κόστους €16.5 εκ. περίπου, μετά από σχετικές οδηγίες της Κυβέρνησης που θα συγχρηματοδοτούσε σημαντικό μέρος των έργων αυτών.

Σημειώνεται επίσης ότι το συνολικό ποσό των απαιτήσεων που πληρώθηκε σε εργολάβους μέχρι σήμερα, για όλα τα Συμβόλαια ανέρχεται στις €548.548, ενώ το Συμβούλιο απέκοψε από τους Εργολάβους για δύο Συμβόλαια ποσό ύψους €593.368 για καθυστερήσεις, εφαρμόζοντας τις σχετικές ρήτρες των Συμβολαίων.

Οι κατασκευαστικές εργασίες για τα Συμβόλαια που απαριθμούνται στον **Πίνακα 4** που ακολουθεί είναι ολοκληρωμένες με εξαίρεση τα Συμβόλαια Ε9 και Ε18, οι εργασίες των οποίων αναμένεται να ολοκληρωθούν αρχές του 2017. Η αξία εκτελεσθείσας εργασίας για το δύο πιο πάνω Συμβόλαια φαίνεται στον **Πίνακα 5**.

Πίνακας 4: Κατάλογος έργων ΣΑΛΑ (περίοδος 2006-2016)

Συμβόλαιο	Εκτιμώμενη Αξία Σύμβασης €	Ποσό Συμβολαίου €	Τελικό Ποσό Σύμβασης €	VOP €	Σύνολο €	ΦΠΑ €	Σύνολο συμπερ. ΦΠΑ €	Σημειώσεις
Ε1 Δίκτυο	13.699.254	**14.293.267**	12.640.439	276.325	**12.916.764**	1.946.410	**14.863.174**	
Ε2 Δίκτυο	**13.638.370**	**14.832.601**	15.459.417	26.522	**15.485.939**	2.370.406	**17.856.345**	
Ε3 Δίκτυο	**19.105.219**	**18.413.322**	17.426.313	920.821	**18.347.134**	2.783.310	**21.130.444**	
Ε4 Δίκτυο	**17.700.000**	**12.846.298**	11.749.948	963.016	**12.712.964**	1.976.462	**14.689.426**	
Ε5 Δίκτυο	**13.100.000**	**9.923.000**	7.681.103	692.392	**8.373.496**	1.310.195	**9.683.691**	
Ε6 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**20.600.000**	**20.498.737**	15.632.622	(168.056)	**15.464.566**	2.789.608	**18.254.174**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
Ε7 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**18.680.604**	**15.397.177**	12.126.943	(178.801)	**11.948.142**	2.200.408	**14.148.550**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων
Ε8 Δίκτυο Αναθ. Ποσό	**15.168.628**	**10.456.590**	8.146.405	(68.992)	**8.077.413**	1.464.864	**9.542.277**	Αναθεώρηση ποσού μετά από αφαίρεση ομβρίων. Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€0,7 εκ. περίπου)
Ε9 Δίκτυο	**10.220.000**	**7.858.002**	4.810.175	(223.276)	**4.586.899**	870.650	**5.457.549**	Έργο υπό εκτέλεση. Κριτική διαδικασία υπό εξέλιξη (€2 εκ. περίπου)
Ε11 Αντλιοστάσιο	**11.030.000**	**6.317.787**	4.063.585		**4.063.585**	772.081	**4.835.666**	Παραλήφθηκε το 2016
Ε12 Κυρ.Αγωγός	**3.166.000**	**2.850.000**	2.755.489	141.008	**2.896.497**	438.755	**3.335.252**	
Τ4/10 Σωλήνες	**3.800.000**	**3.664.356**	3.564.868	-	**3.564.868**	543.730	**4.108.598**	Αφορά αγορά σωλήνων για το Συμβόλαιο Ε12
	6.966.000	6.514.356	6.320.357	141.008	**6.461.365**	982.485	**7.443.850**	
Τ18/04 Βιολ. Σταθμός Μονής	**24.262.140**	**23.921.903**	24.429.592		**24.429.592**	3.618.307	**28.047.899**	
Ε16Α Αγωγός Μαρίνας	**570.000**	**662.629**	567.111	-	**567.111**	95.142	**662.253**	
Ε18 Αντλ.Γαρύλλη	**918.000**	**742.945**	287.265		**287.265**	55.720	**342.985**	Έργο υπό εκτέλεση
Τ9/05 (Μελέτες)	**12.163.200**	**12.918.071**	11.711.968	519.214	**12.231.182**	2.012.838	**14.244.020**	Υπό εξέλιξη
ΣΥΝΟΛΟ	**197.821.415**	**175.596.685**	**153.053.243**	**2.900.173**	**155.953.416**	**25.248.886**	**181.202.302**	

7.4 Έργα υπό εκτέλεση Φάσης Β2 – 31/12/2016

Πίνακας 5: Κατασκευαστικά Συμβόλαια υπό εκτέλεση (Β2-Φάση) – 31/12/2016

	Κόστος σε βασικές τιμές σύμφωνα με τη Σύμβαση		Πραγματικό κόστος Νοέμβριος 2016 (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ κ.α.)
Συμβόλαιο	**Αρχικό Πόσο Συμβολαίου € εκ.**	**Έργα όμβριων € εκ.**	**€ εκ.**
E9	7,9	-	5,5
E18	0,7	-	0,3
Σύνολο	**8,6**	**-**	**5,8**

7.5 Κατάσταση προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (περίοδος 2007 – 2015)

Στον **Πίνακα 6** που ακολουθεί παρατίθενται τα στοιχεία προέλευσης και διάθεσης πόρων.

Πίνακας 6: Συνοπτική Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων (2007 – 2015)

	Συνολικό ποσό μέχρι 31/12/2015 € εκ.
Συνολικά Εισοδήματα (από λογαριασμό Κερδοζημιών)	**223,2**
Καθαρά εισοδήματα	95,6
Εξυπηρέτηση δανείων	(50,6)
Αποσύρσεις από χρεολυτικό ταμείο	9,3
Αναλήψεις δανείων	182,1
Κυβερνητικές χορηγίες και ανάκτηση εξόδων	69,1
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	(226,0)
Άλλες εισροές/(εκροές)	(7,3)
Αύξηση/(μείωση) μετρητών	72,2
Μετρητά την 1/1/2007	9,9
Υπόλοιπο στις 31/12/2015	82,1

7.6 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

7.6.1 Υλοποίηση Έργων με δάνεια χωρίς Κυβερνητικούς Πόρους

Τα Συμβούλια άρχισαν την υλοποίηση των έργων αυτών χωρίς καμία απολύτως συνεισφορά από τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε κεφάλαια ή άλλες κρατικές ενισχύσεις. Η βασική κρατική στήριξη στην εκτέλεση των έργων αυτών αφορούσε την παροχή βοήθειας και καθοδήγησης στα πρώτα στάδια δημιουργίας των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, την παροχή Κυβερνητικών βραχυπρόθεσμων δανείων (Bridge Loans) και Κυβερνητικής εγγύησης σε όλα τα δάνεια που διενεργούν οι οργανισμοί αυτοί. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι τα ψηλά επίπεδα δανεισμού των Συμβουλίων κατά τα πρώτα στάδια της ζωής των Οργανισμών αυτών και τα ψηλά επίπεδα εξυπηρέτησης των δανείων.

7.6.2 Μεγάλος Κύκλος Ζωής Έργου

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια, στην Παράγραφο 14 πιο κάτω, συνήθως ο Κύκλος Ζωής του Έργου, δηλαδή του χρόνου που απαιτείται από το πρώτο στάδιο εντοπισμού και λήψης της απόφασης για την εκτέλεση ενός έργου, μέχρι την έναρξη των εργασιών υλοποίησης και την ολοκλήρωση του, ξεπερνά κατά πολύ τα δέκα χρόνια και ορισμένες φορές πολύ περισσότερα. Αυτό το χρονικό χάσμα δημιουργεί προβλήματα σε σχέση με τους αρχικούς σχεδιασμούς και τον Προϋπολογισμό των έργων, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να αλλάζουν τα δεδομένα και να απαιτούνται αναπροσαρμογές στους σχεδιασμούς και αύξηση στο κόστος υλοποίησης.

7.6.3 Επιβολή τελών πριν την έναρξη των έργων

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 10.10 η πολιτική που περιγράφεται πιο πάνω δημιουργεί την ανάγκη έναρξης της επιβολής των αποχετευτικών τελών επί ακίνητης ιδιοκτησίας πολλά χρόνια πριν την έναρξη της παροχής υπηρεσίας στους πολίτες. Αυτή η πολιτική επιβλήθηκε πριν τέσσερις δεκαετίες από τους διεθνείς δανειοδοτικούς οργανισμούς που χρηματοδότησαν τα αποχετευτικά έργα Λευκωσίας και Αμμοχώστου για σκοπούς αποφυγής περαιτέρω επιβάρυνσης των δημοσιονομικών οικονομικών της χώρας μας. Αυτή η πολιτική συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

8. Χρηματοδότηση Έργου - Δάνεια

8.1 Πηγές Χρηματοδότησης

Η υλοποίηση του σχεδίου κατασκευής και επέκτασης του αποχετευτικού συστήματος της ευρύτερης περιοχής χρηματοδοτείται από τις ακόλουθες πηγές:

(α) Ίδια κεφάλαια που συσσωρεύονται μέσω της επιβολής αποχετευτικών τελών

(β) Δάνεια από διεθνείς κυρίως οργανισμούς

(γ) Κυβερνητικές Χορηγίες που καλύπτουν την τριτοβάθμια επεξεργασία, μέρος των έργων αποχέτευσης όμβριων και αποχετευτικά έργα αγροτικών οικισμών και Κυβερνητικών, κ.α. καθώς επίσης και χορηγίες από Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Σημείωση: Η Κυβέρνηση δεν χρηματοδοτεί ή επιχορηγεί, αποχετευτικά έργα λυμάτων αστικών περιοχών. Χρηματοδοτεί όμως αποχετευτικά τέλη αγροτικών οικισμών, ένα ποσοστό των αντιπλημμυρικών έργων και την τριτοβάθμια επεξεργασία.

8.2 Δάνεια που διενεργήθηκαν για το έργο.

Τα έργα χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από διεθνή δάνεια με Κυβερνητική εγγύηση ως ακολούθως:

Πίνακας 7: Δάνεια με Κυβερνητική εγγύηση

Έτος	Οργανισμός	Συνολικό ποσό Δανείου	Παρατηρήσεις
1990	Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD) (ΔΤΑΑ)	25 εκ. Δολ. Αμερ.	Εξοφλήθηκε
1990 1995	Κυβερνητικά Δάνεια	£4.273.206	Εξοφλήθηκε
1990 (1982)	Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB) (ΤΑΣΕ)	€54.675.246 εκ. σε διάφορα νομίσματα	Καμία καθυστερημένη δόση
1995	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) (ΕΤΕ)	€20εκ. σε διάφορα νομίσματα	Εξοφλήθηκε
2005	Kommunal Kredit Bank	€5.234.689	Εξοφλήθηκε
2006	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) (ΕΤΕ)	€100 εκ.	Καμία καθυστερημένη δόση
2008	Marfin Popular Bank PLC	€5.125.804	Εξοφλήθηκε
2010	Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB) (ΤΑΣΕ)	€130 εκ.	Καμία καθυστερημένη δόση
2012	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) (ΕΤΕ)	€68 εκ.	Καμία εκταμίευση

8.3 Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα Φάσης Β2

Πίνακας 8: Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα Φάσης Β2

	Εγκεκριμένα Δάνεια € εκ.	Εκταμιεύσεις 31/12/2015 € εκ.	Υπόλοιπο Δανείου 31/12/2015 € εκ.	Διαθέσιμο Υπόλοιπο € εκ.
Ε Τ Ε	100,0	100,0	99,0	-
Ε Τ Ε	68,0	-	-	68,0
Τ Α Σ Ε	31,0	31,0	25,6	-
Τ Α Σ Ε	130,0	46,0	41,8	84,0
Marfin Popular Bank Ltd	5,1	5,1	-	-
	334,1	182,1	166,4	152,0
Χρηματοδότηση από Κυβέρνηση ή/και άλλα Ευρωπαϊκά Ταμεία	33,0			
Ίδια Κεφάλαια	66,2			
	433,3			

8.4 Λεπτομερής περιγραφή των Δανείων που εκκρεμούν στις 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του Συμβουλίου για το έτος που έληξε στις 31/12/2015 η κατάσταση των δανείων του Συμβουλίου είναι όπως πιο κάτω:

	2015	2014
	€	€
Δάνεια		
Βραχυπρόθεσμα		
Τραπεζικά δάνεια	**5.814.982**	5.314.981
Μη βραχυπρόθεσμα		
Τραπεζικά δάνεια	**165.076.132**	170.891.115
Σύνολο δανείων	**170.891.114**	176.206.096
Τα μη βραχυπρόθεσμα δάνεια είναι αποπληρωτέα:		
Μεταξύ 1 και 2 ετών	**8.054.982**	5.814.981
Μεταξύ 2 και 5 ετών	**29.378.764**	27.311.936
Πέραν των 5 ετών	**127.642.386**	137.764.198
	165.076.132	170.891.115

Το σύνολο των δανείων αναλύονται ως ακολούθως:

	Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	Ολικό
	€	€	€
Την 1/1/2015	76.466.096	99.740.000	176.206.096
Αποπληρωμές	(4.578.792)	(736.190)	(5.314.982)
Στις 31/12/2015	**71.887.304**	**99.003.810**	**170.891.114**
Στις 31/12/2014	76.466.096	99.740.000	176.206.096

8.5 Δάνεια – Επεξηγήσεις

(i) Το 2011 εγκρίθηκε η παραχώρηση νέου δανείου από την ΤΑΣΕ ύψους €100.000.000 (Μέρος 1) για σκοπούς χρηματοδότησης μέρους των δαπανών για την επέκταση του αποχετευτικού έργου Μείζονος Λεμεσού που κατασκευάζεται και θα αποπερατωθεί μέσα στα επόμενα χρόνια. Επιπρόσθετα, εγκρίθηκε και η παραχώρηση δανείου ύψους €30.000.000 (Μέρος 2) για σκοπούς χρηματοδότησης του 20% που αφορά τη συνεισφορά του ΣΑΛΑ στις δαπάνες για την κατασκευή του Κυβερνητικού έργου που αφορά το αποχετευτικό σύστημα σε 16 Αγροτικούς Οικισμούς στα βόρεια, δυτικά και ανατολικά της Λεμεσού. Το υπόλοιπο 80% του κόστους του έργου θα καλυφθεί από την Κυβέρνηση.

Μέχρι σήμερα έχει αναληφθεί ποσό ύψους €46.000.000 από το Μέρος 1 του εγκεκριμένου δανείου.

Η ΤΑΣΕ ζήτησε από την Κυβέρνηση να ξεκαθαρίσει κατά πόσο θα προχωρήσει η υλοποίηση του Κυβερνητικού Έργου του αποχετευτικού συστήματος των πέντε δυτικών Αγροτικών Οικισμών, ζητώντας παράλληλα χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Σε περίπτωση που δεν θα υλοποιηθεί το συγκεκριμένο έργο των πέντε δυτικών κοινοτήτων μέσα σε αποδεκτό χρονοδιάγραμμα, η ΤΑΣΕ ενημέρωσε το Συμβούλιο ότι θα ακυρώσει το Μέρος 2 του δανείου (€30 εκ.).

Το Συμβούλιο μετά από συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών υπόβαλε σχετικό αίτημα στην ΤΑΣΕ για αναπροσαρμογή του αντικειμένου της Δανειακής Σύμβασης (scope of the loan) με στόχο το ποσό αυτό να διατεθεί για την κάλυψη μεγαλύτερου ποσοστού χρηματοδότησης στα αποχετευτικά έργα των Αγροτικών Οικισμών και στα αντιπλημμυρικά έργα (βλέπε Μέρος ΙΙΙ, Παράγραφο 8.7.6).

Σχετική πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για λήψη σχετικής απόφασης ανάλαβε να υποβάλει το Υπουργείο ΓΑΑΠ (βλέπε επίσης Μέρος ΙΙ, Παράγραφο 6.9.1).

(ii) Το 2012 εγκρίθηκε η παραχώρηση νέου δανείου ύψους €68.000.000 από την ΕΤΕ για σκοπούς χρηματοδότησης μέρους των δαπανών για την επέκταση του αποχετευτικού έργου που κατασκευάζεται και θα αποπερατωθεί μέσα στα επόμενα χρόνια. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει καμία εκταμίευση από το εγκεκριμένο δάνειο.

(iii) Όλα τα δάνεια του Συμβουλίου έχει εγγυηθεί η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

8.6 Επιτόκιο και όροι αποπληρωμής

Όλα τα δάνεια του Συμβουλίου σήμερα είναι σε Ευρώ. Όπως φαίνεται πιο κάτω, όλα τα δάνεια φέρουν πολύ χαμηλό επιτόκιο. Για το 2015 το μέσο επιτόκιο που κατέβαλε το Συμβούλιο κυμαίνεται στο 0.8% (δηλαδή κάτω από τη μονάδα). Η περίοδος αποπληρωμής κυμαίνεται μεταξύ 20 και 27 χρόνων. Η μέθοδος και η ημερομηνία εξόφλησης τους ως επίσης και το επιτόκιο του κάθε δανείου φαίνονται πιο κάτω:

Όνομα Δανειστή	**Αρχικό ποσό δανείου**	**Υπόλοιπο 31/12/2015**	**Μέθοδος εξόφλησης**	**Ημερομηνία εξόφλησης**	**Επιτόκιο**
Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης					
FP335(98)3	€ 7.983.000	€ 1.596.600	Ετήσια	19/12/2017	Euribor 6 μηνών +0,40%
FP335AddIII(82)4	€ 3.400.000	€ 1.360.000	Ετήσια	29/07/2019	Euribor 3 μηνών +0,11%
FP335AddIII(82)5	€ 3.400.000	€ 1.530.000	Ετήσια	20/12/2024	Euribor 3 μηνών +0,11%
FP335AddIII(82)6	€ 5.200.000	€ 4.160.000	Ετήσια	28/06/2027	Euribor 3 μηνών +0,09%
FP335ADIII(2004)7	€ 5.000.000	€ 4.333.333	Ετήσια	21/02/2028	Euribor 3 μηνών +0,10%
FP335ADIII(2004)8	€ 10.000.000	€ 9.000.000	Ετήσια	30/09/2024	Euribor 3 μηνών +0,78%
FP335ADIII(2004)9	€ 10.809.828	€ 8.107.371	Ετήσια	23/04/2030	Euribor 3 μηνών +0,43%
FP 1702(2010)1	€ 21.000.000	€ 16.800.000	Ετήσια	19/12/2031	3,4% fixed
FP 1702(2010)2	€ 25.000.000	€ 25.000.000	Ετήσια	20/12/2033	Euribor 6 μηνών +0,81%
		€ 71.887.304			
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων					
Ln23640/1	€ 5.200.000	€ 4.680.000	Εξαμηνιαία	15/12/2033	Euribor 6 μηνών - 0,008%
Ln23640/2	€ 10.000.000	€ 9.523.810	Ετήσια	15/06/2035	Euribor 3 μηνών +0,010%
Ln23640/3	€ 10.000.000	€ 10.000.000	Ετήσια	25/06/2035	Euribor 3 μηνών +0,645%
Ln23640/4	€ 44.800.000	€ 44.800.000	Ετήσια	06/05/2036	Euribor 3 μηνών +0,463%
Ln 25.599	€ 30.000.000	€ 30.000.000	Ετήσια	18/04/2037	Euribor 3 μηνών +0,404%
		€ 99.003.810			

Πίνακας 9: Εξυπηρέτηση δανείων – Αποπληρωμές Κεφαλαίου

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	€	€	€	€	€	€	€	€
Δάνεια 1/1	47.180.221	60.546.197	75.086.426	127.261.931	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096
Αποσύρσεις	20.125.804	20.000.000	55.609.828	51.000.000	0	25.000.000	0	0
Αποπληρωμές	-6.827.811	-5.419.432	-3.525.077	-11.056.065	-5.158.017	-7.004.378	-3.838.791	-5.314.982
Συναλλαγματική διαφορά	67.983	-40.339	90.754	-3.188	4.604	0	0	0
Υπόλοιπο 31/12	60.546.197	75.086.426	127.261.931	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096	170.891.114

8.7 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

8.7.1 Λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που απαιτείται από το χρόνο που μεσολαβεί από τον εντοπισμό της ανάγκης υλοποίησης ενός έργου, της ετοιμασίας των σχετικών στρατηγικών μελετών και της λήψης απόφασης για υλοποίηση του, μέχρι και το στάδιο της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών και την ολοκλήρωση του έργου, παρατηρείται το φαινόμενο τα στοιχεία και τα δεδομένα να αλλάζουν, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις οι σχεδιασμοί να πρέπει να αλλάξουν σημαντικά και τα κόστη να αυξάνονται δραματικά.

Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια, στην Παράγραφο 14 πιο κάτω, συνήθως ο Κύκλος Έργου, δηλαδή του χρόνου που απαιτείται από το πρώτο στάδιο εντοπισμού και λήψης της απόφασης για την εκτέλεση ενός έργου, μέχρι την έναρξη των εργασιών υλοποίησης και την ολοκλήρωση του ξεπερνά τα δέκα χρόνια και ορισμένες φορές πολύ περισσότερα.

8.7.2 Παρομοίως τα δάνεια και οι δανειακές συμβάσεις τυγχάνουν διαπραγμάτευσης και συνομολόγησης μετά τον καθορισμό και τον προσδιορισμό του έργου και πριν την προκήρυξη προσφορών για υλοποίηση του. Στη συνέχεια ο χρόνος που απαιτείται για ετοιμασία προσφορών, προκήρυξη και υπογραφή της σχετικής σύμβασης, κυμαίνεται συνήθως στα τρία περίπου χρόνια.

8.7.3 Όπως φαίνεται πιο πάνω οι δανειακές συμβάσεις για τα δάνεια τα οποία σύναψε το Συμβούλιο, υπογράφηκαν προ αρκετών χρόνων. Για παράδειγμα η δανειακή σύμβαση με την ΤΑΣΕ υπογράφηκε το 2010, ενώ η δανειακή σύμβαση με την ΕΤΕ το 2012, μετά από την υποβολή σωρείας μελετών και στοιχείων όσον αφορά τα προγραμματισμένα έργα. Λόγω όμως της οικονομικής κρίσης και των καθυστερήσεων στην υλοποίηση των έργων, ακόμα δεν κατέστη δυνατή η εκταμίευση από το δάνειο της ΕΤΕ.

Κατά συνέπεια η πρόκληση και ο κίνδυνος που υπάρχει, αφορά την αλλαγή των δεδομένων μέχρι να φθάσει ο χρόνος υλοποίησης του έργου.

8.7.4 Ιδιαίτερα, τα τελευταία τέσσερα περίπου χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης και των γεγονότων του Μαρτίου του 2013 τα δεδομένα άλλαξαν άρδην με αποτέλεσμα να δημιουργείται αναστάτωση όχι μόνο στην υλοποίηση των έργων, αλλά και στην χρηματοδότηση τους. Για παράδειγμα το δάνειο που σύναψε το Συμβούλιο το 2010 με την ΤΑΣΕ είχε ημερομηνία λήξης το 2015, ενώ το δάνειο που σύναψε το Συμβούλιο το 2012 με την ΕΤΕ είχε ημερομηνία λήξης το 2016.

8.7.5 Σαν αποτέλεσμα των καθυστερήσεων στην υλοποίηση του έργου για τους λόγους που προαναφέρονται, οι πιο πάνω Τράπεζες συμφώνησαν όπως επεκτείνουν τον ορίζοντα υλοποίησης των έργων και την εκταμίευση των κονδυλίων από τα δύο δάνεια.

Συγκεκριμένα η ΤΑΣΕ με σχετική επιστολή της ημερομηνίας 21/11/2016 ενημερώνει το Συμβούλιο ότι αναφορικά με το δάνειο FP 1702 (2010) ενέκρινε το αίτημα του Συμβουλίου για την παράταση του χρόνου υλοποίησης των έργων μέχρι τις 31/12/2020.

Η ΕΤΕ με παρόμοια επιστολή της ημερομηνίας 19/11/2016 ενημερώνει το Συμβούλιο ότι ενέκρινε το αίτημα του για την παράταση του χρόνου υλοποίησης των έργων μέχρι τις 31/12/2016 αναφορικά με το πρώτο δάνειο των €100 εκ. με αρ. Ln. 23640, το οποίο εκταμιεύθηκε.

8.7.6 Επίσης μια άλλη πρόκληση η οποία βρίσκεται ενώπιον του Συμβουλίου και του Υπουργείου Οικονομικών, αφορά τον επαναπροσδιορισμό του αντικειμένου της σύμβασης (scope of the loan), δεδομένου ότι λόγω της οικονομικής κρίσης ορισμένα έργα ακυρώθηκαν ενώ άλλα έργα τα οποία περιλήφθηκαν στις εν λόγω δανειακές συμβάσεις, φαίνεται ότι δεν θα υλοποιηθούν στο παρόν στάδιο, όπως για παράδειγμα τα αποχετευτικά έργα των πέντε δυτικών κοινοτήτων (Δήμος Υψωνα, Κοινοτικά Συμβούλια Τραχωνίου, Κολοσσίου, Ερήμης και Επισκοπής). Βλέπε επίσης Μέρος ΙΙΙ, Παράγραφο 8.5 (i).

8.7.7 Λόγω της οικονομικής κρίσης και της συνεπακόλουθης ακύρωσης της εκτέλεσης ορισμένων έργων υπάρχει ενδεχόμενο ακύρωσης μέρους των εξασφαλισθέντων δανείων λόγω του ότι δεν θα είναι αναγκαία.

ΜΕΡΟΣ IV

9. Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης -Έργα που προγραμματίζονται για εκτέλεση κατά την Περίοδο 2017– 2021

9.1 Στρατηγικό Σχέδιο 2017 – 2037

Το Συμβούλιο προκήρυξε προσφορές για την παροχή Υπηρεσιών για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας.

Αντικείμενο της σύμβασης αποτελεί η παροχή υπηρεσιών για την ετοιμασία χρηματοοικονομικού μοντέλου για τα επόμενα είκοσι (20) έτη καθώς και για την ετοιμασία του σχετικού Στρατηγικού Σχεδίου του Συμβουλίου, η ετοιμασία σχεδίου υλοποίησης προϋπολογισμού και τριμηνιαίας έκθεσης προϋπολογισμού και η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης/συμπληρωματικών υπηρεσιών για την ενημέρωση/εκσυγχρονισμό των παραδοτέων της Σύμβασης για περίοδο δύο χρόνων.

Το Στρατηγικό Σχέδιο αναμένεται να είναι έτοιμο στις αρχές του 2017 και θα περιλαμβάνει προβλέψεις αναφορικά με τα οικονομικά ζητήματα που αφορούν το Συμβούλιο για τα επόμενα 20 χρόνια. Στη βάση αυτού του Σχεδίου, το οποίο θα υπόκειται σε συνεχείς αναθεωρήσεις και εκσυγχρονισμούς θα ετοιμάζονται τριετή πλάνα ανάπτυξης, καθώς επίσης και οι προκαταρκτικές προβλέψεις για το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης.

9.2 Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2016 – 2021. Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 2017-2021

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, το Συμβούλιο βρίσκεται στο στάδιο της ετοιμασίας του Στρατηγικού Σχεδίου για τα επόμενα 20 χρόνια 2017 – 2037. Λόγω της οικονομικής κρίσης και της καθυστέρησης στη λήψη ορισμένων Κυβερνητικών αποφάσεων αναφορικά με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα, η ετοιμασία του μεσοπρόθεσμου προγράμματος για την επόμενη περίοδο 2017-2021 αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2017 και θα βασίζεται στο νέο Στρατηγικό Σχέδιο 2017-2037 που αναφέρεται πιο πάνω και θα καλύπτει την περίοδο 2017 - 2021 με βάση τα έργα που προγραμματίζονται στα επόμενα πέντε χρόνια όπως αυτά περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 9.3 πιο πάνω.

Δεδομένης και της αλλαγής του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού από την 1/1/2017 το νέο πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξης με το προτεινόμενο περίγραμμα αποχετευτικών τελών για την περίοδο 2018-2021, θα υποβληθεί για έγκριση ενώπιον του νέου Συμβουλίου λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις και τα νέα δεδομένα όπως αυτά περιγράφονται στην παρούσα Έκθεση.

9.3 Προγραμματιζόμενα έργα

Μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια προγραμματίζεται η εκτέλεση των ακόλουθων έργων:

9.3.1 Συμβόλαιο Ε10: Κατασκευή ενός νέου αντλιοστασίου δίπλα από το λιμάνι Λεμεσού, για εξυπηρέτηση των νέων περιοχών που θα συνδεθούν στο σύστημα, έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €8 - €9 εκ. περίπου (μαζί με το ΦΠΑ). Η προκήρυξη του αναμένεται περί τις αρχές του 2017.

9.3.2 Συμβόλαιο Ε13: Κατασκευή νέου σταθμού επεξεργασίας λυμάτων στα δυτικά, παρά την Α΄ Βιομηχανική περιοχή Λεμεσού δυναμικότητας 13.000 m^3/ημερησίως έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €22 εκ. (€31 εκ. μαζί με το ΦΠΑ κτλ) περίπου για την κατασκευή και €10 εκ. περίπου μαζί με το ΦΠΑ κτλ, για τη λειτουργία του για περίοδο 10 χρόνων. Οι προσφορές που έχουν παραληφθεί στα πλαίσια του ανοικτού διαγωνισμού που προκηρύχθηκε, βρίσκονται σε διαδικασία αξιολόγησης.

Φωτογραφία 7: Φωτορεαλιστική Εικόνα του Δυτικού Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στα Κάτω Πολεμίδια

9.3.3 Συμβόλαιο Ε14: Αναβάθμιση και αποκατάσταση του κύριου συλλεκτήριου αγωγού βαρύτητας και πίεσης έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €7 - €8 εκ. περίπου (μαζί με το ΦΠΑ κτλ). Η προκήρυξη προσφορών αναμένεται στα μέσα του 2017.

9.3.4 Συμβόλαιο Ε16: Κατασκευή ενός νέου αντλιοστασίου και κύριου αγωγού μεταξύ Μαρίνας Λεμεσού και Λιμανιού επί της οδού Ακταίας, για εξυπηρέτηση των νέων ροών από υφιστάμενες περιοχές που είναι συνδεδεμένες ή που θα συνδεθούν, με το σύστημα, έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €13 - €14 εκ. περίπου (μαζί με το ΦΠΑ κτλ). Η προκήρυξη προσφορών αναμένεται περί το τέλος του 2019.

9.3.5 Συμβόλαιο Ε17: Κατασκευή του αποχετευτικού δικτύου στους πυρήνες των Κοινοτικών Συμβουλίων Πύργου και Παρεκκλησιάς έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €14 εκ. περίπου (μαζί με το ΦΠΑ και άλλα έξοδα €18 εκ.) με συνεισφορά του Συμβουλίου ύψους 20% και Κυβερνητική συνεισφορά ή/και από Ευρωπαϊκά κονδύλια, ύψους 80%, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 62.728 και 67.400 ημερομηνίας

13/10/2005 και 25/6/2008 αντίστοιχα. Επίσης το έργο αυτό θα είναι συγχρηματοδοτούμενο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής με σκοπό την κάλυψη μέρους της Κυβερνητικής συνεισφοράς. Η συνεισφορά του Συμβουλίου θα καλυφθεί μέσω του δανείου της ΤΑΣΕ FP 1702 (2010).

9.3.6 Αντιπλημμυρικά έργα: Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων στην περιοχή της μείζονος Λεμεσού έναντι προϋπολογιζόμενης δαπάνης ύψους €30 εκ. περίπου (μαζί με το ΦΠΑ και άλλα έξοδα), με Κυβερνητική συνεισφορά ύψους €16,5 εκ. (60% περίπου) και συνεισφορά του ΣΑΛΑ €13 εκ. περίπου. Πλείστα από αυτά αποτελούν μέρος των έργων που αναστάληκαν μετά τα γεγονότα του Μαρτίου 2013 και μετά από σχετικές οδηγίες της Κυβέρνησης. Όπως αναφέρεται στην Παράγραφο 6.9.1 πιο πάνω το Υπουργείο ΓΑΑΠ, ανάλαβε να υποβάλει σχετική πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση του Έργου και της πιο πάω διευθέτησης.

9.3.7 Συμβόλαιο Ε19: Για την υλοποίηση του αποχετευτικού έργου της κοινότητας Παλώδιας αναμένονται οδηγίες από τα αρμόδια Τμήματα του Κράτους. Το Συμβούλιο με σειρά επιστολών του ζητά από την Κυβέρνηση την έγκριση της προώθησης της υλοποίησης του έργου αυτού δεδομένου ότι οι δημότες της κοινότητας καταβάλλουν τέλη από το 2010.

9.3.8 Αποχετευτικό έργο Δυτικών Κοινοτήτων: Η υλοποίηση του αποχετευτικού έργου των πέντε δυτικών Κοινοτήτων (Δήμος Ύψωνα και κοινοτήτων Κολοσσίου, Ερήμης, Τραχωνίου, Επισκοπής) έχει παγοποιηθεί προς το παρόν και σύμφωνα με σχετική γραπτή ενημέρωση του ΤΑΥ αυτά προγραμματίζονται για την περίοδο μετά το 2020.

9.4 Προϋπολογιζόμενες δαπάνες

Στον **Πίνακα 10** πιο κάτω παρατίθενται τα προγραμματιζόμενα έργα που περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 9.6 με τις αντίστοιχες προϋπολογιζόμενες δαπάνες.

9.5 Συνοπτικά κόστη έργων που κατασκευάστηκαν ή προγραμματίζονται να κατασκευαστούν μέχρι το 2021

Το συνολικό κόστος των έργων που κατασκευάστηκαν μέχρι τις 31/12/2015 και αυτών που θα κατασκευαστούν μέχρι το 2021, παρατίθεται πιο κάτω κατά κατηγορία. Στο κόστος αυτό περιλαμβάνονται όλες οι δαπάνες περιλαμβανομένου και του ΦΠΑ.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 10** που ακολουθεί το συνολικό κόστος του έργου μέχρι το 2021 αναμένεται να ανέλθει στα €433 εκ. περίπου

Πίνακας 10: Ανάλυση κόστους έργων που θα είναι ολοκληρωμένα μέχρι το 2021

	Κόστος 31/12/2015 €	Κόστος 31/12/2021 €	Ποσοστό επί συνολικού κόστους αποχ. έργων λυμάτων
Αποχετευτικό Δίκτυο Λυμάτων	144.322.957	144.322.957	42,61%
Κύριος Αγωγός	29.513.947	43.508.347	12,85%
Άλλοι Κύριοι Αγωγοί	20.845.394	20.845.394	6,15%
Αγωγός υπερχείλισης και υπόγεια σήραγγα	5.622.481	5.622.481	1,66%
Κτίρια και άλλος εξοπλισμός	7.996.362	7.996.362	2,36%
Αντλιοστάσια	12.863.491	35.054.308	10,35%
Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Μονής	50.452.879	50.452.879	14,90%
Νέος Σταθμός Επεξ. Λυμάτων Κάτω Πολεμιδιών	1.470.000	30.883.230	9,12%
Σύνολο - Λύματα	273.087.511	338.685.958	100%
Δίκτυο Παλώδιας, Πύργου και Παρεκκλησιάς	-	20.441.882	
Ολικό Β2 – Λύματα	273.087.511	359.127.840	
Ολικό Β2 – Ομβρια	44.176.760	74.136.760	
Ολικό – Λύματα και Όμβρια	317.264.271	433.264.600	

Σημείωση: Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

9.6 Προγραμματιζόμενα προς υλοποίηση έργα

Πίνακας 11: Προγραμματιζόμενα Κατασκευαστικά Συμβόλαια έργα 2017 – 2021

Συμβόλαιο	Πλάνο 2017- 2021 (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) € εκ.
Ε10 – Νέο αντλιοστάσιο Ζ	8,0
Ε13 – Δυτικός Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων (περιλαμβανομένης και της γης)	30,9
Ε14 – Αποκατάσταση/επιδιόρθωση κυρίων αγωγών	8,0
Ε16 – Επέκταση Αντλιοστασίου Ε και κατασκευή κυρίων αγωγών πίεσης και βαρύτητας	13,0
Ε17/Ε19 - Παρεκλησιά /Πύργος /Παλώδια	20,4
Λίμνες Κατακράτησης - Κατασκευαστικό κόστος - Κόστος γης	8,3 7,0
Έργα Ομβρίων	30,0
Σύνολο σε βασικές τιμές	125,6
Μελέτες και Επίβλεψη (5%)	6,3
Απρόβλεπτα (5%)	6,3
Σύνολο περιλαμβανομένου του ΦΠΑ	138,2

Σημείωση: Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

9.7 Κατάσταση προβλεπόμενης χρηματοοικονομικής θέσης στις 31/12/2021

Με την ολοκλήρωση των νέων έργων που προγραμματίζονται μέχρι το τέλος του 2021 η χρηματοοικονομική θέση του Συμβουλίου θα συνεχίσει να βρίσκεται σε καλή κατάσταση όπως φαίνεται στον **Πίνακα 12** που ακολουθεί.

Πίνακας 12: Αναμενόμενη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στις 31/12/2021

	31/12/2021
Στοιχεία Ενεργητικού	**€**
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	
Πάγιο Ενεργητικό	290,9
Επενδύσεις	0,7
	291,6
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	
Αποθέματα	1,5
Χρεώστες και προπληρωμές	18,0
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	69,6
	89,1
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού	**380,7**
Ίδια κεφάλαια και υποχρεώσεις	
Ίδια κεφάλαια	119,0
Μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	
Αναβαλλόμενα εισοδήματα	47,3
Δάνεια	196,1
Συνταξιοδοτικά ωφελήματα	2,4
	245,8
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	
Αναβαλλόμενα εισοδήματα - τρεχούμενο μέρος	1,4
Πιστωτές και οφειλόμενα έξοδα	2,4
Δάνεια - τρεχούμενο μέρος	12,1
Σύνολο υποχρεώσεων	15,9
Σύνολο ίδιων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**380,7**

Σημείωση: Παράλληλα με την ολοκλήρωση του έργου το 2021 η χρηματοοικονομική κατάσταση του Συμβουλίου αναμένεται επίσης να είναι υγιής. Σημειώνεται ότι οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει τη στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

9.8 Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (2007-2015)

Πίνακας 13: Συνοπτική προβλεπόμενη κατάσταση αποτελεσμάτων (εσόδων/εξόδων) για την περίοδο 2007-2015

	2017 € εκ.	2018 € εκ.	2019 € εκ.	2020 € εκ.	2021 € εκ.
Τέλη λυμάτων, ομβρίων και τέλη χρήσης	25,8	24,7	27,2	28,9	29,1
Τόκοι και άλλα έσοδα	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Κυβερνητικές χορηγίες και ανακτηθέντα ποσά	1,8	1,9	2,5	2,9	3,3
	27,9	27,0	30,1	32,1	32,7
Έξοδα λειτουργίας και συντήρησης	(6,4)	(6,8)	(8,5)	(9,1)	(10,1)
Έξοδα διοίκησης	(3,5)	(3,6)	(3,8)	(4,0)	(4,3)
Τόκοι	(5,8)	(7,4)	(8,6)	(8,2)	(7,7)
Αποσβέσεις	(9,9)	(9,0)	(8,4)	(10,7)	(10,7)
	(25,6)	(26,8)	(29,3)	(32,0)	(32,8)
Καθαρό πλεόνασμα/(έλλειμμα) έτους	2,3	0,2	0,8	0,1	(0,1)

Σημείωση: Παράλληλα με την ολοκλήρωση του έργου το 2021 η ταμειακή κατάσταση του Συμβουλίου αναμένεται επίσης να είναι υγιής όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί. Σημειώνεται ότι οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει τη στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

9.9 Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης κεφαλαίων (2016-2021)

Πίνακας 14: Κατάσταση προβλεπόμενης προέλευσης και διάθεσης χρημάτων επί ετήσιας βάσης για την περίοδο 2016 - 2021

	2016 € εκ	2017 € εκ	2018 € εκ	2019 € εκ	2020 € εκ	2021 € εκ
Συνολικά Εισοδήματα	27,9	28	27	30	32,1	32,7
Καθαρά Εισοδήματα	16,9	16,3	14,8	15,4	16,3	15,4
Εξυπηρέτηση δανείων	(7,5)	(13,7)	(16,4)	(19,9)	(19,2)	(18,8)
Αποσύρσεις από χρεολυτικό ταμείο	0	0	0	0	0	0
Αναλήψεις Δανείων	0	25	34	10	25	0
Κυβερνητικές χορηγίες και ανάκτηση εξόδων	1,4	2,4	10,5	11	10,4	3,3
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	(11,7)	(21,8)	(39,7)	(42,0)	(23,7)	0,00
Άλλες εισροές (εκροές)	(3,0)	(3,6)	3,10	3,80	(2,8)	(3,7)
Αύξηση / (μείωση) μετρητών	-3,9	4,6	6,3	-21,7	6	-3,8
Μετρητά την 1η Ιανουαρίου	82,1	78,2	82,8	89,1	67,4	73,4
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	78,2	82,8	89,1	67,4	73,4	69,6

Όπως φαίνεται στον Πίνακα Προβλεπόμενης Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων για την περίοδο του επόμενου Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Ανάπτυξης 2016 – 2021 το Συμβούλιο αναμένεται να διατηρεί ικανοποιητικά αποθεματικά για συνέχιση των έργων επέκτασης και αναβάθμισης των εγκαταστάσεων του συστήματος. Σημειώνεται ότι ενόψει των μεγάλων εκροών που θα προκύψουν στα αμέσως επόμενα λίγα χρόνια για νέες επεκτάσεις και αναβαθμίσεις, το Συμβούλιο πρέπει να διατηρεί ικανοποιητικά ταμιακά διαθέσιμα για λόγους ασφάλειας.

Σημείωση: Οι προβλέψεις αυτές είναι προκαταρκτικές και θα αλλάξουν σε κάποιο βαθμό όταν το Συμβούλιο καθορίσει τη στρατηγική για τα επόμενα χρόνια με βάση το Στρατηγικό Σχέδιο και το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017-2021

9.10 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

9.10.1 Μεγάλες αναπτύξεις περιμετρικά της Λεμεσού

Λόγω της συνεχιζόμενης μεγάλης ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής Λεμεσού η οποία αναμένεται στα επόμενα δύο με τρία χρόνια να είναι ραγδαία, σε περιοχές που εφάπτονται των ορίων αρμοδιότητας του ΣΑΛΑ τόσο δυτικά όσο και ανατολικά, ο οργανισμός αναμένεται να βρεθεί κάτω από μεγάλες προκλήσεις/ευκαιρίες για ταχεία επέκταση και ενίσχυση των εγκαταστάσεων του για να μπορέσει να καταστεί δυνατή η έγκαιρη παροχή υπηρεσιών αποχέτευσης στις νέες περιοχές, ως ακολούθως:

(α) Δυτικά της Λεμεσού

(α) Άρχισαν ή λήφθηκαν αποφάσεις για υλοποίηση μεγάλων αναπτύξεων όπως είναι το γήπεδο γκόλφ.

(β) Αποφασίστηκε η κατασκευή του καζίνου

(γ) Επίσης με την απόφαση για άνοιγμα μεγάλης περιοχής των Βάσεων για μετατροπή σε οικιστικές ζώνες, οι ανάγκες για παροχή υπηρεσιών αποχέτευσης θα είναι τεράστιες.

(β) Ανατολικά της Λεμεσού

Προβλέπονται μεγάλες αναπτύξεις όπως είναι το Τεχνολογικό Πάρκο Πεντακώμου, όπου αναμένεται να δημιουργήσει νέες ανάγκες για υποδομές αποχέτευσης.

(i) Στελέχωση του Οργανισμού

Άλλη μεγάλη πρόκληση για την υλοποίηση των έργων αυτών είναι η σωστή στελέχωση του Οργανισμού τόσο για σκοπούς υλοποίησης των έργων, όσο και για σκοπούς συντήρησης και λειτουργίας τους.

Περισσότερες λεπτομέρειες για τη συγκεκριμένη πρόκληση παρατίθενται επίσης στην Παράγραφο 4.2.1.

ΜΕΡΟΣ V

10. Δομή Αποχετευτικών Τελών

10.1 Θεσμικό πλαίσιο και βασικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών

Σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες η παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης πρέπει να χρεώνεται στην βάση της αρχής της πλήρους ανάκτησης του συνολικού κόστους που περιλαμβάνει το κεφαλαιουχικό κόστος, **«το κόστος χρηματοδότησης και το κόστος διοίκησης, συντήρησης και λειτουργίας»**. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες η τιμολόγηση των υπηρεσιών αυτών πρέπει να γίνεται στην βάση της πλήρους ανάκτησης του συνολικού κόστους (full cost Recovery) με ειδική αναφορά ότι αυτό πρέπει να περιλαμβάνει το χρηματοοικονομικό κόστος, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου.

Επίσης κατά την τιμολόγηση των υπηρεσιών αποχέτευσης πρέπει να εφαρμόζεται η βασική αρχή **«Ο ρυπαίνων πληρώνει»** (polluter pays).

Στην Παράγραφο 3 στο Μέρος Ι πιο πάνω, παρατίθενται ενδεικτικά οι κυριότερες θεσμικές αναφορές σε σχέση με τη μέθοδο τιμολόγησης και τη Δομή των Τελών για τις υπηρεσίες αποχέτευσης.

10.2 Καθορισμός Ετήσιων αποχετευτικών τελών

10.2.1 Αναφορικά με τη βάση επιβολής των αποχετευτικών τελών, αυτή διέπεται από τον Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο 1/1971 όπως αυτός τροποποιείται από καιρού εις καιρόν, καθώς επίσης και από σχετικούς Κανονισμούς οι οποίοι εγκρίνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας σύμφωνα με τα άρθρα 15^{A} και 49 του Νόμου.

10.2.2 Το ύψος των εισοδημάτων του ΣΑΛΑ και κατά συνέπεια τα τέλη που επιβάλλονται, καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη και με βάση τους πιο κάτω παράγοντες και δεδομένα:

(α) Σύμφωνα με τη Νομοθεσία, (περιλαμβανομένων και των σχετικών Ευρωπαϊκών Οδηγιών) ο Οργανισμός πρέπει να είναι οικονομικά αυτοσυντήρητος καλύπτοντας επί μακροπρόθεσμης βάσης τα κόστα εξυπηρέτησης των δανείων του, τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος, τα έξοδα διοίκησης και μέρος του κόστους κατασκευής του συστήματος.

(β) Επίσης σύμφωνα με τη Νομοθεσία, πρέπει να παραμένει ως αποθεματικό, ένα λογικό ποσό για κάλυψη του κόστους των μελλοντικών κεφαλαιουχικών δαπανών του έργου.

(γ) Σύμφωνα με τις πρόνοιες των Ευρωπαϊκών Οδηγιών οι οποίες ενσωματώθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία, πρέπει να εφαρμόζονται οι ακόλουθες δύο βασικές αρχές. Η αρχή της «πλήρους ανάκτησης του συνολικού κόστους παροχής της υπηρεσίας» και της αρχής του «ο ρηπαίνων πληρώνει».

(δ) Μελέτες σκοπιμότητας και τα χρηματοδοτικά προγράμματα του Συμβουλίου, όπως αυτά συμφωνούνται με τους Διεθνείς Χρηματοδότες του έργου.

(ε) Τα προγράμματα επέκτασης του συστήματος προς τις βορειότερες πυκνοκατοικημένες περιοχές της Λεμεσού, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ολομέλειας και με βάση το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης (Master Plan) του αποχετευτικού έργου.

(στ) Τα προγράμματα επέκτασης του συστήματος στους αγροτικούς οικισμούς, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και της Ολομέλειας του ΣΑΛΑ και με βάση το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης (Master Plan) του αποχετευτικού έργου.

(ζ) Τις υποχρεώσεις του ΣΑΛΑ για κάλυψη των αναγκών εξυπηρέτησης των δανείων, ειδικά σε σχέση με τα ακόλουθα δάνεια:

(i) Τη συμφωνία η οποία υπογράφηκε στις 20/10/2006 για το δάνειο ύψους €100 εκ. από την ΕΤΕ, όπου υπάρχουν διάφορες ρητές πρόνοιες όσον αφορά τις υποχρεώσεις του Συμβουλίου Αποχετεύσεων για συνεχή αναθεώρηση των επιβαλλόμενων τελών για διασφάλιση της βιωσιμότητας του οργανισμού.

(ii) Τη δανειακή συμφωνία για το νέο δάνειο ύψους €68 εκ. το οποίο υπογράφηκε στις 25/7/2012 με την ΕΤΕ, όπου υπάρχουν παρόμοιες πρόνοιες.

(iii) Την συμφωνία δανείου η οποία εγκρίθηκε από την ΤΑΣΕ το 2010 ύψους €130 εκ. υπάρχουν επίσης διάφορες πρόνοιες όσον αφορά τις υποχρεώσεις του ΣΑΛΑ σε σχέση με οικονομικά θέματα και τα έργα που προγραμματίζονται.

(η) Το γεγονός ότι σύμφωνα με την ισχύουσα πολιτική της Κυβέρνησης, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων δεν λαμβάνουν οποιαδήποτε επιχορήγηση από το κράτος όσον αφορά τα έργα αποχέτευσης λυμάτων, με εξαίρεση την τριτοβάθμια επεξεργασία. Επίσης για τα έργα αποχέτευσης Ομβρίων υδάτων, η Κυβέρνηση καλύπτει μέρος του κόστους που κυμαίνεται μεταξύ 33% και 80%, ανάλογα με τη φύση του έργου.

(θ) Με βάση τις συμφωνίες δανείου με την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ, το ΣΑΛΑ είναι υποχρεωμένο να αναπροσαρμόζει τα τέλη χρήσης, ούτως ώστε σταδιακά αυτά να καλύπτουν τουλάχιστον το κόστος λειτουργίας του συστήματος.

(ι) Συμβατικές υποχρεώσεις του Συμβουλίου που πηγάζουν από τις Δημόσιες Συμβάσεις για την εκτέλεση των έργων επέκτασης, συντήρησης και λειτουργίας του συστήματος.

10.2.3 Παράγοντες και φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων αναφορικά με τη Δομή των Αποχετευτικών Τελών

Στη διαδικασία καθορισμού της δομής και του ύψους των αποχετευτικών τελών εμπλέκονται διάφοροι φορείς και λαμβάνονται υπόψη διάφορες υποχρεώσεις του Συμβουλίου όπως φαίνεται στο **Σχεδιάγραμμα 2** που ακολουθεί:

<u>Σχεδιάγραμμα 2:</u> Καθορισμός Δομής Αποχετευτικών Τελών

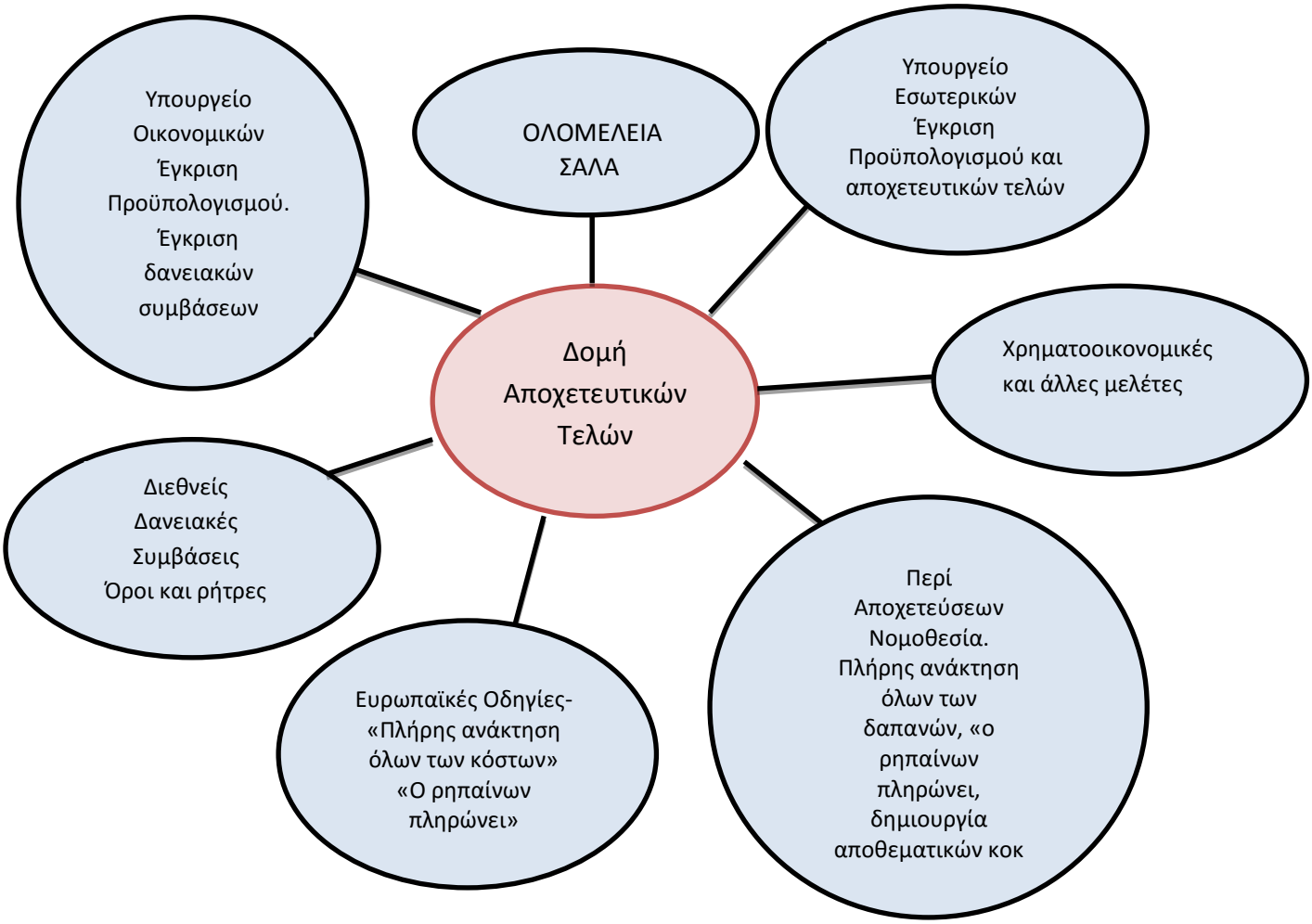

10.3 Διαδικασία καθορισμού αποχετευτικών τελών

Η διαδικασία καθορισμού των ετήσιων αποχετευτικών τελών είναι βασικά η ίδια η οποία χρησιμοποιήθηκε στο στάδιο της Αξιολόγησης του Αποχετευτικού Έργου από τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΔΤΑΑ) στη βάση της τεχνοοικονομικής μελέτης που ετοίμασαν οι Σύμβουλοι Μηχανικοί Louis Berger Int. το 1989 – 1990 και της Έκθεσης Αξιολόγησης (Staff Appraisal Report) του 1990 της ΔΤΑΑ κατά τη διαδικασία εξέτασης και έγκρισης της δανειοδότησης του αποχετευτικού έργου Λεμεσού – Αμαθούντας. Ουσιαστικά κατά το στάδιο της αξιολόγησης της τεχνοοικονομικής μελέτης για το έργο από τη ΔΤΑΑ, σε πρώτο στάδιο καθορίστηκαν οι ανάγκες της μείζονος περιοχής Λεμεσού για την κατασκευή του Αποχετευτικού Έργου και παράλληλα ετοιμάστηκε το Στρατηγικό Σχέδιο, οι σχετικές προκαταρκτικές μελέτες και η κοστολόγηση των αναγκαίων έργων από τους τότε Σύμβουλους Μηχανικούς.

Στη συνέχεια καθορίστηκαν οι φάσεις υλοποίησης του έργου ανάλογα με τις οικονομικές και άλλες δυνατότητες που ήσαν διαθέσιμες την εποχή εκείνη. Με βάση τα πιο πάνω, καθορίστηκαν οι δανειακές ανάγκες του έργου με δάνεια από τη ΔΤΑΑ και την ΤΑΣΕ.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω δεδομένα και παράγοντες, ετοιμάστηκαν σε συνεργασία με το Γραφείο Προγραμματισμού οι λεπτομέρειες και η χρηματοοικονομική μελέτη στη βάση των αναγκαίων κεφαλαιουχικών αναγκών και των διαθέσιμων κονδυλίων, τα οποία η Τράπεζα ήταν έτοιμη να δανειοδοτήσει στο Συμβούλιο.
Την τότε εποχή, πριν τη στελέχωση του Οργανισμού περί το 1990 και με βάση τις πιο πάνω παραμέτρους και άλλα κριτήρια, το Γραφείο Προγραμματισμού παρείχε στο Συμβούλιο τεχνική βοήθεια υπό τη μορφή ετοιμασίας της μελέτης αναφορικά με τη δομή των αποχετευτικών τελών, και την ετοιμασία διαφόρων σεναρίων σχετικά με το ύψος των αποχετευτικών τελών και την δομή που θα υιοθετείτο από το Συμβούλιο.

10.4 Περιγραφή της Δομής των Αποχετευτικών Τελών

10.4.1 Η δομή των αποχετευτικών τελών όπως αποφασίστηκε και συμφωνήθηκε τότε με τη Διεθνή Τράπεζα, ήταν η ακόλουθη:

(α) Διαχωρισμός των περιοχών επί των οποίων επιβάλλονται τα τέλη σε δύο φάσεις.

Την Φάση Α στην οποία θα άρχιζαν άμεσα οι εργασίες με ορίζοντα ολοκλήρωσης επτά χρόνων, δηλαδή από 1991 μέχρι το 1997, και τη Φάση Β η οποία αποτελούσε ουσιαστικά την επέκταση του συστήματος στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μέλλον, μετά το 2000 με ορίζοντα ολοκλήρωσης δέκα – δεκαπέντε χρόνων περίπου.

Τα αποχετευτικά τέλη της Φάσης Α ήταν κατά κανόνα αυξημένα σε σχέση με τα τέλη της Φάσης Β, λόγω του ότι τα έργα της Φάσης Α θα ξεκινούσαν άμεσα και επομένως η εξυπηρέτηση στο κοινό θα παρεχόταν μέσα στο προβλεπτό μέλλον των επτά περίπου χρόνων μέχρι την ολοκλήρωση των έργων, ενώ τα έργα στη Φάση Β θα επεκτείνονταν σε αργότερο στάδιο, ουσιαστικά στα δέκα περίπου χρόνια με ορίζοντα υλοποίησης άλλα δέκα-δεκαπέντε χρόνια.

Το έτος 2007 με τον προγραμματισμό υλοποίησης της Φάσης Β2 και την ολοκλήρωση του συνόλου του έργου με την απόφαση για συνέχιση των έργων κατασκευής του δικτύου στις υπόλοιπες περιοχές, τα αποχετευτικά τέλη της Φάσης Β αυξήθηκαν στα ίδια σχεδόν επίπεδα της τότε ισχύουσας Φάσης Α. Παράλληλα τα αποχετευτικά τέλη της Φάσης Α παρέμειναν ελαφρώς χαμηλότερα από τα αυξημένα πλέον τέλη της Φάσης Β.

(β) Διάκριση των ιδιοκτησιών/φορολογουμένων στις δύο ακόλουθες κατηγορίες.

- Τουριστικά καταλύματα, ξενοδοχειακές μονάδες και βιομηχανικά υποστατικά τα οποία επιβαρύνονται με ψηλότερα τέλη.

- Όλα τα υπόλοιπα υποστατικά και ακίνητα τα οποία επιβαρύνονται με τους κανονικούς συντελεστές.

10.4.2 Υλοποίηση του έργου σε φάσεις

Ο προγραμματισμός υλοποίησης των έργων στη συνέχεια, εξελίχθηκε στη βάση των προτεραιοτήτων όπως καθορίστηκαν τότε και σύμφωνα με τη διάκριση που έγινε στις περιοχές του Έργου σε Α Φάση και Β Φάση.

10.4.2.1 Φάση Α

Τα έργα άρχισαν το 1992 και η υλοποίηση του έργου της Α Φάσης ολοκληρώθηκε το 1995 δηλαδή δύο χρόνια νωρίτερα από τον χρόνο που καθορίστηκε, κάτι το οποίο απόσπασε πολύ θετικά σχόλια από την Διεθνή Τράπεζα, όπως φαίνεται στη σχετική επιστολή ημερομηνίας 19/6/1997.

Παράλληλα, λόγω των μεγάλων προβλημάτων που παρουσιάζονταν στον συντονισμό των πέντε δημαρχούμενων περιοχών της μείζονος Λεμεσού, στην αντιμετώπιση των πλημμυρών σε πολλές περιοχές, το Συμβούλιο μέσα στα πλαίσια του προγραμματισμού για υλοποίηση των έργων, ανάθεσε το 1992 στους Συμβούλους Μηχανικούς Louis Berger, την ετοιμασία σχετικού Ολοκληρωμένου Σχεδίου Master Plan και τεχνοοικονομικής μελέτης, με σκοπό την υλοποίηση σε μακροπρόθεσμη βάση, του δεύτερου Σχεδίου, δηλαδή του Σχεδίου Αποχέτευσης Όμβριων Υδάτων. Στη βάση αυτής στρατηγικής μελέτης, προγραμματίστηκε η υλοποίηση των αντιπλημμυρικών και αποχετευτικών έργων όμβριων υδάτων της μείζονος Λεμεσού παράλληλα με τα έργα της Β Φάσης του αποχετευτικού έργου λυμάτων.

10.4.2.2 Φάση Β - Φάσεις Β1 και Β2

Στην συνέχεια λόγω της ραγδαίας τότε ανάπτυξης της μείζονος περιοχής Λεμεσού, το Συμβούλιο ανάθεσε περί το 2003 στους Συμβούλους Μηχανικούς τον εκσυγχρονισμό του Στρατηγικού Σχεδίου Αποχέτευσης Λυμάτων και Τεχνοοικονομικής Μελέτης του 1988, με σκοπό την υλοποίηση της Φάσης Β του έργου, στην βάση του οποίου διενεργήθηκαν νέα δάνεια και άρχισε ο προγραμματισμός της υλοποίησης της Φάσης Β.

Στο στάδιο αυτό αποφασίστηκε όπως η Φάση Β εκτελεστεί σε δύο στάδια, η Φάση Β1 μεταξύ της περιόδου 1998-2004 και η Φάση Β2 κατά την περίοδο 2006-2013.

Με βάση τις πιο πάνω μελέτες το Συμβούλιο με σχετική απόφαση του υπόβαλε πρόταση προς το Υπουργείο Εσωτερικών για τροποποίηση της Νομοθεσίας με σκοπό την επιβολή αποχετευτικού τέλους όμβριων υδάτων η οποία υλοποιήθηκε με το Νόμο 5(Ι)/97. Παράλληλα υποβλήθηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών Κανονισμοί για τον καθορισμό αποχετευτικού τέλους όμβριων υδάτων τους οποίους ενέκρινε η Βουλή με την ΚΔΠ 54/1997 και την ΚΔΠ 379/1997.

10.5 Κατηγορίες Αποχετευτικών Τελών

Υπάρχουν οι ακόλουθες βασικές κατηγορίες τελών:

(α) Τέλη αποχέτευσης λυμάτων

Τα τέλη αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων επιβάλλονται με βάση την εκτιμημένη αξία των ακινήτων σε τιμές 1/1/1980 όπως αυτές καθορίζονται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και τους συντελεστές οι οποίοι καθορίζονται από την Ολομέλεια του Συμβουλίου κάθε χρόνο. Νοείται ότι οι συντελεστές που καθορίζονται από το Συμβούλιο δεν μπορούν να ξεπερνούν το ανώτατο όριο όπως αυτό καθορίζεται στους Κανονισμούς που εγκρίνονται από τη Βουλή.

(β) Τέλη αποχέτευσης ομβρίων

Τα τέλη αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων επιβάλλονται με βάση την εκτιμημένη αξία των ακινήτων σε τιμές 1/1/1980 όπως αυτές καθορίζονται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και τους συντελεστές οι οποίοι καθορίζονται από την Ολομέλεια του Συμβουλίου κάθε χρόνο. Νοείται ότι οι συντελεστές που καθορίζονται από το Συμβούλιο δεν μπορούν να ξεπερνούν το ανώτατο όριο όπως αυτό καθορίζεται στους Κανονισμούς που εγκρίνονται από τη Βουλή.

(γ) Τέλη χρήσης του συστήματος

Επιβάλλεται τέλος χρήσης επί της κατανάλωσης νερού ύψους 64 cent ανά κυβικό μέτρο (€0.64/m^3), σε κάθε υποστατικό που είναι συνδεδεμένο και χρησιμοποιεί το αποχετευτικό σύστημα. Το τέλος αυτό επιβάλλεται στους κατόχους των ακινήτων και εισπράττεται μέσω της αρμόδιας Αρχής Υδατοπρομήθειας.

(δ) Πρόσθετα Δικαιώματα για κάλυψη επιπρόσθετων δαπανών διαχείρισης και επεξεργασίας εμπορικών/βιομηχανικών απορριμματικών υγρών.

Σύμφωνα με το άρθρο 35(1)(δ), σε περίπτωση που διοχετεύονται στο σύστημα λύματα, ή υγρά, με ποιοτικά χαρακτηριστικά πέραν από αυτά που καθορίζονται στο Νόμο και τους Κανονισμούς, το Συμβούλιο δύναται να απαιτήσει την καταβολή πρόσθετων δικαιωμάτων, ούτως ώστε να καλύψει τις πρόσθετες δαπάνες χειρισμού και επεξεργασίας των λυμάτων αυτών από το σύστημα.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 28 των Περί Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμών, *«Οποιοδήποτε πρόσωπο εκκενώνει λύματα ή βιομηχανικά απορριμματικά υγρά στην υπόνομο οικοδομής πρέπει να διαπιστώνει κατά πόσο τα λύματα ή βιομηχανικά απορριμματικά υγρά συνάδουν πάντα με τις διατάξεις του Νόμου και των παρόντων Κανονισμών και έχει ευθύνη για κάθε ζημιά ή δαπάνη η οποία προκύπτει από την παράλειψη του να ελέγχει κατάλληλα αυτά τα λύματα ή βιομηχανικά απορριμματικά υγρά, περιλαμβανομένης και της δαπάνης επισκευής ή αντικατάστασης οποιουδήποτε μέρους των δημόσιων υπονόμων ή εξαρτημάτων τα οποία υφίστανται βλάβη εξαιτίας του».*

Μετά την ετοιμασία σχετικής μελέτης (Industrial Effluent Pricing Policy – Louis Berger International – March 1998) το Συμβούλιο καθόρισε την πολιτική χρέωσης για βιομηχανικά και εμπορικά απόβλητα. Στη βάση της πιο πάνω μελέτης το ΣΑΛΑ χρεώνει βιομηχανικά ή εμπορικά υποστατικά, ανάλογα με τον βαθμό υπέρβασης της ποιότητας των αποβλήτων που απορρίπτονται στο σύστημα, από τα όρια που καθορίζονται από τον Νόμο και τους Κανονισμούς σύμφωνα με την εγκριθείσα από το Συμβούλιο πολιτική και τους συντελεστές χρέωσης, και με βάση την υπογραφείσα Ειδική Συμφωνία.

Ειδική Συμφωνία υπόγραψαν πλείστες βιομηχανίες που βρίσκονται στις βιομηχανικές περιοχές και βιομηχανικές ζώνες της Λεμεσού και ξενοδοχεία ή άλλες επιχειρήσεις που απορρίπτουν στο σύστημα υγρά απόβλητα με ψηλό βιολογικό φορτίο (BODS) η χημικό φορτίο (COD).

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει Ειδική Συμφωνία, η χρέωση σε περίπτωση υπέρβασης από τα καθοριζόμενα από τον Νόμο όρια, γίνεται για ανάκτηση του πρόσθετου κόστους επεξεργασίας.

Η εγκριθείσα πολιτική του Συμβουλίου καθορίστηκε με βάση συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά δεδομένα για ανάκτηση του πρόσθετου κόστους επεξεργασίας των εμπορικών/βιομηχανικών αποβλήτων.

Με τη ρύθμιση αυτή, το Συμβούλιο συμμορφώνεται απόλυτα με τις πρόνοιες της ΟΠΥ και της Κυπριακής Νομοθεσίας που απαιτεί την εφαρμογή της αρχής «Ο ρυπαίνων πληρώνει» (Polluter Pays).

10.6 Συντελεστές Αποχετευτικών Τελών

10.6.1 Στον **Πίνακα** που ακολουθεί φαίνονται τα αποχετευτικά τέλη που επιβλήθηκαν από το 1991 μέχρι το 2017 επί της εκτιμημένης αξίας ακινήτων σε τιμές 1/1/1980:

Πίνακας 15: Συντελεστές τελών αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων που επιβλήθηκαν μέχρι σήμερα (‰)

Έτος	Φάση Α'				Προενταξιακή Φάση	Φάση Β'	Τέλη Αποχέτευσης Ομβρίων
	Ξενοδοχεία	Βιομηχανίες	Άλλα Υποστατικά	Επέκταση Α' Φάση	Όλα τα Υποστατικά	Όλα τα Υποστατικά	Όλα τα Υποστατικά
1991	7	1,8	1,8	-	-	0,5	-
1992	7	1,8	1,8	-	-	0,5	-
1993	7	1,8	1,8	-	-	0,5	-
1994	8	4	2	-	-	0,6	-
1995	8,8	4,4	2,2	-	1,25	0,6	-
1996	8,8	4,4	2,2	2,6	1,25	0,6	-
1997	8,8	4,4	2,2	2,6	1,25	0,6	0,5
1998	8,8	4,4	2,2	2,6	1,25	0,6	0,5
1999	10	10	2,6	2,6	1,25	0,6	0,5
2000	10	10	2,6	2,6	1,25	0,6	0,5
2001	10	10	2,6	2,6	1,25	0,6	0,5
2002	10	10	2,6	2,6	1,25	0,6	0,5
2003	10	10	2,6	2,6	1,25	0,6	0,5
2004	10	10	2,6	2,68	1,29	0,6	0,5
2005	10	10	2,6	2,76	1,33	0,6	0,5
2006	10	10	2,6	2,84	1,37	0,6	0,5
2007	10	10	2,6	2,84	2,84	2,84	0,5
2008	10	10	2,68	2,93	2,93	2,93	0,56
2009	10	10	2,76	3	3	3	0,58
2010	9,7	9,7	2,84	3,1	3,1	3,1	0,6
2011	9,4	9,4	2,93	3,19	3,19	3,19	0,62
2012	9,1	9,1	3,02	3,29	3,29	3,29	0,75
2013	8,90	8,90	3,11	3,39	3,39	3,39	0,75
2014	8,65	8,65	3,2	3,49	3,49	3,49	0,8
2015	8,65	8,65	3,2	3,49	3,49	3,49	0,8
2016	8,65	8,65	3,2	3,49	3,49	3,49	0,8
2017	8,65	8,65	3,2	3,49	3,49	3,49	0,8

10.6.2 Συντελεστές Αποχετευτικών Τελών Χρήσης με βάση την κατανάλωση νερού.

Οι Συντελεστές των Αποχετευτικών Τελών Χρήσης που επιβλήθηκαν κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια παρατίθενται πιο κάτω:

	2014	2015	2016	2017
Τέλος χρήσης (ανά κυβικό)	€ 0,56	€0,60	€0,64	€0,64

10.7 Συνεχής επισκόπηση και αναθεώρηση όπου κρίνεται σκόπιμο του ύψους των αποχετευτικών τελών.

Από το 1991 μέχρι σήμερα, η δομή και οι συντελεστές των αποχετευτικών τελών επανεξετάζεται επί ετήσιας βάσης με σκοπό την αναπροσαρμογή τους εάν και εφόσον χρειάζεται, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του συστήματος και του Οργανισμού ως συνόλου, για συμμόρφωση με τη Νομοθεσία και τις σχετικές ρήτρες των Δανειακών Συμβάσεων.

Με σκοπό τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό του Συμβουλίου και για αποφυγή μεγάλων διακυμάνσεων στα αποχετευτικά τέλη κάθε χρόνο, τα τέλη καθορίζονται μεν σε ετήσια βάση, αλλά η ανασκόπηση και ο υπολογισμός τους γίνεται με βάση τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις των χρηματοδοτικών αναγκών, με βάση μελέτες που ετοιμάζονται τόσο από εξωτερικούς μελετητές, όσο και με βάση εσωτερικές μελέτες.

10.8 Μελέτες και διαδικασίες καθορισμού της δομής των Αποχετευτικών Τελών και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Οργανισμού.

Μέσα στα πλαίσια των διεργασιών που γίνονται για τον καθορισμό των αποχετευτικών τελών, λήφθηκαν υπόψη οι ακόλουθες μελέτες και αναφορές:

10.8.1 Έκθεση Αξιολόγησης της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (Staff Appraisal Report) του 1990

Πριν την έναρξη υλοποίησης του αποχετευτικού έργου το Συμβούλιο εκπόνησε μέσω των Συμβούλων του Louis Berger, νέο εκσυγχρονισμένο Σχέδιο Αποχέτευσης Λυμάτων και σχετική τεχνοοικονομική μελέτη περί το 1988, με σκοπό τον καθορισμό της μακροπρόθεσμης πολιτικής του αναφορικά με την υλοποίηση του αποχετευτικού έργου.

Μετά την Τεχνοοικονομική μελέτη του Έργου που ετοίμασαν οι Σύμβουλοι Μηχανικοί και την Έκθεση Αξιολόγησης της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (Staff Appraisal Report) το Συμβούλιο επεξεργάστηκε τότε στη βάση αυτής της μελέτης και σε συνεργασία με τη Διεθνή Τράπεζα και το Γραφείο Προγραμματισμού, τη δομή των αποχετευτικών τελών που εφαρμόζεται από τότε.

10.8.2 Εσωτερικές Χρηματοοικονομικές μελέτες και Κυλιόμενες (Rolling) Μακροπρόθεσμες Προβλέψεις

Από το 1995 μέχρι σήμερα, το Συμβούλιο ετοιμάζει επί ετήσιας και συνεχούς βάσης, χρηματοοικονομική μελέτη με χρηματοοικονομικές προβλέψεις, όσον αφορά τα έσοδα/έξοδα του οργανισμού, τις εγκεκριμένες και προγραμματιζόμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες για υλοποίηση των έργων, δαπάνες συντήρησης και λειτουργίας, καθώς επίσης και τις προβλεπόμενες δαπάνες εξυπηρέτησης των δανείων σύμφωνα με τις δανειακές συμβάσεις. Η μελέτη η οποία ετοιμάζεται σε ηλεκτρονικά φύλλα αναπροσαρμόζεται κάθε χρόνο με επικαιροποίηση των στοιχείων. Στη βάση της συγκεκριμένης χρηματοοικονομικής μελέτης καθορίζονται, αναπροσαρμόζονται, ή επιβεβαιώνονται οι συντελεστές αποχετευτικών τελών οι οποίοι θα ισχύουν για τον επόμενο χρόνο.

Οι χρηματοοικονομικές προβλέψεις εσόδων/εξόδων και άλλων δαπανών, και το πρόγραμμα υλοποίησης των αποχετευτικών έργων, επικαιροποιούνται κάθε χρόνο και καλύπτουν κατά κανόνα την αμέσως επόμενη περίοδο 20 τουλάχιστον χρόνων. Οι προβλέψεις αυτές ετοιμάζονται στη βάση των «Rolling Financial Projections», δηλαδή στη βάση των «κυλιόμενης περιόδου χρηματοοικονομικών προβλέψεων», για τα αμέσως επόμενα 20 χρόνια.

10.8.3 Κυλιόμενα Μεσοπρόθεσμα Προγράμματα Ανάπτυξης» (Medium Term Rolling Development Plans)

Στη βάση των μακροπρόθεσμων προβλέψεων που αναφέρονται στην προηγούμενη Παράγραφο, ετοιμάζονται «κυλιόμενα μεσοπρόθεσμα προγράμματα ανάπτυξης» (Medium Term Rolling Development Plans) με τα οποία καθορίζονται οι χρηματοδοτικές ανάγκες για υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων. Τα μεσοπρόθεσμα προγράμματα ανάπτυξης καλύπτουν συνήθως περίοδο 5-6 χρόνων περίπου.

Με βάση το τελευταίο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης που ετοιμάστηκε το 1999, καθορίστηκε το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναμένετο να κυμαίνονται τα τέλη για την περίοδο 1999 – 2016, λαμβάνοντας υπόψη τα έργα που προγραμματίστηκαν για την περίοδο αυτή. (βλέπε Μέρος III, Παράγραφο 7)

Φυσικά όπως διαφάνηκε εκ των υστέρων, λόγω της μεσολαβήσασας οικονομικής κρίσης και των γεγονότων του Μαρτίου 2013, η υλοποίηση του προγράμματος αυτού παρέκλινε από τον αρχικό προγραμματισμό.

10.8.4 Ανεξάρτητες Μελέτες.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το Συμβούλιο πριν καταλήξει στη δομή των αποχετευτικών τελών, ή σε οποιαδήποτε αναθεώρηση τους, επιπρόσθετα και πέραν από τις εσωτερικές μελέτες και χρηματοοικονομικές προβλέψεις, λαμβάνει υπόψη Τεχνοοικονομικές Μελέτες και μελέτες χρηματοοικονομικών προβλέψεων που εκπονούνται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Ενδεικτικά παρατίθενται πιο κάτω ορισμένες από αυτές τις μελέτες:

(i) Sewerage Master Plan and Feasibility Study - Louis Berger Int. 1988-1990
(j) Staff Appraisal Report - The World Bank 14 May 1990.
(k) Industrial Effluent pricing policy – Louis Berger International – March 1998
(l) Update Storm Water Drainage Master Plan – Financial Analysis – Louis Berger - March 2002.
(m) Update Sewerage Master Plan and Feasibility Study and Environmental Impact Assessment Study – Financial Analysis – Louis Berger SAS - March 2003
(n) Consultancy Services for Implementing the Conclusions of the Risk Assessment, Extending the Optioneering in order to include the West WWTP and update of the Sewer Master Plan – MWH & I – February 2009
(o) “Funding Gap Analysis” in connection with the extension of the Limassol Sewerage network in the Communities of Moutagiaka, Agios Tichonas and Polemidia – PriceWaterhouseCoopers Limited – May 2015, για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του συγχρηματοδοτούμενου έργου των Αγροτικών Οικισμών Μουτταγιάκας, Π. Πολεμιδιών και του βιολογικού σταθμού Κ. Πολεμιδιών.
(p) “Funding Gap Analysis” in connection with the extension of the Limassol Sewerage network in the Communities of Pyrgos and Parekklisia – PriceWaterCoopers Limited – November 2015, για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του συγχρηματοδοτούμενου έργου των Αγροτικών Οικισμών Πύργου και Παρεκκλησιάς.

10.8.5 Στρατηγικό Σχέδιο 2017 - 2037

Το Συμβούλιο προκήρυξε προσφορές για την παροχή Υπηρεσιών για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας.

Αντικείμενο της σύμβασης αποτελεί η παροχή υπηρεσιών για την ετοιμασία χρηματοοικονομικού μοντέλου για τα επόμενα είκοσι (20) έτη καθώς και την ετοιμασία του σχετικού στρατηγικού σχεδίου του Συμβουλίου, η ετοιμασία σχεδίου υλοποίησης προϋπολογισμού και τριμηνιαίας έκθεσης προϋπολογισμού και η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης/συμπληρωματικών υπηρεσιών για την ενημέρωση/εκσυγχρονισμό των παραδοτέων της Σύμβασης για περίοδο δύο χρόνων. Περισσότερες λεπτομέρειες φαίνονται στο ΜΕΡΟΣ IV στην Παράγραφο 9.1 πιο πάνω.

10.8.6 Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 1999-2016 - Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 1999-2016.

Όπως αναφέρεται πιο πάνω, το πλαίσιο για τα αποχετευτικά τέλη που επιβλήθηκαν για την περίοδο 1999-2016 καθορίστηκε με βάση το τελευταίο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης.

Το 2009 η Διεύθυνση του Συμβουλίου με βάση τις μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές προβλέψεις ετοίμασε σχετική Έκθεση ημερομηνίας Ιούλιος 2009, με εισηγήσεις προς την Ολομέλεια του Συμβουλίου εξετάζοντας εναλλακτικά σενάρια, αναφορικά με την δομή και το ύψος των αποχετευτικών τελών για την περίοδο 2009 – 2016. Με βάση την Έκθεση αυτή, η Ολομέλεια του Συμβουλίου μετά από αλλεπάλληλες συνεδριάσεις που προηγήθησαν, με σχετική απόφαση της με Αρ Β9/09/04/04, ημερομηνίας 18/9/2009, καθόρισε το πλαίσιο των αποχετευτικών τελών που θα επιβάλλονταν κατά την επόμενη περίοδο του μεσοπρόθεσμου προγράμματος ανάπτυξης 2009-2016.

Παρά το γεγονός ότι αρχικά η μελέτη αυτή προέβλεπε ορισμένες αυξήσεις, καθ' όλη την περίοδο 1999 – 2016, εντούτοις το Συμβούλιο λόγω και της οικονομικής κρίσης, αλλά και της αναστολής της εκτέλεσης σημαντικών έργων, δεν προχώρησε με την επιβολή οποιωνδήποτε αυξήσεων τα τελευταία τρία χρόνια.

Νοείται φυσικά ότι κάθε χρόνο ακολουθείται η κατά νόμο διαδικασία καθορισμού των αποχετευτικών τελών που περιλαμβάνει τη λήψη σχετικής απόφασης και την έκδοση σχετικής Γνωστοποίησης με βάση με τον **Κανονισμό 34** των Περί του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμών, οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ 99/91.

Ο καθορισμός των τελών που περιλαμβάνονται στη Γνωστοποίηση, γίνεται επί ετήσιας βάσης μετά από ανασκόπηση και επιβεβαίωση του ακριβούς ύψους των τελών, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες συνθήκες για κάθε έτος και τις μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές προβλέψεις.

10.8.7 Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2017 – 2021. Αποχετευτικά Τέλη για την περίοδο 2017-2021

Λόγω της οικονομικής κρίσης και της καθυστέρησης στη λήψη ορισμένων Κυβερνητικών αποφάσεων αναφορικά με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα, η ετοιμασία του μεσοπρόθεσμου προγράμματος για την επόμενη περίοδο 2017-2021 αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2017 και θα βασίζεται στο νέο Στρατηγικό Σχέδιο 2017-2037 που αναφέρεται στην Παράγραφο 10.8.5 πιο πάνω. Το νέο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης καλύπτει την περίοδο 2017 - 2021 με βάση τα έργα που προγραμματίζονται στα επόμενα πέντε χρόνια όπως αυτά περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 9.1 του Μέρους IV, πιο πάνω.

10.8.8 Προϋπολογισμοί

Πέραν των πιο πάνω, το Συμβούλιο ετοιμάζει στη βάση των Μεσοπρόθεσμων Προγραμμάτων Ανάπτυξης, ετήσιους προϋπολογισμούς για τον επόμενο χρόνο στους οποίους περιλαμβάνονται σε λεπτομέρεια όλες οι προβλεπόμενες κεφαλαιουχικές και άλλες δαπάνες διοίκησης του Οργανισμού, δαπάνες συντήρησης και λειτουργίας του συστήματος, όπως επίσης και προβλεπόμενα έσοδα στη βάση της εγκεκριμένης δομής των αποχετευτικών τελών.

Κατά κανόνα οι ετήσιοι Προϋπολογισμοί ετοιμάζονται στη βάση αυτών των επικαιροποιημένων μακροπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων χρηματοοικονομικών προβλέψεων εσόδων/εξόδων και άλλων δαπανών και το αντίστοιχο πρόγραμμα υλοποίησης των αποχετευτικών έργων.

Όπως είναι γνωστό οι προϋπολογισμοί του οργανισμού εγκρίνονται από το Υπουργείο Εσωτερικών και Οικονομικών μετά από μελέτη και συζήτηση με εκπροσώπους των δύο Υπουργείων και εκπροσώπους του Συμβουλίου.

10.8.9 Εκθέσεις Προόδου προς τους Χρηματοδότες του Συμβουλίου, ΕΤΕ και ΤΑΣΕ και ετήσιες αποστολές, για έλεγχο της προόδου των έργων και της βιωσιμότητας του ΣΑΛΑ

Πέραν των πιο πάνω, το Συμβούλιο υποβάλλει ανελλιπώς σε ετήσια βάση, σχετικές Εκθέσεις Προόδου προς την ΕΤΕ και στην ΤΑΣΕ, οι οποίες υποβάλλονται επίσης και στο Υπουργείο Οικονομικών και άλλα εμπλεκόμενα υπουργεία για ενημέρωση ή /και για σχετικές οδηγίες εκεί όπου κρίνεται σκόπιμο.

Στις Εκθέσεις αυτές περιλαμβάνονται στοιχεία όσον αφορά τη φυσική πρόοδο των έργων, τις εκταμιεύσεις από τα δάνεια, τη χρήση των οικονομικών πόρων του Οργανισμού, τα αποχετευτικά τέλη, έσοδα, έξοδα και τη διαχείριση των Συμβολαίων.

Επιπρόσθετα, κάθε χρόνο, οι βασικοί χρηματοδότες του έργου, δηλαδή η ΕΤΕ και η ΤΑΣΕ, πραγματοποιούν μία τουλάχιστον επί τόπου αποστολή ελέγχου και επιθεώρησης των έργων, ελέγχου της προόδου των εργασιών και της χρηματοοικονομικής κατάστασης του ΣΑΛΑ, καθώς επίσης και σε έλεγχο των χρηματοοικονομικών προβλέψεων.

10.8.10 Προώθηση των αναγκαίων τροπολογιών της Νομοθεσίας

Παράλληλα μετά την ολοκλήρωση των συζητήσεων και τον καθορισμό της δομής των αποχετευτικών τελών στη βάση του Μεσοπρόθεσμου (πενταετούς) Προγράμματος Ανάπτυξης, προωθούνται οι αναγκαίες τροπολογίες στους σχετικούς Κανονισμούς. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η οποιαδήποτε τροπολογία στην Νομοθεσία απαιτεί χρόνο, προωθούνται στη Βουλή σχετικοί κανονισμοί για την αναθεώρηση των ανωτάτων ορίων επιβολής αποχετευτικών τελών για την υπό ανασκόπηση περίοδο. Οι τροπολογίες αυτές έγιναν με την ΚΔΠ 423/2009 και ΚΔΠ 92/2012 αντίστοιχα.

10.9 Διαδικασία Επιβολής και Είσπραξης Τελών Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων

Η διαδικασία ενημέρωσης του κοινού όσον αφορά τα επιβαλλόμενα τέλη περιγράφεται πιο κάτω.

10.9.1 Έκδοση Γνωστοποίησης επιβολής Αποχετευτικών Τελών

Σύμφωνα με **Κανονισμό 34** των Περί του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας Κανονισμών οι οποίοι δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με την ΚΔΠ 99/91, η επιβολή των τελών γίνεται μετά από απόφαση του Συμβουλίου, με την έκδοση σχετικής

γνωστοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και σε άλλες τρείς ημερήσιες εφημερίδες με βάση την οποία καθορίζεται το ύψος των τελών, ο χρόνος, ο τρόπος και ο τόπος πληρωμής.

Παράλληλα το Συμβούλιο προβαίνει σε ανακοινώσεις σε όλους τους τοπικούς ραδιοσταθμούς και στον τύπο, προτρέποντας το κοινό όπως προχωρήσει με την πληρωμή των τελών και καλώντας όσους δεν έχουν λάβει λογαριασμό, να απευθύνονται στα γραφεία του Συμβουλίου για διερεύνηση του θέματος.

10.9.2 Αποστολή Καταστάσεων Λογαριασμού Τελών Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων

Από το 1991 που άρχισε η επιβολή των αποχετευτικών τελών, πέραν από τη Γνωστοποίηση η οποία εκδίδεται με βάση τις πρόνοιες του Νόμου, ετοιμάζεται και ταχυδρομείται ανελλιπώς σε όλους τους ιδιοκτήτες ακινήτων της μείζονος Λεμεσού σχετική κατάσταση λογαριασμού σε κάθε φορολογούμενο, στην οποία φαίνονται σε λεπτομέρεια τα επιβληθέντα τέλη για κάθε περιουσία, περιλαμβανομένων και των οφειλομένων ποσών από προηγούμενα χρόνια.

10.9.3 Πότε πληρώνονται τα τέλη.

(α) Τέλη αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων
Κάθε χρόνο καθορίζεται από το Συμβούλιο η τελευταία ημερομηνία πληρωμής η οποία δημοσιεύεται σε τρείς ημερήσιες εφημερίδες καθώς και στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα, αυτή ανακοινώνεται και από τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

(β) Τέλη χρήσης του συστήματος
Τα τέλη χρήσης είναι πληρωτέα μαζί με τα τέλη ύδρευσης και φαίνονται πάνω στον λογαριασμό υδατοπρομήθειας.

10.10 Εκχώρηση εξουσιών στις Αρχές Υδατοπρομήθειας

Όπως αναφέρεται πιο πάνω τα Τέλη Χρήσης του συστήματος εισπράττονται από τις Υπηρεσίες Ύδρευσης. Σύμφωνα με το νόμο (Άρθρο 1.4.Α-(Ι)) το ΣΑΛΑ εκχώρησε τις εξουσίες είσπραξης των τελών χρήσης με βάση την κατανάλωση του νερού στο ΣΥΛ και στο Κοινοτικό Συμβούλιο (ΚΣ) Αγίου Τύχωνα. Για το σκοπό αυτό το ΣΑΛΑ υπόγραψε με τις δύο πιο πάνω αρχές, συμφωνίες εκχώρησης των εξουσιών αυτών μετά από σχετική έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου. Για τις υπηρεσίες αυτές το ΣΑΛΑ καταβάλλει σχετική αμοιβή η οποία κυμαίνεται ανάλογα με τις εισπράξεις.

10.11 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Όπως αναφέρεται στις προηγούμενες παραγράφους, τα αποχετευτικά τέλη επιβάλλονται και αναθεωρούνται επί συνεχούς βάσεως, ανάλογα με την χρηματοοικονομική κατάσταση του Οργανισμού καθώς επίσης και τις ευρύτερες οικονομικές συνθήκες στην Κυπριακή οικονομία. Οι κυριότερες προκλήσεις παρατίθενται πιο κάτω:

10.11.1 Αποδοχή της νέας μορφής Φορολογίας.

Ένα σημαντικό ζήτημα το οποίο αντιμετωπίστηκε στα πρώτα στάδια της υλοποίησης του έργου στη δεκαετία του 1990, αφορά την αποδοχή από μέρους των δημοτών της νέας μορφής φορολογίας, άγνωστης μέχρι τότε, για σκοπούς κατασκευής, συντήρησης και λειτουργίας του Αποχετευτικού Συστήματος. Η αντίληψη του κοινού κυρίως στα πρώτα στάδια της υλοποίησης του έργου, ήταν ότι το αποχετευτικό έργο δεν αποτελούσε αναγκαιότητα και επομένως οποιαδήποτε πληρωμή για την κατασκευή του Αποχετευτικού Συστήματος θεωρείτο ως πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση και χωρίς λόγο.

10.11.2 Επιβολή αποχετευτικών τελών πριν την παροχή υπηρεσίας.

Με βάση τους όρους των δανειακών συμβάσεων και ιδιαίτερα τους όρους της ΔΤΑΑ που δανειοδότησε τα πρώτα αποχετευτικά συστήματα στην Κύπρο, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων έπρεπε να λειτουργούν ως ανεξάρτητοι οργανισμοί, με εξουσίες να επιβάλλουν τέλη και να διενεργούν δάνεια για τους σκοπούς κατασκευής των αστικών αποχετευτικών συστημάτων.

Τα Συμβούλια άρχισαν την υλοποίηση των έργων αυτών, χωρίς καμία απολύτως συνεισφορά από τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε κεφάλαια ή άλλες κρατικές ενισχύσεις. Η βασική κρατική στήριξη στην εκτέλεση των έργων αυτών αφορούσε την παροχή βοήθειας και καθοδήγησης στα πρώτα στάδια δημιουργίας των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, την παροχή Κυβερνητικών βραχυπρόθεσμων δανείων (Bridge Loans) και Κυβερνητικής εγγύησης σε όλα τα δάνεια που διενεργούν οι οργανισμοί αυτοί.

Πέραν των πιο πάνω οι Τράπεζες κατά κανόνα δεν παραχωρούν οποιαδήποτε δάνεια εάν δεν υπάρχει μία σημαντική συνεισφορά του ιδιοκτήτη του έργου η οποία κατά μέσο όρο κυμαίνεται σε μακροπρόθεσμη βάση, στο 15% - 20% των δαπανών για κατασκευή του έργου.

Κατά συνέπεια ένα μεγάλο ζήτημα το οποίο δύσκολα γίνεται κατανοητό από το κοινό, αφορά την επιβολή των αποχετευτικών τελών πριν την υλοποίηση των έργων σε συγκεκριμένες περιοχές, και πριν την κατασκευή του δικτύου μπροστά από κάθε υποστατικό και σύνδεση με το σύστημα. Το θέμα αυτό υπήρξε αντικείμενο σωρείας Δικαστικών Υποθέσεων κυρίως από τα ξενοδοχεία τα οποία κατά την δεκαετία του 1990 αρνούντο να πληρώσουν, με αποτέλεσμα να παραπέμπονται δεκάδες υποθέσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο, αμφισβητώντας την εξουσία του Συμβουλίου για επιβολή των αποχετευτικών τελών **πριν την έναρξη παροχής της υπηρεσίας αυτής.**

Για παράδειγμα το Ανώτατο Δικαστήριο σε απόφαση που έκδωσε στις 17/1/1997, στην αναθεωρητική Έφεση υπ' αρ. 1491, ΚΑΝΙΚΑ HOTELS LTD, και άλλων ν Σ.Α.Λ.Α ανέφερε μεταξύ άλλων και τα εξής:

> "το άρθρο 30 του Νόμου το οποίο παρέχει την εξουσία για την επιβολή του τέλους, όχι μόνο δεν συσχετίζει την εξουσία με την άμεση παροχή υπηρεσιών αποχέτευσης, αλλά ρητά την επεκτείνει και σε ιδιοκτήτες ή κατόχους ακινήτων, οι οποίοι προορίζονται να εξυπηρετηθούν ή να επωφεληθούν από την εγκατάσταση συστημάτων αποχέτευσης λυμάτων και ομβρίων υδάτων. Κατ' ακολουθία, η επιβολή τέλους στους εφεσείοντες το 1991, μετά την έναρξη του έργου, αλλά πριν την ολοκλήρωση του συστήματος αποχέτευσης και της σύνδεσης των ακινήτων τους με το σύστημα, ήταν νομικά παραδεχτή στο πλαίσιο του Νόμου.''

Στην ομόφωνη απόφαση του, το Ανώτατο Δικαστήριο στην πιο πάνω Αναθεωρητική Έφεση ανέφερε, μεταξύ άλλων τα εξής:

> «Το συγκεκριμένο ζήτημα της φύσης της φορολογίας για τη δημιουργία και λειτουργία αποχετευτικού συστήματος είναι λυμένο από τη νομολογία, όπως υπέδειξαν οι καθ' ων η αίτηση, από την απόφαση της Ολομέλειας στη Loizou v Sewage Board N'sia (1988)1 C.L.R.122». Η διαπίστωση αυτή είναι ορθή. Το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση στη Loizou κατοπτρίζει τη θεώρηση του θέματος από το Δικαστήριο:
>
> «The rates in this case are plainly a tax. They are a compulsory exaction of money by a public authority for public purposes, enforceable by Law and is not a payment for services rendered".

Η αντίληψη αυτή έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια, αλλά συνεχίζουν ακόμα να προβάλλονται αντιδράσεις αναφορικά με την πολιτική αυτή.

10.11.3 Αντίληψη περί επιβολής της ίδιας φορολογίας δυο φορές.

Μια άλλη μεγάλη πρόκληση που δημιουργήθηκε κυρίως τον τελευταίο καρό, αφορά τον διαχωρισμό των αποχετευτικών τελών, μεταξύ των τελών που επιβάλλονται επί της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου τα οποία αποτελούν μια μορφή πάγιας επιβάρυνσης και των αποχετευτικών τελών χρήσης τα οποία επιβάλλονται επί της κατανάλωσης νερού, σύμφωνα με το μετρητή της αρμόδιας υπηρεσίας ύδρευσης.

Ένα ερώτημα που τίθεται κατά καιρούς είναι γιατί ένα ακίνητο επιβαρύνει δύο φορές με αποχετευτικά τέλη, κάτι που δεν ισχύει. Απλά, το κόστος κατασκευής, συντήρησης και λειτουργίας ενός αποχετευτικού συστήματος λόγω του ότι είναι πολύ μεγάλο κατανέμεται στους πολίτες/χρήστες του συστήματος σε δύο μορφές ή σκέλη, για τους λόγους που αναφέρονται στην Παράγραφο 10.11.4 πιο κάτω.

Το ζήτημα αυτό τέθηκε πιο έντονα τα τελευταία τρία χρόνια, μετά την επιβολή και της Φορολογίας Ακινήτου Περιουσίας από το Τμήμα Φορολογίας

10.11.4 Αντίληψη ότι πρέπει να επιβάλλονται μόνο τέλη χρήσης

Ένα άλλο ερώτημα που πολλές φορές προβάλλεται επιτακτικά, είναι ότι θα έπρεπε το Συμβούλιο να αρχίσει να επιβάλλει τέλη μόνο μετά τη σύνδεση των υποστατικών με το Αποχετευτικό Σύστημα και τα τέλη να επιβάλλονται μόνο με βάση την κατανάλωση νερού.

Αυτή η προσέγγιση είναι πρακτικά δύσκολη στην εφαρμογή της κυρίως στα πρώτα στάδια υλοποίησης και λειτουργίας του αποχετευτικού έργου, καθότι τα έργα αυτά απαιτούν μεγάλο χρόνο υλοποίησης, πέραν των 20 χρόνων (βλέπε Μέρος VI, Παράγραφο 14 – Κύκλος Ζωής Έργου και Κύκλος Ζωής Εγκαταστάσεων) και η σύνδεση με το σύστημα γίνεται σταδιακά μέσα σε ένα χρονικό ορίζοντα που κυμαίνονται μεταξύ δέκα και είκοσι χρόνων τουλάχιστον από τον χρόνο έναρξης της υλοποίησης του έργου.

Κατά συνέπεια σε περίπτωση επιβολής τελών χρήσης μόνο σε όσους συνδέονται, τα έξοδα κατασκευής, συντήρησης και λειτουργίας του συστήματος καθώς επίσης και το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων τα οποία διενεργούνται για το σκοπό αυτό, θα επιφορτίζοντο για πολλά χρόνια μόνο μια μικρή μερίδα των φορολογουμένων. Σε τέτοια περίπτωση το ύψος της χρέωσης θα ήταν δυσβάσταχτο και πρακτικά αδύνατο να επιβληθεί.

Αυτό θα ήταν επίσης άδικο διότι οι εγκαταστάσεις πολλών δεκάδων εκατομμύριων κατασκευάζονται για εξυπηρέτηση του συνόλου των ιδιοκτητών ακινήτων και των χρηστών περιλαμβανομένων και των εν δυνάμει χρηστών στο μέλλον και όχι μόνο αυτών που εξυπηρετούνται την συγκεκριμένη χρονική στιγμή σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Συνεπώς όλοι, σημερινοί και μελλοντικοί χρήστες, θα πρέπει να συνεισφέρουν στη βασική υποδομή του έργου (Σταθμός Επεξεργασίας, Αντλιοστάσιο και κύριος αγωγός) που συνήθως αποτελεί το 50% περίπου του συνολικού κόστους (βλέπε Μέρος III, Παράγραφο 7.2).

Επί μακροπρόθεσμης βάσης, δηλαδή μετά από 20-30 χρόνια, που το έργο ωριμάζει, το τέλος χρήσης πρέπει να καλύπτει τουλάχιστο το κόστος λειτουργίας, ενώ το αποχετευτικό τέλος επί ακίνητης περιουσίας, να καλύπτει το βασικό κόστος υποδομής, τις αποσβέσεις και το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων.

Με βάση μελέτες που έγιναν την εποχή εκείνη, οι χρεώσεις ανά κυβικό μέτρο για τα πρώτα χρόνια έναρξης της λειτουργίας του συστήματος προς εξυπηρέτηση των πρώτων καταναλωτών, θα ξεπερνούσαν κατά πολύ τα €10 το κυβικό μέτρο, το οποίο θα επιφορτιζόταν μόνο μία μικρή μερίδα χρηστών, ενώ όλοι οι υπόλοιποι δεν θα συνεισέφεραν στο τεράστιο κόστος μιας βασικής υποδομής, την οποία σε κάποιο στάδιο όλοι θα χρησιμοποιούν.

10.11.5 Αντίληψη για Κατάργηση των Αποχετευτικών Τελών Λυμάτων και Ομβρίων

Επειδή τα αποχετευτικά έργα είναι μακρόπνοα έργα με ψηλά κόστη κατασκευής και διάρκειας, τα δάνεια που διενεργούνται είναι κατά κανόνα μακροπρόθεσμα με διάρκεια 20 – 27 χρόνων από τα οποία τα 5-7 χρόνια συνήθως, αποτελούν περίοδο χάριτος, κατά τα οποία καταβάλλονται μόνο οι τόκοι του δανείου. Αυτό συνεπάγεται ότι θα πρέπει και οι δύο κατηγορίες αποχετευτικών τελών να επιβάλλονται για πάρα πολλά χρόνια.

Το επιχείρημα που προβάλλεται από ορισμένους ότι το αποχετευτικό δίκτυο μπροστά από το υποστατικό τους κατασκευάστηκε και επομένως θα πρέπει να σταματήσει η επιβολή του αποχετευτικού τέλους επί της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου, δεν ευσταθεί.

Το γεγονός ότι οι κατασκευαστικές εργασίες για την τοποθέτηση των αγωγών που αφορούν το δίκτυο σε κάποιες περιοχές έχουν ολοκληρωθεί δεν συνεπάγεται ότι πρέπει άμεσα να μειωθεί το ποσοστό χρέωσης ή ακόμα και να τερματιστεί.

Σημαντικό στοιχείο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι τα δάνεια που διενεργούνται, δεν αφορούν μόνο την χρηματοδότηση του δικτύου μιας συγκεκριμένης περιοχής, αλλά και την κατασκευή μεγάλων υποδομών όπως αντλιοστάσια και εργοστάσια επεξεργασίας λυμάτων, πολλών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ και επομένως η εξόφληση ενός μόνο μικρότερου δανείου το οποίο αναπληρώνεται με νέο δάνειο για κατασκευή ή επέκταση εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούνται από όλους τους δημότες για όλο το σύστημα ως σύνολο, δεν δικαιολογεί τον τερματισμό της επιβολής τελών για συγκεκριμένες περιοχές, όπου το δίκτυο κατασκευάστηκε.

Σημειώνεται ότι σημαντικό μέρος των αποχετευτικών τελών που επιβάλλεται, αφορά την κατασκευή της βασικής υποδομής που είναι κοινή και καλύπτει όλες τις περιοχές της πόλης όπως είναι τα αντλιοστάσια, οι αγωγοί μεταφοράς λυμάτων και οι Βιολογικοί Σταθμοί Επεξεργασίας Λυμάτων. Όπως φαίνεται στην Παράγραφο 9.5, στον **Πίνακα 10** στο κόστος κατασκευής του αποχετευτικού έργου της Λεμεσού το 60% περίπου αποτελείται από τις πιο πάνω αναφερόμενες βασικές εγκαταστάσεις. Φυσικά όσο πιο μικρό είναι ένα αποχετευτικό σύστημα, η αναλογία αυτή συνήθως είναι πιο μεγάλη.
Δεδομένου δε ότι οι εγκαταστάσεις του αποχετευτικού συστήματος λειτουργούν κάτω από αντίξοες συνθήκες, σε αντίθεση με τις εγκαταστάσεις του πόσιμου νερού, ο εξοπλισμός αυτός και οι εγκαταστάσεις πρέπει να ανανεώνονται τουλάχιστον κάθε 25 με 30 χρόνια. Τα δε έξοδα συντήρησης, λειτουργίας και ανανέωσης τους είναι κατά κανόνα αυξημένα και όσο περνούν τα χρόνια τα έξοδα αυτά μεγαλώνουν ακόμη περισσότερο.

Σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης παρόμοιων έργων, που χρησιμοποιούνται από τους διεθνείς δανειοδοτικούς οργανισμούς, κατά μέσο όρο οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις ενός αποχετευτικού συστήματος απαιτούν επί ετήσιας βάσης μία δαπάνη που κυμαίνεται γύρω στο 10% κατά μέσο όρο του κεφαλαιουχικού κόστους των εγκαταστάσεων αυτών, ενώ για τις εγκαταστάσεις πολιτικής μηχανικής, απαιτείται περίπου επί ετήσιας βάσης μία κατά μέσο όρο δαπάνη, σε ποσοστό 3% – 4% επί του κεφαλαιουχικού κόστους.

Με βάση τα πιο πάνω είναι προφανές ότι τα αποχετευτικά τέλη με οποιαδήποτε μορφή, είτε υπό μορφή επιβάρυνσης επί της ακίνητης περιουσίας, είτε επί της κατανάλωσης νερού, δεν θα σταματήσουν ποτέ να επιβάλλονται.

10.11.6 Μείωση Τελών Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων

Με βάση τα πιο πάνω, η μορφή των αποχετευτικών χρεώσεων και η δομή τους μπορεί να διαφοροποιείται όσο ωριμάζει ένα έργο. Σε πολλές περιπτώσεις στο εξωτερικό για έργα που έχουν κλείσει τον Κύκλο Ζωής τους και τα οποία έχουν πλέον «ωριμάσει» μετά την πάροδο πολλών χρόνων, το σύνολο των χρεώσεων για τις υπηρεσίες αποχέτευσης επιβάλλεται μόνο επί της κατανάλωσης του νερού.

Σε άλλες πάλι χώρες, όπου το κεφαλαιουχικό κόστος υλοποίησης των έργων αυτών καλύπτεται από το Κράτος, είναι φυσικό ότι οι καταναλωτές χρεώνονται μόνο στη βάση της κατανάλωσης νερού.

Στην Κύπρο αυτό εφαρμόζεται μόνο στις υπηρεσίες ύδρευσης γι' αυτό εξάλλου και τα τελευταία πέντε χρόνια περίπου, τα τέλη ύδρευσης αυξήθηκαν κατά 200% (βλέπε Παράγραφο 11.5).

Όπως αναλύεται εκτενώς στην Παράγραφο 14 πιο κάτω, το αποχετευτικό έργο της μείζονος Λεμεσού μετά την παρέλευση 20 και πλέον χρόνων, θα αρχίσει σταδιακά να μπαίνει στη φάση 3 και 4 του Κύκλου Ζωής των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού κατά την οποία η σταδιακή μείωση των αποχετευτικών τελών είναι δυνατή, νοουμένου ότι αυτή γίνεται με προσοχή, μετά από μελέτες όσον αφορά τη βιωσιμότητα του Οργανισμού και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες για επεκτάσεις, αναβαθμίσεις και συντηρίσεις του συστήματος.

Κατά τα τελευταία λίγα χρόνοι οι συντελεστές των Τελών Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων σταθεροποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Στόχος του ΣΑΛΑ είναι μόλις οι οικονομικές συνθήκες το επιτρέψουν να αρχίσει σταδιακά η μείωση των αποχετευτικών τελών επί της ακίνητης περιουσίας.

Το Συμβούλιο μετά την ολοκλήρωση της Στρατηγικής Μελέτης για την επόμενη εικοσαετία 2017 – 2037 θα αρχίσει να επεξεργάζεται διάφορα σενάρια σταδιακής αναπροσαρμογής των Αποχετευτικών τελών με στόχο να αρχίσει η μείωση τους από το 2018.

10.11.7 Υιοθέτηση Γενικής Εκτίμησης Ακινήτων σε τιμές 1/1/2013

Η αναπροσαρμογή της βάσης επιβολής των αποχετευτικών τελών από την εκτιμημένη αξία σε τιμές 1/1/1980 σε εκτιμημένη αξία σε τιμές 1/1/2013 αποτελεί πλέον μια αναγκαιότητα, δεδομένου ότι πολλές περιουσίες που είναι εκτιμημένες σε τιμές 1/1/1980 δεν έχουν επικαιροποιημένη εκτιμημένη αξία, με αποτέλεσμα πολλά ακίνητα να φορολογούνται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η αύξηση της αξίας τους λόγω αναπτύξεων που υπέστηκαν τα τελευταία 10-15 χρόνια και κατά συνέπεια να δημιουργούνται αδικίες. Γι' αυτό πρέπει να εγκριθεί άμεσα η υιοθέτηση των εκτιμήσεων της 1/1/2013 για τα Συμβούλια, ούτως ώστε να φορολογούνται σωστά όλα τα ακίνητα και ειδικά αυτά τα οποία έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια και δεν έχουν επανεκτιμηθεί. Με τον τρόπο αυτό θα αποδίδεται πιο δίκαια η φορολογική επιβάρυνση στους δημότες από τη μια και από την άλλη η αύξηση στις εκτιμημένες αξίες που θα προκύψει θα επιτρέψει στα Συμβούλια να μειώσουν περαιτέρω τα τέλη τους.

11. Οικονομική Επιβάρυνση – Μέτρα και Δράσεις/Πολιτικές για Διευκόλυνση των Δημοτών

11.1 Υπολογισμός ετήσιας επιβάρυνσης σε αποχετευτικά τέλη για ένα μέσο υποστατικό

Για σκοπούς υπολογισμού της ετήσιας επιβάρυνσης από τα επιβαλλόμενα αποχετευτικά τέλη για ένα μέσο υποστατικό παρατίθεται ο πιο κάτω πίνακας, ο οποίος ετοιμάστηκε με βάση τους ισχύοντες συντελεστές για πέντε κατηγορίες υποστατικών όπως περιγράφονται κατωτέρω.

Πίνακας 16: Ενδεικτικά αποχετευτικά τέλη λυμάτων που χρεώνονται επί ακινήτου περιουσίας με βάση τα ισχύοντα τέλη 2014-2017 για ένα μέσο υποστατικό

Περιγραφή Υποστατικού	Μέση εκτιμημένη αξία σε τιμές 1980	Αποχετευτικά τέλη		Σύνολο Αποχ.τελών
		Λυμάτων	Ομβρίων	
	€	€	€	€
Διαμέρισμα 2 υπνοδωματίων	30.000-35.000	105-122	24-28	129-150
Διαμέρισμα 3 υπνοδωματίων	35.000-40.000	122-140	28-32	150-172
Οικία 2 υπνοδωματίων	30.000-40.000	105-140	24-32	129-172
Οικία 3 υπνοδωματίων	35.000-50.000	122-175	28-40	150-215
Οικία πολυτελείας	100.000-120.000	350-420	80-96	430-515

Σημείωση: Στα ποσά αυτά πρέπει να προστεθούν τα τέλη χρήσης του συστήματος τα οποία κυμαίνονται γύρω στα €130-€180 το χρόνο για μια τετραμελή μέση οικογένεια.

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα** πιο πάνω, για ένα δυάρι διαμέρισμα καταβάλλεται υπό μορφή Αποχετευτικού Τέλους επί της ακίνητου περιουσίας, με βάση τις τιμές 1/1/1980, ένα μέγιστο ετήσιο ποσό ύψους €150, ενώ για ένα τριάρι καταβάλλεται το μέγιστο ετήσιο ποσό των €172. Όταν στο ποσό αυτό προστεθεί και το μέγιστο ετήσιο Τέλος Χρήσης που χρεώνεται με βάση την κατανάλωση νερού, η ετήσια συνολική χρέωση κυμαίνεται στα €280-€330 για ένα δυάρι, ενώ για ένα τριάρι, στα €302-€382.

Για μια μέση οικία 3 υπνοδωματίων, η αντίστοιχη μέγιστη ετήσια συνολική χρέωση ανέρχεται στα €345-€395, ενώ για μια πολυτελή κατοικία το ποσό της χρέωσης κυμαίνεται στα €560 - €695 το χρόνο.

11.2 Ελαφρύνσεις και Παραχωρήσεις σε δυσπραγούντες και ηλικιωμένους

Μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών για διευκόλυνση των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων των φορολογούμενων, το Συμβούλιο λαμβάνει ορισμένα μέτρα και δράσεις ως ακολούθως:

11.2.1 Συνταξιούχοι και δυσπραγούντες

Μετά από απόφαση του Συμβουλίου παραχωρούνται συγκεκριμένες ελαφρύνσεις σε δυσπραγούντες και ηλικιωμένους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια που δημοσιεύονται στην επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Η ελάφρυνση που παραχωρείται ανέρχεται στο 50% των πληρωτέων τελών για το έτος με μέγιστο ποσό ελάφρυνσης για κάθε ιδιοκτήτη τα €80.

Τέτοια μείωση παίρνουν μόνο οι εξής:

1. Όσοι παίρνουν βοήθημα από το Γραφείο Ευημερίας
2. Όσοι παίρνουν σύνταξη αναπηρίας ή ανικανότητας από το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
3. Ηλικιωμένοι που παίρνουν κοινωνική σύνταξη ή σύνταξη γήρατος, χηρείας, ή άλλη σύνταξη εξωτερικού και το συνολικό μηνιαίο εισόδημα (συντάξεις πλέον άλλα εισοδήματα) του νοικοκυριού δεν ξεπερνά:
   (α) για νοικοκυριά ενός ατόμου τα €750 και
   (β) για νοικοκυριά δύο ατόμων τα €1.100, δηλαδή λαμβάνονται υπόψη οι συντάξεις και τα άλλα εισοδήματα και των δύο συζύγων

Ορισμός Νοικοκυριού: Για σκοπούς παραχώρησης ελάφρυνσης σε συνταξιούχους, μέλη του νοικοκυριού θεωρούνται ο/η συνταξιούχος και η/ο σύζυγος του/της, νοουμένου ότι διαμένουν στο σπίτι για το οποίο αιτούνται ελάφρυνση.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες και οι δύο σύζυγοι είναι συνταξιούχοι αλλά ο ένας εκ των δύο συζύγων διαμένει σε Οίκο Ευγηρίας, τότε θεωρούνται ως ξεχωριστά νοικοκυριά και τα εισοδήματα τους δεν θα συμψηφίζονται.

Η μείωση παραχωρείται μόνο όπου:

1. Το ακίνητο χρησιμοποιείται σαν κύρια κατοικία του φορολογουμένου. Άλλα υποστατικά ή ακίνητα δεν θα τυγχάνουν οποιασδήποτε έκπτωσης.

2. Το ακίνητο είναι εγγεγραμμένο στο όνομα του αιτητή. Σε περίπτωση όπου ο ιδιοκτήτης έχει αποθάνει τότε θα δικαιούται την μείωση ο/ή η σύζυγος που βρίσκεται στη ζωή.

3. Προσκομίζεται σχετικό πιστοποιητικό ή αντίγραφο επιταγής από το αρμόδιο κυβερνητικό τμήμα ή οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες κριθούν απαραίτητες από την Υπηρεσία. Για παραχώρηση της έκπτωσης, ο φορολογούμενος θα πρέπει να συμπληρώνει και υποβάλλει την αίτηση του στο ειδικό έντυπο αίτησης.

11.2.2 Αγροτικά Τεμάχια – Γεωργοί

Επιπρόσθετα με βάση τον Νόμο παραχωρούνται απαλλαγές και ελαφρύνσεις ιδιοκτήτες αγροτικών τεμαχίων, ως ακολούθως:

1. Για ιδιοκτήτες ή κάτοχοι ακίνητης ιδιοκτησίας που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς και η οποία δεν μπορεί με βάση την υφιστάμενη Νομοθεσία να αξιοποιηθεί με οποιοδήποτε τρόπο, δικαιούνται να ζητήσουν απαλλαγή από την

υποχρέωση πληρωμής αποχετευτικών τελών λυμάτων και ομβρίων για το συγκεκριμένο ακίνητο.

2. Για ιδιοκτήτες ή κατόχους ιδιοκτησίας που βρίσκεται εντός των ορίων της Α' Φάσης του αποχετευτικού έργου και η οποία χρησιμοποιείται αποκλειστικά για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς θα παραχωρείται έκπτωση της τάξης του 50% στα αποχετευτικά τέλη που επιβάλλονται με βάση τον συντελεστή που εφαρμόζεται στην περιοχή την οποία βρίσκεται το ακίνητο, νοουμένου ότι:

    - ο γεωργός διαμένει στην περιοχή του ακινήτου
    - έχει σαν μόνη ασχολία του την γεωργοκτηνοτροφία και δεν έχει άλλα εισοδήματα. Το ακίνητο δεν χρησιμοποιείται για άλλους σκοπούς εκτός από γεωργικούς
    - το ακίνητο είναι εγγεγραμμένο στο όνομα του γεωργοκτηνοτρόφου ή της συζύγου του

Η έκπτωση παραχωρείται μόνο όπου ο γεωργός θα προσκομίσει σχετικό πιστοποιητικό από το Υπουργείο Γεωργίας ή το Γραφείο Φόρου Εισοδήματος ότι το ακίνητο είναι γεωργικό για σκοπούς Φόρου Ακίνητης Περιουσίας ή οποιοδήποτε άλλο πιστοποιητικό κριθεί απαραίτητο από την Υπηρεσία.

11.2.3 Σύνολο ελαφρύνσεων που παραχωρήθηκαν τα τελευταία χρόνια

Το σύνολο των ελαφρύνσεων που παραχωρήθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια με τον αριθμό των πολιτών που επωφελήθηκαν από αυτό το μέτρο, φαίνονται στον **Πίνακα** που ακολουθεί:

Πίνακας 17: Ελαφρύνσεις που παραχωρήθηκαν

Έτος	Αρ. Αιτήσεων	Ποσό Έκπτωσης
2008	2.167	107.514,39
2009	2.710	130.866,57
2010	3.428	159.628,63
2011	3.404	165.198,30
2012	3.517	180.529,42
2013	2.962	157.933,78
2014	3.178	174.988,89
2015	3.248	180.032,09
2016 up to 9/12/2016	3.040	164.023,86
Σύνολο		1.411.971,73

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω **Πίνακα** από το μέτρο αυτό επωφελήθηκαν το 2015 σχεδόν 3.250 οικογένειες συνταξιούχων, ενώ το 2016 ο αριθμός αυτός αναμένεται να κυμανθεί στα ίδια επίπεδα.

Σημειώνεται ότι ο συνολικός αριθμός φορολογουμένων οικογενειών στην Λεμεσό, υπολογίζεται στις 45.000-50.000 περιλαμβανομένων και των ξένων μόνιμων κατοίκων της πόλης. Κατά συνέπεια ένα σημαντικό ποσοστό των οικογενειών επωφελούνται αυτής της σημαντικής έκπτωσης, με στοχευμένο τρόπο. Το ποσοστό αυτό καλύπτει την πλειοψηφία των οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα.

11.3 Διευθετήσεις οφειλόμενων ποσών με μηνιαίες δόσεις και διακανονισμούς

Για υποβοήθηση των οφειλετών, το Συμβούλιο εφαρμόζει πρόγραμμα διευθέτησης των χρωστούμενων με δόσεις, που μπορούν να φθάσουν μέχρι και δώδεκα μηνιαίες δόσεις, ή ακόμα σε ειδικές περιπτώσεις περισσότερες.

11.4 Ανάλυση Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis)

Για σκοπούς εξαγωγής πιο αντιπροσωπευτικών συμπερασμάτων αναφορικά με την πραγματική επιβάρυνση στους πολίτες, κυρίως σε αυτούς με χαμηλά εισοδήματα, χρησιμοποιείται ο Δείκτης Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis).

Ο Δείκτης Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis), βοηθά στην εκτίμηση της ικανότητας πληρωμής των τελών ύδρευσης/αποχέτευσης ως σύνολο, από τους πολίτες με χαμηλά εισοδήματα και χρησιμοποιείται από τη ΔΤΑΑ, και τις άλλες Τράπεζες που χρηματοδοτούν το έργο κατά την αξιολόγηση της βιωσιμότητας παρόμοιων έργων και του βαθμού που μπορούν οι χρεώσεις αυτές να είναι υποφερτές.

Εξετάζοντας το ύψος της χρέωσης για αποχετευτικά τέλη και για τέλη ύδρευσης, ως σύνολο της δαπάνης ενός μέσου νοικοκυριού, μπορεί κάποιος να υπολογίσει κατά πόσον το σύνολο των χρεώσεων αυτών κυμαίνεται σε ανεκτά πλαίσια και το βαθμό δυσκολίας που έχει ένα μέσο νοικοκυριό για να καλύψει αυτές τις δαπάνες.

Σημειώνεται επίσης ότι σύμφωνα με τη ΔΤΑΑ κατά την αξιολόγηση παρόμοιων έργων, το μέγιστο ανεκτό επίπεδο του δείκτη υπολογισμού της ικανότητας για πληρωμή των τελών αυτών, δεν μπορεί να ξεπερνά το ποσοστό του 4%.

Για σκοπούς σύγκρισης ετοιμάστηκαν δύο σενάρια όπως αυτά επεξηγούνται πιο κάτω:

Σενάριο Α – Πολύ Χαμηλά Αμειβόμενο Νοικοκυριό

Η σύγκριση για εξεύρεση του δείκτη αυτού γίνεται με βάση τον μέσο όρο του οικογενειακού εισοδήματος ενός πολύ χαμηλά αμειβόμενου νοικοκυριού, στο οποίο το συνολικό οικογενειακό εισόδημα μέσα στο 2016 δεν ξεπερνά τις €9.117 το χρόνο, δηλαδή γύρω στις €700 το μήνα. Το μέσο οικογενειακό εισόδημα αποτελεί το μέσο εισόδημα ενός εργαζόμενου επί 1.5 φορές για να ληφθεί υπόψη και το εισόδημα του/της συζύγου.

Σημειώνεται ότι λόγω της οικονομικής κρίσης το χαμηλό μέσο οικογενειακό εισόδημα θεωρείται ότι μειώθηκε για σκοπούς υπολογισμού του δείκτη αυτού κατά 10% περίπου σε σχέση με το αντίστοιχο εισόδημα του 2012 και 2013. Στον **Πίνακα 18** πιο κάτω φαίνεται ότι ο συντελεστής αυτός κυμαίνεται γύρω στο 3,4%.

Σημειώνεται επίσης ότι για τους συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα και αναξιοπαθούντες, τα ποσοστά τα οποία φαίνονται στους πιο κάτω πίνακες υπολογισμού του Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis), θα είναι ακόμα πιο μειωμένα αν ληφθεί υπόψη η παραχωρούμενη έκπτωση ύψους €80 που παραχωρείται από το Συμβούλιο, όπως επεξηγείται στην Παράγραφο 11.2 πιο πάνω.

Πίνακας 18: Ανάλυση ικανότητας ανταπόκρισης (υπολογιζόμενο κατώτατο οικογενειακό εισόδημα – Ετήσια κατανάλωση νερού 120lt/άτομο)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Υπολογιζόμενο κατώτερο ετήσιο εισόδημα	9.000	9.270	9.548	9.835	10.130	10.130	9.117	9.117	9.117	9.390
Υπολογιζόμενο κατώτερο οικογενειακό εισόδημα	13.500	13.905	14.322	14.752	15.194	15.194	13.675	13.675	13.675	14.085
Εκτιμημένες αξίες ακινήτων	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715	42.715
Ετήσια κατανάλωση νερού										
-Λίτρα την ημέρα ανα άτομο	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
-Μ3 το χρόνο ανα άτομο	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80	43,80
Ατομα ανα νοικοκυριό	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Ετήσια κατάλωση νερού ανα νοικοκυριό σε Μ3	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127
Συντελεστές										
Οικιακή χρέωση νερού ανα Μ3 κατανάλωσης νερού	0,51	0,57	0,79	0,99	1,50	1,50	1,55	1,59	1,64	1,69
Αποχετευτικά τέλη λυμάτων ανα €1000 εκτιμημένης αξίας	2,93	3,00	3,10	3,19	3,29	3,39	3,49	3,49	3,49	3,49
Τέλη χρήσης ανα Μ3 κατανάλωσης νερού	0,38	0,41	0,43	0,46	0,49	0,52	0,56	0,60	0,64	0,68
Αποχετευτικά τέλη ομβρίων επι εκτιμημένης αξίας	0,55	0,58	0,60	0,62	0,75	0,75	1	0,80	0,80	0,80
Ετήσια τέλη										
Οικιακή χρέωση νερού ανα Μ3	64,78	72,40	100,35	125,75	190,53	190,53	196,25	202,13	208,20	214,44
Αποχετευτικά τέλη λυμάτων επι εκτιμημένης αξίας	125,16	128,15	132,42	136,26	140,53	144,80	149,08	149,08	149,08	149,08
Τέλη χρήσης επι της κατανάλωσης νερού Μ3	48,27	52,08	54,62	58,44	62,24	66,05	71,13	76,21	81,29	86,98
Αποχετευτικά τέλη ομβρίων επι εκτιμημένης αξίας	23,55	24,77	25,63	26,48	32,04	32,04	32,04	34,17	34,17	34,17
	261,75	277,40	313,01	346,94	425,34	433,42	448,49	461,59	472,74	484,67
Ολικό σαν % επί ετήσιων εισοδημάτων περιλαμβανομένης και της οικιακής χρέωσης νερού	1,94%	1,99%	2,19%	2,35%	2,80%	2,85%	3,28%	3,38%	3,46%	3,44%
Ολικό σαν % επί ετήσιων εισοδημάτων μη περιλαμβανομένης της οικιακής χρέωσης νερού	1,46%	1,47%	1,48%	1,50%	1,55%	1,60%	1,84%	1,90%	1,93%	1,92%

Σενάριο Β – Μέσο Καθαρό Ετήσιο Οικογενειακό Εισόδημα

Στο σενάριο αυτό, η σύγκριση γίνεται με βάση το μέσο όρο του Καθαρού Διαθέσιμου Εισοδήματος ενός Νοικοκυριού, όπως υπολογίζεται από το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, το οποίο για το 2015, ανέρχεται στα € 29,959 το χρόνο.

Επίσης, λαμβάνεται υπόψη ότι η οικία μόνιμης διαμονής φορολογούμενου έχει εκτιμημένη αξία κατά 20% ψηλότερη από την αντίστοιχη ενός πολίτη με χαμηλά εισοδήματα. Συγκεκριμένα, η εκτιμημένη αξία της μόνιμης κατοικίας σε τιμές 1/1/1980 για μια οικογένεια με χαμηλά εισοδήματα ανέρχεται στις €42.715 (σε τιμές 1/1/2013: €280.000 περίπου), ενώ η εκτιμημένη αξία μόνιμης κατοικίας για οικογένεια με εισόδημα ίσο με το μέσο καθαρό ετήσιο εισόδημα, όπως υπολογίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία, ανέρχεται στις €50.000 (σε τιμές 1/1/2013: €350.000 περίπου).

Παρομοίως, η ημερήσια κατανάλωση νερού για μια μέση οικογένεια με χαμηλά εισοδήματα υπολογίστηκε στα 120 λίτρα ημερησίως, ενώ για μια οικογένεια με μέσο καθαρό ετήσιο εισόδημα, η κατανάλωση νερού υπολογίστηκε στα 160 λίτρα ημερησίως.

Πίνακας 19: Ανάλυση ικανότητας ανταπόκρισης (μέσο ετήσιο καθαρό οικογενειακό εισόδημα – Ετήσια κατανάλωση νερού 160lt/άτομο)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Ετήσιο Ακαθάριστο Εισόδημα Νοικοκυριών	38.608	36.667	40.308	41.094	41.822	40.628	38.607	35.878	35.878	36.954
Ετήσιο Καθαρό Διαθέσιμο Εισόδημα Νοικοκυριών	34.589	34.567	35.682	36.142	36.480	35.106	33.052	29.959	29.959	30.858
Εκτιμημένες αξίες ακινήτων	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Ετήσια κατανάλωση νερού										
-Λίτρα την ημέρα ανα άτομο	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160
-Μ3 το χρόνο ανα άτομο	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40	58,40
Ατομα ανα νοικοκυριό	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Ετήσια κατανάλωση νερού ανα νοικοκυριό σε Μ3	169	169	169	169	169	169	169	169	169	169
Συντελεστές										
Οικιακή χρέωση νερού ανα Μ3 κατανάλωσης νερού	0,51	0,57	0,79	0,99	1,50	1,50	1,55	1,59	1,64	1,69
Αποχετευτικά τέλη λυμάτων ανα €1000 εκτιμημένης αξίας	2,93	3,00	3,10	3,19	3,29	3,39	3,49	3,49	3,49	3,49
Τέλη χρήσης ανα Μ3 κατανάλωσης νερού	0,38	0,41	0,43	0,46	0,49	0,52	0,56	0,60	0,64	0,68
Αποχετευτικά τέλη ομβρίων επι εκτιμημένης αξίας	0,55	0,58	0,60	0,62	0,75	0,75	1	0,80	0,80	0,80
Ετήσια τέλη										
Οικιακή χρέωση νερού ανα Μ3	86,37	96,54	133,79	167,67	254,04	254,04	261,66	269,51	277,60	285,92
Αποχετευτικά τέλη λυμάτων επι εκτιμημένης αξίας	146,50	150,00	155,00	159,50	164,50	169,50	174,50	174,50	174,50	174,50
Τέλη χρήσης επι της κατανάλωσης νερού Μ3	64,36	69,44	72,82	77,92	82,99	88,07	94,84	101,62	108,39	115,98
Αποχετευτικά τέλη ομβρίων επι εκτιμημένης αξίας	27,56	29,00	30,00	31,00	37,50	37,50	37,50	40,00	40,00	40,00
	324,79	344,97	391,62	436,09	539,03	549,11	568,50	585,63	600,49	616,40
Ολικό σαν % επί ετήσιων εισοδημάτων	0,94%	1,00%	1,10%	1,21%	1,48%	1,56%	1,72%	1,95%	2,00%	2,00%
περιλαμβανομένης και της οικιακής χρέωσης νερού										
Ολικό σαν % επί ετήσιων εισοδημάτων	0,69%	0,72%	0,72%	0,74%	0,78%	0,84%	0,93%	1,06%	1,08%	1,07%
μη περιλαμβανομένης της οικιακής χρέωσης νερού										

Όπως φαίνεται στον πιο πάνω **Πίνακα 19**, για ένα μέσο νοικοκυριό με Καθαρό Διαθέσιμο Εισόδημα για το 2017, ύψους €30.858 το ποσοστό αυτό βρίσκεται γύρω στο 2%.

11.5 Σύγκριση επίδρασης στον Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) από τα επιβαλλόμενα Αποχετευτικά Τέλη και τα αντίστοιχα Τέλη Ύδρευσης.

Για σκοπούς εξαγωγής πιο ασφαλών συμπερασμάτων αναφορικά με τους παράγοντες που διαμορφώνουν το ύψος της επιβάρυνσης στους πολίτες, για τις υπηρεσίες ύδρευσης/αποχέτευσης, κυρίως σε αυτούς με χαμηλά εισοδήματα, γίνεται σύγκριση της επίδρασης στο Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis) από το ύψος της χρέωσης για τις υπηρεσίες ύδρευσης και της αντίστοιχης χρέωσης για τις υπηρεσίες αποχέτευσης.

Όπως φαίνεται στο **Σχεδιάγραμμα 3** πιο κάτω μετά το 2010, έτος κατά το οποίο άρχισαν οι σημαντικές αυξήσεις στα τέλη ύδρευσης για συμμόρφωση της Κύπρου με την ΟΠΥ, η οποία επιβάλλει την πλήρη ανάκτηση του κόστους παροχής της υπηρεσίας αυτής (Full Cost Recovery), τα τέλη ύδρευσης σχεδόν τριπλασιάστηκαν σε σχέση με αυτά που ίσχυαν το 2009.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ο Δείκτης Ικανότητας Ανταπόκρισης να αυξηθεί σημαντικά, λόγω της μεγάλης αύξησης κατά 200% περίπου στις χρεώσεις ύδρευσης ενώ τα τέλη ύδρευσης αποτελούν πλέον πέραν του 70% του συνολικού κόστους ύδρευσης και αποχέτευσης μαζί.

Σχεδιάγραμμα 3: Επίδραση Αποχετευτικών Τελών και Τελών Ύδρευσης στο Δείκτη Ικανότητας Ανταπόκρισης (Affordability Analysis)

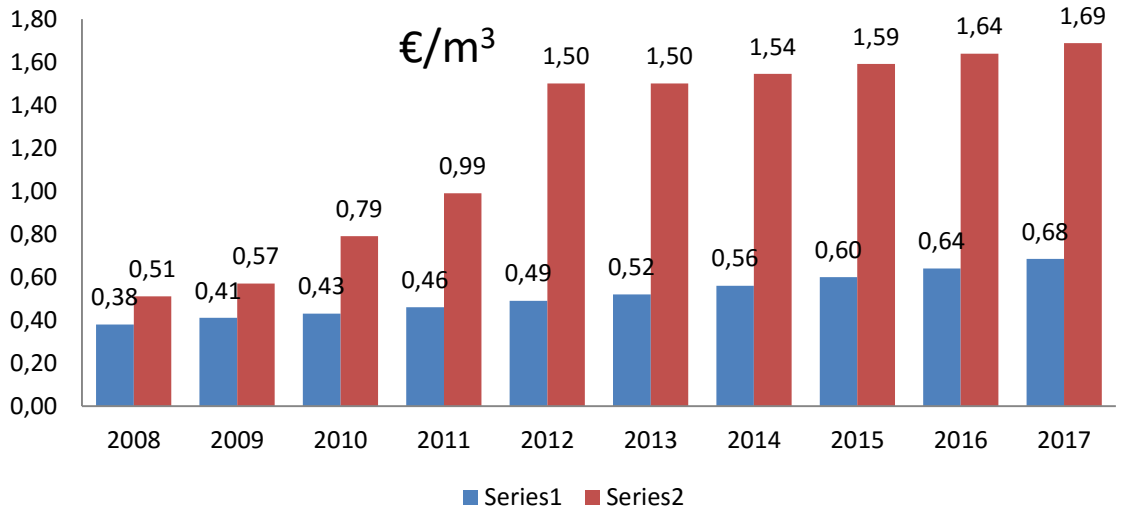

11.6 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Παρά το γεγονός ότι ως ποσοστό του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος το συνολικό κόστος της υπηρεσίας ύδρευσης και αποχέτευσης βρίσκεται σε χαμηλά σχετικά επίπεδα, εντούτοις λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά και της επιβολής της φορολογίας ακινήτου περιουσίας από το Τμήμα Φορολογίας κατά τα τελευταία χρόνια, κυρίως μεταξύ 2013 και 2015, η συνολική επιβάρυνση σε φορολογίες επί της ακινήτου περιουσίας αυξήθηκε σημαντικά με αποτέλεσμα ορισμένοι πολίτες να αντιμετωπίζουν δυσκολίες να εξοφλήσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις. Επίσης, οι τεράστιες αυξήσεις στα τέλη ύδρευσης που επιβλήθηκαν τα τελευταία έξι χρόνια, αύξησαν δραματικά το συνολικό τιμολόγιο για τις υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, με αποτέλεσμα ορισμένοι καταναλωτές να διαμαρτύρονται.

Παραταύτα όμως, όπως αναλύεται σε λεπτομέρεια στο Μέρος 16 – Χρεώστες Αποχετευτικών Τελών, το ποσοστό των λογαριασμών αποχετευτικών τελών που πληρώνονται μέσα στην καθορισμένη περίοδο πληρωμής, ανέρχεται στο 85% περίπου και βρίσκεται σε σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο. Το ποσοστό αυτό δεν μειώθηκε τα τελευταία χρόνια, παρά την οικονομική κρίση και τους παράγοντες που αναφέρονται πιο πάνω.

12. Οικονομικά Αποτελέσματα 31/12/2015 - Έσοδα/Έξοδα

12.1 Έσοδα από τέλη και άλλα εισοδήματα:

12.1.2 Κατάσταση συνολικών εισοδημάτων για το έτος που έληξε στις 31/12/2015

Σύμφωνα με τις Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις ο Λογαριασμός Εσόδων και Εξόδων του Συμβουλίου για τα δύο τελευταία χρόνια 2014 και 2015 παρατίθεται πιο κάτω:

Πίνακας 20: Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων

	Σημ.	2015 €	2014 €
Εισοδήματα			
Τέλη αποχετεύσεων	13	**19.602.928**	19.713.716
Τέλη χρήσης συστήματος	14	**5.199.712**	4.221.261
Τόκοι εισπρακτέοι	15	**1.180.119**	1.457.641
Οικιακές συνδέσεις	16	**130.306**	233.173
Διάφορα έσοδα	17	**148.368**	121.705
		26.261.433	25.747.496
Διαγραφή κυβερνητικών χορηγιών	12	**1.579.201**	1.390.437
Ανάκτηση εξόδων από κυβέρνηση	18	**1.543.671**	1.915.652
Ζημιά από εκποίηση στοιχείων πάγιου ενεργητικού		**(11.203)**	(11.904)
		29.373.102	29.041.681
Έξοδα			
Έξοδα λειτουργίας και συντήρησης	19	**5.016.010**	5.295.324
Έξοδα διοίκησης	20	**3.067.218**	2.866.278
Τόκοι πληρωτέοι	21	**1.076.416**	1.508.660
Αποσβέσεις	3	**8.565.251**	8.154.906
		17.724.895	17.825.168
Πλεόνασμα έτους από συνήθεις εργασίες		**11.648.207**	11.216.513
Αναπροσαρμογή δίκαιης αξίας μετοχών	5	**(311.968)**	73.404
Αναπροσαρμογή δίκαιης αξίας χρεώστων	6	**221.914**	(1.736.175)
		11.558.153	9.553.742
Λοιπά συνολικά εισοδήματα/(έξοδα)			
Κέρδος/(Ζημιά) Ταμείου Συντάξεων και Φιλοδωρημάτων		**633.443**	(741.338)
Πλεόνασμα έτους		**12.191.596**	8.812.404
Συσσωρευθέν πλεόνασμα από μεταφορά		**94.449.502**	85.637.098
Συσσωρευθέν πλεόνασμα σε μεταφορά		**106.641.098**	94.449.502

Με βάση το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα Συμβούλια, και σύμφωνα με τις συμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες πηγάζουν από τα μακροπρόθεσμα δάνεια που έχουν συνάψει, είναι κεφαλαιώδους σημασίας οι οργανισμοί αυτοί, να διαθέτουν ικανοποιητική ρευστότητα, μακροπρόθεσμα να είναι βιώσιμοι για να μπορούν να αντεπεξέρχονται στην αποστολή τους.

Στον **Πίνακα 21** που ακολουθεί παρατίθενται οι κυριότερες πηγές εισοδημάτων και κατηγορίες εξόδων και άλλων δαπανών του Συμβουλίου για τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 21: Ανάλυση Εσόδων και Δαπανών ανά Κατηγορία

Σ.Α.Λ.Α.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Έσοδα	€	€	€	€	€	€	€	€
Αποχετευτικά τέλη λυμάτων	12.505.445	12.752.586	13.254.519	16.535.911	14.709.636	15.451.063	16.388.209	16.234.902
Τέλη χρήσης	2.213.835	2.525.501	3.264.128	3.185.082	3.281.946	3.570.823	4.221.261	5.199.712
Τέλη ομβρίων	2.039.693	2.137.733	2.247.186	2.414.998	2.984.800	3.075.623	3.325.507	3.368.026
Άλλα έσοδα	3.305.193	5.551.532	6.805.361	4.640.406	9.083.159	6.350.497	5.106.704	4.570.462
Συνολικά εισοδήματα	20.064.166	22.967.352	25.571.194	26.776.397	30.059.541	28.448.006	29.041.681	29.373.102
Δαπάνες								
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	15.430.848	20.869.215	36.000.346	35.774.298	19.100.319	18.038.165	24.595.878	10.804.889
Εξυπηρέτηση Δανείων	6.827.811	5.419.432	3.525.077	11.056.065	5.158.017	7.004.378	3.838.791	5.314.982
Εξοδα Διοίκησης	2.570.637	3.103.491	2.951.808	3.185.828	3.246.339	2.940.942	2.866.278	3.067.218
Έξοδα Συντήρησης	4.542.048	5.249.419	5.721.980	6.153.266	6.827.012	5.953.203	5.295.324	5.016.010
Τόκοι	2.802.851	1.643.581	892.169	2.618.496	2.439.183	1.579.840	1.809.616	1.391.880
Αποσβέσεις	5.834.356	5.764.477	5.814.863	6.592.739	7.615.990	8.147.733	8.154.906	8.565.251

12.1.3 Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στις 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις του Οργανισμού η χρηματοοικονομική κατάσταση του Οργανισμού για τα δύο τελευταία χρόνια 2014 και 2015 παρατίθεται πιο κάτω:

Πίνακας 22: Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

	Σημ.	2015 €	2014 €
Στοιχεία Ενεργητικού			
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού			
Πάγιο ενεργητικό	3	**217.571.331**	215.342.896
Επενδύσεις	5	**678.990**	990.958
		218.250.321	216.333.854
Κυκλοφορούντα στοιχεία εργητικού			
Αποθέματα		**1.286.744**	1.154.434
Χρεώστες και προπληρωμές	6	**20.813.340**	20.307.379
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	7	**82.091.716**	77.919.371
		104.191.800	99.381.184
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού		**322.442.121**	315.715.038
Ίδια κεφάλαια και υποχρεώσεις			
Ίδια κεφάλαια	11	**106.641.098**	94.449.502
Μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Αναβαλλόμενα εισοδήματα	12	**34.315.408**	32.078.402
Δάνεια	10	**165.076.132**	170.891.115
Συνταξιοδοτικά ωφελήματα	28	**1.879.271**	2.362.860
		201.270.811	205.332.377
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Αναβαλλόμενα εισοδήματα-τρεχούμενο μέρος	12	**1.530.498**	1.412.471
Πιστωτές και οφειλόμενα έξοδα	9	**7.184.544**	9.205.186
Παρατράβηγμα τράπεζας	8	**188**	521
Δάνεια – τρεχούμενο μέρος	10	**5.814.982**	5.314.981
		14.530.212	15.933.159
Σύνολο υποχρεώσεων		**215.801.023**	221.265.536
Σύνολο ίδιων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		**322.442.121**	315.715.038

12.1.4 Δάνεια στις 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις του Οργανισμού η Δανειακή κατάσταση του Οργανισμού για τα δύο τελευταία χρόνια 2014 και 2015 παρατίθεται πιο κάτω:

	2015	2014
	€	€
Δάνεια		
Βραχυπρόθεσμα		
Τραπεζικά δάνεια	**5.814.982**	5.314.981
Μη βραχυπρόθεσμα		
Τραπεζικά δάνεια	**165.076.132**	170.891.115
Σύνολο δανείων	**170.891.114**	176.206.096
Τα μη βραχυπρόθεσμα δάνεια είναι αποπληρωτέα:		
Μεταξύ 1 και 2 ετών	**8.054.982**	5.814.981
Μεταξύ 2 και 5 ετών	**29.378.764**	27.311.936
Πέραν των 5 ετών	**127.642.386**	137.764.198
	165.076.132	170.891.115

Στον **Πίνακα 23** που ακολουθεί φαίνονται τα ποσά των δανείων μαζί με τα αντίστοιχα ποσά εξυπηρέτησης για τα χρόνια 2008 – 2015.

Πίνακας 23: Εξυπηρέτηση δανείων

ΣΑΛΑ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	€	€	€	€	€	€	€	€
Δάνεια 1/1	47.180.221	60.546.197	75.086.426	127.261.931	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096
Αποσύρσεις	20.125.804	20.000.000	55.609.828	51.000.000	0	25.000.000	0	0
Αποπληρωμές	-6.827.811	-5.419.432	-3.525.077	-11.056.065	-5.158.017	-7.004.378	-3.838.791	-5.314.982
Συναλλαγματική διαφορά	67.983	-40.339	90.754	-3.188	4.604	0	0	0
Υπόλοιπο 31/12	60.546.197	75.086.426	127.261.931	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096	170.891.114
Τόκοι Πληρωταίοι	2.802.851	1.643.581	892.169	2.618.496	2.439.183	1.579.840	1.809.616	1.391.880

12.1.5 Στοιχεία Πάγιου Ενεργητικού 31/12/2015

Πάγιο ενεργητικό σύμφωνα με ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις κατά την 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις του Συμβουλίου, μέχρι τις 31/12/2015 εκτελέστηκαν αποχετευτικά έργα συνολικού κόστους €320.903.097 όπως φαίνεται αναλυτικά στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 24: Πάγιο ενεργητικό σύμφωνα με ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις κατά την 31/12/2015

	Τιμή Κτήσης				Αποσβέσεις				Καθαρή Λογιστική Αξία
	01/01/2015	Προσθήκες	Εκποιήσεις	31/12/2015	01/01/2015	Ετους	Εκποιήσεις	31/12/2015	31/12/2015
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Γη	7.809.354	21.920	(7.969)	7.823.305	-			-	**7.823.305**
Κτίρια	7.154.899	-	-	7.154.899	3.651.000	391.024		4.042.024	**3.112.875**
Σύστημα Αποχετεύσεων									
Αγωγοί και αντλιοστάσια	135.049.305	14.713.757	(282)	149.762.780	48.357.997	4.367.003	(170)	52.724.830	**97.037.950**
Εγκαταστάσεις	-			-	-			-	
--- Δευτεροβάθμιας επεξεργασίας	37.123.992	52.690		37.176.682	23.837.374	1.951.603		25.788.977	**11.387.705**
--- Τριτοβάθμιας επεξεργασία	5.677.020			5.677.020	4.446.975	273.867		4.720.842	**956.178**
Αποχετευτικό σύστημα ομβρίων	43.851.817	324.943		44.176.760	9.526.869	1.325.303		10.852.172	**33.324.588**
Μηχανήματα	994.919	27.809	(4.899)	1.017.829	585.762	69.940	(2.864)	652.838	**364.991**
Εργαλεία	57.022	952		57.974	47.282	6.091		53.373	**4.601**
Οχήματα	509.187	-		509.187	486.369	5.648		492.017	**17.170**
Επιπλα εξοπλισμός και διαχωριστικά	1.423.672	8.336	(14.952)	1.417.056	1.169.964	58.788	(13.865)	1.214.887	**202.169**
Σύστημα μηχανογράφησης	740.364	10.626	(4.439)	746.551	585.377	58.038	(4.439)	638.976	**107.575**
Αλλα ηλεκτρονικά συστήματα	1.468.879	767		1.469.646	1.467.859	408		1.468.267	**1.379**
Εξοπλισμός χημείου	797.641			797.641	625.025	57.538		682.563	**115.078**
Σύνολο παγίου ενεργητικού σε χρήση	242.658.071	15.161.800	(32.541)	257.787.330	94.787.853	8.565.251	(21.338)	103.331.766	**154.455.564**
Εργα υπό εκτέλεση (σημ.4)	67.472.678	11.829.113		79.301.791	-		-	-	**79.301.791**
Μεταφορά κόστους "Εργων υπό εκτέλεση" σε λογαριασμούς παγίου ενεργητικού και άλλους λογαριασμούς	-	(16.186.024)		(16.186.024)	-		-	-	(16.186.024)
	67.472.678	(4.356.911)	-	63.115.767	-	-	-	-	**63.115.767**
Σύνολο παγίου ενεργητικού	310.130.749	10.804.889	(32.541)	320.903.097	94.787.853	8.565.251	(21.338)	103.331.766	**217.571.331**

12.1.6 Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων για το έτος που έληξε στις 31/12/2015

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις του Οργανισμού η Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων του Οργανισμού για τα δύο τελευταία χρόνια 2014 και 2015 παρατίθεται πιο κάτω:

Πίνακας 25: Κατάσταση Προέλευσης και Διάθεσης Κεφαλαίων

	2015 €	2014 €
Ροή μετρητών από εργασίες		
Πλεόνασμα έτους	**11.648.207**	11.216.513
Αναπροσαρμογές για:		
Αποσβέσεις	**8.565.251**	8.154.906
Εισόδημα από επενδύσεις	**(1.180.119)**	(1.457.641)
Τόκους πληρωτέους	**1.076.416**	1.508.660
Διαγραφή χορηγιών	**(1.579.201)**	(1.390.437)
Ζημιά από πώληση στοιχείων παγίου ενεργητικού	**11.203**	11.904
Συνταξιοδοτικά ωφελήματα προσωπικού	**306.930**	145.327
Πλεόνασμα από εργασίες πριν τις αλλαγές στο κεφάλαιο κίνησης	**18.848.687**	18.189.232
(Αύξηση)/Μείωση στα αποθέματα	**(132.310)**	90.953
(Αύξηση)/Μείωση στους χρεώστες και άλλα εισπρακτέα ποσά	**(298.236)**	8.905.904
(Μείωση)/Αύξηση στους πιστωτές	**(1.993.902)**	2.343.883
Καθαρή ροή μετρητών από εργασίες	**16.424.239**	29.529.972
Ροή μετρητών από επενδυτικές δραστηριότητες		
Επενδύσεις στοιχείων πάγιου ενεργητικού	**(10.804.889)**	(24.595.878)
Έσοδα από πώληση στοιχείων πάγιου ενεργητικού	**-**	1.180
Καταθέσεις στο ταμείο συντάξεων	**(157.076)**	(131.661)
Τόκοι που εισπράχθηκαν	**1.194.308**	1.469.836
Καθαρά μετρητά για επενδυτικές δραστηριότητες	**(9.767.657)**	(23.256.523)
Ροή μετρητών από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Εισπράξεις από κυβερνητικές χορηγίες	**3.934.234**	244.422
Αποπληρωμή μακροπρόθεσμων δανείων	**(5.314.982)**	(3.838.791)
Τόκοι που πληρώθηκαν	**(1.103.156)**	(1.539.929)
Καθαρά μετρητά σε χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**(2.483.904)**	(5.134.298)
Αύξηση σε μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	**4.172.678**	1.139.151
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών την 1 Ιανουαρίου	**77.918.850**	76.779.699
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών στις 31 Δεκεμβρίου	**82.091.528**	77.918.850

12.2 Έξοδα

12.2.1 Έξοδα Διοίκησης

Όπως φαίνεται στον Πίνακα που παρατίθεται πιο κάτω, όσο αυξάνεται η ροή λυμάτων στο σύστημα το κόστος ανά κυβικό μέτρο μειώνονται. Το 2015 το συνολικό κόστος ανά κυβικό μειώθηκε στα €2.26/m^3 σε σχέση με €2.56/m^3 που ήταν το 2008. Το 2000 το κόστος αυτό ξεπερνούσε τα €3.5/m^3.

Κατά κανόνα τα διοικητικά έξοδα του οργανισμού ανά κυβικό μέτρο μειώνονται όσο επεκτείνεται το σύστημα και όσο διευρύνεται ο αριθμός των υποστατικών ή πελατών που εξυπηρετούνται.

Ως ποσοστό επί των συνολικών εσόδων του Συμβουλίου τα διοικητικά έξοδα του οργανισμού κατά το 2015 περιλαμβανομένου και του μισθολογίου ανήλθαν στο 10,83%. Για το έτος 2016 υπολογίζεται να κυμανθούν στο ίδιο επίπεδο, ενώ τα προϋπολογισθέντα για το 2017 υπολογίζεται να ανέλθουν στο 10,74% περίπου.

Αναφορικά με το ύψος του μισθολογίου θα πρέπει να σημειωθεί, ότι τα χρόνια 2013 μέχρι και το 2017, δεν παραχωρούνται οποιεσδήποτε προσαυξήσεις ή γενικές αυξήσεις στους βασικούς μισθούς του προσωπικού, ενώ για το 2017 στο ύψος των απολαβών των υπαλλήλων υπολογίστηκαν οι ετήσιες προσαυξήσεις, σύμφωνα με τις Κυβερνητικές Εγκυκλίους.

12.2.2 Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας

Τα Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας μπορούν να διακριθούν ως ακολούθως:

(α) Έξοδα Συντήρησης και Λειτουργίας του αποχετευτικού συστήματος ως συνόλου, που περιλαμβάνει το κόστος άντλησης και το κόστος επεξεργασίας, χωρίς διοικητικά έξοδα και έξοδα χρηματοδότησης – Πίνακας 26.
(β) Έξοδα άντλησης χωρίς διοικητικά έξοδα και έξοδα χρηματοδότησης – Πίνακας 26.
(γ) Έξοδα Επεξεργασίας χωρίς διοικητικά έξοδα και έξοδα χρηματοδότησης. Στο παρόν στάδιο η επεξεργασία του συνόλου των λυμάτων της μείζονος περιοχής Λεμεσού γίνεται στον Βιολογικό σταθμό Μονής, η λειτουργία του οποίου ανατέθηκε από το 2007 στον Εργολάβο. Μέχρι το 2020 αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία και ο δεύτερος σταθμός ο οποίος θα παραλαμβάνει τα λύματα της περιοχής Πάνω και Κάτω Πολεμιδιών και δυτικής περιοχής Ζακακίου – Πίνακας 27.

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται συγκριτικά στοιχεία κόστους ανά κυβικό μέτρο λυμάτων μέχρι το 2015.

Όπως φαίνεται στους Πίνακες πιο κάτω, τα συγκριτικά κόστη ανα κυβικό μέτρο μειώνονται όσο αυξάνεται η ροή και όσο «ωριμάζει» το έργο. Σε κάποιο στάδιο όμως τα κόστη αυτά θα αρχίσουν να αυξάνονται λόγω των αυξανόμενων κόστων λειτουργίας του συστήματος.

Πίνακας 26: Συνολικά κόστη Διοίκησης και Λειτουργίας

ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ημερήσια ροή σε κυβικά μέτρα	**15.532 5.669.000**	**16.367 5.974.000**	**18.485 6.747.000**	**18.501 6.753.000**	**20.800 7.592.000**	**20.408 7.449.000**	**20.323 7.418.000**	**21.485 7.842.000**
	€	€	€	€	€	€	€	€
Κόστος άντλησης								
Καύσιμα και Ηλεκτρισμός	549.674	464.268	653.748	768.552	955.630	833.851	802.329	609.222
Κόστος εργατικού προσωπικού (μείον προσωπικό αποσπασμένο στο STP)	456.586	527.237	489.699	477.663	463.613	480.180	474.332	448.532
Επισκευές, Εξαρτήματα και Συντήρηση αντλιοστασίων	161.769	255.602	198.332	232.808	331.250	363.703	198.421	147.259
Αποσβέσεις αντλιοστασίων	190.015	196.590	194.691	197.822	179.019	182.005	188.542	169.792
	1.358.044	1.443.697	1.536.470	1.676.845	1.929.512	1.859.739	1.663.624	1.374.805
Άλλα διοικητικά έξοδα	661.063	737.298	692.186	765.758	832.384	828.817	798.439	736.848
Σύνολο	2.019.107	2.180.995	2.228.656	2.442.603	2.761.896	2.688.556	2.462.063	2.111.653
Κόστος άντλησης ανά κυβικό μέτρο πριν τα διοικητικά έξοδα	0,240	0,242	0,228	0,248	0,254	0,250	0,224	0,175
Κόστος άντλησης ανά κυβικό μέτρο	0,356	0,365	0,330	0,362	0,364	0,361	0,332	0,269
Ολικό κόστος συλλογής, άντλησης και επεξεργασίας								
Έξοδα λειτουργίας και συντήρησης	4.542.048	5.249.419	5.721.980	6.153.266	6.827.012	5.953.203	5.295.324	5.016.010
Έξοδα διοίκησης	2.570.637	3.103.491	2.951.808	3.185.828	3.246.339	2.940.942	2.866.278	3.067.218
	7.112.685	8.352.910	8.673.788	9.339.094	10.073.351	8.894.145	8.161.602	8.083.228
Τόκοι πληρωτέοι	1.551.707	1.390.955	518.781	613.724	1.501.564	1.412.803	1.508.660	1.076.416
Αποσβέσεις	5.834.356	5.764.477	5.814.863	6.592.739	7.613.702	8.147.733	8.154.906	8.565.251
Ολικό	14.498.748	15.508.342	15.007.432	16.545.557	19.188.617	18.454.681	17.825.168	17.724.895
Κόστος Λειτουργίας και Διοίκησης	1,255	1,398	1,286	1,383	1,327	1,194	1,100	1,031
Ολικό κόστος συλλογής, άντλησης και επεξεργασίας ανά κυβικό μέτρο	2,558	2,596	2,224	2,450	2,527	2,477	2,403	2,260

12.2.3 Έξοδα Επεξεργασίας Λυμάτων

Πίνακας 27: Έξοδα επεξεργασίας λυμάτων

ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ημερήσια ροή σε κυβικά μέτρα	**15.532**	**16.367**	**18.485**	**18.501**	**20.800**	**20.408**	**20.323**	**21.485**
Ετήσια ροή σε κυβικά μέτρα	**5.669.000**	**5.974.000**	**6.747.000**	**6.753.000**	**7.592.000**	**7.449.000**	**7.418.000**	**7.842.000**
	€	€	€	€				
Κόστος Επεξεργασίας								
ΚΟΣΤΟΣ ΓΙΑ ΟΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ								
Πληρωμές προς τον εργολάβο								
Time-based payment-performance	1.193.276	1.360.969	1.512.070	1.653.290	1.830.890	1.695.196	1.473.207	1.302.440
Volume-based payment	382.469	369.530	467.322	514.071	634.850	569.696	499.162	463.164
Time-based payment--asset replacement	324.475	331.544	341.355	349.317	357.855	342.685	313.298	311.702
	1.900.219	2.062.043	2.320.747	2.516.678	2.823.595	2.607.577	2.285.667	2.077.306
ΦΠΑ	285.033	309.306	348.112	377.502	451.435	115.139	100.902	92.960
	2.185.252	2.371.349	2.668.859	2.894.180	3.275.030	2.722.716	2.386.569	2.170.266
Ηλεκτρική ενέργεια	641.800	622.460	738.521	717.016	881.305	950.737	934.845	786.270
Κόστος επεξεργασίας πριν την ηλεκτρική ενέργεια	1.543.452	1.748.890	1.930.338	2.177.163	2.393.725	1.771.979	1.451.724	1.383.996
Κόστος εργατικού προσωπικού που είναι αποσπασμένο στο εργαστάσιο επεξεργασίας λυμάτων	62.133	66.549	69.950	71.531	71.676	36.628	36.904	37.260
Κόστος επεξεργασίας ανά κυβικό μέτρο	0,272	0,293	0,286	0,322	0,315	0,238	0,196	0,176
Κόστος εργατικού προσωπικού ανά κυβικό μέτρο	0,0110	0,0111	0,0104	0,0106	0,0094	0,0049	0,0050	0,0048
Ενεργειακή δαπάνη ανά κυβικό μέτρο	0,113	0,104	0,109	0,106	0,116	0,128	0,126	0,100
Ολικό κόστος επεξεργασίας ανά κυβικό μέτρο	0,396	0,408	0,406	0,439	0,441	0,370	0,327	0,282

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 27** πιο πάνω το κόστος επεξεργασίας λυμάτων ανά κυβικό μέτρο ακολουθεί τα τελευταία χρόνια καθοδική πορεία φθάνοντας το 2015 στο κατώτατο σημείο των 28,2 σεντ/m^3, σημειώνοντας ποσοστιαία μείωση ύψους 36% σε σχέση με το 2012. Αυτό οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως για παράδειγμα τους πιο κάτω:

(α) Την ανανέωση της σύμβασης για την λειτουργία του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής το 2013 με βελτιωμένους όρους.

(β) Την μείωση του προσωπικού του ΣΑΛΑ που ήταν αποσπασμένο στον σταθμό με αποτέλεσμα την μείωση του κόστους σε μισθούς κατά 40%-45% περίπου.

(γ) Την μείωση της τιμής του ρεύματος που άρχισε από το 2015.

(δ) Την αυξανόμενη ποσότητα της συμπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας από την επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου που παράγεται από την διαδικασία επεξεργασίας της βιολάσπης.

(ε) Την μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στο 5% από το 2013

(στ) Την συνεχιζόμενη αύξηση της ροής λόγω των συνεχιζόμενων νέων συνδέσεων με το σύστημα στις νέες περιοχές όπου συμπληρώθηκαν τα έργα.

12.2.4 Επιβολή ΦΠΑ επί όλων των δαπανών του Συμβουλίου

Ο ΦΠΑ αποτελεί ένα σημαντικό μέρος του κόστους των έργων. Σημειώνεται ότι η επιβολή του Φ.Π.Α σε όλες τις εργασίες και δραστηριότητες εκτέλεσης των έργων και εξασφάλιση υπηρεσιών και των αγορών του ΣΑΛΑ, αποτελεί κόστος που μετακυλείται στους πολίτες/πελάτες του ΣΑΛΑ, δηλαδή στους φορολογουμένους, ιδιοκτήτες ακινήτου ιδιοκτησίας της μείζονος Λεμεσού μέσω των τελών που καταβάλλονται.

Εφόσον ο Φ.Π.Α. δεν ανακτάται από το ΣΑΛΑ, αυτό αποτελεί μέρος του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και επομένως αυξάνει αναγκαστικά το ύψος των επιβαλλόμενων αποχετευτικών τελών το οποίο εγκρίνεται κάθε χρόνο.

12.2.5 Αναλογία Φ.Π.Α. επί των κοστών λειτουργίας και των κεφαλαιουχικών δαπανών

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 28** που ακολουθεί, το ΣΑΛΑ κατέβαλε τα τελευταία 6 χρόνια πέραν των €30 εκ. περίπου σε Φ.Π.Α. επί των κατασκευαστικών και επί των λειτουργικών δαπανών. Τα ποσά αυτά αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο το 14% των συνολικών δαπανών κατασκευής και λειτουργίας του συστήματος, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση του κόστους και κατά συνέπεια των αποχετευτικών τελών.

Πίνακας 28: Κατάσταση πληρωμών ΦΠΑ σύμφωνα με Οικονομικές Καταστάσεις

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες και προκαταβολές σε εργολάβους	13,4	15,3	31,7	32,9	16,3	16,2	21,8	9,9	157,5
Δαπάνες σε ΦΠΑ	1,8	2,3	3,6	3,8	3,1	2,5	4,1	1,9	23,1
	15,2	17,6	35,3	36,7	19,4	18,7	25,9	11,8	180,6
Δαπάνες Διοίκησης/Λειτουργίας	4,7	5,7	5,8	6,1	5,8	5,7	5,3	5,4	44,5
Δαπάνες σε ΦΠΑ	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	4,0
	5	6,1	6,2	6,6	6,4	6,3	5,9	6,0	48,5
Δαπάνες Λειτουργίας Σταθμού	1,8	1,9	2,2	2,3	2,7	2,2	1,8	1,8	16,7
Δαπάνες σε ΦΠΑ	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	2,9
	2,1	2,2	2,5	2,7	3,2	2,6	2,2	2,1	19,6
Σύνολο Δαπανών	19,9	22,9	39,7	41,3	24,8	24,1	28,9	17,1	218,7
Δαπάνες σε ΦΠΑ	2,4	3	4,3	4,7	4,2	3,5	5,0	2,8	30,0
	22,3	25,9	44,0	46,0	29	27,6	34,0	19,9	248,7
ΦΠΑ %	15%	15%	15%	15%	17%	18%	19%	19%	

Από τα πιο πάνω ποσά, το Σ.Α.Λ.Α. και επομένως οι πελάτες/καταναλωτές/δημότες της Λεμεσού δεν ανακτούν οποιαδήποτε έστω και μικρή αναλογία λόγω του ότι ο Οργανισμός δεν έχει περιληφθεί στο σύστημα και συνεπώς δεν ανακτά τον επιβαλλόμενο Φ.Π.Α.

Συνεπώς η οποιαδήποτε αύξηση ή μείωση στους συντελεστές Φ.Π.Α. που επιβαρύνεται το Σ.Α.Λ.Α. συμβάλλουν σε μεγαλύτερη ή μικρότερη αντίστοιχη αύξηση στα τέλη.

Στην προκειμένη περίπτωση ο Φ.Π.Α. που καταβλήθηκε από το ΣΑΛΑ συνέβαλε σε αύξηση των τελών που επιβάλλει κατά μέσο όρο κατά 14% περίπου. **Επομένως η οποιαδήποτε μείωση θα αποβεί προς όφελος του πολίτη υπό μορφή χαμηλότερων τελών.**

12.2.6 Στελέχωση του Οργανισμού και Μισθολόγιο

Το Συμβούλιο υιοθέτησε από το 2004 το νέο κρατικό μισθολόγιο έτσι ώστε να μην υπάρχουν διαφορές με το μισθολόγιο του ΣΑΛΑ. Σήμερα εργοδοτούνται 47 μόνιμοι υπάλληλοι και 4 υπάλληλοι αορίστου χρόνου εργασίας. Επίσης εργοδοτούνται 14 εργάτες και μία καθαρίστρια (ωρομίσθιο προσωπικό). Το Συμβούλιο με βάση σχετική επιστολή του Υπουργείου Εσωτερικών ημερομηνίας 26/8/2011 και συμμορφούμενο με τις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών, δεν περιέλαβε στους προϋπολογισμούς για τα έτη 2012 μέχρι 2017 οποιαδήποτε πρόνοια για νέες θέσεις ή αναβάθμιση υφιστάμενων θέσεων.

Σήμερα υπάρχουν οι ακόλουθες κενές θέσεις στον Οργανισμό.

(α) Εκτελεστικός Μηχανικός Συντήρησης και Λειτουργίας (κλάδος Μηχανολογίας)

(β) Γραμματειακός Λειτουργός

(γ) Επίσης μετά τη λήξη της αφυπηρετικής άδειας του στις 31/1/2017, αφυπηρετεί ο Διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών.

Το Συμβούλιο με συνεχείς επιστολές και υπενθυμίσεις τονίζει την αναγκαιότητα για άμεση δημιουργία νέων και την πλήρωση των κενών θέσεων για διάφορους λόγους οι οποίοι περιγράφονται σε λεπτομέρεια στις Παραγράφους 4.2.1 και 9.3.

12.3 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

(α) Κενά και άλλα ζητήματα που δημιουργούνται από την υποστελέχωση του Οργανισμού από εξειδικευμένο προσωπικό

Τα κενά και τα προβλήματα που δημιουργούνται αναφορικά με την υποστελέχωση του Οργανισμού περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 4.2.1 πιο πάνω.

(β) Σημαντική αύξηση του κόστους λόγω της επιβολής ΦΠΑ

Όπως φαίνεται πιο πάνω η επιβολή ΦΠΑ επί όλων των εργασιών του Συμβουλίου αυξάνει το κόστος κατά 14% περίπου, λόγω του ότι τα Συμβούλια δεν είναι εγγεγραμμένα στο σύστημα του ΦΠΑ, όπως συμβαίνει με πολλούς παρόμοιους οργανισμούς αποχέτευσης στο εξωτερικό και τους οργανισμούς ύδρευσης στην Κύπρο.

Η εγγραφή των Συμβουλίων στο σύστημα ΦΠΑ ούτως ώστε να δικαιούνται να λαμβάνουν πίσω το ΦΠΑ που επιβάλλεται επί των έργων τους και τη λειτουργία του συστήματος, θα έχει ως συνέπεια τη σημαντική μείωση των τελών.

13. Τριτοβάθμια Επεξεργασία

13.1 Λειτουργία Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας Λυμάτων του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής και καθορισμός τιμής μονάδας επεξεργασμένου νερού.

Το θέμα εκκρεμεί εδώ και πάνω από 20 χρόνια. Επί του θέματος αυτού παρατίθενται τα πιο κάτω στοιχεία και πληροφορίες αναφορικά με εκκρεμότητες που υπάρχουν μέχρι σήμερα:

1) Παρά τις υπάρχουσες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για κάλυψη από μέρους της Κυβέρνησης όλων των κοστών κατασκευής (κεφαλαιουχικές δαπάνες) και των κοστών συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών, εντούτοις μέχρι σήμερα υπάρχουν εκκρεμούσες υποχρεώσεις προς το ΣΑΛΑ ύψους €1.6 εκ. περίπου.

2) Τα τελευταία 20 και πλέον χρόνια ανταλλάχτηκε τεράστιος όγκος αλληλογραφίας και διατέθηκαν χιλιάδες ώρες συζητήσεων και διαβουλεύσεων σε συνεδριάσεις. Το Συμβούλιο υπόβαλε κατ' επανάληψη σειρά από επιστολές και μελέτες, αναλύσεις, προτάσεις και στοιχεία ζητώντας την συνομολόγηση συμφωνίας/πλαισίου και κατάληξης σε συμφωνημένη διαδικασία όσον αφορά τον καθορισμό της τιμής του επεξεργασμένου νερού που παραχωρείται στην Κυβέρνηση από τον Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής, ως ακολούθως:

   (α) Το ΣΑΛΑ υπόβαλε προσχέδιο Συμφωνίας που διέπει τις ευθύνες/αρμοδιότητες κάθε πλευράς για τη Λειτουργία της Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας, η οποία ετοιμάστηκε από τους Νομικούς Συμβούλους του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας, Χρύσης Δημητριάδης και Σια Δ.Ε.Π.Ε. Σχετικές είναι οι επιστολές του Συμβουλίου με αρ. φακ. G.8, F.86, (FI.12.2.1) ημερομηνίας 23/11/1995 και με αρ. φακ. G.8, F.86, F.7, F.37 ημερομηνίας 16/1/1996 αντίστοιχα.

   (β) Το Τ.Α.Υ με σχετική επιστολή του με αρ. φακ. 88/83/5 ημερομηνίας 16/7/1996 υπόβαλε στο Συμβούλιο τα δικά του σχόλια και απόψεις.

   (γ) Λόγω των δυσκολιών που παρουσιάζονται για πολλά χρόνια στην κατάληξη σε συμφωνία, το Τ.Α.Υ αποδέχθηκε εισήγηση του Συμβουλίου όπως ορίσει τον πρώην λειτουργό του Τ.Α.Υ., κο Νικόδημο Νικοδήμου, ως ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα κοινής αποδοχής για ετοιμασία μελέτης αναφορικά με τον καθορισμό της τιμής μονάδας του τριτοβάθμια επεξεργασμένου νερού. Σχετική είναι η επιστολή του Τ.Α.Υ με αρ. φακ. 02.12.05.01 ημερομηνίας 2/5/2011.

   (δ) Η μελέτη του κου Νικόδημου Νικοδήμου υποβλήθηκε στο Συμβούλιο στις 2/8/2012 και το Συμβούλιο με τη σειρά του την κοινοποίησε στο Τ.Α.Υ στις 4/9/2012.

3) Από το 2012 που υποβλήθηκε η πιο πάνω αναφερόμενη έκθεση/μελέτη, το θέμα παραμένει ακόμα σε εκκρεμότητα παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις του Συμβουλίου, για διευθέτηση του θέματος. Σχετικές είναι οι επιστολές του Συμβουλίου που ενδεικτικά επισυνάπτονται ως ακολούθως:

   (α) Επιστολή με αρ. φακ. FI.12.2, FI.12.2.1 ημερομηνίας 31/8/2012
   (β) Επιστολή με αρ. φακ. FI.12.2, FI.12.2.1 ημερομηνίας 2/10/2012
   (γ) Επιστολή με αρ. φακ. FI.12.2, FI.12.2.1, TE.1.4.1 ημερομηνίας 26/11/2012
   (δ) Επιστολή με αρ. φακ. FI.12.2.1 ημερομηνίας 25/2/2013
   (ε) Επιστολή με αρ. φακ. FI.12.2.1 ημερομηνίας 20/4/2016

4) Όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια στην πιο πάνω αναφερόμενη αλληλογραφία και συγκεκριμένα στην επιστολή του Συμβουλίου με αρ. φακ. FI.12.2, FI.12.2.1 ημερομηνίας 31/8/2012, οι βασικές διαφορές συνοψίζονται στις ακόλουθες τέσσερεις κατηγορίες:

   (α) Ανάκτηση του συνόλου κόστους τριτοβάθμιας επεξεργασίας με βάση τα πραγματικά κόστη που αναλογούν στην τριτοβάθμια επεξεργασία, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρικής ενέργειας.

   (β) Επιβολή Τμηματικών Εξόδων με ποσοστό 25% σύμφωνα με τις ίδιες αρχές και διαδικασίες που εφαρμόζει η Κυβέρνηση.

   (γ) Ανάκτηση του συνόλου των πραγματικών κόστων αποφωσφοροποίησης μαζί με τα αναλογούντα Τμηματικά Έξοδα με ποσοστό 25%.

   (δ) Ανάκτηση του συνολικού πραγματικού κόστους παραγωγής του υποχλωριόδους νατρίου μαζί με τα αναλογούντα τμηματικά έξοδα με ποσοστό 25% σύμφωνα με πρακτικό συμφωνίας ημερομηνίας 14/5/2007.

5) Εδώ και πολλά χρόνια ακολουθείται η πρακτική των ενδιάμεσων πληρωμών μέχρι να ολοκληρωθεί η συνομολόγηση της τελικής συμφωνίας με αποτέλεσμα να συσσωρεύονται εκκρεμότητες και οφειλόμενα ποσά, δημιουργώντας έτσι μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας και εκκρεμότητες στους λογαριασμούς και στην οικονομική διαχείριση του Οργανισμού, επηρεάζοντας σε σημαντικό βαθμό την πραγματική εικόνα στα οικονομικά του Οργανισμού.

6) Αυτή η τακτική δεν μπορεί να είναι αποδεκτή, ούτε από πλευράς ορθολογιστικής διαχείρισης αλλά ούτε και από πλευράς αποτελεσματικού ελέγχου και προγραμματισμού, το Συμβούλιο να διαχειρίζεται και να λειτουργεί την τριτοβάθμια επεξεργασία για λογαριασμό του κράτους, με τις υπάρχουσες και χρονίζουσες οικονομικές εκκρεμότητες, και χωρίς να υπάρχει γραπτή συμφωνία ή πρωτόκολλο μεταξύ των δύο πλευρών που να διέπει το πλαίσιο της εν λόγω συνεργασίας. Ούτε επίσης είναι ορθό η Κυβέρνηση να καταβάλλει εδώ και 10 σχεδόν χρόνια, ποσά έναντι των κοστών συντήρησης και λειτουργίας, χωρίς να υπάρχει συμφωνημένο πλαίσιο μεταξύ των δύο πλευρών, έστω και αν τα Συμβούλια αποτελούν Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου.

Τέλος, σημειώνεται ότι το επεξεργασμένο νερό που παρέχεται σήμερα στο ΤΑΥ μόνο από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας πλησιάζει σήμερα τα 8 εκ. κυβικά μέτρα ετησίως και στα επόμενα λίγα χρόνια θα αυξηθεί στα 15 εκ. κυβικά μέτρα περίπου.

13.2 Κόστος Λειτουργίας Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας

Στον Πίνακα πιο κάτω παρατίθενται οι ετήσιες χρεώσεις με τις αντίστοιχες εισπράξεις έναντι λογαριασμού από το 2008 μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα την συσσώρευση εκκρεμοτήτων ύψους €1.6 εκ. περίπου.

Πίνακας 29: Κόστη Λειτουργίας Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας

Κόστη Λειτουργίας και Συντήρησης ανά Κ.Μ.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (μέχρι τον Αύγουστο)
	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$	$μ^3$
Ολική Ροή (Outlet)	5.686.770	5.825.364	6.629.929	6.684.910	7.474.704	7.327.340	7.275.916	7.636.050	5.392.773
Απόρριψη σε ευαίσθητες περιοχές	582.330	1.954.820	1.818.209	2.794.300	2.813.750	0	0	0	0
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Κόστος τριτοβάθμιας επεξεργασίας - Ολική Επαναχρησιμοποίησης (Αποφωσφοροποίηση σε 5mg/l)	898.318	922.128	1.112.845	1.026.134	1.195.206	1.203.150	1.068.104	1.056.831	746.360
Κόστος επεξεργασίας για απόρριψη σε ευαίσθητες περιοχές (Αποφωσφοροποίηση σε 2mg/l)	21.317	73.556	69.027	109.891	113.549	0	0	0	0
ΦΠΑ	3.198	11.033	10.354	16.484	19.303	0	0	0	0
	24.515	84.589	79.381	126.375	132.852	0	0	0	0
25% Τμηματικά έξοδα	6.129	21.147	19.845	31.594	33.213	0	0	0	0
	30.644	105.736	99.226	157.969	166.065	0	0	0	0
Κόστος παραγωγής του υποχλωριώδους νατρίου (OSEC)		47.559	75.353	62.254	58.431	53.635	51.525	34.531	0
ΦΠΑ		7.134	11.303	10.583	2.922	2.193	2.576	1.727	0
		54.693	86.656	72.837	61.352	55.828	54.101	36.258	0
25% Τμηματικά έξοδα		13.673	21.664	18.210	15.338	13.957	13.525	9.064	0
		68.366	108.320	91.047	76.690	69.785	67.626	45.322	0
Κόστος επιδιόρθωσης γείωσης (τριτοβάθμια)		0	0	0	606	0	0	0	0
Ολικό κόστος Τριτοβάθμιας Επεξεργασίας	**928.962**	**1.096.230**	**1.320.391**	**1.275.150**	**1.438.567**	**1.272.935**	**1.135.730**	**1.102.153**	**746.360**
Ποσό που εισπράχθηκε μέχρι 25/10/2016	814.857	942.484	1.076.290	1.080.414	1.176.078	1.161.558	945.466	818.121	711.239
Υπόλοιπο	114.105	153.745	244.102	194.737	262.489	111.376	190.265	284.032	35.121
Ποσό που έχει ήδη χρεωθεί	928.962	1.096.230	1.320.391	1.275.150	1.438.567	1.272.935	1.135.730	1.102.153	746.360
Πραγματικά κόστη ανά κ.μ.	0,1634	0,1882	0,1992	0,1908	0,1925	0,1737	0,1561	0,1443	0,1384

Σημείωση: Για το έτος 2016 εκκρεμή η χρέωση για τα κόστη παραγωγής του υποχλωριώδους νατρίου (OSEC)

13.3 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που δημιουργείται λόγω της απουσίας συμφωνημένου πλαισίου συμφωνίας μεταξύ του ΤΑΥ και των Συμβουλίων, είναι οι εκκρεμότητες και οφειλές του ΤΑΥ στα Συμβούλια Αποχετεύσεων εδώ και πολλά χρόνια, αναφορικά με την ανάκτηση του κόστους τριτοβάθμιας επεξεργασίας. Οι οφειλές αυτές, ανέρχονται σε πολύ μεγάλα ποσά και δημιουργούν σοβαρότατα προβλήματα ρευστότητας στους οργανισμούς αυτούς και στρεβλώσεις στην κατανομή του κόστους του επεξεργασμένου νερού, δεδομένου ότι το ΤΑΥ στην κοστολόγηση του νερού, βασίζεται μεν στις βασικές αρχές ανάκτησης του κόστους από τους καταναλωτές, ενώ το ίδιο δεν υιοθετεί τις ίδιες αρχές στις περιπτώσεις που εξασφαλίζεται επεξεργασμένο νερό για επαναχρησιμοποίηση.

Το διοικητικό κόστος της διαδικασίας ελέγχου και πληρωμής των οφειλών της τριτοβάθμιας επεξεργασίας που εφαρμόζει σήμερα το ΤΑΥ, είναι πολύ ψηλό λόγω των πολλών ελέγχων που πρέπει να γίνονται στα διάφορα στοιχεία του κάθε Συμβουλίου για διενέργεια των πληρωμών που αφορούν την Κυβερνητική συνεισφορά στην τριτοβάθμια επεξεργασία. Η διαδικασία έχει επίσης καταστεί υπερβολικά χρονοβόρα και γραφειοκρατική. Κατά συνέπεια η διαδικασία αυτή πρέπει να απλοποιηθεί.

Ένας τρόπος για απλοποίηση της διαδικασίας αυτής και μείωσης του διοικητικού κόστους, είναι να καθοριστεί μία σταθερή τιμή βασισμένη στα πραγματικά κόστη επεξεργασίας περιλαμβανομένων και των διοικητικών κόστων που θα καταβάλλεται επί μηνιαίας βάσης και ανελλιπώς στα Συμβούλια ανά κυβικό μέτρο επεξεργασμένου νερού και η οποία θα αναθεωρείται κατά τακτά διαστήματα.

ΜΕΡΟΣ VI

14. Κύκλος Ζωής Έργου (Project Life Cycle)

14.1 Κύκλος Ζωής Έργου - Κύκλος Ζωής εγκαταστάσεων και εξοπλισμού (infrastructure life cycle) Σχέση ως προς το ύψος των αποχετευτικών τελών

Ο κύκλος ζωής ενός Αποχετευτικού Συστήματος μπορεί να διαχωριστεί στον Κύκλο Ζωής του Έργου και στον Κύκλο Ζωής των Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού

Στον Οδηγό Βέλτιστων Πρακτικών της Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων παρατίθεται το πιο κάτω παραστατικό σχεδιάγραμμα του κύκλου ζωής ενός έργου.

Ο **Κύκλος Ζωής Έργου (Project Life Cycle)** αναφέρεται σε μία λογική ακολουθία δραστηριοτήτων για την επίτευξη των σκοπών ή στόχων του Έργου. Ανεξάρτητα από το αντικείμενο ή την πολυπλοκότητά του, κάθε Έργο διέρχεται από μία σειρά φάσεων κατά τη διάρκεια της ζωής του. Τυπικά ο Κύκλος Ζωής Έργου αποτελείται από τέσσερις βασικές φάσεις, όπως παρουσιάζονται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Σχεδιάγραμμα 4: Κύκλος Ζωής Έργου

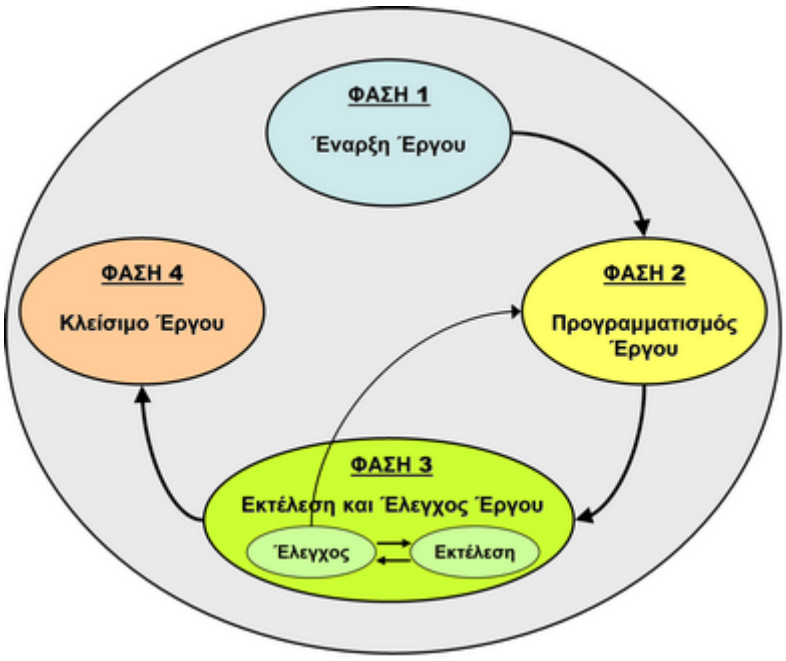

Φάση 1: Έναρξη Έργου. Κατά τη φάση αυτή εντοπίζεται ένα επιχειρησιακό πρόβλημα ή ευκαιρία και αρχίζει η επινόηση ή διαμόρφωση του έργου, παράγεται η Έκθεση Επιχειρησιακής Σκοπιμότητας Έργου, κατά την οποία εκπονούνται οι Αναλύσεις Κόστους-Οφέλους και η Μελέτη Σκοπιμότητας για τον προσδιορισμό εναλλακτικών λύσεων και εντοπισμό της λύσης με το μέγιστο καθαρό όφελος.

Η φάση αυτή αποτελείται από **τρία στάδια**:

1. **Στάδιο Αρχικού Εντοπισμού Αναγκών και Ορισμού Προτεραιοτήτων:** Αυτό είναι το στάδιο όπου εντοπίζονται και μελετώνται οι ανάγκες και διαμορφώνεται η ιδέα για το Έργο.

2. **Στάδιο Σχεδιασμού:** Αυτή είναι η διανοητική διαδικασία ανάπτυξης του Έργου ξεκινώντας από την αρχική ιδέα. Το αποτέλεσμα είναι μία εκτενής περιγραφή του Έργου που τυπικά εγκρίνεται από τον Ιδιοκτήτη του Έργου.

3. **Στάδιο Έγκρισης Έργου και Διορισμού Ομάδας Διαχείρισης Έργου:** Αυτό είναι το τελικό στάδιο όπου το Έργο εγκρίνεται επίσημα, δεσμεύονται τα αναγκαία κονδύλια και διορίζεται η Ομάδα Διαχείρισης Έργου (εκτός από το Επιτελικό Στέλεχος και τον Υπεύθυνο Συντονιστή, που έχουν διοριστεί στο Στάδιο Σχεδιασμού).

Σχεδιάγραμμα 5: Στάδια Έναρξης Έργου

Φάση 2: Προγραμματισμός Έργου. Η φάση αυτή περιλαμβάνει τον προγραμματισμό/ σχεδιασμό όλων των στοιχείων/ παραμέτρων του Έργου, έτσι ώστε να είναι έτοιμο προς υλοποίηση και περιλαμβάνει την ετοιμασία Χρονοδιαγράμματος Δραστηριοτήτων, Σχέδιο Διαχείρισης, Πρόγραμμα Κόστους, Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων, Σχέδιο Ποιότητας και ελέγχου ποιότητας, Σχέδιο Διαχείρισης Ζητημάτων, Σχέδιο Διαχείρισης Αλλαγών, Σχέδιο Αποδοχής Παραδοτέων κριτήρια αποδοχής διεργασίες για την εκτέλεση των δοκιμών αποδοχής, Δείκτες Απόδοσης για σκοπούς παρακολούθησης της προόδου υλοποίησης του Έργου, κοκ.

Φάση 3: Εκτέλεση & Έλεγχος Έργου. Η φάση αυτή περιλαμβάνει την εκτέλεση κάθε δραστηριότητας και εργασίας που ορίζεται στο Χρονοδιάγραμμα του Έργου και στο πρόγραμμα που αναφέρεται.

Φάση 4: Κλείσιμο Έργου. Η φάση αυτή περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες και τις εργασίες που διασφαλίζουν την πλήρη αποπεράτωση του Έργου και το σωστό «κλείσιμο» της σύμβασης.

Οι φάσεις αυτές είναι διαδοχικές και μπορούν να αναλυθούν σε μικρότερες και πιο εύκολα διαχειρίσιμες δραστηριότητες.

Ο χρόνος που απαιτείται για ολοκλήρωση του κύκλου ζωής ενός έργου εξαρτάται από την φύση του, την διαθεσιμότητα των πόρων, τις τεχνικές δυσκολίες, την αποδοχή του από την τοπική κυρίως κοινωνία, την πολιτική του σημασία κοκ.

14.2 Κύκλος Ζωής του Έργου του Αποχετευτικού Συστήματος Λεμεσού-Αμαθούντας

Στην περίπτωση του αποχετευτικού έργου Λεμεσού – Αμαθούντας, ως σύνολο, ο χρονικός ορίζοντας του κύκλου ζωής και υλοποίησης του έργου συνοψίζεται ως ακολούθως:

Α' Φάση του Αποχετευτικού Έργου.

14.2.1 Φάση 1 (Έναρξη Έργου Υλοποίησης): 1974 - 1988: Μεταξύ του 1974 και του 1978 το έργο αναστάληκε λόγω της Τουρκικής εισβολής. Από το 1978 μέχρι το 1988 το έργο δεν προχωρούσε λόγω προστριβών και ενστάσεων ως προς τον χώρο εγκατάστασης του σταθμού επεξεργασίας λυμάτων.

14.2.2 Φάση 2 (Προγραμματισμός Έργου Υλοποίησης): 1988 - 1992: Ολοκληρώθηκε ο προγραμματισμός, τα χρονοδιαγράμματα, η χρηματοδότηση και οι άλλες προετοιμασίες καθώς επίσης και τα έγραφα προσφορών, ενώ οι ενστάσεις και διαμαρτυρίες συνεχίζονται.

14.2.3 Φάση 3 (Εκτέλεση και Έλεγχος έργου Υλοποίησης): 1992 - 1995: Το 1992 άρχισαν οι φυσικές εργασίες. Το 1995 ολοκληρώθηκαν τα κατασκευαστικά έργα και άρχισε η παραλαβή και έλεγχος των έργων.

14.2.4 Φάση 4 (Κλείσιμο Έργου Υλοποίησης): 1996- 2000: Ολοκληρώθηκε ο έλεγχος και το κλείσιμο όλων των Συμβάσεων.

14.2.5 Β' Φάση του Αποχετευτικού Έργου

Όπως αναφέρεται στις προηγούμενες παραγράφους η Β' Φάση του Αποχετευτικού Έργου εκτελείται σε δύο στάδια. Η Φάση Β1 εκτελέστηκε μέσα στην περίοδο 1999-2004 και η Φάση Β2 άρχισε το 2006. Μέχρι σήμερα ολοκληρώθηκαν 14 περίπου Συμβάσεις και τα έργα θα συνεχιστούν με άλλες 4 περίπου Συμβάσεις, με ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2020-2021.

14.2.6 Στην περίπτωση της Β2 Φάσης του αποχετευτικού έργου Λεμεσού Αμαθούντας, ως σύνολο, ο κύκλος ζωής για υλοποίηση του έργου βρίσκεται στη **Φάση 3** του Κύκλου Ζωής Έργου, δηλαδή στην Φάση εκτέλεσης και ελέγχου. Όμως τα διάφορα Συμβόλαια/Συμβάσεις με τις οποίες εκτελούνται τα διάφορα τμήματα του έργου, βρίσκονται σε διαφορετικές Φάσεις. Όπως φαίνεται στην Παράγραφο 7.1, πιο πάνω 12 κατασκευαστικά Συμβόλαια έχουν ολοκληρωθεί και τα έργα παραλήφτηκαν και τέθηκαν ήδη σε λειτουργία. Αυτά τα Συμβόλαια έχουν κλείσει και βρίσκονται στη **Φάση 4** που αναφέρεται πιο πάνω και έχουν μπει πλέον σε ένα άλλο κύκλο ζωής, τον Κύκλο Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού που αφορά την παραγωγική λειτουργία του έργου μέσα στον οποίο αρχίζει η ανταπόδοση, ή η απόσβεση του κόστους κατασκευής του έργου, όπως περιγράφεται πιο κάτω.

14.3 Κύκλος Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού του Αποχετευτικού Συστήματος Λεμεσού - Αμαθούντας.

Ο δεύτερος κύκλος ζωής αφορά τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του έργου που τέθηκε σε λειτουργία και αποτελείται και αυτός από 4 Φάσεις ως ακολούθως:

14.3.1 Φάση 1: Αρχικά στάδια λειτουργίας (Χρονικός ορίζοντας 5 χρόνια περίπου):

Αυτό είναι το αρχικό στάδιο έναρξης της λειτουργίας του έργου, κατά το οποίο η αρχική αποδοτικότητα του συστήματος είναι χαμηλή με ψηλά σχετικά κόστη ανά μονάδα, δηλαδή ψηλότερο κόστος ανά κυβικό μέτρο επεξεργασίας, αλλά με χαμηλά σχετικά κόστη συντήρησης των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού τόσο σε απόλυτους αριθμούς, όσο και σε τιμές μονάδας, λόγω του ότι οι εγκαταστάσεις είναι καινούργιες και η ροή σχετικά χαμηλή στα πρώτα χρόνια. Από την

άλλη επίσης, τα κόστη εξυπηρέτησης των δανείων είναι πολύ ψηλά λόγω του ψηλού δανεισμού που έγινε στο στάδιο της υλοποίησης του έργου και λόγω του ότι τα δάνεια αυτά είναι μακροπρόθεσμα με διάρκεια που φθάνει μέχρι και τα 27 χρόνια.

14.3.2 Φάση 2: Επέκταση Λειτουργίας (Χρονικός ορίζοντας 5 - 10 χρόνια περίπου):

Στο στάδιο αυτό της λειτουργίας του έργου, η αποδοτικότητα έχει αυξηθεί και συνεχίζεται να αυξάνεται σταδιακά όσο επεκτείνεται η παροχή υπηρεσιών σε περισσότερους καταναλωτές/πελάτες. Στην Φάση αυτή η αποδοτικότητα του συστήματος βελτιώνεται σταθερά και αρχίζει επίσης σταθερά η μείωση του μοναδιαίου κόστους παροχής της υπηρεσίας. Τα κόστη συντήρησης του συστήματος σε απόλυτους αριθμούς, βρίσκονται ακόμα σε χαμηλό σχετικά επίπεδο και όσο επεκτείνεται το δίκτυο τόσο μειώνεται το κόστος συντήρησης, ανά μονάδα.

Από την άλλη, τα κόστη εξυπηρέτησης των δανείων συνεχίζουν να είναι ακόμα πολύ ψηλά λόγω του ψηλού δανεισμού που έγινε στο στάδιο της υλοποίησης του έργου και λόγω του ότι τα δάνεια αυτά είναι μακροπρόθεσμα με διάρκεια που φθάνει μέχρι και τα 27 χρόνια.

14.3.3 Φάση 3: Ωρίμανση του Έργου από πλευράς λειτουργικότητας (Χρονικός ορίζοντας 10-20 χρόνια περίπου):

Στο τρίτο στάδιο της λειτουργίας του έργου, η αποδοτικότητα του συστήματος έχει αυξηθεί στο μέγιστο σημείο με τα έξοδα να σταθεροποιούνται και η παροχή υπηρεσιών επεκτείνεται σε περισσότερους καταναλωτές/πελάτες. Στην Φάση αυτή η αποδοτικότητα του συστήματος βελτιώθηκε σημειώνοντας σταθεροποίηση του μοναδιαίου κόστους παροχής της υπηρεσίας. Όμως τα κόστη συντήρησης του συστήματος σε απόλυτους αριθμούς άρχισαν ήδη να αυξάνονται σημαντικά, εμποδίζοντας έτσι σημαντική μείωση του μοναδιαίου κόστους παροχής της υπηρεσίας.

Η σταδιακή μείωση των τελών είναι δυνατή αλλά αυτή πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή. Στο στάδιο αυτό μπορούν επίσης να γίνουν αλλαγές στην δομή των αποχετευτικών τελών δίδοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στα τέλη χρήσης του συστήματος λόγω της αύξησης του αριθμού εξυπηρετούμενων προσώπων, αυξάνοντας δηλαδή τα τέλη χρήσης και μειώνοντας παράλληλα τους συντελεστές αποχετευτικών τελών επί της εκτιμημένης αξίας των ακινήτων.

Στο στάδιο αυτό αρχίζουν επίσης σιγά σιγά να παρουσιάζονται οι ανάγκες για αναβαθμίσεις και επισκευές στις εγκαταστάσεις του συστήματος, κυρίως στον ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό, ο οποίος κατά κανόνα έχει ως μέσο όρο ωφέλιμης ζωής τα 10 χρόνια.

Ταυτόχρονα, τα κόστη εξυπηρέτησης των δανείων συνεχίζουν να είναι ακόμα σε σχετικά ψηλά επίπεδα περιορίζοντας έτσι την σημαντική μείωση των τελών, λόγω του ψηλού δανεισμού που έγινε στο στάδιο της υλοποίησης του έργου και λόγω του ότι τα δάνεια αυτά είναι μακροπρόθεσμα με διάρκεια που φθάνει μέχρι και τα 27 χρόνια.

14.3.4 Φάση 4: Φθορά και σταδιακή υποβάθμιση από πλευράς λειτουργικότητας (Χρονικός ορίζοντας 20-33 χρόνια περίπου):

Στο στάδιο αυτό της λειτουργίας του έργου, η αποδοτικότητα του συστήματος άρχισε ήδη να μειώνεται σημαντικά, με τα συνολικά έξοδα συντήρησης να αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς και κατά συνέπεια να περιορίζεται η ευελιξία μείωσης στα τέλη. Στο στάδιο αυτό μπορούν να γίνουν ελεγχόμενες μειώσεις στα τέλη, χρειάζεται όμως μεγάλη προσοχή στην διαδικασία αναπροσαρμογής των τελών, λόγω των αυξημένων κοστών λειτουργίας.

Αρκετά μέρη του συστήματος και εγκαταστάσεις κρίσιμης σημασίας άρχισαν ήδη να χρειάζονται σοβαρές επισκευές και αναβαθμίσεις ή αντικαταστάσεις. Στο στάδιο αυτό, λόγω της μειωμένης αξιοπιστίας ορισμένων εγκαταστάσεων ζωτικής σημασίας, χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην

διαχείριση των λειτουργικών θεμάτων και στον έγκαιρο προγραμματισμό σημαντικών εργασιών συντήρησης και των εκτεταμένων επισκευών που απαιτούνται.

Ταυτόχρονα, στο στάδιο αυτό, τα κόστη εξυπηρέτησης των δανείων μειώνονται σημαντικά. Χρειάζεται όμως προσοχή και στο θέμα αυτό διότι αν κατά τα προηγούμενα χρόνια, ο Οργανισμός δεν καταφέρει να συσσωρεύσει τα αναγκαία αποθεματικά (όπως εξάλλου απαιτείται από το Νόμο) θα πρέπει να προσφύγει ξανά σε νέο δανεισμό για την χρηματοδότηση των τεράστιων δαπανών που απαιτούνται για τις μεγάλης κλίμακας επισκευές, αντικαταστάσεις και συντηρήσεις του πεπαλαιωμένου πλέον εξοπλισμού.

14.4 Σχέση μεταξύ Δομής και Ύψους των αποχετευτικών τελών, με τη Φάση Υλοποίησης που βρίσκεται το έργο.

Το ύψος των αποχετευτικών τελών και γενικά των χρεώσεων για τέτοια έργα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το σημείο που βρίσκεται το έργο στον Κύκλο Ζωής του Έργου και τον Κύκλο Ζωής των Εγκαταστάσεων και του Εξοπλισμού, όπως επεξηγείται σε λεπτομέρεια πιο πάνω.

Η επιβολή των αποχετευτικών τελών άρχισε το 1991, δηλαδή κατά την **Φάση 2** του Κύκλου Ζωής Έργου **(Προγραμματισμός Έργου Υλοποίησης)** δηλαδή μόλις ολοκληρώθηκε ο προγραμματισμός του Έργου και μόλις άρχισε η **Φάση 3 (Εκτέλεση & Έλεγχος Έργου)**, του Κύκλου Ζωής Έργου το 1992, στάδια κατά τα οποία το Συμβούλιο διενήργησε τα δάνεια και χωρίς να λάβει οποιαδήποτε ποσά από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, εκτός από ορισμένα μικρά δάνεια γέφυρες (Bridge Loans). Τα δάνεια αυτά (Bridge Loans) έγιναν ούτως ώστε να καλυφθούν οι λειτουργικές ανάγκες μέχρι να αρχίσει η επιβολή των αποχετευτικών τελών το 1991 και η εκταμίευση από τα δάνεια της Διεθνούς Τράπεζας και της ΤΑΣΕ.

Από τότε μέχρι σήμερα, 25 χρόνια μετά, το Έργο περνά από τις διάφορες Φάσεις Υλοποίησης του Έργου σταδιακά με διαφορετικές Συμβάσεις, και όσο αυτές εκτελούνται, μπαίνουν στις επόμενες Φάσεις, όπως αυτές περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 14.2 και 14.3 πιο πάνω.
Αφού ολοκληρώνονται οι διάφορες Φάσεις Υλοποίησης των Συμβάσεων, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός μπαίνουν στον Κύκλο Ζωής που αφορά την λειτουργία τους, όπως αυτές περιγράφονται σε λεπτομέρεια στην Παράγραφο 14.3 πιο πάνω. Οι πρώτες εγκαταστάσεις που αφορούν τα 8 μεγάλα Αντλιοστάσια και τον Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων, αξίας πολλών εκατομμυρίων ευρώ, μπήκαν σε λειτουργία το 1995, δηλαδή πριν 20 χρόνια περίπου και σταδιακά μπαίνουν σε λειτουργία τα έργα που εκτελούνται με τις διάφορες Συμβάσεις μόλις κλείσει ο Κύκλος Ζωής της Υλοποίησης του Έργου.

Αυτό σημαίνει ότι οι πρώτες εγκαταστάσεις και εξοπλισμός του Αποχετευτικού Συστήματος που κατασκευάστηκαν και τέθηκαν σε λειτουργία μεταξύ του 1995 και 2000, δηλαδή πριν 15-20 χρόνια περίπου, άρχισαν να μπαίνουν στην Φάση 3 και 4 του Κύκλου Ζωής τους, που σημαίνει ότι άρχισαν ήδη να χρειάζονται ψηλότερα κόστη συντήρησης και λειτουργίας, αλλά και σοβαρές αναβαθμίσεις και επισκευές. Ήδη το Συμβούλιο εκτέλεσε μέσω της Σύμβασης Ε11, μέσα στο 2015/2016 με δαπάνη πέραν των €5 εκ. περίπου, την αναβάθμιση των πέντε από τα οκτώ πρώτα αντλιοστάσια για το σκοπό αύξησης της αξιοπιστίας τους και για να είναι σε θέση να δεχθούν από το 2016 τις αυξημένες ροές από την επέκταση του δικτύου στις βόρειες περιοχές της Λεμεσού. Επίσης μέσα στο 2017-2018 προγραμματίζεται η εκτέλεση έργων συνολικού κόστους €6 - €7 εκ. περίπου για επιδιόρθωση και αναβάθμιση του κύριου αγωγού που επεκτείνεται κατά μήκος της τουριστικής περιοχής Λεμεσού, ο οποίος λειτουργεί από το 1995 και ο οποίος αποτελεί κρίσιμο μέρος του συστήματος και κλειδί όσον αφορά το επίπεδο της αξιοπιστίας του. Επίσης, μέσα στο 2017 επίκειται η έναρξη των κατασκευαστικών έργων του δυτικού Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων και του αντλιοστασίου “Ζ”, με κατασκευαστικό κόστος πέραν των €30 εκ.. Αυτές οι εγκαταστάσεις πέραν της εξυπηρέτησης που θα παράσχουν στις δυτικές περιοχές της Λεμεσού, θα συμβάλουν αποφασιστικά και στην κατακόρυφη αύξηση της αξιοπιστίας του συστήματος ως συνόλου, διότι θα μειωθεί σημαντικά η εξάρτηση του από ένα μόνο σταθμό επεξεργασίας λυμάτων.

Κατά συνέπεια και με δεδομένο το εκ της φύσεως του πολύ ψηλό κόστος κατασκευής του έργου, και των συνεχώς διενεργούμενων μακροπρόθεσμων δανείων, τα οποία λήγουν μετά από 20 και 27 χρόνια, η οποιαδήποτε σταδιακή μείωση των αποχετευτικών τελών (η οποία εν πάση περιπτώσει εξετάζεται επί συνεχούς βάσεως από το Συμβούλιο), θα μπορέσει να γίνει εφικτή μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια αφού μειωθεί σημαντικά και το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων και αυξάνεται συνεχώς η βάση των χρηστών του συστήματος με την επέκταση του σε νέες περιοχές.

Αυτό φαίνεται και στις μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές προβλέψεις του Συμβουλίου.

14.5 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

14.5.1 Αποδοχή του Έργου – Αντιδράσεις από τοπικές κοινωνίες (Φαινόμενο “Not In My Backyard” (NINBY effect)

Ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζεται πολύ συχνά στην υλοποίηση τέτοιων έργων είναι η αποδοχή του έργου από την τοπική κυρίως κοινωνία στην περιοχή όπου προγραμματίζεται η κατασκευή του έργου. Είναι γνωστές οι αντιδράσεις στην κατασκευή του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στην δυτική περιοχή Λεμεσού κατά την δεκαετία του 1980 οι οποίες οδήγησαν τελικά στην μετακίνηση του Σταθμού στην ανατολική περιοχή Λεμεσού με καθυστερήσεις πέραν των 10 χρόνων στην έναρξη του έργου και πρόσθετα κόστη κατασκευής και συντήρησης και λειτουργίας, πέραν των €30 εκ..

Παρόμοια προβλήματα παρουσιάστηκαν ξανά 30 σχεδόν χρόνια μετά, κατά τη λήψη της απόφασης για υλοποίηση του δυτικού σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Κ. Πολεμιδιών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μέχρι στιγμής καθυστερήσεις πέραν των 4 χρόνων και πρόσθετες δαπάνες.

14.5.1.2 Διαφοροποίηση Δεδομένων και Κόστων

Λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που απαιτείται από τον χρόνο που μεσολαβεί από τον εντοπισμό της ανάγκης υλοποίησης ενός έργου, της ετοιμασίας των σχετικών στρατηγικών μελετών και της λήψης απόφασης για υλοποίηση του, μέχρι και το στάδιο της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών και την ολοκλήρωση του έργου, παρατηρείται το φαινόμενο τα στοιχεία και τα δεδομένα να αλλάζουν, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις οι σχεδιασμοί να πρέπει να αλλάξουν σημαντικά και τα κόστη να αυξάνονται δραματικά.

15. Επιβολή Ομοιόμορφων Αποχετευτικών Τελών και Μείωση ή Κατάργηση της Επιβολής Αποχετευτικών Τελών

15.1 Γενικά

Τον τελευταίο καιρό άρχισε να γίνεται συζήτηση για επιβολή ομοιόμορφων αποχετευτικών τελών ή **ενιαίων τελών** σε Παγκύπρια βάση, όπως άρχισε να γίνεται σταδιακά και με τους λογαριασμούς των υπηρεσιών ύδρευσης.

Αυτό είναι πολύ δύσκολο να γίνει με τις υπηρεσίες αποχέτευσης για διάφορους λόγους. Πιο κάτω παρατίθενται τα προβλήματα και οι λόγοι για τους οποίους αυτό δεν είναι εφικτό.

15.2 Θεσμικό Πλαίσιο

Οι βασικές αρχές που διέπουν την επιβολή των αποχετευτικών τελών και γενικά την τιμολόγηση των υπηρεσιών ύδρευσης αποχέτευσης καθορίζονται από την Νομοθεσία και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Οι βασικές αρχές περιλαμβάνουν την αρχή της **«πλήρους ανάκτησης των σχετικών κόστων»** και την αρχή του **«Ο ρυπαίνων Πληρώνει» ή «Polluter Pays».**

15.2.1 Ο Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμος 1/1971.

Πλήρης Ανάκτηση του κόστους παροχής των Υπηρεσιών ΄Υδρευσης και Αποχέτευσης.

Όπως επεξηγείται σε περισσότερη λεπτομέρεια στην Παράγραφο 3.1, ο Περι Αποχετευτικών συστημάτων Νόμος, μεταξύ άλλων απαιτεί ότι το κάθε Συμβούλιο Αποχετεύσεων, θα πρέπει να είναι αυτοσυντήρητο και χρηματοοικονομικά βιώσιμος οργανισμός. Αυτό συνεπάγεται ότι τα αποχετευτικά τέλη και τα τέλη χρήσης που επιβάλλονται από κάθε οργανισμό πρέπει να καλύπτουν όλες ανεξαίρετα τις δαπάνες του κάθε Συμβουλίου ξεχωριστά. Ειδικότερα, στο εδάφιο (2) του Άρθρου 30 καθορίζονται ρητά μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

> *«(2) Το ύψος των……..τελών θέλει καθορισθή κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αι εξ αυτών απορρέουσαι τω Συμβουλίω ετήσιαι πρόσοδοι, ……., κατά το αυτό έτος, να επαρκώσι κατά το δυνατόν, και μόνον να επαρκώσιν, διά την πληρωμήν πασών των δαπανών και την αντιμετώπισιν πασών των υποχρεώσεων του Συμβουλίου, αίτινες δεόντως βαρύνουσι τα εισοδήματα αυτού κατά το εν λόγω έτος εις τας τοιαύτας δαπάνας και υποχρεώσεις δέον όπως διαληφθώσιν και αι πληρωμαί, αίτινες μέλλουν να ενεργηθώσιν υπό του Συμβουλίου κατά το έτος τούτο, καθ' όσον αφορά εις τους τόκους και το κεφάλαιον οιουδήποτε δανείου συναφθέντος υπό του Συμβουλίου ……. ως και τοιαύτα χρηματικά ποσά, ως το Συμβούλιον ήθελε κρίνει πρέπον να διαφυλάξη κατά το έτος τούτο διά τον σχηματισμόν αποθεματικού κεφαλαίου, δι' επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια και ετέρους, παρομοίας φύσεως σκοπούς….»*

Το πλήρες κείμενο του Άρθρου 30 επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1** για εύκολη αναφορά.

Κατά συνέπεια η επιβολή ομοιόμορφων αποχετευτικών τελών αποκλείεται εκ του νόμου διότι κάθε οργανισμός λειτουργεί κάτω από διαφορετικά δεδομένα και κόστος και κατά συνέπεια η επιβολή ομοιόμορφων τελών δεν θα συνάδει σε πλείστους οργανισμούς με τις πρόνοιες του Ν.1/1971, εκτός εάν αυτός τροποποιηθεί, κάτι που θα επιφέρει άλλα προβλήματα και πρακτικές περιπλοκές, όπως αυτές παρατίθενται πιο κάτω.

15.2.2 «Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ» (ΟΠΥ) , «Ο Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος 13(Ι)/2004» (εναρμονιστικός Νόμος), *«Κανονισμοί ΚΔΠ 128/2014 - Τιμολόγηση και μηχανισμοί ανάκτησης κόστους της υπηρεσίας παροχής ανακυκλωμένου νερού»*

Όπως αναφέρεται σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια στην Παράγραφο 3.4, η Ευρωπαϊκή Οδηγία Πλαίσιο Περί Διαχείρισης των Υδάτων (Water Framework Directive) με αρ. 2000/60/ΕΚ, απαιτεί ότι τα τέλη παροχής των υπηρεσιών ύδρευσης αποχέτευσης, πρέπει να επιβάλλονται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να επιτυγχάνεται από τη μια η πλήρης ανάκτηση του κόστους παροχής της υπηρεσίας (cost recovery) και από την άλλη να επιβαρύνεται περισσότερο αυτός που μολύνει περισσότερο το περιβάλλον (polluter pays).

Για αποφυγή παρερμηνειών η Ευρωπαϊκή Οδηγία προχωρώντας περαιτέρω, διευκρινίζει ρητά ότι το κόστος αυτό πρέπει να περιλαμβάνει το «κόστος πόρου», το «χρηματοοικονομικό κόστος» και το «περιβαλλοντικό κόστος», δηλαδή όλα τα κόστη ανεξαιρέτως.

Οι πρόνοιες αυτές περιλήφθηκαν και στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα εναρμονιστικά νομοθετήματα όπως ενδεικτικά αναφέρονται πιο πάνω.

Το Συμβούλιο εφαρμόζει εδώ και πολλά χρόνια την πιο πάνω αρχή επιβάλλοντας τα αποχετευτικά τέλη που απαιτούνται για συμμόρφωση με την Νομοθεσία και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες για πλήρη ανάκτηση του κόστους παροχής της υπηρεσίας αυτής, εφαρμόζοντας επίσης και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Επομένως στην περίπτωση επιβολής ομοιόμορφων αποχετευτικών τελών επί παγκύπριας βάσης, αυτή η αρχή πρέπει να εφαρμοστεί και στα ενιαία τέλη, κάτι που σημαίνει ότι για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει όλα πιο πάνω κόστη να ενιαιοποιηθούν επίσης. Δημιουργείται όμως το ερώτημα πώς μπορεί να γίνει αυτό, εφόσον ο κάθε Οργανισμός είναι αυτόνομος με ξεχωριστά δάνεια, διαφορετικά κόστη και διαφορετικές συνθήκες, τοπικό περιβάλλον και διαφορετικό Κύκλο Ζωής Έργου και διαφορετικό Κύκλο Ζωής Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού, όπως επεξηγείται στην Παράγραφο 14 πιο πάνω;

Εφαρμογή της αρχής «Ο Ρυπαίνων Πληρώνει» ή «Polluter Pays»

Με βάση την ίδια πιο πάνω αναφερόμενη Ευρωπαϊκή Οδηγία και την Κυπριακή Νομοθεσία, στην επιβολή των αποχετευτικών τελών πρέπει να εφαρμόζεται αυτή η αρχή.
Όπως επεξηγείται στην Παράγραφο 10.5 (δ) πιο πάνω, το ΣΑΛΑ εφαρμόζοντας την πιο πάνω αρχή επιβάλλει αυξημένα τέλη και δικαιώματα σε επιχειρήσεις όπως είναι τα ξενοδοχεία και βιομηχανικές μονάδες οι οποίες αποδεδειγμένα απορρίπτουν στο σύστημα υγρά απόβλητα με βεβαρυμμένο βιολογικό ή χημικό φορτίο ή ποιότητα που δεν συνάδει με τα ρητά καθοριζόμενα από τον νόμο όρια.
Κατά συνέπεια η επιβολή ομοιόμορφων αποχετευτικών τελών θα προσκρούει και στη βασική αρχή «ο ρηπαίνων πληρώνει» που ορίζεται στον «Περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο», στην «Ευρωπαϊκή Οδηγία 2000/60/ΕΚ» στον «Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμο 13(Ι)/2004» και ενδεχομένως σε άλλες νομοθεσίες.

15.3 Πρακτικές Δυσκολίες στην εφαρμογή της επιβολής ενιαίων τελών

Πέραν των πιο πάνω θεσμικών εμποδίων υπάρχουν τα πρακτικά προβλήματα που έχουν σχέση με τις ιδιαιτερότητες του κάθε Συμβουλίου, όπως για παράδειγμα:

(α) Κύκλος Ζωής Έργου και Κύκλος Ζωής των Εγκαταστάσεων και του Εξοπλισμού του κάθε Οργανισμού ξεχωριστά.

Το κάθε Συμβούλιο και το κάθε Έργο βρίσκονται σε διαφορετική Φάση του Κύκλου Ζωής Έργου και συνεπώς έχουν πολύ διαφορετικά κόστη και ανάγκες.

Το ίδιο και οι Εγκαταστάσεις και ο Εξοπλισμός του κάθε Αποχετευτικού Συστήματος βρίσκονται σε διαφορετική Φάση του Κύκλου Ζωής τους και συνεπώς έχουν πολύ διαφορετικά κόστη λειτουργίας και πολύ διαφορετικές ανάγκες σε ανανεώσεις, συντήρηση και επισκευές. Αυτό επεξηγείται σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια στην Παράγραφο 14 πιο πάνω.

(β) Οικονομίες Κλίμακας

Το κόστος κατασκευής και λειτουργίας των έργων δεν είναι ομοιόμορφο σε παγκύπρια βάση, διότι υπάρχουν σοβαρές διαφορές στο μέγεθος, στον τρόπο λειτουργίας και στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας του κάθε Συμβουλίου. Για παράδειγμα, στα μικρά συστήματα στις αγροτικές περιοχές τα Συμβούλια Αποχετεύσεων, έχουν τεράστια κόστη τόσο στα κατά κεφαλή κόστη κατασκευής όσο και στα κόστη λειτουργίας ανά κυβικό μέτρο, καθιστώντας τα μη βιώσιμα, ένα πρόβλημα που είναι γνωστό σε όλους. Κατά συνέπεια, και όπως είναι φυσικό, ορισμένα Συμβούλια λόγω μεγέθους, αλλά και λόγω των ιδιάζουσων συνθηκών, επωφελούνται από τις οικονομίες κλίμακας, δεδομένου ότι όσο μεγαλύτερες είναι οι εγκαταστάσεις αυτές τόσο πιο αποδοτικές είναι.

Κατά συνέπεια ενιαιοποίηση των τελών επί παγκύπριας βάσης θα αυξήσει την ανάγκη για παραχώρηση επιδοτήσεων σε ορισμένα Αποχετευτικά Συμβούλια.

(γ) Διαφορετικές πρακτικές διοίκησης και διαχείρισης.

Όπως αναφέρεται στις προηγούμενες παραγράφους, με βάση το Νόμο και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες, το κάθε Συμβούλιο πρέπει να επιβάλλει τέτοια τέλη ούτως ώστε να είναι σε θέση να φέρνει εις πέρας την αποστολή του. Ο τρόπος διοίκησης και διαχείρισης των οικονομικών των οργανισμών αυτών διαφέρει και αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στο ύψος και στην σχέση μεταξύ των εξόδων και εσόδων, και συνεπώς στο ύψος των τελών που πρέπει να επιβάλλονται.

(δ) Κίνητρα/Πίεση για μείωση των Τελών.

Η εφαρμογή της πολιτικής των ενιαίων τελών επί παγκύπριας βάσης θα εξουδετερώσει το κίνητρο ή την πίεση που ασκείται σε κάθε Συμβούλιο ως τοπικός οργανισμός για μείωση των τελών στα απολύτως αναγκαία επίπεδα. Η επιβολή ενιαίων τελών θα μειώσει επίσης την επιρροή ή πίεση της τοπικής κοινωνίας σε κάθε Συμβούλιο για συγκράτηση των αποχετευτικών τελών στα χαμηλότερα δυνατόν επίπεδα.

(ε) Υφιστάμενες Δανειακές Συμβάσεις.

Το κάθε Συμβούλιο έχει τις δικές του Δανειακές Συμβάσεις με ξεχωριστούς όρους και ρήτρες, διαφορετικές ημερομηνίες λήξης, διαφορετικά επιτόκια και όρους αποπληρωμής. Αυτές οι διαφορές δημιουργούν διαφορετικές ανάγκες εξυπηρέτησης των δανείων αυτών και κατά συνέπεια, ακόμα περισσότερες περιπλοκές στην όποια προσπάθεια εφαρμογής ενιαίων τελών, αυξάνοντας περαιτέρω την ανάγκη επιδότησης των Συμβουλίων που θα έχουν υψηλότερα κόστη.

(στ) Σύγκριση με τις Αρχές ΄Υδρευσης/Άρδευσης

Η παροχή πόσιμου νερού διέπεται από τον Περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμο 79(Ι)/2010. Με βάση το Νόμο αυτό, η προμήθεια του νερού για ύδρευση ή άρδευση τυγχάνει διαχείρισης και διατίθεται από το ΤΑΥ ως κεντρικό Κυβερνητικό φορέα ο προϋπολογισμός του οποίου αποτελεί μέρος του Κρατικού Προϋπολογισμού. Δηλαδή το κεφαλαιουχικό κόστος της βασικής υποδομής, το κόστος συντήρησης και λειτουργίας και το κόστος διοίκησης αναφορικά με την συλλογή αποθήκευση και επεξεργασία του νερού, καλύπτεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας των μεγάλων πόλεων προμηθεύονται με την σειρά τους το επεξεργασμένο (διειλημμένο) νερό ή το αφαλατωμένο νερό από το ΤΑΥ σε ενιαία τιμή διότι ότι τα έργα αυτά είναι Κρατικά και κατασκευάστηκαν μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Στην συνέχεια, τα διάφορα ΣΥΛ προμηθεύονται το νερό από το ΤΑΥ σε ενιαία τιμή και έχουν την ευθύνη διανομής του πόσιμου νερού στην τιμή που επιβάλλουν. Επομένως στην περίπτωση των ΣΥΛ η επιβολή ενιαίας τιμής είναι σχετικά πιο εφικτή παρά το γεγονός ότι πάλι υπάρχουν διαφορετικές τιμές παροχής των υπηρεσιών αυτών σε κάθε πόλη.

Από την άλλη, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων από την ημερομηνία της εγκαθίδρυσης τους άρχισαν να λειτουργούν ανεξάρτητα από το Κράτος, χωρίς καμιά Κρατική συνεισφορά στις δαπάνες κατασκευής της βασικής υποδομής (με εξαίρεση την Τριτοβάθμια επεξεργασία), αλλά ούτε και στο κόστος συντήρησης, λειτουργίας και διοίκησης.

Επίσης το κόστος των υπηρεσιών αποχέτευσης είναι κατά κανόνα, τεράστιο απαιτώντας τεράστια ποσά επένδυσης, τα οποία υφίσταται το κάθε Συμβούλιο ξεχωριστά σε αντίθεση με την προμήθεια νερού ύδρευσης και άρδευσης όπου τις δαπάνες συλλογής, επεξεργασίας, αφαλάτωσης και αποθήκευσης στα διάφορα φράγματα, επωμίζεται το κράτος. Στην περίπτωση των υπηρεσιών αποχέτευσης το κάθε Συμβούλιο συνήψε τα δικά του δάνεια για τα έργα που το ίδιο έχει κατασκευάσει και επέβαλε τις ανάλογες φορολογίες στους ιδιοκτήτες ακινήτων και τους χρήστες του συστήματος στην περιοχή αρμοδιότητας του.

(ζ) Διαφορετικές Πολιτικές και διαφορετικά δεδομένα

Το κάθε Συμβούλιο εφαρμόζει διαφορετικές πολιτικές όσον αφορά τη δομή των αποχετευτικών τελών που επιβάλλει καθώς επίσης και σε άλλους τομείς, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του συστήματος. Για παράδειγμα το ΣΑΛΑ εφαρμόζει στοχευμένη πολιτική παραχώρησης ελαφρύνσεων σε συνταξιούχους και δυσπραγούντες, κάτι που δεν εφαρμόζεται αλλού. Άλλοι οργανισμοί ενδεχομένως να εφαρμόζουν άλλες πολιτικές.

Άλλο παράδειγμα είναι το γεγονός ότι ορισμένα Συμβούλια τερματίζουν την επιβολή αποχετευτικών τελών όταν κατασκευαστεί το δίκτυο σε συγκεκριμένες περιοχές, ενέργεια η οποία σε άλλα Συμβούλια δημιουργεί προβλήματα.

15.4 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

Με βάση τα πιο πάνω, για να καταστεί δυνατή η ενιαία τιμολόγηση των υπηρεσιών αποχέτευσης σε παγκύπρια βάση, πρέπει ουσιαστικά τα Συμβούλια που είναι οικονομικά πιο εύρωστα, είτε λόγω μεγέθους, είτε λόγω καλύτερης και πιο ορθολογιστικής διαχείρισης, να επιδοτούν τα ολιγότερο από οικονομικής πλευράς και εύρωστα Συμβούλια. Αυτό, δεν είναι δίκαιο αλλά ούτε και αποδεκτό, δεδομένου ότι το κόστος κατασκευής των υποδομών αυτών καλύπτεται από τέλη που επιβάλλονται στους ιδιοκτήτες/χρήστες της περιοχής αρμοδιότητας του κάθε Συμβουλίου και όχι από τα Κρατικά ταμεία και τις φορολογίες επί παγκύπριας βάσης.

Εναλλακτικά, θα πρέπει η Κυβέρνηση να αναλάβει τον ρόλο αυτό και να επιδοτεί τα Συμβούλια αυτά, κάτι που ήδη γίνεται μόνο με τις αγροτικές κοινότητες, όπου η Κυβέρνηση επιδοτεί μέχρι και το 100% του κατασκευαστικού κόστους των έργων αυτών ενώ οι χρήστες του συστήματος, πρέπει να καλύπτουν μόνο το λειτουργικό κόστος.

Σημειώνεται ότι παρά τις επιδοτήσεις, τα αποχετευτικά συστήματα Αγροτικών Οικισμών, συνεχίζουν να μην είναι βιώσιμα, λόγω κυρίως του μικρού τους μεγέθους, της έλλειψης τεχνογνωσίας, σωστής οργάνωσης και ανάλογης διοίκησης.

Με βάση όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω, η επιβολή ενιαίων αποχετευτικών τελών επί παγκύπριας βάσης είναι ανεφάρμοστη εκτός εάν οι υπηρεσίες αποχέτευσης συγκεντρωθούν σε ένα ενιαίο οργανισμό, παγκύπριας αρμοδιότητας/εμβέλειας, κάτι που ασφαλώς δεν είναι δίκαιο ούτε ορθό και δημιουργεί άλλα προβλήματα που δεν είναι του παρόντος. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι τα επιβαλλόμενα τέλη από κάθε ένα από τα αστικά Συμβούλια Αποχετεύσεων διαφέρουν τόσο όσο αφορά τις επιμέρους κατηγορίες επιβολής τελών, καθώς επίσης και όσον αφορά το ύψος των συντελεστών που εφαρμόζονται. Στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 7** παρατίθεται συγκριτικός πίνακας των τελών που επιβάλλονται από τα έξι αστικά Συμβούλια Αποχετεύσεων.

Επειδή τα αποχετευτικά έργα είναι μακρόπνοα έργα με ψηλά κόστη κατασκευής και επένδυσης, τα δάνεια που διενεργούνται, είναι κατά κανόνα μακροπρόθεσμα με διάρκεια 20 – 27 χρόνων, από τα οποία τα πέντε με επτά χρόνια αποτελούν συνήθως περίοδο χάριτος, κατά την οποία καταβάλλονται μόνο οι τόκοι του δανείου. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει και οι δύο κατηγορίες αποχετευτικών τελών να επιβάλλονται για πάρα πολλά χρόνια. Κατά συνέπεια, το κάθε Συμβούλιο έχει διαφορετικά χρηματοοικονομικά δεδομένα που επηρεάζουν το κόστος παροχής των υπηρεσιών αποχέτευσης και διαφορετικές πολιτικές τόσο στη Δομή Αποχετευτικών Τελών όσο και σε άλλες πτυχές.

Σημειώνεται ότι σημαντικό μέρος των αποχετευτικών τελών που επιβάλλεται αφορά την κατασκευή της βασικής υποδομής είναι κοινή και καλύπτει όλες τις περιοχές της πόλης όπως είναι τα αντλιοστάσια, οι αγωγοί μεταφοράς λυμάτων και οι Βιολογικοί Σταθμοί Επεξεργασίας Λυμάτων. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 10 στο κόστος κατασκευής του αποχετευτικού έργου της Λεμεσού το 60 % περίπου αποτελείται από τις πιο πάνω αναφερόμενες βασικές εγκαταστάσεις. Φυσικά όσο πιο μικρό είναι ένα αποχετευτικό σύστημα, η αναλογία αυτή συνήθως είναι πιο μεγάλη.

Σημειώνεται, περαιτέρω ότι η μορφή των αποχετευτικών χρεώσεων και η δομή τους μπορεί να διαφοροποιείται όσο ωριμάζει ένα έργο, ανάλογα και με την ηλικία των υποδομών και το βαθμό συντήρησης τους.

Όπως αναφέρεται πιο πάνω ορισμένα Συμβούλια λόγω μεγέθους αλλά και λόγω των ιδιάζουσων συνθηκών, επωφελούνται από τις οικονομίες κλίμακας, δεδομένου ότι όσο μεγαλύτερες είναι οι εγκαταστάσεις αυτές τόσο πιο αποδοτικές είναι. Κατά συνέπεια η ενιαιοποίηση των τελών επί παγκύπριας βάσης θα αυξήσει την ανάγκη για παραχώρηση επιδοτήσεων σε ορισμένα Αποχετευτικά Συμβούλια.

16. Χρεώστες Αποχετευτικών Τελών και Μέτρα Είσπραξης Οφειλόμενων Ποσών

16.1 Καθυστέρηση στην πληρωμή των υποχρεώσεων σε αποχετευτικά τέλη

Σε περίπτωση μη πληρωμής των τελών μέχρι την καθορισμένη ημερομηνία πληρωμής τους, επιβάλλεται 20% επιβάρυνση. Η επιβάρυνση αυτή επιβάλλεται μία μόνο φορά επί των τελών κάθε έτους. Δεν επιβάλλονται οποιοιδήποτε τόκοι εκτός μετά από απόφαση Δικαστηρίου. Σε περίπτωση συστηματικής αμέλειας για πληρωμή των οφειλόμενων τελών, λαμβάνονται δικαστικά μέτρα και επιβάλλεται τόκος όπως καθορίζεται από το Δικαστήριο.

16.2 Επιβολή πρόσθετης επιβάρυνσης

Παρά την επιβολή πρόσθετης επιβάρυνσης με ποσοστό ύψους 20%, όπως αναφέρεται ανωτέρω, το ύψος των οφειλομένων τελών σε όλα τα Συμβούλια, που ήδη ανέρχεται σε αρκετά εκατομμύρια ευρώ, παρουσιάζει συνεχή αυξητική τάση. Τα Συμβούλια δεν έχουν την ευχέρεια από το νόμο για διακοπή της παροχής των αποχετευτικών υπηρεσιών σε όσους αρνούνται συστηματικά να πληρώσουν.

Σύμφωνα με τις ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις, οι επιβληθείσες επιβαρύνσεις επί αποχετευτικών τελών κατά τα τελευταία χρόνια είναι ως ακολούθως:

16.3 Τέλη αποχετεύσεων

Τα τέλη αποχετεύσεων που επιβλήθηκαν πάνω στην εκτιμημένη αξία της ακίνητης ιδιοκτησίας που βρίσκεται μέσα στα όρια της περιοχής του Συμβουλίου, κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια φαίνονται στον **Πίνακα 30** πιο κάτω. Στον πίνακα παρατίθενται επίσης τα ποσά των εκπτώσεων που παραχωρούνται σε δυσπραγούντες και αγροτικά τεμάχια, καθώς επίσης και οι επιβαρύνσεις που επιβάλλονται σε εκπρόθεσμα αποχετευτικά τέλη.

Πίνακας 30: Αποχετευτικά Τέλη, Εκπτώσεις και Επιβαρύνσεις 2012 - 2015

	2012 €	2013 €	2014 €	2015 €
Φάση Α	6.119.464	6.300.618	6.418.753	6.517.850
Φάση Α – Επέκταση	8.262.280	8.773.497	9.211.082	9.302.306
	14.381.744	15.074.115	15.629.835	15.820.156
Τέλη αποχέτευσης ομβρίων υδάτων	2.984.800	3.075.623	3.325.507	3.368.026
Σύνολο επιβαλλόμενων τελών				
Αναπροσαρμογές στα αποχετευτικά τέλη	17.366.544	18.149.738	18.955.342	19.188.182
	(13.911)	(47.194)	302.728	(9.416)
Εκπτώσεις για δυσπραγούντες και αγροτικά τεμάχια	(180.668)	(157.800)	(174.199)	(180.264)
Διαγραφή ποσών σύμφωνα με το άρθρο 5 του Νόμου 15/78	(8.525)	(8.081)	(7.911)	(8.101)
	17.163.440	17.936.663	19.075.960	18.990.401
Επιβαρύνσεις σε εκπρόθεσμα αποχετευτικά τέλη (20% πάνω στα ετήσια ανεξόφλητα τέλη)	530.996	590.023	637.756	612.527
	17.694.436	18.526.686	19.713.716	19.602.928
Ποσοστό επιβάρυνσης επί συνολικών επιβαλλόμενων τελών	3,06%	3,25%	3.36%	3.19%

16.4 Χρεώστες αποχετευτικών τελών

Παρά το γεγονός ότι τα Συμβούλια λαμβάνουν νομικά μέτρα για είσπραξη των χρεών, εντούτοις λόγω των νομικών διαδικασιών η είσπραξη των οφειλών αυτών είναι πολύ χρονοβόρα και διαρκεί αρκετά χρόνια. Συνεπώς οποιαδήποτε μείωση του ποσοστού επιβάρυνσης θα αποτελέσει, ιδιαίτερα αυτή την εποχή, σοβαρό αντικίνητρο για την έγκαιρη αποπληρωμή των χρεών των πολιτών.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, τα Συμβούλια δεν έχουν την ευχέρεια από το νόμο για διακοπή της παροχής των αποχετευτικών υπηρεσιών σε όσους αρνούνται συστηματικά να πληρώσουν.

Επίσης σημειώνεται ότι όπως φαίνεται στην Παράγραφο 16.3 πιο πάνω, η επιβάρυνση του ποσοστού 20% αντιστοιχεί με το 3% περίπου των επιβληθέντων αποχετευτικών τελών. Περαιτέρω σημειώνεται ότι αυτή επιβάλλεται μόνο στο 15% των οφειλόμενων ποσών, τα οποία με βάση τα στατιστικά στοιχεία που παρατίθενται πιο κάτω αντιπροσωπεύουν το ήμισυ περίπου των οφειλόμενων ποσών (δηλαδή €6.5 εκ. περίπου), ποσό το οποίο οφείλεται από 1.085 νομικά ή φυσικά πρόσωπα που αντιπροσωπεύουν το 7.8% του συνόλου των φορολογούμενων προσώπων.

Ανεξάρτητα όμως από τα πιο πάνω, σημειώνεται ότι η κατάργηση ή η μείωση του ποσοστού επιβάρυνσης, αναπόφευκτα θα αυξήσει ακόμη περισσότερο το ύψος των χρεωστών, με συνεπακόλουθο, πέραν από τα προβλήματα ρευστότητας, να προκληθεί σημαντική αύξηση του κόστους διαχείρισης των χρεωστών αυτών.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσό οφειλομένων τελών, οφείλεται από μικρό ποσοστό μεγαλοϊδιοκτητών, η μείωση της επιβάρυνσης θα εξυπηρετήσει κυρίως τους μεγαλοοφειλέτες και επιχειρήσεις ανάπτυξης γης. Το επιχείρημα ότι με τη μείωση του ποσοστού της επιβάρυνσης, τα Συμβούλια μπορούν να εντείνουν τη λήψη δικαστικών μέτρων προς είσπραξη των οφειλομένων ποσών, δεν ισχύει διότι θα δημιουργήσει ακόμα περισσότερες δυσκολίες, και θα αυξήσει δυσανάλογα το οικονομικό βάρος σε μικροοφειλέτες καθιστώντας το μέτρο αυτό, πολύ πιο δυσβάστακτο από την επιβάρυνση του 20%, κυρίως για οφειλές κάτω των €2.000, δεδομένου ότι τα δικηγορικά έξοδα κατά κανόνα είναι ψηλότερα από €500 τουλάχιστον, έστω και αν το οφειλόμενο ποσό είναι €200 ή €300, που κατά κανόνα οφείλεται από μικροϊδιοκτήτες γης.
Με βάση τα στοιχεία που διαθέτει το Συμβούλιο, η στατιστική κατανομή των χρεωστών ανάλογα με το ύψος της οφειλής κατά τις 12/10/2016 είναι ως ακολούθως:

Σημειώνεται ότι η χρέωση αυτή επιβάλλεται μόνο μια φορά. Τόκοι επιβάλλονται μόνο μετά την εξασφάλιση σχετικής απόφασης από το Δικαστήριο. Σε άλλες όμως φορολογίες μπορεί η αρχική επιβάρυνση να είναι μικρότερη αλλά στην συνέχεια επιβάλλονται άλλες επιβαρύνσεις και τόκοι κλιμακωτά, ανεβάζοντας τις συνολικές χρεώσεις σε πολύ ψηλότερα επίπεδα.

16.5 Ανάλυση οφειλομένων ποσών 12/10/2016

Πίνακας 31: Ανάλυση οφειλομένων ποσών 12/10/2016

		Υπόλοιπα		Αριθμός	
ΑΠΌ	**ΜΕΧΡΙ**	**1991-2015**	**%**	**ΠΕΛΑΤΩΝ**	%
0,01	499,99	1.602.227,40	12,52	8.146	58,51
500	999,99	1.964.223,21	15,35	2.769	19,89
1000	1999,99	2.661.375,53	20,80	1.923	13,81
2000	2999,99	1.284.426,07	10,04	528	3,79
3000	+	5.285.786,69	41,30	557	4,00
Σύνολο		12.798.038,90	100,00	13.923	100,00

Στον **Πίνακα 31** πιο πάνω, φαίνεται η ανάλυση των οφειλομένων αποχετευτικών τελών στις 12/10/2016. Το 72% περίπου των αποχετευτικών τελών (δηλαδή ποσό ύψους €9.23 εκ.) οφείλεται από 3.008 ιδιοκτήτες που αντιστοιχούν με το 21.6% του συνόλου των φορολογουμένων.

Σημειώνεται επίσης ότι ποσά πάνω από €2.000 οφείλουν 1.085 ιδιοκτήτες (δηλαδή το 7.8% περίπου των φορολογουμένων) που αντιστοιχούν σε συνολικό ποσό ύψους €6,57εκ. περίπου, ενώ το υπόλοιπο 92.2% των οφειλετών (δηλαδή 12.838 ιδιοκτήτες), οφείλουν ποσά κάτω των €2.000, που αντιστοιχούν σε συνολικό ποσό ύψους €6.22 εκ. ή το 48.67% του συνόλου των οφειλομένων τελών.

Επίσης όπως φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα, 557 ιδιοκτήτες οι οποίοι οφείλουν ποσά μεγαλύτερα από €3.000, οφείλουν το συνολικό ποσό των €5.3 εκ. περίπου. Να σημειωθεί ότι πλείστοι από τους ιδιοκτήτες αυτούς είναι νομικά πρόσωπα. Επίσης σημειώνεται ότι για πλείστους από τους πιο πάνω ιδιοκτήτες έχουν κινηθεί νομικές διαδικασίες.

16.6 Ποσοστά Εισπραχθέντων Αποχετευτικών τελών για τα τέσσερα τελευταία χρόνια 2012, 2013, 2014 και 2015

Στον **Πίνακα 32** πιο κάτω φαίνονται τα ποσοστά των εισπραχθέντων αποχετευτικών τελών, για τα τελευταία τέσσερα χρόνια, μέχρι τις 12/10/2016.

Πίνακας 32: Συνολικά Ποσοστά Εισπράξεων Αποχετευτικών τελών για τα πέντε τελευταία χρόνια μέχρι τις 5/12/2016

Έτος	Χρέωση Αποχετευτικών Τελών	Υπόλοιπο Αποχετευτικών Τελών στις 5/12/2016	Ποσοστό Εισπραχθέντων Αποχετευτικών Τελών
2012	€17.192.933	€1.019.921	94.07%
2013	€17.995.864	€1.378.615	92.34%
2014	€18.814.806	€1.759.252	90.65%
2015	€19.005.929	€2.122.432	88.83%
2016	€19.266.472	€3.134.708	83.73%

16.7 Μέτρα που λαμβάνονται για είσπραξη των οφειλομένων αποχετευτικών Τελών

(α) Εξόφληση αποχετευτικών τελών κατά την μεταβίβαση

Σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία πριν την μεταβίβαση, το Κτηματολόγιο ζητά την προσκόμιση Πιστοποιητικού εξόφλησης αποχετευτικών τελών. Κατά τα τελευταία τρία χρόνια το Συμβούλιο έκδωσε πιστοποιητικά εξόφλησης αποχετευτικών τελών για μεταβίβαση ακινήτων, ως ακολούθως:

	Αρ. Πιστοποιητικών/ Ακίνητα
2013	4.932
2014	4.695
2015	6.149
2016 (Μέχρι 5/12/2016)	6.491

Σημειώνεται ότι στα πλαίσια της νέας Νομοθεσίας, από το τέλος Οκτωβρίου 2015, παρουσιάστηκε αυξημένο ενδιαφέρον από αρκετούς εγκλωβισμένους ιδιοκτήτες για μεταβίβαση των ακινήτων τους. Επίσης παρατηρείται αυξημένο ενδιαφέρον από τους ίδιους τους επιχειρηματίες ανάπτυξης

γης οι οποίοι προβαίνουν σε συμφωνίες με το Συμβούλιο για διευθέτηση καθυστερημένων τελών (περιλαμβανομένης και της επιβάρυνσης), που αφορούν την αναλογία των προς μεταβίβαση ακινήτων τους.

Όπως φαίνεται πιο πάνω, το 2015 τα πιστοποιητικά που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο για μεταβιβάσεις ακινήτων ανήλθαν στα 6.149, σημειώνοντας σημαντική αύξηση κατά 31% περίπου σε σχέση με το 2014. Μέσα στο 2016 μέχρι τις 5 Δεκεμβρίου ο συνολικός αριθμός των εκδοθέντων πιστοποιητικών ανήλθε στις 6.491, σημειώνοντας περαιτέρω συνολική αύξηση, ύψους 38%.

(β) Υπενθυμίσεις – Καταστάσεις Λογαριασμού

Μετά το κλείσιμο του χρόνου στις 31 Δεκεμβρίου, το Συμβούλιο αποστέλλει μέσα στο μήνα Φεβρουάριο υπενθυμίσεις και καταστάσεις λογαριασμού σε όλους τους ιδιοκτήτες που οφείλουν τέλη.

Τον Φεβρουάριο του 2016 εκδόθηκαν 17.300 υπενθυμητικές καταστάσεις λογαριασμού για οφειλόμενα αποχετευτικά τέλη για όλα τα προηγούμενα χρόνια συσσωρευτικά. Σημειώνεται ότι για την επιβολή των αποχετευτικών τελών για το 2015 εκδόθηκαν 77.000 καταστάσεις λογαριασμού για συνολικό ποσό ύψους €19.015,375.

Μετά την αποστολή των υπενθυμίσεων, το Συμβούλιο προχωρά με τη λήψη νομικών μέτρων εναντίον όσων χρωστούν ποσά άνω των € 3.000.

(γ) Λήψη Δικαστικών μέτρων-αγωγές και εκτέλεση αποφάσεων των Δικαστηρίων

Με βάση απόφαση του Συμβουλίου η διαδικασία προώθησης αγωγών για ανείσπρακτα τέλη άρχισε προ αρκετών χρόνων και συνεχίζεται. Αγωγές κινούνται κατά κανόνα για ποσά άνω των €3.000, λόγω των ψηλών σχετικά κόστων σε δικηγορικά και άλλα έξοδα.
Μέχρι τον Νοέμβριο του 2016 το Συμβούλιο κίνησε αγωγές για ποσά ύψους €11.60 εκατομμυρίων περίπου από τα οποία επιδικάστηκαν και εξοφλήθηκαν ποσά ύψους €8.14 εκατομμυρίων περίπου.

Το 2015 κινήθηκαν 87 νέες αγωγές, ενώ μέσα στο 2016 δόθηκαν μέχρι σήμερα οδηγίες σε διάφορους δικηγόρους για να κινήσουν αγωγές για άλλες 91 περίπου νέες υποθέσεις. Από αυτές προβλέπεται να κινηθούν 80 αγωγές ενώ οι υπόλοιπες έχουν εξοφληθεί.

Ο συνολικός αριθμός των αγωγών που κινήθηκαν μέχρι σήμερα ανέρχεται περίπου στις 5.392, από τις οποίες 3.861 περίπου (72%) εκτελέστηκαν ενώ για τις υπόλοιπες δεν κατέστη δυνατή η εκτέλεση τους.

Επίσης το Συμβούλιο προχώρησε σε περαιτέρω μέτρα όπως φαίνεται στον **Πίνακα 33** πιο κάτω.

<u>Πίνακας 33:</u> Περιγραφή σταδίου εκτέλεσης αποφάσεων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΡ. ΑΓΩΓΩΝ
1	ΓΙΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ	56
10	ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΑΓΩΓΗΣ	14
20	ΕΠΙΔΟΣΗ ΑΓΩΓΗΣ	35
40	ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΚΡΟΑΣΗ	10
50	ΑΠΟΦΑΣΗ	15
55	ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΔΟΣΕΙΣ	495
60	ΕΚΔΟΣΗ WRIT ΚΙΝΗΤΩΝ	130
80	ΠΤΩΧΕΥΣΗ/ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ	85
85	ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ	165
87	ΑΓΝΩΣΤΟΙ/ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	197
88	ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ	116
90	ΔΟΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ	252

Σημειώνεται επίσης ότι κατά το 2016 εντατικοποιήθηκε η καταχώρηση ΜΕΜΟ στο Κτηματολόγιο για ακίνητα προσώπων που οφείλουν μεγάλα ποσά και δε συνεργάζονται. Μέχρι σήμερα καταχωρήθηκαν ΜΕΜΟ επί Ακινήτων για περισσότερες από 19 περιπτώσεις, για συνολικά ποσά ύψους €951.000 περίπου.

Το οφειλόμενο ποσό αποχετευτικών τελών για τις πιο πάνω αγωγές, συμπεριλαμβανομένων των δικηγορικών εξόδων ανέρχεται στα €3.26 εκ. περίπου.

(δ) Συμφωνίες για διευθέτηση οφειλομένων ποσών με μηνιαίες δόσεις (Διακανονισμοί).

Για υποβοήθηση των οφειλετών, το Συμβούλιο εφαρμόζει πρόγραμμα διευθέτησης των χρωστούμενων με δόσεις που μπορούν να φθάσουν μέχρι και δώδεκα μηνιαίες δόσεις, ή ακόμα σε ειδικές περιπτώσεις περισσότερες. Όπως φαίνεται στον πιο πάνω **Πίνακα 33** υπάρχουν 495 υποθέσεις με διευθέτηση μηνιαίων δόσεων. Επιπρόσθετα, υπάρχουν άλλες 252 υποθέσεις για μηνιαίες δόσης μέσω δικαστηρίου.

(ε) Εγχειρίδιο Διαδικασίας Αγωγών και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων

Το Συμβούλιο σε συνεργασία με τους Νομικούς του Συμβούλους ετοίμασε σχετικό Εγχειρίδιο Διαδικασίας Αγωγών και Εκτέλεσης Δικαστικών Αποφάσεων.

Τα βασικά Μέρη/Θέματα που καλύπτονται στο επισυνημμένο Εγχειρίδιο είναι τα ακόλουθα:
1. Διαδικασία λήψης δικαστικών μέτρων
2. Διαδικασία Αγωγής
3. Μέτρα εκτέλεσης Απόφασης
   - Επιβάρυνση ακίνητης ιδιοκτησίας με την εγγραφή της δικαστικής απόφασης
   - Καταχώρηση εντάλματος κινητής περιουσίας
   - Αίτηση Έρευνας
4. Διαδικασία Καταχώρησης Ποινικής Υπόθεσης για Καταδολίευση
5. Αρχειοθέτηση

6. Πτωχεύσαντες
7. Αποθανόντες & Διάλυση εταιρειών
8. Εντοπισμός Χρεωστών (Skip-Tracing)
9. Δικηγορικά Έξοδα
10. Διακανονισμός

(στ) Εξασφάλιση Υπηρεσιών για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου των χρεωστών του Συμβουλίου και την παροχή βοήθειας για εξόφληση των οφειλών τους

Μετά από διαδικασίες προσφορών εξασφαλίστηκαν οι υπηρεσίες εξειδικευμένου οίκου για βοήθεια του Συμβουλίου στη διαδικασία είσπραξης των οφειλόμενων ποσών.

Ο Ανάδοχος έρχεται σε επικοινωνία με κάθε χρεώστη και θα τον παροτρύνει όπως προσέλθει στα Ταμεία του Συμβουλίου για να εξοφλήσει τις οφειλές του. Σε καμία περίπτωση ο Ανάδοχος δεν θα προβαίνει σε εισπράξεις τελών εκ μέρους του Συμβουλίου.

16.8 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

16.8.1 Αυξητική Τάση στα επίπεδα των Χρεωστών

Όπως συμβαίνει και με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το Τμήμα Φορολογίας, τα οφειλόμενα αποχετευτικά τέλη σε όλα τα Συμβούλια παρουσιάζουν μια αυξητική τάση λόγω της κρίσης αλλά και λόγω της δυσκολίας εντοπισμού των ιδιοκτητών ακινήτου περιουσίας. Στην Λεμεσό λόγω της παρουσίας πολλών ξένων, μη μόνιμων κατοίκων, το πρόβλημα είναι σχετικά έντονο, λόγω του μεγάλου χρόνου απουσίας τους από την Κύπρο.

16.8.2 Χρονοβόρες Νομικές Διαδικασίες

Οι νομικές διαδικασίες είναι πολύ χρονοβόρες και επιπρόσθετα αυξάνουν κατά πολύ τα έξοδα και τα χρέη κυρίως στους μικροοφειλέτες.

Γι αυτό πρέπει να εξεταστούν από το Κράτος πιο αποτελεσματικοί τρόποι εφαρμογής και εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων για είσπραξη των οφειλόμενων τελών, καθότι οι νομικές διαδικασίες και η εκτέλεση των αποφάσεων των Δικαστηρίων είναι πολύ χρονοβόρες και δύσκολες.

16.8.3 Διαδικασίες Διαγραφής Χρεωστών

Από την πλευρά του το Συμβούλιο πρέπει να μελετήσει το ενδεχόμενο να εγκρίνει διαδικασίες και οδηγίες αναφορικά με την διαγραφή ορισμένων σχετικά μικρών χρεών, εφόσον εξαντληθούν όλα τα ένδικα και άλλα μέτρα είσπραξης των ποσών αυτών.

16.8.4 Συνεργασία με Κτηματολόγιο για Μεταβιβάσεις

Επειδή παρατηρούνται συχνά περιστατικά μεταβιβάσεων χωρίς την πληρωμή των αποχετευτικών τελών, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας πρέπει να επεκτείνει την εφαρμογή της Νομοθεσίας και στις περιπτώσεις μεταβίβασης ακινήτων στις περιπτώσεις απαλλοτριώσεων και διαχείρισης περιουσιών αποθανόντων ή μεταβιβάσεων για άλλους λόγους. Δυστυχώς, τον τελευταίο καιρό παρουσιάστηκε το φαινόμενο να εκτελούνται κάποιες μεταβιβάσεις χωρίς την εξόφληση των οφειλόμενων τελών. Το Κτηματολόγιο πρέπει να εξετάσει το πρόβλημα και να βοηθήσει στην επίλυση του.

16.8.5 «Στρατηγικοί Χρεώστες»

«Στρατηγικοί Χρεώστες». Τα Συμβούλια δεν έχουν τη δυνατότητα διακοπής της παροχής της υπηρεσίας αποχέτευσης σε χρεώστες που αμελούν συστηματικά ή επιλέγουν συνειδητά να μην εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους, όπως συμβαίνει με όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες όπως είναι η υδατοπρομήθεια, η ΑΗΚ και η Cyta.

Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποίησης της Νομοθεσίας με σκοπό την ενίσχυση των Οργανισμών αυτών στην είσπραξη των οφειλόμενων ποσών.

ΜΕΡΟΣ VII

17. Προστασία Περιβάλλοντος–Επαναχρησιμοποίηση/Ανακύκλωση

17.1 Γενικά

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας, συμβάλλει έμπρακτα στην προστασία του περιβάλλοντος με διάφορα μέτρα και πρακτικές ως ακολούθως:

- Με τη συλλογή και τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων της Μείζονος Λεμεσού, που αποτελεί και την κύρια αποστολή του Συμβουλίου.

- Με την τριτοβάθμια επεξεργασία λυμάτων της Μείζονος Λεμεσού, όπου γίνεται τεράστια εξοικονόμηση νερού το οποίο χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς. Το τριτοβάθμια επεξεργασμένο νερό, χρησιμοποιείται κυρίως για άρδευση δενδροκαλλιεργειών και κήπων σε διάφορα σημεία της πόλης.

- Με την επαναχρησιμοποίηση της επεξεργασμένης λάσπης (βιομάζα) η οποία χρησιμοποιείται ως εδαφοβελτιωτικό υλικό στη γεωργία, λόγω των θρεπτικών της στοιχείων.

- Με την επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου (Πράσινη ενέργεια) το οποίο χρησιμοποιείται σαν καύσιμο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για τις ανάγκες λειτουργίας του Βιολογικού Σταθμού Μονής. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται εξοικονόμηση του 30% περίπου της ενέργειας που απαιτείται για τη λειτουργία του Σταθμού, συνολικής αξίας που κυμαίνεται γύρω στις €420.000-€640.000, το χρόνο ανάλογα με την τιμή του ρεύματος και του πετρελαίου.

- Με την εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων στην οροφή της αποθήκης χημικών στη Βιολογική Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή δυναμικότητας 44 KW. Το παραγόμενο ρεύμα διοχετεύεται στο δίκτυο της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου.

Επίσης το Συμβούλιο επενδύει στην τεχνολογία, αξιοποιώντας την ηλεκτρονική επικοινωνία εντός και εκτός του Οργανισμού, με στόχο τον περιορισμό της χρήσης χαρτιού. Για παράδειγμα μεγάλος όγκος αλληλογραφίας και λογαριασμοί αποχετευτικών τελών αποστέλλονται ηλεκτρονικά, εφόσον ζητηθεί από τον πελάτη. Οι Ημερήσιες Διατάξεις και τα Πρακτικά Συνεδριάσεων του Συμβουλίου, κοινοποιούνται και στα 37 μέλη του Συμβουλίου επίσης ηλεκτρονικά. Με τον τρόπο αυτό, κάθε χρόνο, υπάρχει εξοικονόμηση εκατοντάδων χιλιάδων σελίδων σε εκτύπωση και φωτοτύπηση.

17.2 Σύντομη Περιγραφή της Λειτουργίας του Συστήματος

17.2.1 Επεξεργασία Λυμάτων και ροή λυμάτων

Τα υγρά απόβλητα των υποστατικών τα οποία είναι συνδεδεμένα με το δημόσιο αποχετευτικό σύστημα, μέσω του συστήματος διασωληνώσεων, μεταφέρονται με βαρύτητα ή με τη βοήθεια των αντλιοστασίων στις εγκαταστάσεις βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων οι οποίες βρίσκονται στην περιοχή Μονής. Εκεί γίνεται η επεξεργασία των λυμάτων με βιολογική μέθοδο. Με λίγα λόγια στο σταθμό επεξεργασίας λυμάτων, η επεξεργασία επιτυγχάνεται με μικροοργανισμούς οι οποίοι αναπαράγονται σε ειδικές δεξαμενές αερισμού (μέθοδος ενεργούς ιλύος).

Τα υγρά απόβλητα με την είσοδο τους στην εγκατάσταση υφίστανται την προκαταρκτική επεξεργασία. Σ’ αυτή τη φάση κατακρατούνται όλα τα στερεά σωματίδια όπως πέτρες, ξύλα,

πλαστικά τα οποία έχουν μέγεθος μεγαλύτερο από 1 εκατοστό. Υπάρχει επίσης εγκατεστημένο επιπρόσθετο σύστημα απομάκρυνσης στερεών μέχρι και 5 χιλιοστά.

Στη συνέχεια της διαδικασίας επεξεργασίας τα λύματα καταλήγουν σε δύο επιμήκεις αεριζόμενες δεξαμενές. Στο κεντρικό τμήμα της δεξαμενής διαχέεται αέρας. Ο άμμος, τα χαλίκια και άλλα βαρύτερα από το νερό στερεά καθιζάνουν, αντλούνται σε κανάλι αμμοσυλλογής, διαχωρίζονται από το νερό και διατίθενται σε αδειοδοτημένους χώρους απόρριψης.

17.2.2 Πρωτοβάθμια Καθίζηση

Τα λύματα οδηγούνται στις δεξαμενές πρώτης καθίζησης όπου έχουμε και την πρωτοβάθμια επεξεργασία κατά την οποία είτε με φυσικά ή χημικά μέσα επιτυγχάνεται η μείωση του οργανικού φορτίου κατά 30-40% και των αιωρούμενων στερεών κατά 40-60%.

17.2.3 Βιολογική επεξεργασία – Δευτεροβάθμια καθίζηση

Στη συνέχεια τα λύματα καταλήγουν στις δεξαμενές αερισμού όπου χρησιμοποιείται η μέθοδος επεξεργασίας, της ενεργούς ιλύος (λάσπης) με ταυτόχρονη απονιτροποίηση (μέθοδος BIO-DENITRO).

Με τη διαδικασία αυτή, η επεξεργασία γίνεται με μικροοργανισμούς που αναμειγνύονται για μερικές ώρες σε δύο μεγάλες δεξαμενές με ελεγχόμενη παροχή αέρα και ρυθμό ανάδευσης.

Όταν τα λύματα βρίσκονται στην αερόβια δεξαμενή η αμμωνία που υπάρχει σ’ αυτά ενώνεται με το οξυγόνο το οποίο διοχετεύεται στις δεξαμενές με τη λειτουργία τεραστίων επιφανειακών αναδευτήρων και μετατρέπεται σε νιτρικά. Εδώ γίνεται και η μερική μείωση του φωσφόρου.

Όταν τα λύματα βρίσκονται στη δεξαμενή δημιουργούνται αναερόβιες συνθήκες και τα νιτρικά στην απουσία οξυγόνου μετατρέπονται σε αέριο άζωτο το οποίο φεύγει στην ατμόσφαιρα.

Από τις δεξαμενές αερισμού με βαρύτητα το μείγμα νερού και βιολογικής λάσπης οδηγείται στις δεξαμενές δευτεροβάθμιας καθίζησης. Στις δεξαμενές αυτές η λάσπη καθιζάνει και το επεξεργασμένο νερό υπερχειλίζει και συνεχίζει την πορεία του προς την τριτοβάθμια επεξεργασία.

Το μεγαλύτερο ποσοστό της ενεργούς λάσπης που έχει καθιζήσει στις δεξαμενές δευτεροβάθμιας καθίζησης επιστρέφει στις δεξαμενές αερισμού έτσι ώστε να διατηρείται μια σταθερή ποσότητα σ’ αυτές. Ενα ποσοστό της λάσπης απομακρύνεται ως πλεονάζουσα λάσπη και αντλείται στους μηχανικούς παχυντές.

17.2.4 Τριτοβάθμια Επεξεργασία

Στη μονάδα αυτή τα δευτεροβάθμια επεξεργασμένα νερά περνούν διά μέσου διαδοχικών στρωμάτων άμμου και χαλικιών και με τον τρόπο αυτό συγκρατούνται στην άμμο μικρού μεγέθους σωματίδια, που τυχόν να περιέχονται ακόμη σε αυτά. Το οργανικό φορτίο BOD5, τα αιωρούμενα στερεά και το ολικό άζωτο των τριτοβάθμια επεξεργασμένων λυμάτων έχουν τιμές που δεν ξεπερνούν τα 10mg/l.

17.2.5 Απολύμανση

Ακολούθως γίνεται απολύμανση των τριτοβάθμια επεξεργασμένων λυμάτων με διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου το οποίο δοσολογείται αναλόγως της ροής των επεξεργασμένων λυμάτων στην είσοδο της δεξαμενής επαφής χλωρίου. Το διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου παράγεται με την Ηλεκτρολυτική μέθοδο από το άλας, το νερό και το ηλεκτρικό ρεύμα.

Το τελικό προϊόν, οδηγείται στις αποθηκευτικές δεξαμενές του Τ.Α.Υ και διατίθενται κυρίως στη γεωργία για άρδευση.

Στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί φαίνονται τα διάφορα στάδια της διαδικασίας επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων.

<u>Σχεδιάγραμμα 6:</u> Διαδικασία Επεξεργασίας Λυμάτων

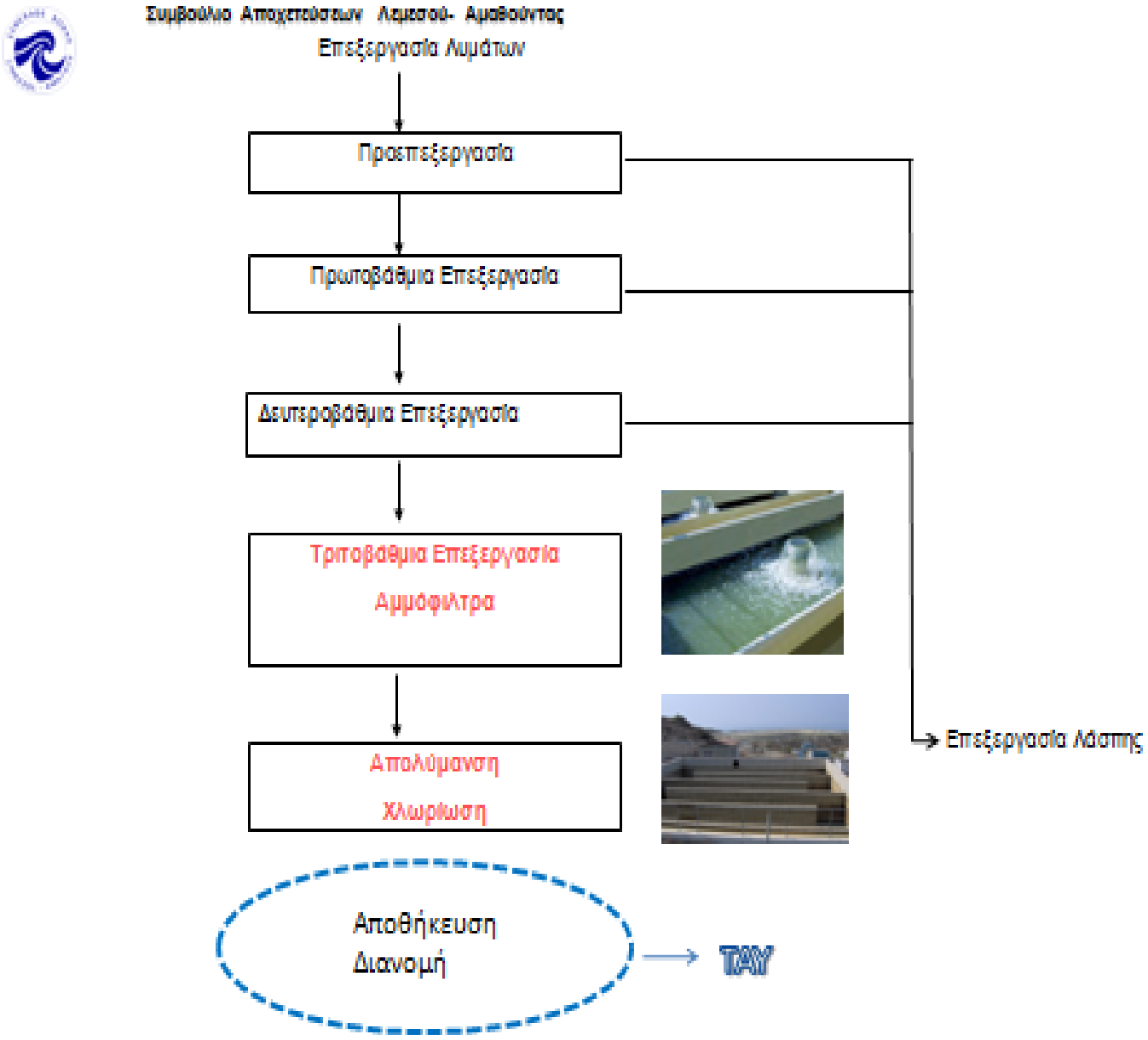

17.3 Ετήσια ροή Λυμάτων

Ο όγκος λυμάτων που εισέρχονται στο σταθμό επεξεργασίας λυμάτων από το χρόνο έναρξης λειτουργίας του το 1995 μέχρι το 2015 σε κυβικά μέτρα είναι ο ακόλουθος:

Σχεδιάγραμμα 7: Ετήσια Ροή Επεξεργασμένων Νερών 1995-2015

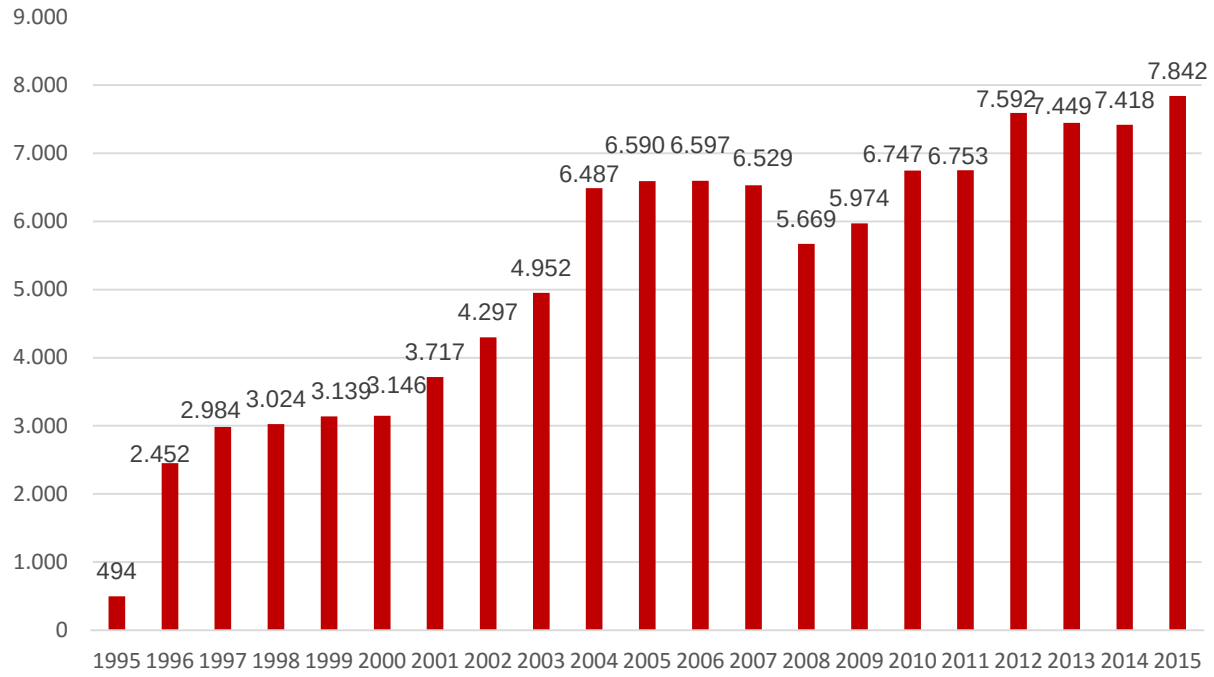

Flow m^3 per year x1000

17.4 Επαναχρησιμοποίηση Επεξεργασμένου Νερού

Στο σταθμό γίνεται προεπεξεργασία λυμάτων, πρωτοβάθμια καθίζηση, βιολογική επεξεργασία δευτεροβάθμια καθίζηση, τριτοβάθμια επεξεργασία, απολύμανση με χλώριο, επεξεργασία λάσπης (πάχυνση, χώνευση, αφυδάτωση, αποξήρανση).

Η επεξεργασία των υγρών αποβλήτων που διενεργείται στο σταθμό, είναι τριτοβάθμιου βαθμού. Το τριτοβάθμια επεξεργασμένο νερό είναι άριστης ποιότητας κατάλληλο για άρδευση και συνάδει πλήρως με την άδεια του Υπουργείου Γεωργίας Αρ. 68/2012.

Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού- Αμαθούντας

1. Επαναχρησιμοποίηση Επεξεργασμένων Λυμάτων ΠΟΥ;

•**Άρδευση** -Άμεση
-Έμμεση – Φράγμα Πολεμιδιών

Κατά τους χειμερινούς μήνες όταν δεν υπάρχει ζήτηση και λόγω περιορισμών στο μέγεθος των αγωγών προς το **Φράγμα Πολεμιδιών** μερικές ποσότητες απορρίπτονται στη **θάλασσα**

Πότισμα με ανακυκλωμένο νερό

Φωτογραφία 8

Φωτογραφία 9

Πίνακας 34: Παραγωγή και άρδευση ανακυκλωμένου νερού ΣΑΛΑ για τα έτη 2011-2015

Α/Α	Έτος	Άρδευση	Φράγμα Πολεμιδιών	Θάλασσα και άλλες χρήσεις
1	2011	4.459.900	911.620	1.313.390
2	2012	4.310.360	193.830	2.970.510
3	2013	5.093.300	72.580	2.161.960
4	2014	5.209.630	1.026.760	1.039.530
5	2015	5.029.150	859.940	1.746.960
	ΣΥΝΟΛΟ	24.102.340	3.064.730	9.232.350

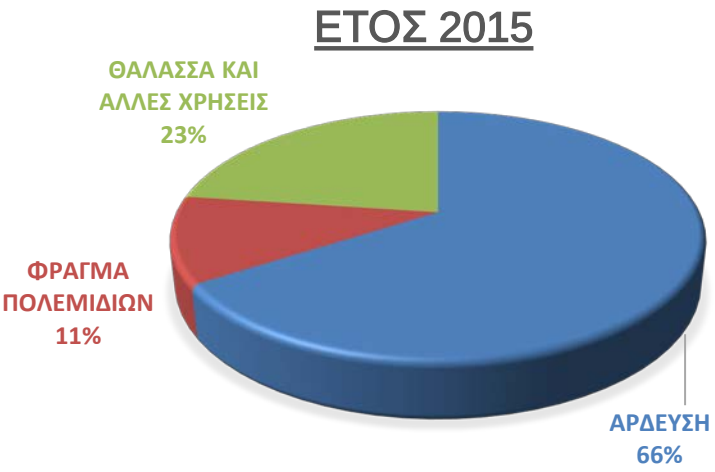

17.5 Επαναχρησιμοποίηση Βιομάζας (Επεξεργασμένη Λάσπη)

Η λάσπη η οποία παράγεται υποβάλλεται σε περαιτέρω και πλέον προηγμένη επεξεργασία (αναερόβια και φυγοκέντρηση) με τη χρήση τελευταίου τύπου μηχανημάτων. Περαιτέρω, το βιοαέριο που παράγεται κατά την επεξεργασία της λάσπης χρησιμοποιείται για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας η οποία καλύπτει ήδη το σημαντικό ποσοστό των αναγκών του σταθμού σε ενέργεια. Επιπρόσθετα το βιοαέριο χρησιμοποιείται για εσωτερική χρήση για τη θέρμανση της λάσπης στους χωνευτές.

Από το 2014 ολόκληρη η ποσότητα λάσπης μεταφέρεται με αδειοδοτημένους μεταφορείς, σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις σε άλλη περιοχή στη Λευκωσία όπου τυγχάνει περαιτέρω επεξεργασίας και μετατρέπεται με την ανάμιξη και άλλων υλικών σε άριστης ποιότητας εδαφοβελτιωτικό υλικό (compost) το οποίο χρησιμοποιείται για γεωργικούς και άλλους σκοπούς.

17.6 Οφέλη – εφαρμογές

- Η αποξηραμένη και σταθεροποιημένη λάσπη, ελέγχεται για περιεκτικότητα βαρέων μετάλλων (Οδηγία 86/278/ΕΚ).
- Η επεξεργασμένη λάσπη μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διάφορους τομείς όπως για παράδειγμα:
  - ως εδαφοβελτιωτικό στη γεωργία
  - ως συμπλήρωμα καύσιμης ύλης σε μεγάλα εργοστάσια όπως είναι το Τσιμεντοποιείο Βασιλικού
  - για περαιτέρω διαχείριση από ιδιωτική εταιρεία για κομποστοποίηση.

Στον **Πίνακα 35** που ακολουθεί φαίνονται οι ποσότητες που παράχθηκαν τα τελευταία χρόνια και τους τρόπους διάθεσης / χρήσης της.

Πίνακας 35: Παραγωγή και διάθεση βιομάζας

ΕΤΟΣ	Παραγωγή Λάσπης τόνοι		Μεταφορά Animalia τόνοι		Χρήση Γεωργία τόνοι		Μεταφορά Βασιλικό τόνοι		Χρήση στο Εργοστάσιο τόνοι		Διαφορά stock τόνοι		Stock τόνοι	
	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%	TS 20%	TS 80%
2010	**8252**	2065	**3277**	820	6379	**1596**	0	**0**	184	**46**	1588	397	1292	323
2011	**7578**	1897	**3628**	909	3810	**953**	0	**0**	0	**0**	140	35	1432	358
2012	**8023**	2010	**4996**	1252	2343	**894**	0	**0**	320	**80**	864	216	518	142
2013	**8229**	2303	**4920**	1377	3101	**874**	180	**45**	0	**0**	28	7	596	149
2014	**8479**	2122	**8479**	2122	596	**149**	0	**0**	0	**0**	0	0	0	0
2015	**8845**	2211	**8845**	2211	0	**0**	0	**0**	0	**0**	0	0	0	0

17.7 Κόστος Διάθεσης της Λάσπης

Στον **Πίνακα 36** που ακολουθεί φαίνονται τα κόστη διάθεσης της λάσπης κατά τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 36: Κόστος Διαχείρισης Βιομάζας που μεταφέρεται σε Αδειούχες Εγκαταστάσεις επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης

Έτος	Ποσότητα Λάσπης Τόνοι	Δαπάνη Ευρώ	Κόστος ανα τόνο Ευρώ
2010	8.252	171,880	20.82
2011	7.578	186,300	24.58
2012	8.023	215,660	26.88
2013	8.229	162,400	19.73
2014	8,479	249,320	29.40
2015	8,845	250,720	28.35

17.8 Επαναχρησιμοποίηση Βιοαερίου - Συμπαραγωγή Ηλεκτρικής και Θερμικής Ενέργειας

Το ΣΑΛΑ είναι από τους πρωτοπόρους στον τόπο μας όσον αφορά τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Εκτός από την επαναχρησιμοποίηση του νερού και της βιολάσπης, γίνεται και επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Από την 1/9/2008 έχει εγκατασταθεί και λειτουργήσει δυο γεννήτριες βιοαερίου δυναμικότητας 311 KW η κάθε μια, για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Το βιοαέριο το οποίο προέρχεται από την αναερόβια χώνευση της βιολάσπης συλλέγεται σε ένα αεριοφυλάκιο χωρητικότητας 2000m³.

Το βιοαέριο το οποίο παράγεται στους χωνευτές της λάσπης χρησιμοποιείται ως ανανεώσιμη πηγή ενέργειας δηλαδή «πράσινη» ενέργεια, φιλική προς το περιβάλλον και χρησιμοποιείται για την λειτουργία των γεννητριών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η θερμότητα που παράγεται από την

χρήση των γεννητριών χρησιμοποιείται για την θέρμανση των χωνευτών ενώ η ημερήσια παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια που σήμερα ανέρχεται στις 4500 κιλοβατώρες περίπου, χρησιμοποιείται για τις ανάγκες λειτουργίας του βιολογικού σταθμού Μονής μειώνοντας κατά 30% περίπου την ημερήσια κατανάλωση ρεύματος από την Αρχή Ηλεκτρισμού, που απαιτείται για την λειτουργία του σταθμού. Όπως φαίνεται αναλυτικά στον **Πίνακα 37** που ακολουθεί η παραγώμενη ηλεκτρική ενέργεια αντιστοιχεί με το 50% περίπου της ενέργειας που εξασφαλίζεται από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ).

<u>Φωτογραφία 10:</u> Εγκαταστάσεις παραγωγής βιοαερίου και πράσινης ενέργειας

Παράλληλα η παραγόμενη θερμική ενέργεια που σήμερα ανέρχεται στις 300 KWh, χρησιμοποιείται για την θέρμανση της λάσπης ώς εναλλακτική πηγή θερμότητας. Λόγω της ελεγχόμενης παραγωγής βιοαερίου τα επίπεδα εκπομπής ρύπων βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα .

Με αυτό τον τρόπο γίνεται εξοικονόμηση σημαντικού ποσοστού ενέργειας και ταυτόχρονα μειώνεται η επιπλέον επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Με βάση τα σημερινά επίπεδα λειτουργίας του σταθμού, η αξία των εξοικονομήσεων σε ενέργεια από τη χρήση πράσινης ενέργειας αναλύεται όπως πιο κάτω:

<u>Σχεδιάγραμμα 8:</u> Συμπαραγωγή Ηλεκτρικής και Θερμικής Ενέργειας

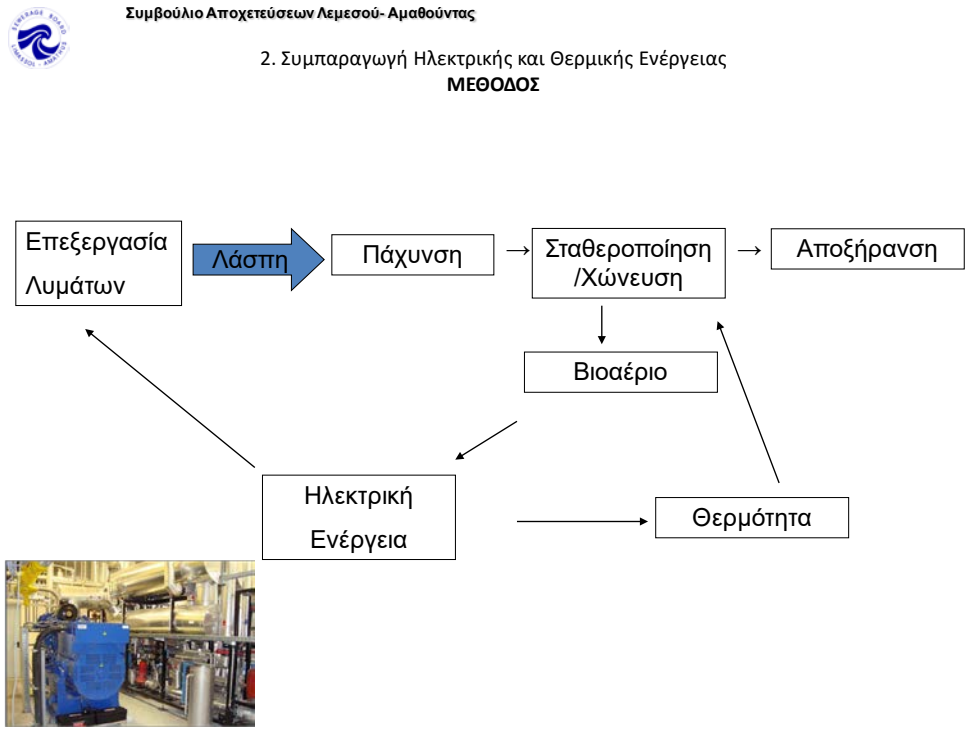

*Το παραγόμενο βιοαέριο αποθηκεύεται σε αεριοφυλάκιο και αργότερα οδηγείται στις γεννήτριες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

*Μέση ημερήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας 4500 κιλοβατώρες, η οποία χρησιμοποιείται για τη λειτουργία της Μονάδας Επεξεργασίας Λυμάτων, καλύπτοντας το 30%-40% των ενεργειακών αναγκών της Μονάδας.

*300 KW (1.080.000 KJ) παραγωγή Θερμικής Ενέργειας από γεννήτριες, η οποία χρησιμοποιείται ως εναλλακτική πηγή Θερμότητας για τη Χώνευση της λάσπης.

*Το κόστος επένδυσης ανήλθε στα €2 εκ. (€320.000 χορηγία από σχέδιο αξιοποίησης ΑΠΕ Κυβέρνησης).

*Με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας το ΣΑΛΑ εξοικονομεί περίπου €200.000 -€250.000 ετησίως και αναμένεται το κόστος επένδυσης να καλυφθεί σε λιγότερο από 6 χρόνια.

<u>Πίνακας 37:</u> Εξοικονόμηση θερμικής ενέργειας από την αξιοποίηση του βιοαερίου

Cost of Thermal Energy – Energy Savings							
YEAR	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Biogas Produced by the CHP Nm3	833.783	810.020	732.663	766.330	773.796	794.482	810.622
Total Thermal Energy Content (KW)	5.396.892	5.243.079	4.742.365	4.960.284	5.008.610	5.142.505	5.246.976
Thermal Energy Content (KW)	2.649.874	2.574.352	2.328.501	2.435.550	2.459.228	2.524.970	2.576.265
Litres of Diesel needed	311.750	302.865	273.941	286.535	289.321	297.055	303.090
Average Diesel Cost of 1 lt €	0,621	0.757	0.965	1.056	1.035	0.976	0.78
Cost in € of equivalent thermal energy	193.597	229.269	264.353	302.581	299.447	289.926	236.410

Πίνακας 38: Εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας από την αξιοποίηση του βιοαερίου

Electricity Balance in KWH							
YEAR	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Annual Electricity Production from CHP (KWh)	1.571.314	1.570.674	1.418.722	1.539.604	1.548.405	1.549.081	1.676.104
Energy cost from CHP in Euro	226.168	274.468	249.335	337.253	295.77	261.708	213.600
Daily Electricity Production (KWh)	4.305	4.303	3.887	4.207	4.242	4.244	4.592
Electricity from EAC (KWh)	2.834.184	2.625.872	2.270.830	2.457.649	2.677,425	3.105.233	3.522.947
Energy cost from EAC in Euro	396.862	464.072	400.488	544.053	512.798	528.625	452.983
Ratio of electricity Produced from CHP /Electricity from EAC	45%	40%	38%	37%	42%	50%	48%

17.9 Οφέλη από τη συμπαραγωγή ενέργειας

Τα σημαντικότερα οφέλη από την συμπαραγωγή ενέργειας και θέρμανσης είναι τα ακόλουθα:

- Εξοικονόμηση χρηματοοικονομικών πόρων εκτιμώμενης αξίας που κυμαίνεται μεταξύ €420.000 και €640.000 ετησίως, ανάλογα με την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος και του πετρελαίου diesel.

- Λόγω της ελεγχόμενης παραγωγής βιοαερίου τα επίπεδα εκπομπής ρύπων βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

- Η συγκέντρωση των εκπεμπόμενων καυσαερίων από το φουγάρο της μηχανής εσωτερικής καύσης είναι πολύ πιο χαμηλή από τα καθορισμένα όρια

17.10 Φωτοβολταϊκά Συστήματα

Μία επιπρόσθετη πηγή πράσινης ενέργειας είναι η παραγωγή ηλεκτρισμού από την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων στην οροφή της Αποθήκης Υλικών της Μονάδας στη Μονή. Η εγκατάσταση είναι ισχύος 44kw και η παραγόμενη ενέργεια διοχετεύεται στο δίκτυο της ΑΗΚ.

Εισπράξεις/Επιστροφές από ΑΗΚ από πράσινη ενέργεια (φωτοβολταϊκά)

2011-2012	€17.694,72
2013	€10.827,04
2014	€9.607,68
2015	€6.584,46
2016	€4.868,24

Το Συμβούλιο προγραμματίζει τις εγκαταστάσεις και δεύτερης μονάδας φωτοβολταϊκών συστημάτων μέχρι το 2017-218 ισχύος 120KW

17.11 Περιβαλλοντικά Βραβεία για Επιχειρήσεις 2009 - 2ο Βραβείο «Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας»

Βραβείο από Πρόεδρο Δημοκρατίας

Το 2009 το Συμβούλιο πήρε το 2ο βραβείο Τεχνολογίας ή παραγωγικής διαδικασίας που απονέμεται κάθε χρόνο από το Τμήμα Περιβάλλοντος.

Φωτογραφία 11: Βραβείο «Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας»

17.12 Άλλα μέτρα και πολιτικές ανακύκλωσης

Επιπρόσθετα το Συμβούλιο φροντίζει για:

- Ανακύκλωση επικίνδυνων αποβλήτων (μελανιών και τόνερ εκτύπωσης) τα οποία περιέχουν επικίνδυνες ουσίες, σε συνεργασία με την εταιρεία IESC Innovating Environmental Solutions Center.

- Ανακύκλωση των πλαστικών απορριμμάτων των Γραφείων του Συμβουλίου μέσω της Green Dot.

- Αγορά εκτυπωτών για τις ανάγκες του Οργανισμού οι οποίοι έχουν δυνατότητα να τυπώνουν σε διπλή όψη (duplex) για εξοικονόμηση χαρτιού και αγορά ανακυκλωμένων τόνερς εκεί όπου είναι δυνατό και για συγκεκριμένες μάρκες εκτυπωτών.
- Ανακύκλωση μπαταριών στα Γραφεία.
- Αγορά ανακυκλωμένου χαρτιού (50% ανακυκλωμένο) για την αλληλογραφία του Συμβουλίου.
- Αντικατάσταση όλων των λαμπτήρων στα Κεντρικά Γραφεία με λαμπτήρες τύπου LED.
- Ανακύκλωση χαρτιού. Μέχρι σήμερα το χαρτί που ανακυκλώθηκε υπολογίζεται στους 20 τόνους.

Το Συμβούλιο προχωρεί με την εξασφάλιση του Πιστοποιητικού Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14001-2015 πριν το τέλος του 2014 και μέχρι το 2016 του περιβαλλοντικού προτύπου EMAS.

Στόχος του Συμβουλίου είναι όπως τα Κεντρικά Γραφεία του ΣΑΛΑ με διάφορες αναβαθμίσεις μέχρι το 2020 να λειτουργούν με μηδενική ενεργειακή κατανάλωση.

17.13 Προκλήσεις, Κίνδυνοι και Ευκαιρίες

17.13.1 Επέκταση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Η εξάρτηση του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων σε ηλεκτρική ενέργεια είναι μεγάλη και αποτελεί το 35% περίπου του συνολικού κόστους επεξεργασίας λυμάτων.

Η μεγάλη πρόκληση που βρίσκεται ενώπιων όλων των οργανισμών διαχείρισης υγρών αποβλήτων αφορά την όσο το δυνατό μεγαλύτερη ανακύκλωση και περαιτέρω αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Κατά το 2015 η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από την Αρχή Ηλεκτρισμού στον Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής ήταν €452.983 Από το ποσό αυτό το Συμβούλιο κάλυψε από ανανεώσιμες πηγές και συμπαραγόμενη ενέργεια ένα ποσό της τάξης των €213.600 από συμπαραγόμενη ενέργεια και €236.410 από την εξοικονόμηση υγρών καυσίμων από την παραγωγή θερμικής ενέργειας, δηλαδή συνολικό εκτιμώμενο ποσό €450.010, που αντιστοιχεί με το 50% της συνολικής ενέργειας που απαιτείται για τη λειτουργία του Σταθμού.

17.13.2 Ενεργειακά ουδέτερος Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων

Σε ορισμένες χώρες αρκετοί Σταθμοί Επεξεργασίας Λυμάτων λειτουργούν μηδενική ενέργεια από το κεντρικό δίκτυο, καλύπτοντας πλήρως τις ενεργειακές τους ανάγκες μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως είναι το βιοαέριο, η ηλιακή ενέργεια, η φωτοβολταϊκή ενέργεια κοκ. Δηλαδή έχουν καταστεί ενεργειακά ουδέτεροι.

Η πρόκληση που βρίσκεται ενώπιων του Συμβουλίου είναι η κάλυψη του συνόλου των ενεργειακών αναγκών του Σταθμού με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, επιφέροντας περαιτέρω εξοικονομήσεις της τάξης των €400.000 περίπου.

ΜΕΡΟΣ VIII

18. Άλλες Δράσεις και Πολιτικές του Συμβουλίου

18.1 Ποιοτικός έλεγχος

18.1.1 Σύμφωνα με το άρθρο 34(1) του νόμου, ουδείς θα διοχετεύει ή επιτρέπει τη διοχέτευση ουσιών, υλικών ή απορριμμάτων που δεν συνάδουν με τα όρια ποιότητας και τα χαρακτηριστικά, όπως καθορίζεται στο εδάφιο (2) του ιδίου Άρθρου.

Σύμφωνα με το άρθρο 35(1)(β) το Συμβούλιο δύναται να απαγορεύσει την διοχέτευση τέτοιων λυμάτων, υδάτων ή βιομηχανικών απορριμματικών υγρών, τα οποία περιέχουν ουσίες, οι οποίες δυνατό να παρεμποδίσουν ή επηρεάσουν την χρήση των επεξεργασμένων νερών για αρδευτικούς σκοπούς ή τα οποία περιέχουν τις ουσίες ή έχουν τα χαρακτηριστικά που απαριθμούνται στο άρθρο 34 και που κατά την κρίση του Συμβουλίου, δυνατό να προκαλέσουν οποιοδήποτε πρόβλημα στο σύστημα, ή επηρεάζουν τα επεξεργασμένα λύματα, ή που καθοιονδήποτε τρόπο θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή ή προκαλούν δημόσια ενόχληση.

18.1.2 Ο ποιοτικός έλεγχος γίνεται για τον σκοπό διασφάλισης ότι τα υγρά απόβλητα που διοχετεύονται στο Σύστημα συνάδουν με την ισχύουσα Νομοθεσία και αρχίζει από το στάδιο της απόρριψης των αποβλήτων στο σύστημα από τους χρήστες, συνεχίζει κατά το στάδιο μεταφοράς τους μέσω των αγωγών και των αντλιοστασίων και την κατάληξη τους στην είσοδο του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Μονής.

Ο έλεγχος επεκτείνεται επίσης και στην διαδικασία επεξεργασίας στον Σταθμό μέχρι την έξοδο των επεξεργασμένων νερών στη δεξαμενή παραλαβής τους από το ΤΑΥ για σκοπούς επαναχρησιμοποίησης, με σκοπό την διασφάλιση ότι τα επεξεργασμένο νερά συνάδει με τα όρια ποιότητας που καθορίζονται στην Σύμβαση Λειτουργίας του Σταθμού και με τα όρια που καθορίζονται στην Άδεια Απόρριψης.

Επίσης ο ποιοτικός έλεγχος καλύπτει και την παραγόμενη κατά την διαδικασία επεξεργασίας λάσπη, για επιβεβαίωση κατά πόσο αυτή συνάδει με τα όρια ποιότητας που καθορίζονται στην Σύμβαση Λειτουργίας του Σταθμού και με τα όρια που καθορίζονται στην Άδεια Απόρριψης.

18.1.3 Έλεγχος ποιότητας βιομηχανικών αποβλήτων που απορρίπτονται στο σύστημα από βιομηχανικές μονάδες και εμπορικά υποστατικά.

Ένας από τους κύριους στόχους του ελέγχου ποιότητας των αποβλήτων των Βιομηχανιών & Επιχειρήσεων, από το αρμόδιο Κλάδο Ελέγχου Ποιότητας του Οργανισμού, είναι η επιβεβαίωση της συμμόρφωσης με τη Νομοθεσία και τους Κανονισμούς, ώστε οι συγκεντρώσεις συγκεκριμένων παραμέτρων των βιομηχανικών αποβλήτων, να μην ξεπερνούν τα καθορισμένα όρια απόρριψης.

Ο Κλάδος Ποιοτικού Ελέγχου διεξάγει δειγματοληπτικούς ελέγχους σε υποστατικά και βιομηχανικές μονάδες, είτε αυτές έχουν συνάψει ειδική συμφωνία είτε όχι.

Ο έλεγχος της ποιότητας των βιομηχανικών υγρών αποβλήτων από Βιομηχανίες/Υποστατικά που υπόγραψαν Ειδική Συμφωνία, γίνεται κυρίως για σκοπούς διακρίβωσης της ποιότητας των αποβλήτων, καθώς επίσης και για την ετοιμασίας των χρεώσεων με βάση την ισχύουσα Ειδική Συμφωνία.

Για όσα υποστατικά δεν έχουν υπογράψει Ειδική Συμφωνία ο έλεγχος γίνεται κυρίως για σκοπούς διακρίβωσης της ποιότητας των αποβλήτων και σε περίπτωση διαπίστωσης ότι υπάρχει υπέρβαση ετοιμασίας των ανάλογων πρόσθετων χρεώσεων.

18.1.4 Έλεγχος ποιότητας δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια επεξεργασμένων αποβλήτων

Ο έλεγχος και παρακολούθηση της ποιότητας του ανακυκλωμένου νερού, που παράγεται στο Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων του Συμβουλίου στη Μονή, άρχισε παράλληλα με τη λειτουργία του σταθμού τον Ιούλιο του 1995.

Τα όρια ποιότητας του ανακυκλωμένου νερού έχουν καθοριστεί από την Αρμόδια Αρχή που είναι το Τμήμα Περιβάλλοντος, όπως φαίνονται στην Άδεια Απόρριψης με αρ. 68/2012, μαζί με τα πραγματικά αποτελέσματα των μετρήσεων φαίνονται στον **Πίνακα 39** που ακολουθεί.

Η διαδικασία αυτή βοηθά στην διατήρηση της ομαλής λειτουργίας του Δημόσιου Αποχετευτικού Συστήματος και του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων του ΣΑΛΑ, με στόχο την παραγωγή ανακυκλωμένου νερού και χωνευμένης λάσπης, με ποιότητα εντός των ορίων, όπως αυτά καθορίζονται στην ισχύουσα Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που αναφέρεται πιο πάνω.

Το Εργαστήριο που βρίσκεται στο Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων στη Μονή, είναι Διαπιστευμένο σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας και υφίσταται επιθεωρήσεις από τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Ποιότητας (ΚΟΠΠ), ο οποίος έχει εκδώσει το σχετικό Πιστοποιητικό Διαπίστευσης CYS EN ISO/IEC 17025:2005.

CYPRUS ORGANIZATION FOR THE PROMOTION OF QUALITY
CYPRUS ACCREDITATION BODY

ACCREDITATION CERTIFICATE no. *L065*

The Board of Governors
of the Cyprus Organization for the Promotion of Quality
acting as the authorized Cyprus Accreditation Body
according to the Article 7 of the Law 156(I)/2002

grants accreditation to

SBLA Laboratory
at Moni WWTP

in Limassol

which has been assessed according to the Accreditation Criteria for Testing Laboratories as defined in the standard

CYS EN ISO/IEC 17025:2005

as **competent to perform the Methods** defined in the Scope of Accreditation referred to in the **Annex** of this certificate; the said Annex represents inextricable part of the certificate. The **Accreditation Scope** can only be modified after a decision of the Cyprus Accreditation Body.

The current Accreditation Certificate, no. *L065*, **is issued on the 9th July 2015 and is valid until the 25th November 2018.**

The Laboratory is operated by *Kruger-Cybarco Consortium*,
Accreditation was granted for the first time on the 26th November 2014.

Antonis Ioannou
Director CYS-CYSAB

Date: 09 July 2015

This laboratory is accredited in accordance with the recognised International Standard ISO/IEC 17025:2005. This accreditation demonstrates technical competence for a defined scope and the operation of a laboratory quality management System (ISO-ILAC-IAF Communiqué, 08/01/2009).

Παρατίθενται πιο κάτω συνοπτικά στοιχεία από το έλεγχο που διενεργείται για την ποιότητα και την ποσότητα του ανακυκλωμένου νερού και της αναερόβια χωνευμένης λάσπης, καθώς και στοιχεία για τα ανεπεξέργαστα λύματα που εισέρχονται στο Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων του Σ.Α.Λ.Α. Επίσης παρατίθενται τα όρια ποιότητας βιομηχανικών αποβλήτων που επιτρέπεται να απορρίπτονται στο δημόσιο αποχετευτικό σύστημα (Κανονισμός 24) και οι μέθοδοι αναλύσεων που εφαρμόζονται για την εκτέλεση των αναλύσεων.

Πίνακας 39: Ποιοτικά χαρακτηριστικά ανακυκλωμένου νερού – Έτος 2015

Παράμετρος	Μονάδα Μέτρησης	Όρια Άδειας Απόρριψης Αρ. 68/2012	Μέση Τιμή Έτος 2015
Βιοχημικά Απαιτούμενο Οξυγόνο (BOD5)	mg/l	10	4
Χημικά Απαιτούμενο Οξυγόνο (COD)	mg/l	70	27
Αιωρούμενα Στερεά (SS)	mg/l	10	4,3
Ολικό Άζωτο (Tot-N)	mg/l	15*	15,9
Ολικός Φωσφόρος (Tot-P)	mg/l	10**	1,6
Χλωριούχα (Cl)	mg/l	300	277
Ηλεκτρική Αγωγιμότητα (Conductivity)	μS/cm	2500	1668
Λίπη και Έλαια (Oil & Grease)	mg/l	5	3
Ψευδάργυρος (Zn)	mg/l	1 ***	0,044
Χαλκός (Cu)	mg/l	0,1	0,0102
Μόλυβδος (Pb)	mg/l	0,15	0,0032
Κάδμιο (Cd)	mg/l	0,01	0,0011
Υδράργυρος (Hg)	mg/l	0,005	0,0012
Χρώμιο (Cr)	mg/l	0,1	0,0040
Νικέλιο (Ni)	mg/l	0,2	0,0087
Βόριο (B)	mg/l	1	0,31
p H	-	6,5-8,5	8,01
Υπολειμματικό Χλώριο	mg/l	1****	0,70
Εντερικά Κολοβακτηρίδια (E. Coli)	ανα 100ml	5	0
Αυγά Εντερ. Παρασίτων (Helminth Eggs)		Τίποτε	0

*** Για απόρριψη στη θάλασσα ≤400 kg/ημέρα και για απόρριψη σε ευαίσθητη περιοχή 10 mg/l**

**** Για απόρριψη στη θάλασσα ≤80 kg/ημέρα και για απόρριψη σε ευαίσθητη περιοχή 2 mg/l**

***** Για απόρριψη στη θάλασσα 0,1 mg/l**

****** Για απόρριψη στη θάλασσα 0,5 mg/l**

Γίνονται παράλληλα και μετρήσεις και άλλων παραμέτρων που καθορίζονται στην πιο πάνω Άδεια, ώστε να διασφαλίζεται σταθερή ποιότητα και καταλληλότητα των τριτοβάθμια επεξεργασμένων λυμάτων και χρήση τους ως ανακυκλωμένο νερό στη γεωργία για σκοπούς άρδευσης. Περισσότερα στοιχεία για τα εργαστηριακά αποτελέσματα σε όλες τις παραμέτρους και τις κατηγορίες ελέγχου ποιότητας που διεξάγονται από το Συμβούλιο φαίνονται στον **Πίνακα 39** πιο πάνω, καθώς επίσης και στην ιστοσελίδα του Οργανισμού.

18.2 Σύστημα Ασφάλειας και Υγείας

Μέσα στα πλαίσια ουσιαστικής αντιμετώπισης των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας, αλλά και εκπλήρωσης των νομικών υποχρεώσεων του βάσει της Κυπριακής Νομοθεσίας και των Ευρωπαϊκών Οδηγιών, το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμαθούντας έθεσε σε εφαρμογή ολοκληρωμένο Σύστημα Ασφάλειας και Υγείας από τον Ιούνιο του 2007. Το Συμβούλιο έχει πιστοποιηθεί και εφαρμόζει πλήρως το Σύστημα Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία (ΣΥΔΙΑ), σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο OHSAS 18001-2007.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
CYPRUS CERTIFICATION COMPANY

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ
ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αρ. OH.N.11.002

Η Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης πιστοποιεί ότι το Σύστημα Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία της Επιχείρησης:

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ - ΑΜΑΘΟΥΝΤΑΣ

αναφορικά με τις παρακάτω δραστηριότητες:

Κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία του κεντρικού αποχετευτικού συστήματος της ευρύτερης περιοχής Λεμεσού.

οι οποίες εφαρμόζονται στις ακόλουθες θέσεις:

Κεντρικά Γραφεία: Φραγκλίνου Ρούσβελτ 76, Κτίριο Α, 3608 Λεμεσός, Κύπρος.
Αποθήκη: Γωνία Ναυαρίνου & Ελευθερίας, Λεμεσός, Κύπρος.
Εργοστάσιο Επεξεργασίας Λυμάτων: Περιοχή Μονής, Λεμεσός, Κύπρος.

αξιολογήθηκε και είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις του Προτύπου:

OHSAS 18001:2007

Το παρόν Πιστοποιητικό χορηγείται σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συστημάτων Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία της ΚΕΠ, διέπεται από τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης μεταξύ της ΚΕΠ και της Επιχείρησης και ισχύει έως : **2017-04-08**

Λευκωσία, 2014-04-09

Βάσος Βασιλείου
Αν. Γενικός Διευθυντής

Αρχική έκδοση: 2011-04-06

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ Σ.Δ.
Αρ. Πιστ. 282

Στα πλαίσια του ΣΥΔΙΑ, το Συμβούλιο έχει εξασφαλίσει τις υπηρεσίες Ιατρού Εργασίας σύμφωνα με τη Νομοθεσία.

Βασικός σκοπός των υπηρεσιών του Ιατρού Εργασίας είναι η ορθολογιστική λειτουργία του συστήματος αναφορικά με θέματα που αφορούν τη διαχείριση της υγείας του προσωπικού του Συμβουλίου ανάλογα με τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται το προσωπικό.

Με το «Σύστημα Ασφάλειας & Υγείας» διασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία τόσο των εργαζόμενων όσο και του κοινού, καλύπτοντας όλο το φάσμα εργασιών οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε όλους τους εργασιακούς χώρους του οργανισμού.

18.3 Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης και αντιμετώπισης κρίσεων

Το Συμβούλιο εκπόνησε διάφορα σχέδια έκτακτης ανάγκης και αντιμετώπισης κρίσεων για διάφορα περιστατικά ως ακολούθως:

(α) Σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών
(β) Σχέδιο αντιμετώπισης πυρκαγιάς στα κεντρικά γραφεία
(γ) Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για αντιμετώπιση πλημμύρας στο σύστημα λόγω συνεχόμενων βροχών και καταιγίδων
(δ) Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για σπάσιμο αγωγού

Επιπρόσθετα υπάρχουν σχέδια έκτακτης ανάγκης για:

- Φωτιά στις περιφερειακές εγκαταστάσεις του ΣΑΛΑ (αντλιοστάσια-αποθήκη-Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων)
- Τροχαίο ατύχημα – Φωτιά σε όχημα.
- Τραυματισμός εργαζομένου ή/και τρίτου
- Για αντιμετώπιση του καύσωνα.
- Εύρεση Υπόπτου Αντικειμένου
- Απειλητικό Τηλεφώνημα.
- Φωτιά/έκρηξη στο συγκρότημα αναερόβια χώνευσης στη ΜΒΕΛ

Τα πιο πάνω σχέδια επικαιροποιούνται συστηματικά και οι Τεχνικές Υπηρεσίες προβαίνουν κατά καιρούς σε ασκήσεις.

18.4 Πράσινες Συμβάσεις

Οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις αφορούν τη συμπερίληψη περιβαλλοντικών παραμέτρων κατά τη σύναψη Δημόσιων Συμβάσεων για εξασφάλιση προμηθειών, υπηρεσιών και έργων, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται συνεχής μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού – Αμαθούντας υιοθετώντας το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, ετοίμασε το δικό του Σχέδιο Δράσης, που αποτελεί ουσιαστική προσπάθεια ένταξης της περιβαλλοντικής διάστασης στις διαδικασίες των προσφορών, με προδιαγραφές για προστασία του περιβάλλοντος, όπως προνοείται από τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς για προώθηση των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων. Επίσης, κρίθηκε σκόπιμο, όπως τα μέτρα καλύψουν όσο το δυνατό μεγαλύτερο πεδίο αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών, δίνοντας με αυτό τον τρόπο τα ανάλογα μηνύματα στην αγορά για την ευρύτητα της πολιτικής.
Συνοπτικά, οι κύριοι τομείς και στόχοι που καλύπτονται από το Σχέδιο είναι οι ακόλουθοι:

Κατασκευαστικά Έργα Αποχετευτικού Συστήματος, αντλιοστάσια και Βιολογικός Σταθμός, γραφειακοί χώροι, εξοπλισμός γραφείου, ηλεκτρικές συσκευές, καθαριστικά και είδη υγιεινής, εξοικονόμηση νερού και ηλεκτρικής ενέργειας, ανακαίνιση κτιρίων και νέων κατασκευών, οχήματα, απόρριψη αχρήστων υλικών.

18.5 Βραβευμένη Τεχνολογία

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων έχει βραβευθεί από το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος με το δεύτερο Βραβείο Τεχνολογίας για την εισαγωγή της καινοτόμου τεχνολογίας για συμπαραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, εξοικονομώντας έτσι σημαντικούς πόρους και συμβάλλοντας στη συμμόρφωση της Κύπρου στην πολιτική της Ε.Ε. με την επαναχρησιμοποίηση του βιοαερίου που παράγεται κατά τη διαδικασία επεξεργασίας λυμάτων.

18.6 Ασφαλιστική Κάλυψη για ενδεχόμενη Περιβαλλοντική Ζημιά

Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας, έχοντας σαν ξεκάθαρη βασική αποστολή του την περιβαλλοντική αναβάθμιση της Μείζονος Λεμεσού, διατηρεί ασφαλιστική κάλυψη έναντι διάφορων κινδύνων, περιλαμβανομένης και περιβαλλοντικής ζημιάς, με στόχο την ασφάλιση του και επομένως την κάλυψη και των δημοτών / πελατών του, έναντι σοβαρών περιβαλλοντικών κινδύνων λόγω ατυχημάτων ή άλλων απρόβλεπτων περιστατικών, σαν έμπρακτη απόδειξη του σεβασμού τον οποίο το ΣΑΛΑ αποδίδει στους πολίτες και στο περιβάλλον.

19. Ευρωπαϊκά Προγράμματα

19.1 Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Μέσα στα πλαίσια του ενδιαφέροντος του για συνεχή τεχνολογική ανάπτυξη, το ΣΑΛΑ έχει συνάψει συμφωνία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, η οποία στοχεύει στην ουσιαστική και αποφασιστική συμβολή όχι μόνον στην επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη, αλλά και στη προώθηση της κοινωνικής αναβάθμισης και περιβαλλοντικής συνείδησης στον τόπο μας γενικά και ιδιαίτερα στην πόλη μας. Το ΣΑΛΑ και το ΤΕΠΑΚ συνεργάζονται σε διάφορους τομείς που αφορούν τη διαχείριση λυμάτων ή/και ομβρίων υδάτων όπως είναι η ανάπτυξη και λειτουργία ολοκληρωμένου, ενεργειακά αυτόνομου πρότυπου συστήματος μεμβρανών για την προηγμένη επεξεργασία λυμάτων στην Κύπρο. Συμφωνήθηκε επίσης η από κοινού ανάληψη ερευνητικών προγραμμάτων, η εκπόνηση επιστημονικών ερευνών σε σχέση με την εφαρμογή Ευρωπαϊκών Οδηγιών και Προτύπων, η από κοινού συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα, μεταφορά τεχνογνωσίας και βοήθεια σε φοιτητές για διπλωματική ή μεταπτυχιακή εργασία και η συμμετοχή του Συμβουλίου στο σύστημα ανταλλαγής φοιτητών του ΤΕΠΑΚ με άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού IASTE. Η συνεργασία αυτή ανοίγει νέους ορίζοντες και προοπτικές στους δύο κοινωφελείς οργανισμούς της πόλης μας.

19.1.1 “NOVIWAM - Novel Integrated Water Management Systems”

Μέσα στα πλαίσια της συνεχούς προσπάθειας του Συμβουλίου για βελτίωση της τεχνογνωσίας και ενεργό διάχυση της γνώσης και εμπειρίας, το Συμβούλιο συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα “Nov- el Integrated Water Management Systems - NOVIWAM” (www.noviwam.eu). Το πρόγραμμα NOVIWAM αποσκοπούσε στην προώθηση της πολυεπίπεδης, διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της διαχείρισης υδάτινων πόρων. Οι 18 εταίροι από 5 διαφορετικές χώρες, αντλώντας πληροφορίες από τις σχετικές τεχνολογίες και εμπειρίες άλλων φορέων, επικεντρώθηκαν στην αύξηση των ικανοτήτων επίλυσης – με αποτελεσματικό και αειφόρο τρόπο- των επιτακτικών προβλημάτων διαχείρισης των νερών που αντιμετωπίζουν οι Ευρω-Μεσογειακές χώρες. Ταυτόχρονα, το έργο θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα.

Το έργο ολοκληρώθηκε το 2013 και ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανήρχετο στα €3.019.760 εκ. των οποίων ποσό ύψους €2.559.533 θα χρηματοδοτείτο από το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Συμβούλιο συμμετείχε στο έργο με ποσό ύψους €93.316. Η χρηματοδότηση από ίδιους πόρους ανήλθε τελικά στις €10.109, ενώ ποσό ύψους €83.207 καλύφθηκε από την ΕΕ.

19.1.2 «SEWERINSPECT»

Το έργο ολοκληρώθηκε και σκοπός του προγράμματος ήταν η ανάπτυξη ολοκληρωμένου Συστήματος Στήριξης Αποφάσεων, ως εργαλείο κατά το σχεδιασμό της αποκατάστασης οχετών, με βάση τα αποτελέσματα επιθεωρήσεων που έγιναν με τη βοήθεια κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (CCTV).

19.1.3 «NIREAS» - New Jobs in the sectors of water management and environmental protection under the Erasmus + Programme

Το έργο ολοκληρώθηκε το 2013. Γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι η διασφάλιση ότι το εργατικό δυναμικό το οποίο απασχολείται στον τομέα διαχείριση υδάτινων πόρων (WRM - Water Resource Management Sector), θα αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις οι οποίες θα οδηγήσουν προς επαγγελματική ανάπτυξη, συμβολή στην ανάπτυξη ψηφιακών περιεχομένων και τη συμμετοχή των τελικών χρηστών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων στη διαδικασία της

ανάπτυξης και διάδοσης της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning), έτσι ώστε να φθάσουν σε διαφανείς πιστοποιήσεις ικανοτήτων και απασχόλησης.

Στους ειδικούς στόχους του προγράμματος περιλαμβανόταν η δημιουργία ενός δικτύου πολλαπλών ενδιαφερομένων φορέων, ώστε να εξευρεθεί η επιτυχής προσέγγιση για την παράδοση του περιεχομένου της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning), ο έγκαιρος εντοπισμός στα κενά των δεξιοτήτων, η ανάπτυξη πρωτότυπων και καινοτόμων περιεχομένων ηλεκτρονικής μάθησης, η διεξαγωγή πιλοτικών μαθημάτων σε κάθε χώρα κοκ.

Οι συνεργαζόμενοι φορείς στο πρόγραμμα «ΝΗΡΕΑΣ» ήταν οργανισμοί από το νότο (Κύπρος, Ελλάδα, Ισπανία) και ανατολικές χώρες (Ρουμανία και Πολωνία) οι οποίες αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα σε σχέση με τον τομέα Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων - (WRM sector - Water Resource Management Sector).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανήρχετο στα €329.784. Η δε συνεισφορά του Συμβουλίου στο έργο, περίπου στα €38.700. Η χρηματοδότηση από ίδιους πόρους ανήλθε στα €9.683, ενώ το υπόλοιπο ποσό ύψους €29.051 καλύφθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με το πρόγραμμα αυτό καταρτίστηκαν 98 συνολικά άτομα από 5 χώρες. Από την Κύπρο απόκτησαν το σχετικό πιστοποιητικό 26 άτομα μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται επαγγελματίες και 9 φοιτητές του ΤΕΠΑΚ.

19.1.4 “HOMER“ - Harmonising Open Data in the Mediterranean through better Access and Reuse of Public Sector Information

Η πρόταση για την υλοποίηση του έργου HOMER κατατέθηκε στα πλαίσια του προγράμματος διακρατικής συνεργασίας MED – Θεματικός Άξονας 3: «Βελτίωση της προσπελασιμότητας και της προσβασιμότητας», Στόχος 3.2 «Υποστήριξη της χρήσης τεχνολογιών πληροφορίας για την καλύτερη πρόσβαση και εδαφική συνεργασία». Η πρόταση εγκρίθηκε για συγχρηματοδότηση από τη Διαχειριστική Αρχή του προγράμματος MED τις 24/1/2012.

Ο γενικός στόχος του έργου HOMER είναι η αξιοποίηση του οικονομικού δυναμικού των πληροφοριών του δημόσιου τομέα στη Μεσόγειο μέσα από την προώθηση μιας συντονισμένης προσέγγισης για την ανάπτυξη της προσβασιμότητας και της περαιτέρω χρήσης των δημόσιων πληροφοριών, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη των στόχων της Ε.Ε για αύξηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Στο έργο συμμετείχαν δεκαεννέα εταίροι από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, που προέρχονται από οκτώ συνολικά χώρες τις Μεσογείου (Κύπρος, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Μάλτα, Σλοβενία και Μαυροβούνιο). Ο επικεφαλής εταίρος (Lead Partner) είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση (ΤΑ) Πεδεμοντίου στην Ιταλία. Την Κύπρο εκπροσώπησε στο έργο HOMER το ΣΑΛΑ.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αυτού ήταν €3.666.437, ενώ το ύψος της αιτούμενης χορηγίας προσδιορίζεται στα €2.813.711. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΣΑΛΑ υπολογίζεται στις €200.000 και η χρηματοδότηση από ίδιους πόρους ανέρχεται στις €30.000 περίπου.

Στα πλαίσια του HOMER , το ΣΑΛΑ, έχει ήδη υλοποιήσει μία σειρά από δράσεις που είχαν στόχο να αποδείξουν τη σημασία των ανοικτών δεδομένων για την οικονομική και κοινωνική ευημερία μιας χώρας. Συγκεκριμένα, έχει ήδη δημιουργηθεί διαδικτυακή πύλη δεδομένων μέσα από την οποία το ΣΑΛΑ δημοσιεύει δεδομένα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του, ενώ έχει επίσης ολοκληρωθεί η πρώτη προσπάθεια για καταγραφή των δεδομένων του Κυπριακού δημοσίου στον τομέα του περιβάλλοντος και η εκπόνηση μιας μελέτης κοινωνικοοικονομικού αντίκτυπου σε σχέση με τη διάθεση των πληροφοριών του δημοσίου.

19.2 Συγχρηματοδοτούμενα Έργα ΕΕ από το Ταμείο Συνοχής

Το Συμβούλιο εξασφάλισε ή βρίσκεται στην διαδικασία χρηματοδότησης από το Ταμείο Συνοχής των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για δύο μεγάλα έργα ώς ακολούθως:

Συμβόλαια Ε7 και Ε9: Αποχετευτικό δίκτυο στους πυρήνες των Κοινοτικών Συμβουλίων Π. Πολεμιδιών, Μουταγιάκας και Αγίου Τύχωνα. Το έργο αυτό εγκρίθηκε ως συγχρηματοδοτούμενο με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής με ποσό ύψους €25.6 εκ.. Μέχρι σήμερα το Συμβούλιο εισέπραξε το ποσό των €13.7 εκ. από το Ταμείο Συνοχής, ενώ μέχρι το τέλος του 2016 αναμένεται να εισπράξει πρόσθετο ποσό ύψους €4 εκ. περίπου.

Συμβόλαιο Ε17: Αποχετευτικό δίκτυο στους πυρήνες των Κοινοτικών Συμβουλίων Πύργου και Παρεκκλησιάς με Κυβερνητική συνεισφορά ή/και από Ευρωπαϊκά κονδύλια, ύψους 80%. Το έργο αυτό πιθανότατα να είναι συγχρηματοδοτούμενο με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής με ποσό ύψους €11.7 εκ..

20. Δείκτες Απόδοσης, Διάφορα Στατιστικά Στοιχεία και Πληροφορίες

Πιο κάτω παρατίθενται διάφορα στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες αναφορικά με τα καταβαλλόμενα τέλη για ένα μέσο υποστατικό και διάφοροι χρήσιμοι δείκτες για τα έργα που εκτελέστηκαν.

20.1 Δείκτες Απόδοσης

Τα τελευταία χρόνια το ΣΑΛΑ ετοιμάζει διάφορα στατιστικά στοιχεία και δείκτες απόδοσης (performance indicators) για σκοπούς σύγκρισης (Benchmarking) και καλύτερου ελέγχου και παρακολούθησης της τάσης που παρατηρείται σε όλες τις πτυχές και δράσεις του Συμβουλίου και του συστήματος. Συγκριτικοί πίνακες με όλους του δείκτες οι οποίοι ετοιμάζονται από το Συμβούλιο και τυγχάνουν συζήτησης στο επίπεδο της Διευθυντικής Ομάδας του Οργανισμού (Management Team) αλλά και στην Ολομέλεια του Συμβουλίου.

Σημειώνεται επίσης ότι οι δείκτες ετοιμάστηκαν μέχρι το έτος 2013, λόγω του ότι ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων για το 2014 ολοκληρώθηκε τον περασμένο Οκτώβριο ενώ οι Οικονομικές Καταστάσεις για το 2015 βρίσκονται στο τελικό στάδιο ελέγχου.

Όπως φαίνεται στους πίνακες που επισυνάπτονται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 5** πλείστοι δείκτες αναφορικά με τη λειτουργία του συστήματος παρουσιάζουν σταθερή πτώση όσον αφορά το κόστος ανά μονάδα, λόγω κυρίως της αυξανόμενης ροής λυμάτων που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια η οποία οφείλεται στη συνεχή επέκταση του Αποχετευτικού Συστήματος, αλλά, επίσης λόγω των μέτρων που λαμβάνονται.

Παρά τις συνεχιζόμενες νέες συνδέσεις, σημειώνεται ότι το 2013 η ροή σταθεροποιήθηκε, λόγω κυρίως της μειωμένης κατά κεφαλή κατανάλωσης που επήλθε από τις μεγάλες αυξήσεις στην τιμή του νερού τα τελευταία χρόνια.

20.2 Συγκριτικός Πίνακας διάφορων λογιστικών και τεχνικών παραμέτρων για τα έτη 2011-2015

Ο Πίνακας αυτός ετοιμάζεται επί ετήσιας βάσης και περιλαμβάνεται στην Ετήσια Έκθεση του Συμβουλίου. Στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4** παρατίθεται ο Πίνακας που περιλήφθηκε στις Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις για το 2011.

20.3 Συγκριτικός Πίνακας και στατιστικά στοιχεία Γραμματείας για τα έτη 2009-2015

Στον Πίνακα που επισυνάπτεται στο **ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 6** παρατίθενται στοιχεία όσον αφορά τις εργασίες που διεκπεραιώνονται από τη Γραμματεία.

Ιάκωβος Παπαϊακώβου
Γενικός Διευθυντής
16 Δεκεμβρίου 2016

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1

Ο ΠΕΡΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΣ 1/1971

«30.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, το Συμβούλιον κέκτηται εξουσίαν όπως, εντός των ορίων της περιοχής του επιβάλλη και εισπράττη διά τοιαύτην χρονικήν περίοδον και κατά τοιούτον τρόπον, ως ήθελεν εκάστοτε καθορισθή.

(α) εν δικαίωμα συνδέσεως επί των ιδιοκτητών ακινήτου ιδιοκτησίας διά την κάλυψιν, ολικώς ή μερικώς, της δαπάνης διά την σύνδεσιν και εγκατάστασιν υπονόμων οικοδομής διά λύματα, βιομηχανικά απορριμματικά υγρά, όμβρια ύδατα ή έτερα τοιαύτα και όπως καθορίζη τους όρους και προϋποθέσεις της καταβολής του τοιούτου δικαιώματος:
Νοείται ότι εν η περιπτώσει το τοιούτο δικαίωμα συνδέσεως ήθελε καταβληθή υπό του μισθωτού της ακινήτου ιδιοκτησίας, ούτος δικαιούται να εισπράξη τούτο παρά του ιδιοκτήτου της τοιαύτης ιδιοκτησίας.
(β) εν τέλος επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, οίτινες εξυπηρετούνται ή μέλλουν να εξυπηρετηθώσιν υπό των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων ή επωφελούνται ή μέλλουν ή δύνανται να επωφεληθώσιν εκ των τοιούτων έργων, είτε ομοιομόρφου ύψους επί εκάστης λίρας ή κλασματικού μέρους λίρας της εκτετιμημένης αξίας της ακινήτου ιδιοκτησίας, αναφορικώς προς την οποίαν καταβάλλεται το τέλος ή διά προοδευτικής φορολογίας εδραζομένης επί της τοιαύτης αξίας κατά τον καθορισμόν του τοιούτου τέλους δυνατόν να ληφθή ειδική πρόνοια δ ιά την μείωσιν ή αύξησιν του τέλους δι' ωρισμένας τάξεις ιδιοκτησίας, αναλόγως του σκοπού, δι' ον, η βαρυνομένη διά του τέλους ιδιοκτησία, χρησιμοποιείται, της φύσεως γενομένων εγκαταστάσεων και το προκύπτον εις την τοιαύτην ιδιοκτησίαν και τον ιδιοκτήτην ή κάτοχον αυτής όφελος ή για τη μείωση ή αύξηση του τέλους για ακίνητη ιδιοκτησία που ευρίσκεται μέσα σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή εντός των ορίων ορισμένου δήμου ή κοινότητας εντός της περιοχής του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ανάκτησης του συνολικού κόστους των έργων εντός της συγκεκριμένης περιοχής.

Νοείται ότι εις περιπτώσεις καθ' ας το ολικόν ποσόν του επιβαλλομένου τοιούτου τέλους δι' ένα έκαστον ιδιοκτήτην ή κάτοχον ακινήτου ιδιοκτησίας δεν υπερβαίνει το ποσόν της μίας λίρας τούτο αφίεται.

(γ) ένα τέλος στους ιδιοκτήτες ή κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας που εξυπηρετούνται ή πρόκειται να εξυπηρετηθούν από τα συστήματα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων ή που επωφελούνται ή πρόκειται ή μπορούν να επωφεληθούν από τέτοια έργα, είτε ομοιόμορφου ύψους σε κάθε λίρα ή κλασματικό μέρος λίρας πάνω στην εκτιμημένη αξία της ακίνητης ιδιοκτησίας αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος είτε με προοδευτική φορολογία που εδράζεται στην αξία αυτή. Κατά τον καθορισμό του τέλους αυτού μπορεί να ληφθεί ειδική πρόνοια για μείωση ή αύξηση του τέλους για ορισμένες τάξεις ιδιοκτησίας, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιείται η ιδιοκτησία, τη φύση των γενομένων εγκαταστάσεων και το όφελος που προκύπτει στην ιδιοκτησία αυτή και στον ιδιοκτήτη ή κάτοχο της ή για μείωση ή αύξηση του τέλους για ακίνητη ιδιοκτησία που ευρίσκεται μέσα σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή εντός των ορίων ορισμένου δήμου ή κοινότητας εντός της περιοχή του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ανάκτησης του συνολικού κόστους των έργων εντός της συγκεκριμένης περιοχής.

(δ) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (β) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, διά την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως λυμάτων, βάσει της εν τη ιδιοκτησία ταύτη υδατοπρομηθείας της χρησιμοποιουμένης δι' οικιακούς ή ετέρους σκοπούς και διοχετευομένης εις την δημοσίαν υπόνομον.

(ε) εν τέλος, επί πλέον του καθοριζομένου εν παραγράφω (γ) τοιούτου, επί των ιδιοκτητών ή κατόχων ακινήτου ιδιοκτησίας, διά την χρήσιν των συστημάτων αποχετεύσεως ομβρίων υδάτων, βάσει της εκτάσεως της επιφανείας της ακινήτου ιδιοκτησίας, αναφορικώς προς την οποίαν καταβάλλεται το τοιούτον τέλος.

Νοείται ότι οι ιδιοκτήτες ή οι κάτοχοι ακίνητης ιδιοκτησίας, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για γεωργικούς σκοπούς και η οποία δε δύναται με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία να αξιοποιηθεί με οποιοδήποτε τρόπο, εξαιρούνται από την υποχρέωση πληρωμής οποιουδήποτε τέλους ή δικαιώματος.

(2) Το ύψος των εν εδαφίω (1) προνοουμένων τελών θέλει καθορισθή κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αι εξ αυτών απορρέουσαι τω Συμβουλίω ετήσιαι πρόσοδοι, ομού μετά των τυχόν προσόδων αυτού εξ ετέρων πηγών, κατά το αυτό έτος, να επαρκώσι κατά το δυνατόν, και μόνον να επαρκώσιν, διά την πληρωμήν πασών των δαπανών και την αντιμετώπισιν πασών των υποχρεώσεων του Συμβουλίου, αίτινες δεόντως βαρύνουσι τα εισοδήματα αυτού κατά το εν λόγω έτος εις τας τοιαύτας δαπάνας και υποχρεώσεις δέον όπως διαληφθώσιν και αι πληρωμαί, αίτινες μέλλουν να ενεργηθώσιν υπό του Συμβουλίου κατά το έτος τούτο, καθ' όσον αφορά εις τους τόκους και το κεφάλαιον οιουδήποτε δανείου συναφθέντος υπό του Συμβουλίου και την εξόφλησιν χρεωγράφων και γραμματίων εκδοθέντων υπό του Συμβουλίου δυνάμει του παρόντος Νόμου ως και τοιαύτα χρηματικά ποσά, ως το Συμβούλιον ήθελε κρίνει πρέπον να διαφυλάξη κατά το έτος τούτο διά τον σχηματισμόν αποθεματικού κεφαλαίου, δι' επεκτάσεις, ανανεώσεις, αποσβέσεις, δάνεια και ετέρους, παρομοίας φύσεως σκοπούς(3) Παν πρόσωπον οφείλον οιονδήποτε δικαίωμα ή τέλος, όπερ δεν κατέβαλε το υπ' αυτού
οφειλόμενον ποσόν εντός της προβλεπομένης προθεσμίας πληρωμής, υποχρεούται εις την καταβολήν προσθέτου επιβαρύνσεως ίσης προς είκοσι επί τοις εκατόν του μετά την πάροδον της ειρημένης προθεσμίας παραμένοντος απληρώτου ποσού του δικαιώματος ή τέλους.

(4) Οσάκις ποσόν τι καταστάν πληρωτέον υπό μορφήν πρόσθετου επιβαρύνσεως ως προνοείται εν εδαφίω (3) δεν είναι ακριβές πολλαπλάσιον των πέντε σεντ, το τοιούτο ποσόν θα αυξάνηται εις το αμέσως υψηλότερον πολλαπλάσιον των πέντε σεντ.

(5) Παν πρόσθετον ποσόν επιβληθέν δυνάμει των διατάξεων του εδαφίου (3) θα καταβάλληται εις το Ταμείον του Συμβουλίου.

(6) Τη αιτήσει του Συμβουλίου το Υπουργικόν Συμβούλιον δύναται, διά Διατάγματος δημοσιευομένου εν τη επίσημο εφημερίδι της Δημοκρατίας να διατάξη την αναζήτησιν και είσπραξιν των τελών των επιβαλλομένων δυνάμει των παραγράφων (β) και (δ) του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου υπό του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων της Δημοκρατίας εν τοιαύτη περιπτώσει τα τοιαύτα τέλη θα εισπράττωνται υπό του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων ως εάν επρόκειτο περί φόρων εισπρακτέων

δυνάμει των διατάξεων οιουδήποτε εκάστοτε εν ισχύϊ Νόμου αφορώντος εις την είσπραξιν και αναζήτησιν φόρων και, μετά την αφαίρεσιν των εξόδων εισπράξεως, θα καταβάλλονται εις το Ταμείον του Συμβουλίου.

(7) Τέλη και δικαιώματα με βάση τον παρόντα Νόμο καταβάλλονται και σε σχέση με ακίνητη ιδιοκτησία που ανήκει στη Δημοκρατία ή που περιήλθε στη Δημοκρατία δυνάμει των διατάξεων του περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου ή οποιουδήποτε άλλου νόμου.

Ο Υπουργός δύναται, για σκοπούς προστασίας των ευάλωτων καταναλωτών, με διατάγματά του που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να αποφασίζει τη λήψη μέτρων προστασίας των ευάλωτων καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένων της παροχής μειωμένων τιμολογίων, της έκπτωσης επί των δημοσιευμένων τιμολογίων κάθε προμηθευτή και των ευνοϊκότερων όρων αποπληρωμής των λογαριασμών.»

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2

ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ – ΑΜΑΘΟΥΝΤΑΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΜΕΡΟΣ VIII – ΤΕΛΗ

31- (1) Για τη σύνδεση υποστατικού με την δημόσια υπόνομο ο ιδιοκτήτης θα καταβάλει στο Συμβούλιο για κάθε μια σύνδεση με τη δημόσια υπόνομο οικοδομής ή με τη δημόσια υπόνομο δικαίωμα συνδέσεως ύψους €20 (είκοσι ευρώ).

Σε περίπτωση περισσότερων από μιας συνδέσεως με τη δημόσια υπόνομο οικοδομής ή τη δημόσια υπόνομο, ο ιδιοκτήτης του υποστατικού αυτού θα καταβάλει, επιπρόσθετα με τη δαπάνη που διενεργήθηκε από τον ίδιο για την κατασκευή της ιδιωτικής υπονόμου οικοδομής, δικαίωμα σύνδεσης επαρκές να καλύψει ολόκληρη τη δαπάνη της κατασκευής και εγκατάστασης της δημόσιας υπονόμου οικοδομής και της σύνδεσης αυτής με την ιδιωτική υπόνομο οικοδομής και τη δημόσια υπόνομο.

(2) Το τέλος θα καταβάλλεται πριν από τη σύνδεση, σε πρόσωπο το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο για το σκοπό από το Συμβούλιο.

32 Κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος ακινήτου ή υποστατικού το οποίο βρίσκεται μέσα στην περιοχή η οποία θα εξυπηρετηθεί ή μπορεί να εξυπηρετηθεί από το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων του Συμβουλίου, το οποίο κατασκευάστηκε ή θα κατασκευαστεί κατά τα επόμενα χρόνια, όπως καθορίζεται σε σχέδια τα οποία έχουν κατατεθεί στο Γραφείο του Συμβουλίου, πρέπει να καταβάλλει ετήσιο τέλος το οποίο καθορίζεται από το Συμβούλιο και το οποίο δε θα υπερβαίνει τα ποσοστά που αναφέρονται πιό κάτω:

(α) Για ξενοδοχεία και αδειούχα οργανωμένα διαμερίσματα (service flats) και βιομηχανικές μονάδες ή επιχειρήσεις, όπως αυτές καθορίζονται από το Συμβούλιο, θα καταβάλλεται ετήσιο τέλος που δε θα υπερβαίνει το 1 σεντ για κάθε λίρα ή ποσοστό δέκα τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωμένο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού, μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του περι Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) Νόμου. Το τέλος αυτό καταβάλλεται κατά τρόπο ο οποίος εκάστοτε θα καθορίζεται από το Συμβούλιο.

(β) Για κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά θα καταβάλλεται ετήσιο τέλος που δε θα υπερβαίνει το 0,4 του σεντ για κάθε ευρώ, ή ποσοστό τέσσερα τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού, μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του περί Ακίνητου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή/Εγγραφή και Εκτίμησις) Νόμου. Το τέλος αυτό καταβάλλεται κατά τρόπο ο οποίος εκάστοτε θα καθορίζεται από το Συμβούλιο.

33. Κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος ακινήτου ή υποστατικού το οποίο βρίσκεται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου αλλά έξω από την περιοχή στην οποία θα κατασκευαστεί κατά τα επόμενα πέντε χρόνια το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων του Συμβουλίου, όπως καθορίζεται σε σχέδια τα οποία έχουν κατατεθεί στο Γραφείο του Συμβουλίου, πρέπει να καταβάλλει ετήσιο τέλος το οποίο καθορίζεται από το Συμβούλιο και το οποίο δε θα υπερβαίνει το 0,06 του σεντ για κάθε λίρα ή ποσοστό μηδέν κόμμα έξι τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού, μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) Νόμου. Το τέλος αυτό καταβάλλεται κατά τρόπο ο οποίος εκάστοτε θα καθορίζεται από το Συμβούλιο.

33Α. Κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος ακινήτου ή υποστατικού το οποίο βρίσκεται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου η οποία θα εξυπηρετηθεί ή μπορεί να εξυπηρετηθεί από το σύστημα αποχέτευσης ομβρίων υδάτων του Συμβουλίου, όπως καθορίζεται σε σχέδια τα οποία έχουν κατατεθεί στο Γραφείο του Συμβουλίου, πρέπει να καταβάλλει ετήσιο τέλος το οποίο καθορίζεται από το Συμβούλιο και το οποίο δεν θα υπερβαίνει το 0,12 του σέντ για κάθε ευρώ ή ποσοστό 1,20 τοις χιλίοις πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού, έπειτα από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) Νόμου. Το τέλος αυτό καταβάλλεται με τρόπο ο οποίος εκάστοτε καθορίζεται από το Συμβούλιο:

Νοείται ότι το ανώτατο όριο του τέλους που καθορίζεται πιο πάνω που δύναται το Συμβούλιο να επιβάλει, δεν θα υπερβαίνει-

- τα 0,056 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,56 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2008·
- τα 0,059 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,59 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2009·
- τα 0,062 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,62 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2010·
- τα 0,065 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,65 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2011·
- τα 0,075 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,75 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2012·
- τα 0,075 του σεντ ή μέχρι ποσοστό 0,75 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2013·
- τα 0,10 του σέντ ή μέχρι ποσοστό 1,00 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2014·
- τα 0,11 του σέντ ή μέχρι ποσοστό 1,10 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2015·
- τα 0,12 του σέντ ή μέχρι ποσοστό 1,20 τοις χιλίοις μέχρι την 31/12/2016.

33Β. Για τους σκοπούς των Κανονισμών 32 και 33, αν κατά το χρόνο καθορισμού του ετήσιου τέλους οποιουδήποτε χρόνου, κάποιο ακίνητο περιλαμβάνει οικοδομές οι οποίες δεν είναι ακόμη εγγεγραμμένες ή καταχωρημένες στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογίου Λεμεσού και δεν έχουν ληφθεί υπόψη ακόμη για τον καθορισμό της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου στα πιο πάνω βιβλία, το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια του Επαρχιακού Κτηματολογίου Λεμεσού για τον υπολογισμό της αξίας την οποία θα είχαν οι οικοδομές αυτές κατά το χρόνο καθορισμού της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου και, με βάση το σύνολο της αξίας αυτής και της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου, αφού προστεθούν μπορεί να επιβάλλει επιπρόσθετο

ετήσιο τέλος για κάθε οικοδομή μέχρι να περιληφθούν αυτές οι οικοδομές στα πιο πάνω βιβλία, οπότε το ετήσιο τέλος που έχει ήδη καταβληθεί θα αναπροσαρμόζεται με βάση την αναθεωρημένη εκτιμημένη αξία των οικοδομών αυτών η οποία θα έχει καθοριστεί στα πιο πάνω βιβλία και κάθε επιπλέον ποσό το οποίο εισπράχθηκε, θα επιστρέφεται στο δικαιούχο, ενώ, στην περίπτωση που εισπράχθηκε ποσό το οποίο είναι μικρότερο, η διαφορά θα καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη ή τον κάτοχο, ανάλογα με την περίπτωση .

34. Τα τέλη που επιβάλλονται δυνάμει των Κανονισμών 32, 33 και 33Α είναι πληρωτέα κάθε χρόνο κατά το χρόνο ή χρόνους και στον τόπο ή τόπους τους οποίους εκάστοτε θα καθορίζει το Συμβούλιο με γνωστοποίηση η οποία θα δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και σε τρείς ημερήσιες εφημερίδες.

35.-(1)(α) Επιπρόσθετα με τα τέλη που επιβάλλονται δυνάμει των Κανονισμών 32 και 33, κάθε ιδιοκτήτης ή κάτοχος υποστατικού που βρίσκεται μέσα στην περιοχή, το οποίο προμηθεύεται νερό από το ΣΥΛ ή οποιοδήποτε άλλο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας και το οποίο εξυπηρετείται από το σύστημα αποχέτευσης λυμάτων του Συμβουλίου, θα καταβάλλει τέλος το οποίο καθορίζεται από καιρό σε καιρό από το Συμβούλιο και το οποίο δε θα υπερβαίνει τα 64 σεντ του ευρώ για κάθε κυβικό μέτρο ύδατος το οποίο καταναλώνεται από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο σύμφωνα με την ένδειξη του υδρομετρητή:

Νοείται ότι όταν το ανώτατο όριο του πιο πάνω τέλους υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) σέντ, το Συμβούλιο δε δύναται να επιβάλει αύξηση του πέραν των πέντε (5) σέντ ετήσια μέχρι την 31/12/2008.

(β) Οπου το υποστατικό προμηθεύεται, είτε αποκλειστικά είτε επιπρόσθετα νερό από άλλη πηγή εκτός από το ΣΥΛ ή οποιοδήποτε άλλο Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας, το Συμβούλιο μπορεί να απαιτήσει από τον ιδιοκτήτη ή τον κάτοχο του υποστατικού την καταβολή, αντί του πιο πάνω τέλους, ομοιόμορφου τέλους το οποίο θα καθορίζεται από καιρό σε καιρό από το Συμβούλιο για κάθε κυβικό μέτρο των λυμάτων ή των βιομηχανικών απορριματικών υγρών τα οποία εκκενώνονται στην υπόνομο οικοδομής.

(γ) Για βιομηχανικές μονάδες ή επιχειρήσεις ή άλλα υποστατικά όπου αποδεδειγμένα το νερό που καταγράφεται στον υδρομετρητή χρησιμοποιείται για σκοπούς της βιομηχανίας ή της επιχείρησης ή την παραγωγή προϊόντων και δεν διοχετεύεται στη δημόσια υπόνομο, το Συμβούλιο δύναται κατόπιν αιτήσεως του ιδιοκτήτη ή κατόχου του ακινήτου να επιβάλλει και εισπράττει αντί του τέλους του προβλεπόμενου στην υποπαράγραφο (α) πιο πάνω, ομοιόμορφο τέλος το οποίο θα καθορίζεται από καιρό εις καιρό από το Συμβούλιο για κάθε κυβικό μέτρο των λυμάτων ή των βιομηχανικών απορριματικών υγρών τα οποία εκκενώνονται στη δημόσια υπόνομο οικοδομής:

Νοείται ότι στις περιπτώσεις των υποπαραγράφων (β) και (γ) η ποσότητα των εκκενουμένων υγρών θα διαπιστώνεται είτε με βάση κάποια άλλη μέθοδο η οποία καθορίζεται από το Συμβούλιο είτε με την τοποθέτηση στη δημόσια υπόνομο οικοδομής μετρητή λυμάτων του οποίου το κόστος και τα έξοδα για την τοποθέτηση θα καταβάλλονται από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο του υποστατικού, της βιομηχανικής μονάδας ή επιχείρησης.

2(α) Το τέλος που επιβάλλεται δυνάμει της υποπαραγράφου (α) της Παραγράφου (1) του παρόντος Κανονισμού αναγράφεται πάνω στο λογαριασμό του νερού που καταναλώθηκε για κάθε περίοδο υπολογισμού κατανάλωσης νερού για σκοπούς χρέωσης ή για κάθε άλλη περίοδο που ήθελε καθορισθεί από το Συμβούλιο και καταβάλλεται στον ίδιο τόπο και χρόνο που καταβάλλεται το αντίστοιχο τέλος κατανάλωσης νερού.

(β) Τα τέλη που επιβάλλονται δυνάμει των υποπαραγράφων (β) και (γ) της Παραγράφου (1) του παρόντος Κανονισμού θα καταβάλλονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο θα εξουσιοδοτείται από το Συμβούλιο γιαυτό το σκοπό και κατά το χρόνο ή χρόνους και στον τόπο ή τόπους και κατά τον τρόπο τον οποίο εκάστοτε θα καθορίζει το Συμβούλιο με γνωστοποίηση η οποία θα δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και σε τρείς ημερήσιες εφημερίδες.

36. Οπου προβλέπεται στους παρόντες Κανονισμούς ότι τέλος είναι πληρωτέο από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο κάποιου υποστατικού, το τέλος αυτό θα επιβάλλεται ως ακολούθως:

Για τις περιπτώσεις των Κανονισμών 32 και 33, θα επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη εκτός αν δεν μπορεί να βρεθεί ο ιδιοκτήτης, οπότε και θα επιβάλλεται στον κάτοχο.

Για τις περιπτώσεις του Κανονισμού 35, θα επιβάλλεται στον εκάστοτε κάτοχο για την αντίστοιχη περίοδο κατά την οποία ήταν κάτοχος, εκτός αν ο κάτοχος αυτός δεν μπορεί να βρεθεί οπότε και θα επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη.

37. Σε περίπτωση κατά την οποία ιδιοκτήτης ή κάτοχος υποστατικού ο οποίος είναι υπόχρεος σύμφωνα με τα πιο πάνω να καταβάλει χρηματικό ποσό ως το τέλος, καθυστερήσει την πληρωμή, αυτή θα επιβαρύνεται με ποσό ύψους 20% του οφειλομένου τέλους.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3

Μεσοπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες ανάγκες σε προσωπικό

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΑΡ. ΕΓΚΕΚΡΙ-ΜΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ 2015	ΣΥΜΠΛΗΡΩ-ΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΠΡΟ-ΘΕΣΜΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΜΑΚΡΟΠΡΟ -ΘΕΣΜΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
		Θέσεις	Θέσεις	Θέσεις	Θέσεις
	ΓΡΑΦΕΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ				
1	Γενικός Διευθυντής (Κλ. Α15 – Α16)	1	1	1	1
2	Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών (Κλ. Α13+2)	1	1	1	1
3	Επιθεωρητής Λογαριασμών (Κλ.Α10) συνδυασμένη με την θέση Αν. Επιθεωρητή Λογ/σμών(Κλ.Α11+2 προσαυξήσεις)	1	1	2	2
4	Εσωτερικός Ελεγκτής (Κλ. Α9-Α11,Α12)	1	1	1	1
5	Λογιστικός Λειτουργός 1ης τάξης (κλ. Α8–Α9+1)	2	2	2	2
6	Λογιστικός Λειτουργός (Κλ. Α4 – Α7 + 2)	6	6	7	7
7	Γραφέας/Εισπράκτορας (Κλ. Α2 – Α5 – Α7 + 2)	5	5	5	5
8	Ανώτερος Γραμματειακός Λειτουρ. (Κλ. Α10+1)	1	1	1	1
9	Γραμματειακός Λειτουργός (Κλ. Α8 – Α9 + 1)	2	1	2	2
10	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός (Κλ. Α2 – Α5 και Α7 + 2)	7	7	9	9
11	Βοηθός Γραφείου (Κλ. Α1 - Α2 - Α5 + 2)	2	2	2	2
12	Διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών (Για υφιστ. Α14+2 σε προσωπική βάση)	1	1	1	1
13	Εκτελεστικός Μηχανικός 2ης τάξης (Α9) Συνδυασμένη με την θέση Εκτ. Μηχαν. 1 ηςτάξης (Για υφιστ. Α11-Α12+2 σε προσωπική βάση)	2	1	3	3
	Σε μεταφορά	32	30	37	37

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΑΡ. ΕΓΚΕΚΡΙ-ΜΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ 2015	ΣΥΜΠΛΗΡΩ-ΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΠΡΟ-ΘΕΣΜΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΜΑΚΡΟΠΡΟ-ΘΕΣΜΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
		Θέσεις	Θέσεις	Θέσεις	Θέσεις
	Από μεταφορά	32	30	37	37
14	Ανώτερος Τεχνικός (Κλ. Α9 + 1)	3	3	4	4
15	Τεχνικός (Κλ.Α2 – Α5 – Α7 + 2)	12	12	14	15
16	Χημικός 2ης τάξης (Α9) συνδυασμένη με την θέση Χημικού 1ης τάξης (Για υφιστ.Α11-Α12+2 σε προσωπική βάση)**	1	1	1	1
17	Βοηθός Λειτουργός Πληροφορικής (Κλ. Α5 2η βαθμίδα – Α7 – Α8+1)	1	1	1	1
18	Λειτουργός Μηχανογράφησης (Α5-Α7-Α8)	-	-	-	1
19	Νομικός Λειτουργός	-		-	1
20	Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού	-		-	1
21	Λειτουργός Ασφάλειας & Υγείας	-		-	1
	ΣΥΝΟΛΑ	49	47	57	62
	Κενές θέσεις/Νέες θέσεις		2	9	12
	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ				
1	Εργάτες	14		14	14
2	Υπεύθυνη Καθαριότητας	1		1	1

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4

Συγκριτικός πίνακας διαφόρων λογιστικών και τεχνικών παραμέτρων για τα έτη 2011-2015

		2011	2012	2013	2014	2015
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΛΥΜΑΤΩΝ – ΦΑΣΗ Α						
Ξενοδοχεία	ο/οο	9,4	9,1	8,9	8,65	8,65
Βιομηχανίες	ο/οο	9,4	9,1	8,9	8,65	8,65
Υποστατικά Α' Φάσης από 1991	ο/οο	2,93	3,02	3,11	3,20	3,20
Υποστατικά Α' Φάσης (επέκταση)	ο/οο	3,19	3,29	3,39	3,49	3,49
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΟΜΒΡΙΩΝ						
Όλα τα υποστατικά (που βρίσκονται εντός των ορίων του Συμβουλίου)	ο/οο	0,62	0,75	0,75	0,80	0,80
ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ						
Επιβάλλεται επί των συνδεδεμένων ακινήτων	€/m^3	0,46	0,49	0,52	0,56	0,60
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΤΟΧΕΙΑ						
Σύνολο ιδιοκτησιών εντός των ορίων του	αρ	129.287	132.295	134.927	137,318	140,959
Σύνολο εκτιμημένων αξιών περιοχής Συμβουλίου	€'000	3.958.244	4.052.546	4.171.129	4.242.971	4.299.955
Έσοδα	€	26.776.397	30.156.768	28.448.006	29.041.681	29.373.102
Έξοδα	€	17.456.583	18.679.879	18.454.681	17.825.168	17.724.895
Σύνολο κεφαλαιουχικών δαπανών	€	249.270.533	267.570.993	285.550.587	310.130.749	320.903.097
Μακροπρόθεσμα δάνεια	€	167.202.678	162.049.265	180.044.887	176.206.096	170.891.114
Μήκος αγωγών λυμάτων που βρίσκονται σε λειτουργία	Χλμ.	414	530	530	570	635
Υποστατικά συνδεδεμένα με το σύστημα	αρ.	15.000	16.130	17.620	19.100	20.530
ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ						
Μηνιαίοι-μόνιμοι υπάλληλοι	αρ.	40	48	48	48	47
Μηνιαίοι-έκτακτοι υπάλληλοι	αρ.	5	4	4	4	4
Δεκαπενθήμεροι τακτικοί εργάτες	αρ.	14	15	15	15	15
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (βλέπε Σημείωση)						
Σύνολο μισθών/έξοδα διοίκησης και λειτουργίας*	%	31,76	28,67	28,81	32,12	34,12
Μισθοί λειτουργίας / έξοδα λειτουργίας*	%	17,19	14,65	14,81	16,44	17,56
Σύνολο μισθών / σύνολο εσόδων	%	11,08	9,76	9,00	9,00	9,40
Σύνολο εξόδων / σύνολο εσόδων	%	65,19	64,38	64,87	61,37	60,34
Έξοδα λειτουργίας & διοίκησης*/ κυβ. μέτρο ροής	€/m^3	1,38	1,35	1,19	1,10	1,03
Έξοδα λειτουργίας */ κυβ. μέτρο ροής	€/m^3	0,91	0,9	0,8	0,71	0,64
* Εκτός τόκων και αποσβέσεων						

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
WASTEWATER SERVICES SERVICE INDICATORS								
Population served / Total expected population to be served	%	170.000	96.780	56,93%	105.720	62,19%	114.600	67,41%
P.E. served / P.E. capacity		272.000	127.594	46,91%	115.300	42,39%	119.668	44,00%
Treated wastewater in WWTP / Design capacity	%	14.600.000	7.592.000	52,00%	7.449.000	51,02%	7.418.000	50,81%
BOD_5 Kgs Treated / BOD_5 Capacity		5.956.800	2.794.306	46,91%	2.525.080	42,39%	2.620.719	44,00%
Private HC: licences to construct private system (Licences issued / Appl.rec)		1	1996/2607	0,77	2079/1744	1,19	1.431 / 1.835	0,78
: Connection Permits (Green card) (No / Licences issued)		1	1596/1996	0,80	1618/2079	0,78	1.456 / 1.431	1,02
PHYSICAL EFFICIENCY INDICATORS								
No of Main sewer blockages / Total length of Sewers in operation	No / Km		98/530	0,185	93/530	0,175	65/570	0,114
Power (KWh) consumed / Treated wastewater in WwTP	KWh/m^3		9.949.305 / 7.592.000	1,31	10.186.586 / 7.449.000	1,37	10.711.891 / 7.418.000	1,44
Power factor		≤1,0	0,988		0,978		0,992	
Sewers' jetted / Total length of sewers in operation	%	100%	35/530	6,60%	68/530	12,83%	60,5/570	10,61%
STAFFING EFFICIENCY								
Employees / Connected Households (HC)	No/1000 connections		67 / 16.130 /1.000	4,15	67 / 17.620 /1.000	3,80	67 / 19.100 /1.000	3,51
Total staff costs / Total expenditure	%		2.772.428 / 19.188.617	14,45%	2.562.176 / 18.454.681	13,88%	2.621.668 / 17.825.168	14,71%
Kms of sewer length / Staff employed			530/67	7,91	530/67	7,91	570/67	8,51
Population served / employee			96.780 / 67	1.444	105.720 / 67	1.578	114.600 / 67	1.710
Private HC inspections ratio	NO of inspection / manhour	≤0,85	1.908 / 2.880	0,66	2.076 / 2.520	0,82	1.842 / 2.700	0,68
Head Office Electrical consumption (Kwh) / employee	KWh/employee		180.729 / 52	3.476	160.066 / 52	3.078	143.374 / 52	2.757
Head Office Electrical consumption (Kwh) / building m^3	KWh/m^3		180.729 / 4.707	38,40	160.066 / 4.707	34,01	143.374 / 4.707	30,46

PERFORMANCE INDICATORS

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
FINANCIAL INDICATORS								
COST RECOVERY								
Total income / flow	Euro/m³		30.156.768 / 7.592.000	€ 3,97	28.448.006 / 7.449.000	€ 3,82	29.041.681 / 7.418.000	€ 3,92
Total cost (with depreciation and interest) / flow	Euro/m³		19.188.617 / 7.592.000	€ 2,53	18.454.681 / 7.449.000	€ 2,48	17.825.168 / 7.418.000	€ 2,40
Total cost coverage ratio (Total income / Total costs)			30.156.768 / 19.188.617	1,57	28.448.006 / 18.454.681	1,54	29.041.681 / 17.825.168	1,63
Unit running costs (Total operational costs / flow)	Euro/m³		6.827.012 / 7.592.000	€ 0,90	5.953.203 / 7.449.000	€ 0,80	5.295.324 / 7.418.000	€ 0,71
Operating cost coverage ratio (Total income / Total operational costs)			30.155.768 / 6.827.012	4,42	28.448.006 / 5.953.203	4,78	29.041.681 / 5.295.324	5,48
Service charges / Total income	%		3.281.946 / 28.904.009	11,35%	3.570.823 / 28.448.006	12,55%	4.221.261 / 29.041.681	14,54%
CASH POSITION								
Year collection Rate (Sewerage charges for the year collected / Sewerage charges charged for the year)			14.370.124 / 17.694.436	81,21%	14.740.199 / 18.526.685	79,56%	15.770.767 / 19.713.716	80,00%
BALANCE SHEET AND PROFITABILITY								
Debt equity ratio			158.462.087/(158.462.087+100.837.419+30.371.427)	0,55	175.206.096/(176.206.096+85.637.098+33.231.750)	0,60	170.891.115/(170.891.115+96.185.677+32.078.402)	0,57
Current Ratio (Current Assets / Current Liabilities)			112.207.669/ 11.840.640	9,48	108.986.885 / 12.135.647	8,98	101.117.359 / 15.933.159	6,35
Interest cover (Net operating income/interest)			3.628.646 / (937.619 + 1.501.564)	1,49	11.202.192 / (628.511 + 1.412.803)	5,49	29.529.972 / (1.508.660 + 300.956)	16,32

PERFORMANCE INDICATORS

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
Other KPI								
Human Resources KPI								
Total no. of leave days per year / No. of employees	No.		2.055/65	31,62	2.571 / 67	38,37	2.634 / 67	39,31
Total No of **annual leave** days / Total nc of work days (220*no. of employees)	%		1.381/220*	9,66%	1.500/(220*67)	10,18%	1.610/(220*67)	10,92%
Total No of **sick leave** days / Total no of work days (220*no. of employees)	%		379/220*	2,65%	570/(220*67)	3,87%	579/(220*67)	3,93%
No of **training & other** absence days / Total no of work days (220*no. of employees)	%		295/220*	2,06%	501/(220*67)	3,40%	445/(220*67)	3,02%
Billing and collection dept								
Value of bills settled by post / Total collections	%		379.356 / 17.931.553	2,12%	368.208 / 18.118.028	2,03%	182.717 / 19.023.799	0,96%
Value of bills settled by e-payment / Total collections	%		1.759.201 / 17.931.553	9,81%	2.252.365 / 18.118.028	12,43%	2.871.799 / 19.023.799	15,10%
Value of bills settled at SBLA's cashiers / Total collections	%		11.037.564 / 17.931.553	61,55%	11.252.145 / 18.118.028	62,10%	11.403.391 / 19.023.799	59,94%
Value of bills settled through Banks / Total collections	%		4.755.432 / 17.931.553	26,52%	4.245.310 / 18.118.028	23,43%	4.565.892 / 19.023.799	24,00%
No of e-bills / Total number of bills sent	%		1.160 / 87.630	1,32%	1.300 / 90.700	1,43%	1.400 / 93.290	1,50%
No. of lawsuits filed / year			291		540		175	
Value of filed lawsuits / Customers balance at y.e.	%		634.550 / 11.642.812	5,43%	566.634 / 13.975.817	4,05%	844.805 / 15.496.753	5,45%
Secretarial Dept								
No of archive files / employee (Total no of files/Total No of empl.)			2483/12*	198,2	2560/14	182,9	2.673/14	190,9
No of new files per year / employee			469/12*	37,4	378/14	27,0	458/14	32,7
No of Incoming correspondence per year / employee			5668/12*	452,4	5309/14	379,2	5.476/14	391,1
No of Outgoing correspondence per year / employee			5962/12*	475,9	5230/14	373,6	5.244/14	374,6
No of pages of Agendas and Minutes of meetings typed / employee			6479/12*	517,2	5363/14	383,1	7.623/14	544,5
No of Board and Committees meetings per year			69,00		56,00		54,00	
No of pages of Agendas and Minutes of meetings typed / No of Board and Committees meetings per year			6479/69	93,9	5363/56	95,8	7.623/54	141,2
* In 2012: 8 months 12 empl., 1 month 13 empl., 3 months 14 empl.								
** As from 2014 only sick leave forms are submitted manually								
Customer Service								
No of Complaints (tel., website, e-mail, oral)			771		936		959	
No of complaints by type: Odours	%		59	7,65%	83	8,87%	87	9,07%
Flooding / Drains	%		16	2,08%	15	1,71%	22	2,29%
Blockages	%		143	18,55%	187	19,98%	201	20,96%
Manhole covers	%		151	19,58%	172	18,38%	148	15,43%
Works in Progress	%		181	23,48%	261	27,88%	320	33,37%
Pests & Rodents	%		184	23,87%	186	19,87%	161	16,79%
Other	%		37	4,80%	31	3,31%	20	2,09%

PERFORMANCE INDICATORS

	UNIT	TARGET	2012		2013		2014	
			DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME	DATA	OUTCOME
Health and Safety								
No of safety inspections / 5 (per 2 months interval) *2009-11 monthly			6		6		6	
No of 'near miss' accidents / year			10		3		2	
No of accidents / year			0		1		0	
Number of training hours on health and safety: Workers			56		230		160	
:Technical			132		152		206	
: Other			162		72		90	
Total hours of Health and Safety & Environmental training / year			350		454		456	
Average training hours per employee			350 / 67	5,22	454 / 67	6,78	456 / 67	6,81
No of H&S trainings: Workers			3		6		4	
:Technical			5		3		6	
:Other			3		3		3	
Environmental								
Total electrical consumption (Kwh) / employee			10.139.644 / 67	151.338	10.356.746 / 67	154.578	10.864.903 / 67	162.163
Total electrical consumption (Kwh) / population served			10.139.644 / 96.780	104,77	10.356.756 / 105.720	97,96	10.864.903 / 114.600	94,81
Kwh consumed at WwTP / Treated wastewater	Kwh/m^3		3.997.253 / 7.592.000	0,53	4.225.829 / 7.449.000	0,57	4.654.314 / 7.418.000	0,63
Kwh consumed at Psts / Treated wastewater	Kwh/m^3		5.952.052 / 7.592.000	0,78	5.960.757 / 7.449.000	0,80	6.057.577 / 7.418.000	0,82
Total Green Kwh / Total Kwh consumed (Psts and WwTP)	%		1.620.264 / 10.139.644	15,98%	1.628.355 / 10.356.746	15,99%	1.629.232 / 10.864.903	15,21%
Total Green Kwh / Kwh consumed at WwTP	%		1.620.264 / 3.997.253	40,53%	1.628.355 / 4.225.829	38,53%	1.629.232 / 4.654.314	35,00%
Kwh produced at CHP / Green Kwh produced (CHP + Solar)	%		1.539.604 / 1.620.264	95,02%	1.548.404 / 1.628.355	95,09%	1.549.081 / 1.629.232	95,08%
Solar energy Kwh produced / Green Kwh produced (CHP + Solar)	%		80.660 / 1.620.264	4,98%	79.951 / 1.628.355	4,91%	80.151 / 1.629.232	4,92%
Quality Assurance								
Δείκτης δειγμάτων (Αρ. Δειγμάτων από Βιομ.Υποστ. / Αρ. Βιομηχ.Υποστ.)	No / Βιομ.Υποστ.		1.596 / 1.046	1,53	1.835 / 1.106	1,66	1.595 / 1.090	1,46
Δείκτης ελέγχου Βιομ.υποστατικών (Αρ. υποστ.που ελεγχονται/Αρ. Βιομ.Συνδέσεων)	%		150 / 1.046	14,34%	151 / 1.106	13,65%	151 / 1.090	13,85%
Δείκτης συμμετοχής φορτίου Βιομ.υποστατικών (COD Βιομ.υποστ./Ολικό COD στο STP)	%		5.123 / 17.469	29,33%	5.677 / 19.715	28,80%	5.721 / 20.684	27,66%
Δείκτης απόκλισης ποιότητας Βιομ.υποστατικών (Αρ.Χρ/Σημ./ Αρ.Δειγμάτων)	%		153 / 1.596	9,59%	171 / 1.835	9,32%	183 / 1.595	11,47%
Κόστος (καύσιμα+εργατικά+υλικά) / Συνολικό αρ. δειγμάτων	€ / sample		€79.607 / 1.769	€ 45,00	€68.057 / 1.954	€ 34,83	€68.251 / 1.777	€ 38,41
Κόστος αναλύσεων / Συνολικό αρ. δειγμάτων	€ / sample		€22.035 / 1.769	€ 12,46	€14.995 / 1.954	€ 7,67	€34.325 / 1.777	€ 19,32
Δείκτης λιποπαγίδων (αριθμός οπτικών ελέγχων λιποπαγίδων / Συνολικό αριθμό Βιομ. Υποστατικών)	No / Βιομ.Υποστ.		1.741 / 1.046	1,66	1.982 / 1.106	1,79	2.124 / 1.090	1,95

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 6

Όγκος εργασιών Αρχείου/Γραμματείας

Α/Α		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Αριθμός νέων θεματικών φάκελων που ανοίχθηκαν για την καταχώρηση αλληλογραφίας	133	137	108	100	77	113	168
2	Αριθμός νέων τόμων που ανοίχθηκαν για την καταχώρηση αλληλογραφίας (μέσος όρος αριθμού σελίδων 200)	245	223	244	369	301	345	378
3	Αριθμός μη ηλεκτρονικών αιτήσεων αδειών απουσίας από εταιρική πύλη (π.χ. αδειών ασθενείας, συνδικαλιστικές κλπ που καταχωρούνται)	1436	1132	1472	970	1120	392*	538*
4	Αριθμός αιτήσεων Ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προσωπικού	802	559	412	602	615	643	649
5	Αριθμός Συνεδριάσεων της Ολομέλειας και των Επιτροπών του Συμβουλίου	60	60	70	69	56	54	76
6	Αριθμός Σελίδων των Συνεδριάσεων της Ολομέλειας και των Επιτροπών του Συμβουλίου	3253	5406	6434	6338	5364	7623	11081
7	Αριθμός Εγκυκλίων	44	38	36	35	53	41	38
8	Αριθμός Εξερχόμενων Επιστολών	5734	4756	5959	5962	5230	5244**	6495**
9	Αριθμός Εισερχόμενων Επιστολών	7424	5624	6079	5668	5309	5476	5901
10	Αριθμός Εσωτερικών Σημειωμάτων	346	369	431	498	454	445	576

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 7

ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΑ ΤΕΛΗ 2016 - ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ

	Λάρνακα	Λευκωσία	Λεμεσός	Πάφος	Αγία Νάπα	Παραλίμνι
Είδος περιουσίας	Αποχετευτικά τέλη (τοις χιλίοις)					
Ξενοδοχεία	12,00	5,00	8,65	10,00	8,50	8,50
Τουριστική περιοχή					6,20	
Βιομηχανίες	12,00		8,65	10,00	N/A	N/A
Εμπορικά κτίρια	4,00	5,00		4,00	4,00	
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 1η Φάση	4,00	5,00	3,20	4,00	4,00	7,00
Ξενοδοχεία Οικιστική				N/A		6,00
Κατοικίες & άλλα ακίνητα - 2η Φάση	4,00		3,49	4,00	3,20	5,00
Χωράφια - 1η Φάση	4,00	5,00	3,20	4,00	4,00	5,00
Χωράφια - 2η Φάση	4,00		3,49	4,00		5,00
Τουριστικα - 2η Φάση					5,05	
Ανώτατο όριο (Ξενοδ., βιομηχ. κτλ)	13,8	50,00	10,00	10,00	10,00	10,00
Ανώτατο όριο (Άλλα ακίνητα)	6,00	50,00	4,00	10,00	10,00	10,00
ΟΜΒΡΙΑ ΥΔΑΤΑ - ΤΕΛΗ	1,00	N/A	0,80	1,00	N/A	N/A
Ανώτατο όριο (Όλα τα ακίνητα)	1,50	N/A	1,20	1,00	N/A	N/A
ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ	0,50 cent/m3	0,55 cent/m3	0,64 cent/m3	0,4272 cent/m3	0,34 cent/m3	0,34 cent/m3
ΤΕΛΟΣ ΧΡΗΣΗΣ - Ανώτατο όριο	0,56 cent/m3	0,55 cent/m3	0,64 cent/m3	0,4272 cent/m3	0,34 cent/m3	0,34 cent/m3